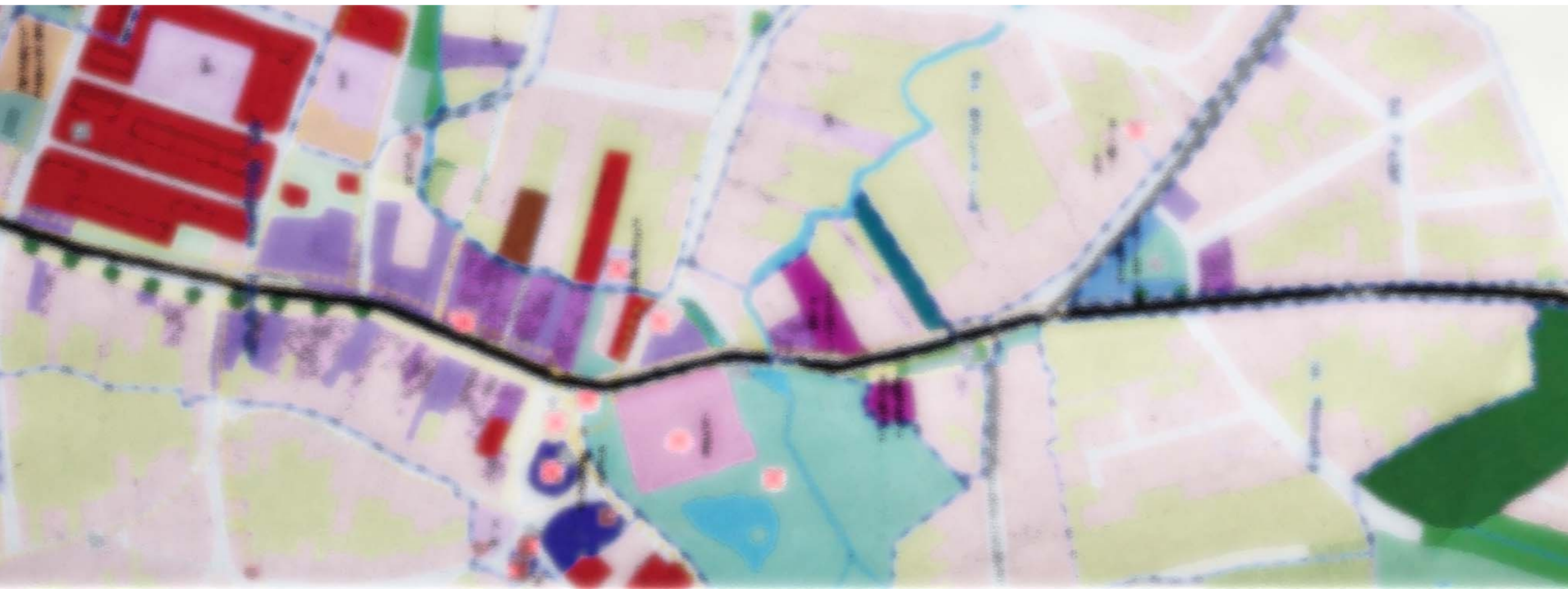

KRAJINNOEKOLOGICKÝ PLÁN

STUPAVA

ÚZEMNÝ PLÁN MESTA

Spracoval AUREX, s.r.o. Ľubl'anská 1, 83102 Bratislava marec 2013

Názov dokumentácie: **ÚZEMNÝ PLÁN MESTA STUPAVA**
PRIESKUMY A ROZBORY
KRAJINNOEKOLOGICKÝ PLÁN

Obstarávateľ:

Mesto Stupava
Hlavná 1/24
900 31 Stupava
Mgr. Pavel Slezák

Primátor

Osoba odborne spôsobilá pre obstarávanie ÚPN
podľa §2a zákona č.50/1976 Zb. v platnom znení:

Ing. arch. Bibiána Piršelová
osvedčenie o odbornej spôsobilosti č. 239

Zhotoviteľ:

AUREX, s.r.o., Bratislava
Ľubľanská 1
831 02 Bratislava
tel.: +421 2 54 789 502, – 527
e-mail: aurex@aurex.sk

Riaditeľ:

Ing. arch. Ľubomír Klaučo

Hlavný riešiteľ a autor:

Ing. arch. Michal Chudík, Ph.D.

Ing. arch. Lenka Stankovská

RIEŠITEĽSKÝ KOLEKTÍV:

Spracovanie krajinnoekologického plánu

Ing. arch. Eva Hledíková

krajinno-ekologická charakteristika, kultúrne dedičstvo,
pamiatkový fond (spolupráca), rekreácia a cestovný ruch,
šport, zeleň,

Ing. Mária Mozdíková

poľnohospodárstvo, lesné hospodárstvo

Ing. Michal Štiffel

životné prostredie, odpadové hospodárstvo, ochrana
prírody, ÚSES

Odborná spolupráca v rámci prieskumov a rozborov:

Ing. arch. Michal Chudík, Ph.D.

urbanizmus, súhrnné riešenie

Ing. arch. Lenka Stankovská

urbanizmus

Ing. arch. Eva Hledíková.

kultúrne dedičstvo, pamiatkový fond

Ing. Tatiana Blanárová (HBH Projekt)

doprava

Ing. Ľubomír Macák

hospodárstvo

Ing. Slezák (Hydrocoop, s.r.o.)

vodné hospodárstvo

Ing. Vasil Dedžo

zásobovanie plynom a tepelné hospodárstvo

Ing. Martin Chmel

zásobovanie elektrickou energiou

Ing. Jozef Kubík

telekomunikácie

Ing. arch. Aleš Baláži

kataster, pracovný informačný systém

Ing. Michal Štiffel

počítačová grafika

Ing. arch. Lenka Stankovská

Ing. Mária Mozdíková

Mgr. Filip Polonský, Ph.D.

1. ÚVOD.....	1	2.4.26. Terciárny a kvartérny sektor	31
1.1. Základné údaje	1	2.4.27. Dopravné objekty, línie a zariadenia.....	33
1.2. Metodika práce	1	2.4.28. Energovody a produktovody	34
1.3. Základné pojmy.....	2	2.4.29. Krajinná zeleň	35
1.4. Vymedzenie riešeného územia.....	3	2.4.30. Rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty, plochy, areály, zariadenia	43
1.5. Dostupné podklady o území	6	2.5. Ochrana prírody a krajiny, významné ekologické štruktúry.....	49
2. KRAJINNOEKOLOGICKÁ ANALÝZA	7	2.5.1. Ochrana prírody.....	49
2.1. Analýza priestoru a polohy	7	2.6. Ochrana prírodných zdrojov	52
2.2. Prírodné podmienky – analýza abiotických pomerov	8	2.6.1. Členenie prírodných zdrojov	52
2.2.1. Geomorfologické pomery.....	8	2.7. Ochrana kultúrno-historického dedičstva.....	52
2.2.2. Geologické pomery.....	8	2.7.1. Základné údaje	52
2.2.3. Inžiniersko-geologické pomery	9	2.7.2. Urbanisticko-historický vývoj mesta.....	53
2.2.4. Hydrologické pomery.....	9	2.7.3. Systém ochrany kultúrno-historických hodnôt	53
2.2.5. Klimatické pomery.....	9	2.7.4. Obraz kultúrnej krajiny v historickom kontexte.....	55
2.2.6. Pedologické pomery	11	2.7.5. Progresívne trendy v ochrane kultúrno-historických hodnôt.....	56
2.3. Prírodné podmienky – analýza biotických pomerov	14	2.7.6. Námety na riešenie	57
2.3.1. Fytogeografické pomery.....	14	2.8. Stresové javy a zdroje	58
2.3.2. Zoogeografické pomery	15	2.8.1. Prírodné stresové javy (geodynamické javy)	58
2.4. Súčasná krajinná štruktúra.....	16	2.8.2. Veterná erózia.....	58
2.4.1. Obraz kultúrnej krajiny v historickom kontexte	17	2.8.3. Náchylnosť pôdy na zhutnenie	59
2.4.2. Obraz nezastavanej krajiny	17	2.8.4. Sekundárne stresové javy a ich zdroje	60
2.4.3. Lesná vegetácia	17	2.8.5. Pásma hygienickej ochrany (PHO) technických objektov	65
2.4.4. Nelesná drevinová vegetácia	18	3. KRAJINNOEKOLOGICKÁ SYNTÉZA.....	66
2.4.5. Trvalé trávne porasty.....	18	3.1.1. Typy krajinnoekologických komplexov	66
2.4.6. Orná pôda a trvalé kultúry	18	3.2. Krajinnoekologická interpretácia.....	67
2.4.7. Mozaika záhrad, polí, lúk, trvalých kultúr s výrazným zastúpením prirodzenej vegetácie.....	18	3.2.1. Estetické vnímanie krajiny.....	67
2.4.8. Vodné toky a vodné plochy	19	3.3. Environmentálne problémy	68
2.4.9. Prvky bez vegetácie.....	19	3.3.1. Problémy ohrozenia prvkov ÚSES	68
2.4.10. Obraz zastavanej krajiny	20	3.3.2. Problémy ohrozenia priestorovej stability územia	68
2.4.11. Funkčno-priestorová analýza kompozície mesta	20	3.3.3. Problémy ohrozenia životného prostredia	68
2.4.12. Centrálné mestské priestory	21	3.3.4. Problémy ohrozenia prírodných, krajinej zelene	68
2.4.13. Rodinná zástavba.....	21	3.3.5. Problémy ohrozenia kultúrno-historických zdrojov	69
2.4.14. Sídlišká	21	3.4. Krajinnoekologická evalvácia.....	70
2.4.15. Areály a zariadenia občianskej vybavenosti	21	3.4.1. Environmentálne limity	70
2.4.16. Hospodársky využívané územia a zariadenia.....	21	3.4.2. Limity vyplývajúce z ochrany prírody a krajiny.....	70
2.4.17. Poľnohospodárske objekty.....	22	4. KRAJINNOEKOLOGICKÝ PLÁN.....	72
2.4.18. Bilancia ne /funkčných poľnohospodárskych areálov	28	4.1. Krajinnoekologické opatrenia.....	72
2.4.19. Lesohospodárske objekty	28	4.1.1. Návrhy opatrení vytipované pre riešené územie mesta Stupava.....	72
2.4.20. Ochrana lesov ako obnoviteľných prírodných zdrojov	29	4.1.2. Opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability a biodiverzity.....	73
2.4.21. Poľovníctvo.....	29	4.1.3. Opatrenia na ochranu prírodných zdrojov	73
2.4.22. Rybné hospodárstvo	30	4.1.4. Opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva.....	73
2.4.23. Návrh opatrení pre rozvoj lesného hospodárstva.....	30	4.1.5. Opatrenia zamerané na tvorbu mozaikovej štruktúry krajinej zelene.....	73
2.4.24. Priemyselné plochy a zariadenia, priemyselné objekty	31	4.1.6. Opatrenia na zlepšenie pôsobenia krajinej štruktúry a vnímania krajiny.....	74
2.4.25. Dobývacie územia a objekty – ťažba nerastných surovín.....	31	4.1.7. Progresívne trendy v ochrane krajiny a krajinného obrazu	74

1. ÚVOD

1.1. Základné údaje

Mesto Stupava je podľa §16 stavebného zákona orgánom územného plánovania a v súlade s §18 tohto zákona je obstarávateľom územnoplánovacej dokumentácie obce. Plniac si zákonom uloženú povinnosť sústavne sledovať a vyhodnocovať údaje o informácie o území a vykonávať územnoplánovacie činnosti pristúpilo k obstaraniu územného plánu mesta Stupava. Územný plán mesta Stupava objednalo mesto u zhotoviteľa AUREX spol. s r.o. na základe zmluvy uzavretej dňa 19. septembra 2012.

Mesto Stupava má schválený územný plán z roku 2005 (spracovateľ SB PARTNERS, Ing. arch. Karol Balaš a kol., Vlčkova 10, 811 04 Bratislava). Tento územný plán bol viackrát aktualizovaný zmenami a doplnkami, ktoré boli vyhlásené všeobecnými záväznými nariadeniami mesta Stupava.

V súčasnosti sa už niektoré východiskové predpoklady a do určitej miery aj rozvojové ciele a spôsob spracovania ÚPN mesta Stupava ukázali ako nedostatočne pokrývajúce reálne požiadavky na územný rozvoj mesta, vrátane požiadaviek na systém funkčnej a priestorovej regulácie (rozvojové zámery väčšieho rozsahu, nová výstavba mimo zastavaného územia obce, nové dopravné koncepcie). Na základe toho mesto Stupava prijalo rozhodnutie obstaráť nový územný plán mesta.

Vypracovanie územného plánu mesta bude obsahovať:

1. etapa – Prípravné práce
2. etapa – Prieskumy a rozbor vrátane spracovania Krajinnoekologického plánu
3. etapa – Zadanie
4. etapa – Koncept riešenia ÚPN mesta Stupava v dvoch variantoch,
5. etapa – Návrh ÚPN mesta Stupava
6. etapa – Čistopis ÚPN mesta Stupava.

Prípravné práce uskutočnil obstarávateľ – mesto Stupava, v rámci ktorých zozbieral námety na parciálne riešenia územného plánu od jednotlivých právnických a fyzických osôb.

Predkladaný materiál predstavuje etapu spracovania prieskumov a rozborov, ktoré budú ďalej slúžiť ako podklad pre spracovanie zadania a ďalšie práce na koncepte riešenia ÚPN po prerokovaní a schválení zadania v mestskom zastupiteľstve.

1.2. Metodika práce

Krajinnoekologický plán (ďalej len KEP) mesta Stupava je spracovaný v zmysle metodického postupu Ministerstva životného prostredia SR pre spracovanie KEP v rámci prieskumov a rozborov územného plánu obce (máj 2001). Cieľom KEP je vypracovať návrh optimálneho priestorového usporiadania a funkčného využívania územia, zabezpečujúce:

- ekologickú stabilitu priestorovej štruktúry krajiny a biodiverzitu,
- formovanie kultivovanej krajiny a jej typického krajinného rázu, mimoprodukčné funkcie krajiny,
- podporu prírode blízkych foriem lesného a poľnohospodárskeho obhospodarovania,
- ochranu a racionálne využívanie prírodných zdrojov, ochranu genofondu,
- ochranu a racionálne využívanie kultúrno-historického dedičstva,
- tvorbu a ochranu územného systému ekologickej stability,
- ochranu krajiny proti erózii, zvyšovanie retenčnej schopnosti krajiny,
- tvorbu a ochranu životného prostredia.

Na stanovenie ekologicky optimálneho priestorového usporiadania riešeného územia bola použitá metodika LANDEP (LAND scape – Ecological Planning), reprezentujúca systémovo usporiadaný účelový komplex aplikovaných krajinnoekologických metód a metodík (Ružička, Miklós, 1982).

Hlavné kroky metodiky LANDEP sú:

- krajinnoekologické podklady (krajinnokologická analýza, syntéza a interpretácia),
- krajinnoekologická optimalizácia (krajinnokologické hodnotenie a optimálne využívanie).

Podľa § 19 ods. c) zákona č. 50/1976 o územnom plánovaní a stavebnom poriadku (stavebný zákon) v znení neskorších predpisov sa krajinnoekologický plán (optimálne priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia s prihliadnutím na krajinnoekologické, kultúrno-historické, sociálno-ekonomické podmienky) spracováva v etape prieskumov a rozborov územného plánu regiónu alebo obce.

Podľa definícií pojmov „územné plánovanie“, „územný plán“, „krajina“, „krajinnokologický plán“ a podľa definícií s nimi súvisiacich pojmov, stanovených v stavebnom zákone, možno sledovať úzku obsahovú a významovú previazanosť medzi územnoplánovacou dokumentáciou, aj územnoplánovacími podkladmi a krajinnoekologickým plánom.

Analytická aj syntetická časť krajinnoekologického plánu sa prakticky zaoberá tými istými funkčnými okruhmi ako prieskumy a rozbor ÚPN-O mesta Stupava, ale s osobitným dôrazom na krajinársku a ekologickú problematiku.

1.3. Základné pojmy

Krajina ako životný priestor

Krajina predstavovala – a predstavuje aj dnes – od počiatkov existencie ľudstva základný priestor pre život človeka.

Hodnoty krajiny spočívali v existenčných javoch – priestor pre základné ľudské potreby, zdroj obživy, úkryt, bezpečie, kontakty, boj. Boli to po dlhé stáročia úžitkové hodnoty krajiny, ktoré formovali vzťah človeka ku životnému priestoru – ku krajine.

Krajina ako príroda

Pojem krajina vo všeobecnom chápaní často významovo splýva s pojmom príroda.

Pod pojmom „pekná“ krajina sa často – a predovšetkým – skrýva pekná prírodná scenéria, pôsobivé prírodné panoramatické zábery. Súčasťou „peknej“ krajiny boli – a sú – zaujímavé stavby, dominanty, panorámy a siluety miest, ...

Krajina je chápaná ako celok s primárnou, sekundárnou krajinnou štruktúrou, s územnými priemetmi súčasnej terciárnej i kvartérnej štruktúry (teda nielen krajina – príroda).

Pod pojmom krajina treba chápať voľnú krajinu i krajinu zastavaných území.

Krajina v rôznych definíciách

Pojem „krajina“ môže byť chápaný rôzne (Sklenička, 2003), preto existujú aj rôzne definície tohto pojmu – definície právne, geomorfologické, geografické, ekologické, architektonické, historické, demografické, ekonomické, umelecké, emocionálne

Definícia pojmu krajina (landscape) pre potreby územnoplánovacieho procesu

Časť zemského povrchu našej planéty, vizuálne vnímaný topografický celok s charakteristickým reliéfom, tvorená súborom funkčne prepojených ekosystémov a civilizačnými prvkami, tvorená kombináciou prírodných a v niektorých miestach Zeme aj kultúrnych prvkov, má prirodzené hranice, svojrázny vzhľad, individuálnu vnútornú štruktúru (priestorové usporiadanie), určité správanie (fungovanie) a špecifický vývoj, tvorí celok kvalitatívne sa odlišujúci od ostatných častí krajinnej sféry:

- charakteristickými **krajinnými črtami** (znakmi, prvkami),
- charakteristickým **krajinným vzhľadom** – predstavujúca špecifický krajinný obraz, ktorý sa mení, tak, ako sa mení spôsob života obyvateľov krajiny,
- charakteristickým **krajinným rázom** – prírodnou, historickou, kultúrnou charakteristikou s určitou prírodnou, funkčnou a estetickou hodnotou (landscape character).

Krajina je komplexný systém priestoru, polohy, georeliéfu a ostatných navzájom funkčne prepojených hmotných prirodzených a človekom pretvorených aj vytvorených prvkov, najmä geologického podkladu a pôdotvorného substrátu, klímy, vodstva, pôdy, rastlinstva a živočíšstva, umelých objektov a prvkov využitia územia, ako aj ich väzieb vyplývajúcich zo sociálno-ekonomických javov v krajine. Krajina je životným prostredím človeka a ostatných živých organizmov.

Niektoré kultúry vnímajú krajinu ako posvätný priestor (napríklad obyvatelia krajiny Tibetu – krajiny hôr a jazier), ktorý je potrebné udržiavať a obnovovať pravidelnými rituálmi.

Krajina a krajinný obraz súčasne patria ku kultúrnemu dedičstvu a kultúrnym hodnotám územia.

Krajina ako predmet ekologického /environmentálneho záujmu

Zvyšovanie záujmu o krajinu – o jej hodnoty, úlohu v životnom prostredí a v živote spoločnosti – sa v ostatnom období prejavuje sa veľmi intenzívne. Signalizuje, že:

- pojem krajina sa posúva na najvyššie priečky spoločenského hodnotového rebríčka,
- zásahy človeka do životného prostredia – do krajiny – sústavne narastajú, a prejavujú sa, či už v zonálnej mierke až v súvislostiach kontinentálnych až celosvetových,
- početné civilizačné zásahy do krajiny majú negatívny dopad na životné prostredie a ohrozujú podstatu existencie života na zemi, a teda za súčasným zvýšeným záujmom o krajinu možno dnes už hľadať, bohužiaľ, aj existenčné dôvody.

Intenzívne a dynamické zmeny, ktoré dnes prebiehajú v krajine, menia ju podstatným spôsobom, a to oveľa rýchlejším tempom a s výrazne tvrdšími dopadmi na kvalitu životného prostredia ako v minulosti.

Chemizácia v hospodárstve, zábery poľnohospodárskej pôdy, zásahy do vodných režimov, znečisťovanie ovzdušia, vôd, pôd, intenzita automobilovej, leteckej, vodnej dopravy, energetické siete a najmä intenzívna produkcia odpadov, skládky odpadov, ...posúvajú hodnotenie krajiny do úplne iných rozmerov, ako tomu bolo v minulosti.

Vzhľadom na vyššie spomínané zásahy človeka do krajiny (do prírody) sa hodnotenie krajiny posúva smerom ku environmentálnym a ekologickým kritériám. Do popredia vystupuje čistota krajiny, ekologická kvalita, únosnosť krajiny, miera zachovania tradičných krajinných štruktúr. Nie všetky tieto kritériá sú predmetom riešenia územnoplánovacej dokumentácie, alebo si vyžadujú podrobnejšiu mierku, ako je mierka obce, alebo iný druh dokumentácie.

Primárna krajinná štruktúra ako základ krajiny

Primárna krajinná štruktúra (príroda) ostáva aj naďalej ako základ krajinnej štruktúry. Príroda aj naďalej plní funkciu ničím nenahraditeľného liečebného fenoménu pre telesné a duševné zdravie človeka.

Krajinnoekologický plán (KEP) – optimálne priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia – je komplexný proces vzájomného zosúladovania priestorových požiadaviek hospodárskych a iných činností človeka s krajinnoekologickými podmienkami, ktoré vyplývajú zo štruktúry krajiny. Ekologicky optimálne priestorové usporiadanie a funkčné využívanie územia súčasne zabezpečuje vyhovujúcu ekologickú stabilitu priestorovej štruktúry krajiny, ochranu a racionálne využívanie prírody, biodiverzity a prírodných zdrojov, tvorbu a ochranu územného systému ekologickej stability (ÚSES) a bezprostredného životného prostredia človeka. Štruktúra krajiny a jej prvky sa prejavujú ako limity, obmedzenia alebo podporujúce faktory požadovaných činností v danom území.

1.4. Vymedzenie riešeného územia

Riešeným územím pre spracovanie územného plánu mesta Stupava (ďalej ÚPN mesta Stupava) je administratívne územie mesta Stupava pozostávajúce zo šiestich katastrálnych území (Stupava, Mást I., Mást II., Mást III., Bystrická hora a Hrubé lúky). Mesto Stupava vzniklo na základe zákona SNR č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov ako samostatný samosprávny územný celok Slovenskej republiky.

Takto vymedzené územie, znázornené na schéme č. 1, predstavuje výmeru 6 745,28 ha s celkovým počtom trvale bývajúcich obyvateľov 9 282 (stav ku dňu 21.05.2011). Podľa SODB 2001 to bolo 8 063 obyvateľov. Počet obyvateľov v jednotlivých urbanistických obvodoch vymedzených z hľadiska administratívno-evidenčných a organizačných potrieb je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 1.4-1: Začlenenie mesta Stupava v rámci kraja

KRAJ	OKRES	KÓD ZUJ	OBEC	Výmera obce v ha	Počet obyvateľov
Bratislava	Malacky	508233	Stupava	6 745,28	9 282

Tabuľka 1.4-2: Územno-technické jednotky mesta Stupava

KÓD ZÚJ	OBEC	KÓD ÚTJ	NÁZOV MČ	KÓD ZSJ	Výmera ÚTJ v ha
508233	Stupava	859320	Mást I.	25932	949,82
508233	Stupava	859338	Stupava	25933	5 253,35
508233	Stupava	859346	Mást II.	25934	115,62
508233	Stupava	859354	Mást III.	25935	168,04
508233	Stupava	871800	Bystrická hora	27180	51,37
508233	Stupava	871818	Hrubé lúky	27181	207,08

Keďže mesto Stupava nemá vymedzené základné sídelné jednotky – urbanistické obvody – ako základné bilančné jednotky, predstavujúce aj oficiálne štatistické jednotky, zastavané územie mesta bolo v etape spracovania Prieskumov a rozborov rozdelené do 32 štvrtí zastavaného územia a 6 štvrtí mimo zastavaného územia mesta pre účely identifikácie a analýzy funkčno-priestorových vlastností zástavby. Štvrte sú ďalej členené na jednotlivé urbanistické bloky vymedzené hranicami, označením, podobnými charakteristikami funkčného využitia a hmotovo-priestorového usporiadania.

Zoznam navrhovaných štvrtí mesta Stupava je uvedený v nasledujúcej tabuľke.

Tabuľka 1.4-3: Vymedzené štvrte mesta Stupava

Číslo	Názov štvrte	Charakteristika a poloha štvrte
01	Centrum	Polyfunkčná zóna v centrálnej polohe mesta, popri Hlavnej ulici, charakteristická vysokým podielom občianskej vybavenosti mestského a nadmestského významu
02	Budovateľská	Obytná štvrť prevažne bytových domov s vyšším podielom celomestskej občianskej vybavenosti, v centrálnej polohe mesta, západne od Hlavnej ulice
03	Lipová	Obytná zóna rodinných domov v centrálnej polohe mesta, západne od Hlavnej ulice
04	Bitúnková	Obytná štvrť rodinných domov v severozápadnej časti zastavaného územia, priľahlá k centru mesta, k uliciam F. Kostku a Hlavnej
05	Pažiť	Štvrť rodinných domov s nižším podielom občianskej vybavenosti rozprestierajúca sa medzi ulicami F. Kostku a Malackou
06	Jilemnického	Na severozápadnom okraji zastavaného územia mesta ležiaca štvrť bývania v rodinných domoch a bytových domoch, čiastočne ležiaca za hranicou zastavaného územia
07	Cementáreň	Severozápadná časť zastavaného územia mesta charakteristická zmiešanými plochami priemyselnej výroby, výrobných a nevýrobných služieb, skladov.
08	Dlhá	Západná časť zastavaného územia predstavujúca zmiešané územie občianskej vybavenosti, nevýrobných služieb, skladového hospodárstva s funkciou bývania v rodinných domoch a bytových domoch v dominantnej funkcii.
09	Kolónia	Západná časť zastavaného územia mesta s prevažne obytným charakterom (bývanie v rodinných domoch) a doplnkovými funkciami skladov, distribúcie, nevýrobných služieb, prechodného ubytovania.
10	Za Kolóniou	Západný okraj zastavaného územia s prevažne technickým charakterom funkčného využívania: hospodárske dvory, areály výrobných a nevýrobných služieb, skladového hospodárstva, odpadového hospodárstva a pod.
11	Železničná ulica	V západnej časti mesta, popri Železničnej ulici, prevažne obytného charakteru (bývanie v rodinných domoch) s doplnkovými funkciami prechodného ubytovania.
12	Železničná stanica	Juhozápadne od Hlavnej ulice, štvrť pôvodne dopravnej vybavenosti viazanej na plochy železničnej dopravy a stanice, v súčasnosti územie výroby, skladového hospodárstva a plôch statickej dopravy.
13	Štúrova	Obytná štvrť rodinných domov z obdobia ostatných desaťročí v juhozápadnej časti zastavaného územia.
14	Záhumenská	Územie priľahlé k uliciam Hlavná, Záhumenská a Železničná obytného charakteru (rodinné domy, v menšej miere bytové domy) s nízkym podielom doplnkovej občianskej vybavenosti obchodného charakteru.
15	Devínska cesta	Menšia obytná štvrť priľahlá k Devínskej ceste s rodinnými domami (viaceré vo výstavbe)
16	ČOV	Štvrť technického charakteru ležiaca mimo zastavané územie mesta v juhozápadnej časti územia (čistiareň odpadových vôd, výrobné plochy, skladové hospodárstvo, odpadové hospodárstvo a pod.)

Číslo	Názov štvrte	Charakteristika a poloha štvrte
17	HD Mást	Monofunkčná štvrť ležiaca juhozápadným smerom od zastavaného územia slúžiaca ako hospodársky dvor.
18	Mást – juh	Najjužnejšia štvrť rozprestierajúca sa mimo zastavaného územia mesta využívaná pre služby motoristom a skladové hospodárstvo.
19	Bottova	Juhozápadný okraj zastavaného územia monofunkčného charakteru bývania v rodinných domoch.
20	Hviezdoslavova	Štvrť priľahlá k Hviezdoslavovej ulici v mestskej časti Mást, prevažne obytného charakteru (pôvodné rodinné domy s hospodárskym zázemím) s vysokým podielom občianskej vybavenosti lokalizovanej v rámci rodinných domov.
21	Mást – centrum	V centrálnej polohe mesta, priľahlá štvrť k Hviezdoslavovej ulici zmiešaného charakteru bývania a občianskej vybavenosti s dominantou mástskeho kostola .
22	Konzerváreň	Monofunkčný areál bývalej konzervárne ležiaci v centrálnej polohe mesta pri Hlavnej ulici.
23	Základná škola	V centrálnej časti mesta medzi ulicami Hlavná a Školská funkčne viazaná na areál základnej školy s doplnkovými funkciami bývania a športu.
24	Karpatská	Obytná štvrť rodinných domoch východne od Hlavnej ulice charakteristická vysokým podielom zelene záhrad rodinných domov z rôznych období výstavby.
25	Pod Kremenickou	Jedna z najmladších štvrtí mesta, ktorá vznikla na svahoch pôvodných viníc vo východnej časti územia, v súčasnosti intenzívne využívané územie rodinných domov.
26	Borník	Na východe mimo súčasného zastavaného územia mesta, štvrť prevažne rekreačno-oddychového charakteru s nízkou zastavanosťou a vysokým podielom zelene (plochy strelnice, amfiteátra, rodinných domov).
27	Park	Štvrť rozprestierajúca sa od východného okraja zastavaného územia až do centra mesta, ktorú tvorí rozľahlá plocha parku s doplnkovými funkciami rekreácie, športu, občianskej vybavenosti, bývania a plochy rybného hospodárstva.
28	Nová ulica	Východná časť zastavaného územia, priľahlá k Novej ulici. Dominantný charakter bývania v rodinných domoch, v ostatných rokoch rozšírených aj do ulice Lesnej.
29	Obora	Najvýchodnejšia časť mesta, ktorú predstavuje pôvodne územie záhrad a záhradkárskych osád, ktoré v ostatnom čase prechádzajú transformáciou na územie bývania v rodinných domoch.
30	Rímska	Severovýchodná časť zastavaného územia mesta, priľahlá k Malackej ceste a rozprestierajúca sa okolo Rímskej ulice. Obytné územie so zástavbou rodinných domov v súčasnosti s prebiehajúcou intenzifikáciou zástavby.
31	Nový cintorín	Štvrť ležiaca na severovýchodnom okraji zastavaného územia, ktorú predstavujú predovšetkým plochy zelene cintorína a nezastavané plochy. Menšia obytná plocha v severnej časti, na juhu archeologické nálezisko.
32	Malacká cesta	Najsevernejšia časť zastavaného územia mesta charakteristická funkciami výroby a výrobných služieb. Viaceré plochy nevyužívané, resp. opustené.

Číslo	Názov štvrte	Charakteristika a poloha štvrte
33	Karlov dvor	Severne od zastavaného územia mesta Stupava, bez priamej väzby na zástavbu. Rekreačné územie (jazdecký areál) vo voľnej krajine.
34	Rozvodňa	Najsevernejšia štvrť ležiaca mimo zastavaného územia, ktorú predstavuje areál technickej vybavenosti zásobovania elektrickou energiou s menšími plochami bývania v bytových domoch a záhradkárskej osady.
35	Malý Háj	Západná časť riešeného územia bez väzby na zastavané územie mesta, hospodárskeho charakteru.
36	Pohraničná stanica	Štvrť ležiaca v najzápadnejšej časti riešeného územia tvorená areálom bývalej pohraničnej stráže v blízkosti štátnej hranice.
37	Výcvikové stredisko	Juhozápadná časť riešeného územia v k.ú. Mást I. Samostatne stojaci areál na hranici katastrov so špecifickým funkčným využitím pre potreby Ministerstva vnútra SR.
38	Píla	Štvrť ležiaca mimo zastavaného územia mesta, vo východnej časti riešeného územia. Rekreačné územie chatových osád na úpätí Malých Karpát.

Schéma 1.4-1:Vymedzenie riešeného územia

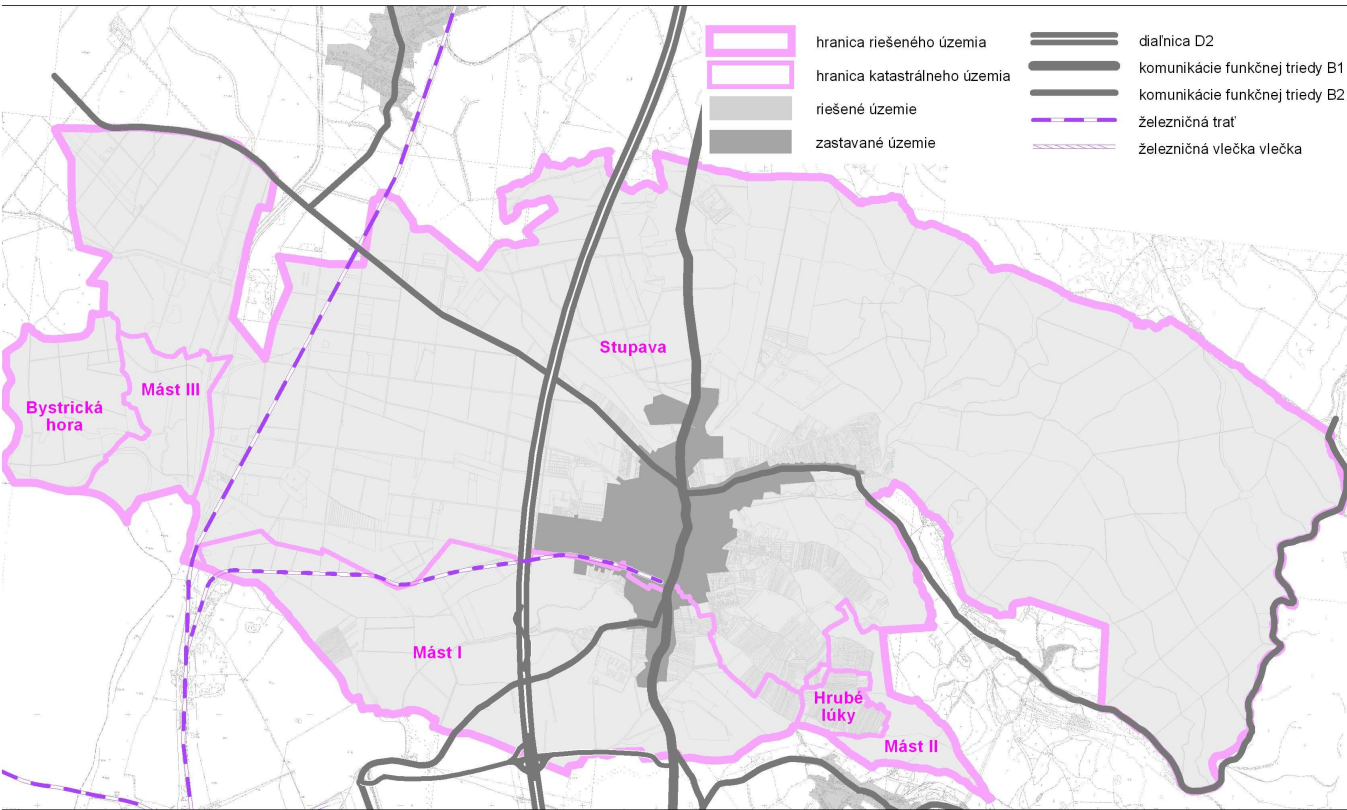
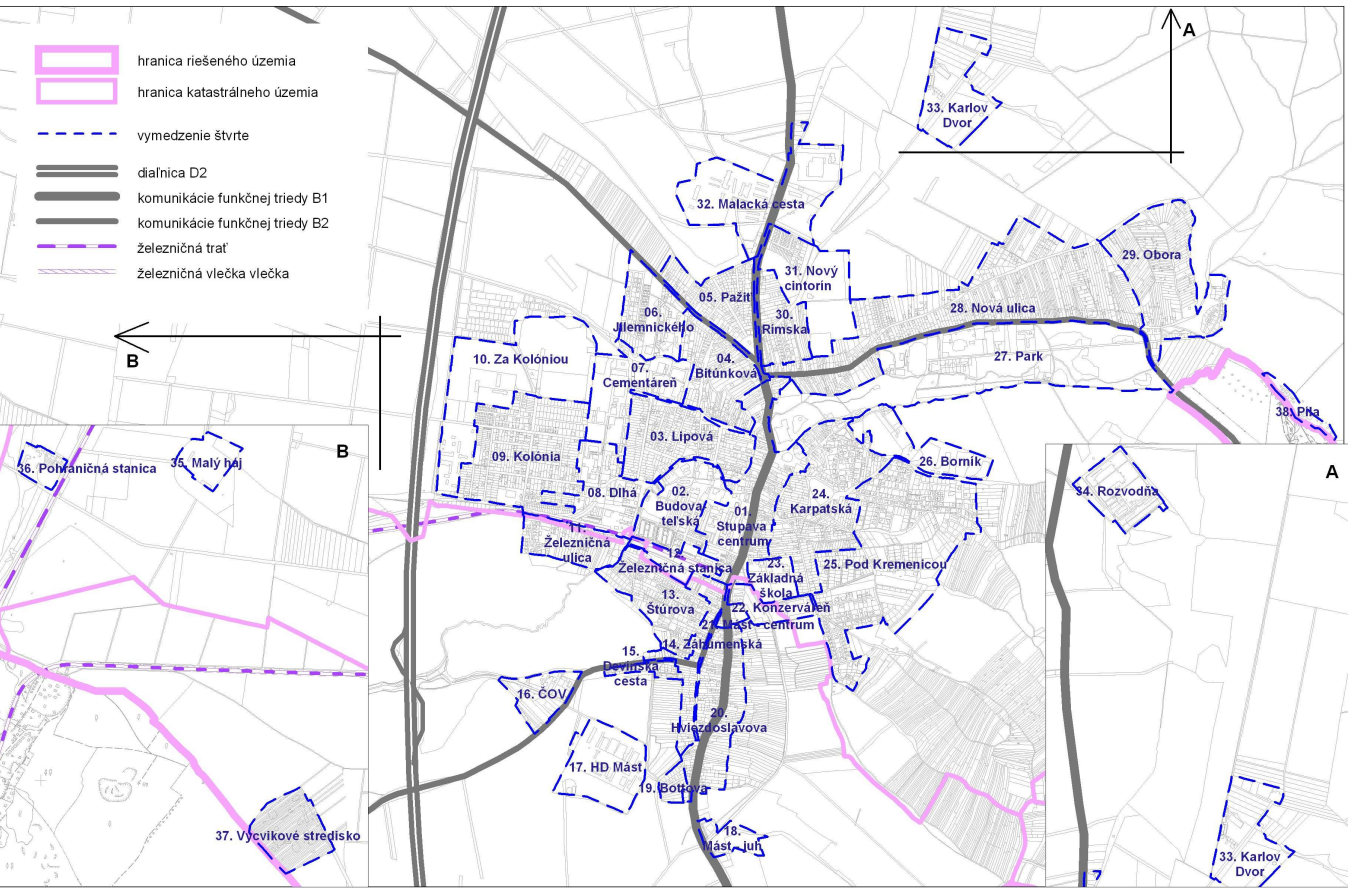

Schéma 1.4-2: Členenie riešeného územia

1.5. Dostupné podklady o území

Zhotoviteľovi prieskumov a rozborov mesta Stupava boli k dispozícii najmä materiály uvedené v nasledujúcej tabuľke.

č.	Názov dokumentácie	Spracovateľ	Rok
1	Územný plán mesta Stupava:	Ing. arch. Karol Balaš SB Partners, Vlčkova 10, 811 04 Bratislava	2005
	Textová časť		
	Záväzná časť (Regulačné listy)		
	Grafická časť:		
	1. Výkres širších vzťahov		
	2. Komplexný urbanistický výkres		
	3a. Komplexný urbanistický návrh, Funkčné využitie územia		
	3b. Komplexný urbanistický návrh, Regulačný výkres		
	4. Doprava		
	5. Doprava		
	6. Vodné hospodárstvo, Zásobovanie vodou		
	7. Vodné hospodárstvo, Zásobovanie vodou		
	8. Odkanalizovanie		
	9. Plynofikácia		
	10. Zásobovanie elektrickou energiou		
2	Zmena a doplnok č. 1/2007 Územného plánu mesta Stupava	Ing. arch. M. Dudášová ÚPN, s.r.o., Drotárska cesta 37 811 02 Bratislava	2007
	Zmena č. 2, Textová a grafická časť		
3	Územný plán VÚC Bratislavského kraja (textová a grafická časť)	AUREX, spol. s r.o., Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava	1998
4	Územný plán VÚC Bratislavského kraja – zmeny a doplnky 2000 (textová a grafická časť)	AUREX, spol. s r.o., Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava	2001
5	Územný plán VÚC Bratislavského kraja – zmeny a doplnky 2002 (textová a grafická časť)	AUREX, spol. s r.o., Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava	2002
6	Územný plán VÚC Bratislavského kraja – zmeny a doplnky 1/2003 (textová a grafická časť)	AUREX, spol. s r.o., Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava	2004
7	Územný plán VÚC Bratislavského kraja – zmeny a doplnky 1/2005 (textová a grafická časť)	AUREX, spol. s r.o., Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava	2007
8	Územný plán VÚC Bratislavského kraja – koncept 2012 (textová a grafická časť)	AUREX, spol. s r.o., Dúbravská cesta 9, 841 04 Bratislava	2012
	Územný systém ekologickej stability katastrálneho územia mesta Stupava časť: čiastkové analýzy a syntézy (textová a grafická časť)		

č.	Názov dokumentácie	Spracovateľ	Rok
10	Koncepcia rozvoja tepelného hospodárstva mesta Stupava	SIEA, region. pobočka Hurbanova 59, 911 01 Trenčín	2010
11	Program hospodárskeho a sociálneho rozvoja mesta Stupava na obdobie 2007 – 2013	OZ Pre Záhorie Pavel Slezák, projektový manažér	2007
12	Vlastivedný slovník obcí na Slovensku	M. Kropilák, M. Strhan, Vydavateľstvo SAV Bratislava, zväzok III.	1977 - 1978
13	Súpis pamiatok na Slovensku	Vydavateľstvo Obzor pre SÚPSOP, Bratislava zväzok 3, R - Ž	1967 - 1969
14	Stupava – kapitoly z miestnych dejín	Vojtech Erdélyi, Jozef Mader	1976
15	Mesto Stupava v minulosti a dnes	Anton Hrnko a kol., Vydavateľstvo SAV	2011

- Kataster v digitálnej forme, Ortofotomapa
- Požiadavky jednotlivých subjektov na využitie územia

Použité boli aj ďalšie špecializované podkladové materiály od rôznych orgánov a organizácií v SR, využité už pri spracovaní profesijných okruhov textovej a grafickej časti prieskumov a rozborov.

- Európsky dohovor o krajine
- Metodický postup Ministerstva životného prostredia SR pre spracovanie KEP v rámci prieskumov a rozborov územného plánu obce (máj 2001)
- Metodický postup spracovania krajinnoekologického plánu v rámci prieskumov a rozborov územného plánu obce (MŽP SR, 2001)
- Príručka pre používanie máp bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek, (Linkeš, Pestúň, Džatko, Bratislava, 1996)
- Učebnice ekologie (Forman, R.T.T., Gordon, M. , Praha, Academia, 1993)
- Krajinná ekologie – učebnice (výstup z grantového projektu FRVŠ č. 1269/2007/G4 "Interaktívni pomůcka pro výuku krajinné ekologie")
- Lipský, Z. 1999. Krajinná ekologie pro studenty geografických oborů. 1. vyd. Praha : Karolinum, 1999
- Atlas krajiny Slovenskej republiky (MŽP SR, 2002)
- Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky 2010 (MŽP SR, 2011)
- Environmentálna regionalizácia Slovenskej republiky (MŽP SR, SAŽP, 2007)
- Koncepcie rozvoja pôdohospodárstva na roky 2007 – 2013 (MP SR, 2007)
- Poľnohospodárska pôda regiónov Slovenska v kocke (VÚPOP Bratislava, 2007)
- Národný lesnícky program SR (Národné lesnícke centrum – lesnícky výskumný ústav Zvolen, 2007)
- Digitálna geologická mapa (ŠGÚDŠ)
- Hydrologická ročenka - povrchové vody 2008 (SHMÚ, 2009)
- Kvalita povrchových vôd na Slovensku 2007 – 2008 (SHMÚ, 2009)
- Kvalita podzemných vôd na Slovensku 2008 (SHMÚ, 2009)
- Program odpadového hospodárstva Slovenskej republiky 2011 – 2015 (MŽP SR, 2011)
- Register environmentálnych záťaží (www.enviroportal.sk)
- Záverečná ročná správa čiastkového monitorovacieho systému „Rádioaktivita životného prostredia“ 2008 (SHMÚ, 2009)
- Slovenský národný emisný inventarizačný systém (www.air.sk)
- Zelená správa - Správa o poľnohospodárstve a potravinárstve v Slovenskej republike (MP SR, 2009)
- Krajinná pokrývka Slovenska, (J. Feranec, J. Oťaheľ, VEDA, 2001)

2. KRAJINNOEKOLOGICKÁ ANALÝZA

2.1. Analýza priestoru a polohy

Stupava je okresným mestom s približne 9 000 obyvateľmi. V nedávnej minulosti (pred rokom 1989) bola významným centrom poľnohospodárskej výroby južného Záhoria a prímestskej zóny Bratislavy.

Stupava leží v juhozápadnej časti Slovenska, medzi západnými svahmi Malých Karpát a južnou časťou Záhorskej nížiny. Nachádza sa na priesečníku 17°02' východnej dĺžky a 48°16' severnej šírky. Na jej východnej strane ležia Malé Karpaty, pokryté listnatými lesmi. Do západnej časti obce zasahuje južná časť Záhorskej nížiny. Na západe tvorí hranicu obce rieka Morava.

Administratívne je začlenená do Bratislavského samosprávneho kraja. Územie, ktoré je predmetom riešenia Prieskumov a rozborov, je pomerne rozsiahle; v rámci kraja predstavuje svojou rozlohou jedno z najväčších administratívnych území obcí.

Riešené územie susedí zo západu s územím obce Vysoká pri Morave, zo severu s územiami obcí Zohor a Lozorno, z juhovýchodu susedí s územiami obcí Borinka, Marianka a z juhozápadu vymedzujú administratívne územie mesta Stupavy mestské časti Bratislavy – katastrálne územia Devínskej Novej Vsi a Záhorskej Bystrice. Západnú hranicu riešeného územia tvorí rieka Morava, ktorá zároveň predstavuje štátnu hranicu medzi SR a Rakúskom. Hranice katastrálnych území Stupava, Mást I, Mást II, Mást III, Bystrická hora a Hrubé lúky sú vedené pozdĺž prírodných bariér (hranica lesa, terénne zlomy, vodné toky), prípadne kopírujú technické stavby (železnica, trasovanie diaľnice D4).

Južnú časť Stupavy tvorí predtým samostatná obec Mást, pričlenená k Stupave roku 1953. Susednými obcami sú na juhovýchode Marianka a Borinka, na juhu MČ Bratislava – Záhorská Bystrica, na juhozápade MČ Bratislava – Devínska Nová Ves, na západe osada Devínske Jazero, na severozápade Zohor a na severe Lozorno.

Územie tvorí mierne až stredne zvlnený terén, východná časť územia patrí do stupňa nižších vrchovín. Stred obce leží v nadmorskej výške 180 m n. m., minimálna nadmorská výška dotknutého územia predstavuje 140 m n. m., maximálna 530 m n. m.. Územie tvorí nížinná časť s poľnohospodárskou pôdou a lužnými lesmi a horská časť karpatských lesov s pestrými spoločenstvami živočíchov a vtáctva. Priemerná ročná teplota je 10,8°C (rok 2008), priemerný ročný úhrn zrážok 624,9 mm (rok 2008), prevládajú vetry severných a južných smerov.

Stráne Malých Karpát pokrývajú rozsiahle listnaté lesy, najmä bukové a dubové, v menšej miere smrekové. V nížine rastie agát, breza, borovica. V parku rastie tiež lipa, gaštan, smrekovec, jaseň, topol, pri potokoch vrba a jelša.

Podľa sídelnej štruktúry definovanej v KÚRS 2001 mesto Stupava:

- je súčasťou bratislavsko-trnavsko-nitrianskej aglomerácie, súčasťou bratislavsko-trnavského ťažiska osídlenia ako najvýznamnejšej aglomerácie európskeho medzinárodného významu,
- leží v jadrovom pásme ťažiska osídlenia 1. úrovne, vo vidieckom priestore najviac urbanizovanom,
- je zaradené medzi centrá 4.skupiny (spolu s mestami Dobšiná, Dudince, Hriňová, Hurbanovo, Krompachy, Lipany, Nová Dubnica, Poltár, Rajecké Teplice, Sobrance, Spišská Belá, Spišské Podhradie, Stará Turá, Tisovec, Tornaľa, Veľké Kapušany, Vrútky, Žarnovica, Želiezovce, Trenčianske Teplice, Gálgátovce, Turzovka),
- je súčasťou záhorskej rozvojovej osi 1. stupňa v smere Bratislava – Malacky – Kúty – hranica s Českou republikou,
- je súčasťou medzinárodných dopravných koridorov (Kittsee) – Bratislava /Jarovce) – Rovinka – Ivanka pri Dunaji sever – Bratislava /Rača – Marianka – Stupava juh – (Marchegg) (diaľnica D4).

2.2. Prírodné podmienky – analýza abiotických pomerov

2.2.1. Geomorfologické pomery

Územie mesta spadá do Alpsko-himalájskej sústavy a do dvoch podsústav Panónska panva a Karpaty.

Podľa regionálneho geomorfologického členenia Slovenskej republiky (Mazúr, Lukniš, 1986) patrí riešené územie kraja do nasledovných nižších geomorfologických jednotiek.

Podsústava: Panónska panva

Provincia: Západoslovenská panva

Subprovincia: Viedenská kotlina

Oblasť: Záhorská nížina

Celok: Borská nížina

Podcelok: Záhorské pláňavy (1)

Podcelok: Dolnomoravská niva a Myjavská niva (2)

Podcelok: Novoveská plošina (3)

Podcelok: Podmalokarpatská zníženina (4)

Podsústava: Karpaty

Provincia: Západné Karpaty

Subprovincia: Vnútorné Západné Karpaty

Oblasť: Fatransko-tatranská

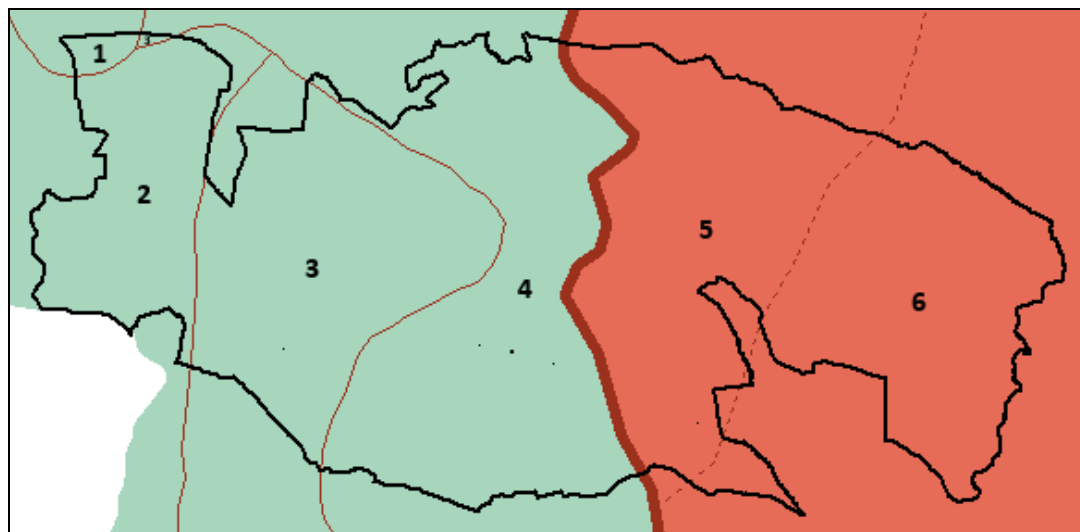
Celok: Malé Karpaty

Podcelok: Pezinské Karpaty

Časť: Stupavské predhorie (5)

Časť: Homol'ské Karpaty (6)

Schéma 2.2.1. Geomorfologické jednotky na území mesta Stupava

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002

Z hľadiska geomorfologickej typizácie (Mazúr, Činčura, Kvitkovič, 1980) sú na území kraja rozlíšené nasledovné dva typy reliéfu:

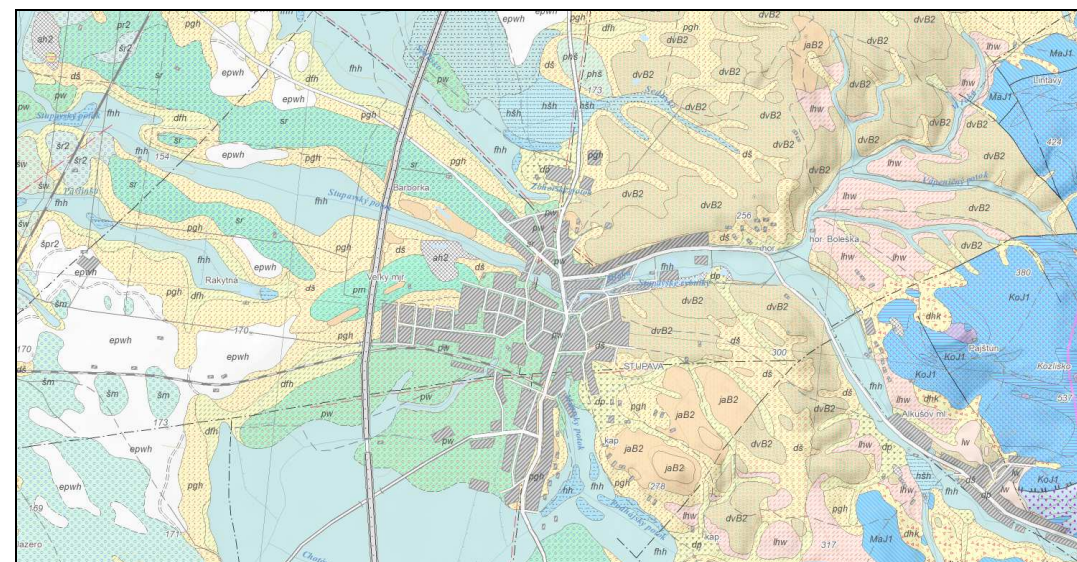
- reliéf rovín a nív,
- planačno-rázsochový reliéf.

Nadmorská výška sa pohybuje od 108 m n. m. až po najvyššiu nadmorskú výšku cca 123 m n. m. Reliéf teda možno charakterizovať ako rovinný až nepatrne zvlnený.

2.2.2. Geologické pomery

Územie mesta Stupava a jeho blízkeho okolia tvoria najmä horniny v členení podľa jednotnej legendy geologickej mapy 1: 50 000, z ktorej výrez je v nasledujúcej schéme.

Schéma 2.2.2 Geologické členenie Stupavy a okolia

Zdroj: mapový server ŠGÚDŠ, www.geology.sk

2.2.2.1. Metamorfované horniny

Horniny nižšieho stupňa premeny

- kr97; fylity, sľudnaté bridlice, metapelity biotitovo-granátovej zóny

Horniny stredného až vyššieho stupňa premeny

- kr162; jemnozrnné až strednozrnné amfibolity (pezinská sukcesia)

2.2.2.2. Kvartér

Holocén vcelku

- q6; organické sedimenty: rašeliny (slatiny a vrchoviská), humózne rašelinové hliny
- q7; fluvialne sedimenty: litofaciálne nečlenené nivné hliny, alebo piesčité až štrkovité hliny dolinných nív a nív horských potokov
- q9; chemogénno-organogénne sedimenty: sladkovodné vápence (travertíny, penovce, vápnité sintre)

Mladší (vrchný) holocén

- q4; fluvialne sedimenty: nivné povodňové jemnopiesčité hliny, jemno až strednozrnné piesky

Mladší pleistocén

- q27; fluviálne sedimenty: štrky, piesčité štrky a piesky dnovej akumulácie v nízkych terasách
- q29; proluviálne sedimenty: hlinité a piesčité štrky s úlomkami hornín v nízkych náplavových kužeľoch
- q32; eolické sedimenty: spraše a jemnopiesčité spraše, vápnité a sprašovité hliny vcelku
- q31; eolicko-deluviálne sedimenty: nevápnité sprašové hliny a sprašiam podobné zeminy

Mladší pleistocén - holocén

- q16; deluviálno-fluviálne sedimenty: prevažne ronové hliny, piesčité hliny s úlomkami, jemnozrnné piesky a splachy zo spraší
- q14; proluviálne sedimenty: hliny, piesčité hliny a hlinité štrky s úlomkami vo vyšších nivných náplavových kužeľoch
- q17; deluviálno-proluviálne sedimenty: hlinité, až hlinito-kamenité dejekčné kužele, lokálne s obsahom štrkov a pieskov

Pleistocén / holocén

- q20; deluviálne sedimenty: prevažne hlinito-kamenité (podradne piesčito-kamenité) svahoviny a sutiny
- q19; deluviálno-polygenetické sedimenty: hlinito-ílovité a piesčité svahové hliny
- q21; deluviálne sedimenty: gravitačne resedimentované piesčité a piesčito-hlinité štrky svahovín

Stredný pleistocén (mladšia časť)

- q39; proluviálne sedimenty: hlinité a piesčité štrky s úlomkami hornín až rezíduá v nižších stredných náplavových kužeľoch
- q51; proluviálne sedimenty: hlinité až piesčito-hlinité štrky s úlomkami hornín v stredných náplavových kužeľoch
- q37; fluviálne sedimenty: piesčité štrky a štrky nižších stredných terás

Stredný pleistocén (staršia časť)

- q58; fluviálne sedimenty: štrky, piesčité štrky a reziduálne štrky nerozlíšených akumulácií mladších terás
- q60; proluviálne sedimenty: hlinité až piesčito-hlinité štrky až reziduálne štrky s úlomkami hornín v stredných náplavových kužeľoch

2.2.2.3. Mezozoikum, Jura

Mladšia jura

- mj29; súvrstvie Somára: polymiktné, nestratifikované brekcie

Staršia jura

- mj25; súvrstvie Prepadlého: sivé, masívne alebo hrubolavicovité, beztextúrne jemnozrnné vápence s litoklastami triasových karbonátov, organodetrické vápence, pieskovce
- mj27; mariánske súvrstvie: tmavosivé až čierne vápnité bridlice (tzv. "saténové") s tenkými vložkami čiernych piesčito-krinoidových vápencov a manganolitov
- mj26; súvrstvie Korenca: tmavosivé piesčité ílovce, pieskovce s polohami piesčitých vápencov

2.2.2.4. Trias

Starší trias

- mt3; rakovnické oolitické vápence: oolitické piesčité vápence s glaukopódmi ("Gastropodenoolit")
- mt3; lúžňanské súvrstvie: svetlosivé, ružové, červené kremence, kremenné pieskovce, arkózové pieskovce, konglomeráty

Stredný trias

- mt18; gutensteinské vápence a dolomity

2.2.2.5. Neogén, Miocén

Báden

- ng12; jakubovské súvrstvie: devínskonovoveske vrstvy: zlepenca, piesky
- ng50; jakubovské súvrstvie: íly, ílovce, tufy, riasové vápence, piesky

Panón

- ng122; bzenecké súvrstvie: vápnité íly, piesky, lignity.

2.2.3. Inžiniersko-geologické pomery

Na územia mesta Stupava sú z hľadiska inžiniersko-geologickej rajonizácie vyčlenené rajóny:

- rajón údolných riečnych náplavov
- rajón piesčito-štrkovitých sedimentov
- rajón deluviálnych sedimentov
- rajón striedajúcich sa súdržných a nesúdržných sedimentov
- rajón jemnozrnných sedimentov
- rajón vápencovo-dolomitických hornín.

2.2.4. Hydrologické pomery

Vodné toky

Vodné toky na území mesta Stupava patria z hydrologického hľadiska do čiastkového povodia Moravy. Hlavný tok povodia, rieka Morava územím mesta preteká len čiastočne juhozápadnou časťou mesta. Táto časť územia je tvorená starými ramenami Moravy, ktoré boli základom pre vytvorenie súvislých plôch stojacej vody.

Najvýznamnejšími jej prítokmi sú Malina a Mláka, ktoré odvodňujú záhorskú časť celého Bratislavského kraja. Takmer celým územím mesta preteká Stupavský potok, do ktorého vejárovito ústi viacero malokarpatských vodných tokov (napr. Vápeničný potok, Grófsky potok).

Tokom Mláky a Mástskeho potoka je z územia Stupavy odvedená voda z pomerne zložitej siete odvodňovacích kanálov v poľnohospodárskej krajine. Medzi najvýznamnejšie upravené toky a odvodňovacie kanály patria Vysočiansky kanál, Zohorský kanál, Zohorský potok, Pavlínka, Matejkov kanál a iné, ktoré sú nepomenované.

Vodné plochy

Na území mesta sa nachádzajú vodné plochy slúžiace predovšetkým pre chov rýb.

Vodné toky v území patria do dažďovo – snehového typu režimu odtoku vo vrchovinné – nížinnej oblasti so zaznamenanými maximálnymi prietokmi v marci a minimálnymi prietokmi v októbri.

2.2.5. Klimatické pomery

Riešené územie bolo posudzované z hľadiska krátkodobého stavu vlastností ovzdušia – teplotné, zrážkové a veterné pomery. Tieto klimatické parametre, spolu s mierou jeho znečistenia cudzorodými látkami, najvýraznejšie modifikujú podmienky socioekonomického využitia územia. Klimatické charakteristiky (teplotné, zrážkové a veterné pomery) v katastrálnych územiach Stupavy sú opísané podľa údajov zaznamenaných na klimatologickej a zrážkomernej stanici v Stupave.

2.2.5.1. Teplotné pomery

Riešené územie sa nachádza v teplej a mierne teplej klimatickej oblasti.

Záhorská nížina a okrajové časti Malých Karpát sú v teplej klimatickej oblasti s priemerne 50 a viac letnými dňami za rok, s denným maximom teploty vzduchu 25°C a viac. Priemerná teplota vzduchu v januári je – 3 až – 4°C, v júli 17 až 19°C. Priemerne 90-100 dní je so zrážkami 1 mm a viac, zrážkový úhrn vo vegetačnom období sa pohybuje od 350 do 400 mm, v zimnom období od 200 do 400 mm, 40 -80 dní je so snehovou pokrývkou, 110 -140 dní je zamračených, 40 -60 dní je jasných.

Masív Malých Karpát patrí do mierne teplej klimatickej oblasti v priemere s menej ako 50 letnými dňami za rok, s denným maximom teploty vzduchu 25°C a viac a júlovým priemerom teploty vzduchu 16°C a viac. Priemerná teplota vzduchu v januári je – 2 až – 3°C, v júli je 17 – 18°C. Priemerne 90-120 dní je so zrážkami 1 mm a viac, zrážkový úhrn vo vegetačnom období sa pohybuje od 350 do 450 mm, v zimnom období 200 – 300 mm, 50 -70 dní je so snehovou pokrývkou, 120 -150 dní je zamračených a 40-50 dní je jasných.

Tabuľka 2.2.5.1: Priemerné mesačné a ročné teploty vzduchu (°C), stanica Stupava

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
2004	-1,8	1,8	4,5	11,5	13,3	18,2	19,9	20,7	15,5	12,2	5,7	1,4	10,3
2005	0,9	-1,6	4,0	10,7	15,1	18,4	20,4	18,4	16,5	11,5	4,2	-0,3	9,8
2006	-4,3	-0,7	3,7	12,0	14,9	18,7	23,9	17,7	18,1	13,4	7,5	3,3	10,7
2007	5,3	4,9	7,4	12,7	17,1	21,0	22,3	21,4	13,7	9,2	3,0	0,2	11,5
2008	2,1	3,3	5,6	10,2	15,5	19,6	20,1	20,5	14,0	10,3	6,3	2,1	10,8

Zdroj: SHMÚ

Podľa výsledkov meraní najteplejšie mesiace v tejto časti Záhorskej nížiny sú júl, august, január a február sú najchladnejšími mesiacmi. Priemerná teplota vzduchu za roky 2004 – 2008 je 10,6 C.

2.2.5.2. Zrážkové pomery

Záujmové územie a jeho okolie patrí do mierne vlhkej klímy. Obdobie leta a zimy sú tu mierne. Priemerný ročný úhrn zrážok predstavuje (za roky 2004 – 2008) 621,7 mm, maximálny okolo 671,4 mm a minimálny 571,8 mm. Prevládajúce množstvo zrážok spadne v dotknutom území v teplom polroku (IV – IX) 436,7 mm a v zimnom polroku (X – III) 284,7 mm. V poslednom meranom roku bol najbohatší na zrážky mesiac jún (120,2 mm), najmenej zrážok pripadlo na mesiac február (12,7 mm).

Tabuľka 2.2.5.2: Mesačné a ročné úhrny atmosférických zrážok (mm), stanica Stupava

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
2004	40,1	52,0	74,8	58,5	61,0	66,8	44,1	28,2	44,3	33,8	49,6	18,6	571,8
2005	32,6	49,7	6,6	40,8	37,5	27,9	100,9	159,9	29,7	3,5	43,0	75,0	607,1
2006	38,2	38,8	48,7	84,5	89,2	75,8	0,9	159,7	11,0	25,7	39,5	21,3	633,3
2007	36,2	37,8	73,1	0,4	53,0	48,5	44,3	54,8	185,7	53,7	55,0	28,9	671,4
2008	25,8	12,7	41,1	46,1	49,8	120,2	103,9	57,3	59,4	29,4	34,6	65,5	624,9

Zdroj: SHMÚ

2.2.5.3. Veterné pomery

V tejto časti Záhorskej nížiny dosahuje priemerná ročná rýchlosť vetra okolo 2,0 m/s, maximálna ročná hodnota päťročného rádu dosiahla 2,2 m/s a minimálna 1,7 m/s. Najveternejšími mesiacmi v poslednom meranom roku 2008 boli mesiace január a október (2,3 m/s), priemerná mesačná sila vetra dosiahla najmenej v auguste (1,7 m/s).

Tabuľka 2.2.5.3-1: Priemerná mesačná a ročná rýchlosť vetra (m/sec), stanica Stupava

Rok	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	Rok
2004	1,7	1,9	2,0	1,7	1,5	1,5	2,0	1,8	1,4	1,7	2,0	1,5	1,7
2005	2,1	2,0	1,9	1,9	2,1	1,9	1,8	1,9	1,7	1,9	1,9	2,1	1,9
2006	2,5	3,0	2,8	2,1	2,0	1,9	1,9	2,1	2,1	2,5	1,7	1,6	2,2
2007	2,1	2,0	1,8	2,0	2,6	2,5	2,4	2,1	2,4	2,0	1,8	2,0	2,1
2008	2,3	1,8	2,0	2,2	1,8	1,9	2,0	1,7	2,0	2,3	2,1	2,2	2,0

Zdroj: SHMÚ

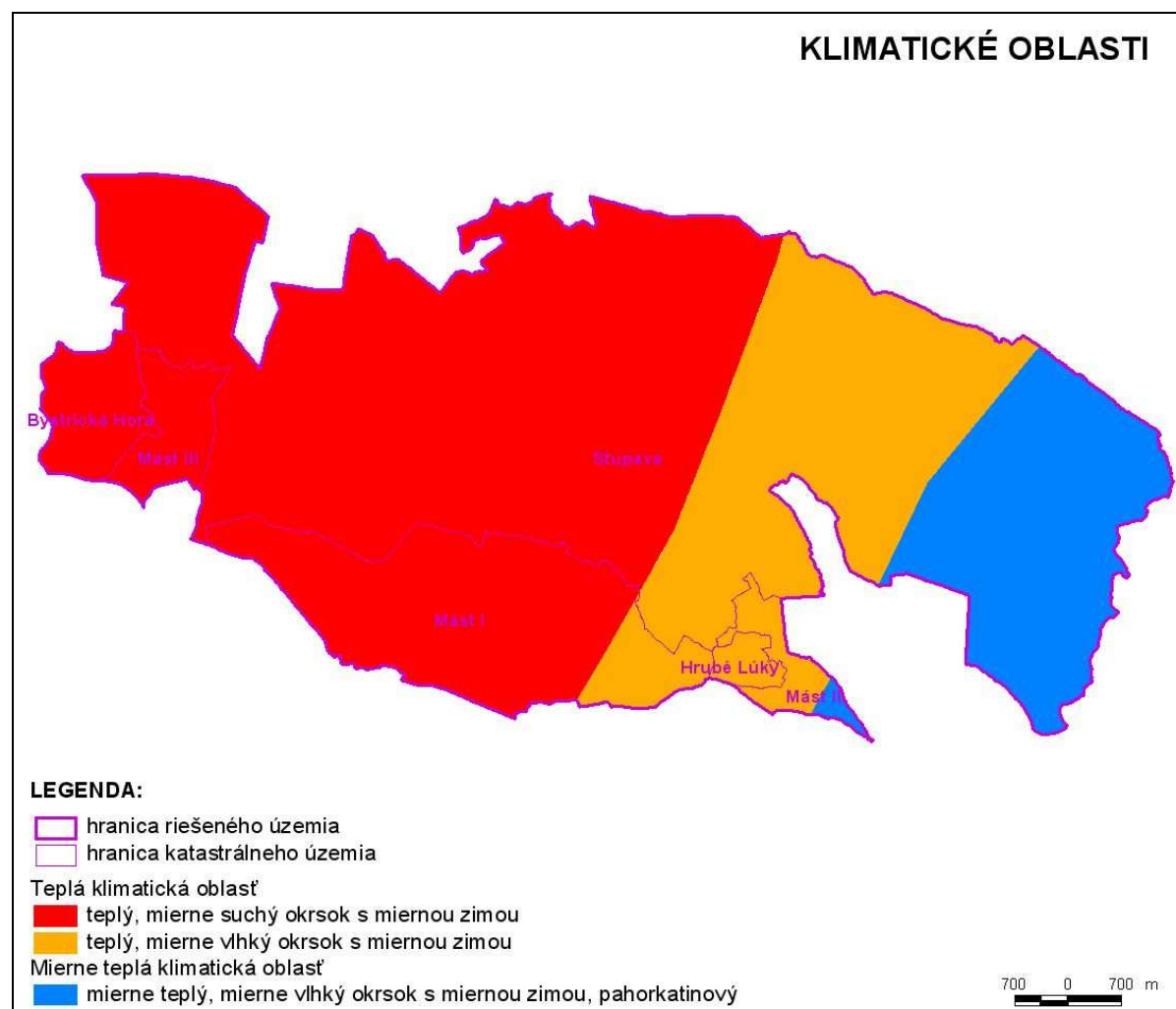
V riešenom území má prevládajúce prúdenie vzduchových hmôt buď severný alebo južný smer. Naopak najzriedkavejšie bývajú vetry s východným smerom prúdenia.

Tabuľka 2.2.5.3-2: Početnosť výskytu smerov vetra, stanica Stupava

Rok	S	SV	V	JV	J	JZ	Z	SZ	bezvetrie
2004	275	20	7	116	403	17	63	52	145
2005	330	33	31	111	265	28	111	89	97
2006	359	45	43	129	224	44	89	121	41
2007	340	58	30	137	236	40	67	154	33
2008	298	24	7	104	241	113	109	181	21

Zdroj: SHMÚ

Schéma 2.2.5.3: Priestorové vymedzenie klimatických oblastí v katastrálnych územiach Stupavy

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

2.2.6. Pedologické pomery

Pôda

- predstavuje významný krajinný prvok s nezastupiteľnou energetickou a bioprodukčnou funkciou,
- patrí medzi neobnoviteľné prírodné zdroje, s nezastupiteľnou produkčnou funkciou, je to jeden z najdôležitejších existenčných faktorov ľudskej spoločnosti,
- odráža súčasnú a čiastočne i historickú štruktúru krajiny vzhľadom na tesnú spätosť s atmosférou, hydrosférou, litosférou a biosférou.

Kvalita pôdneho krytu výrazne podmieňuje existenciu určitých typov rastlínstva a živočíšstva v krajine.

Ako východiskový podklad pri analýze vlastností pôd a ich priestorového rozloženia v rámci riešeného územia boli použité mapy Pôdy a Zrinitosť pôdy (Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002). Pôdna pokrývka bola hodnotená na základe výskytu pôdnych typov na úrovni subtypov a pôdnych druhov.

2.2.6.1. Pedo – geografická charakteristika

Rozdielnosť fyzicko-geografických podmienok základných typov riešeného územia sa prejavuje aj z pohľadu pedo-geografických charakteristík územia:

- horská časť (Malé Karpaty),
- nížinná časť (Záhorská nížina).

Na území nížin sú hlavnými pedo – genetickými faktormi azonálne činitele. Najvýznamnejším faktorom je erózna a akumulačná činnosť vodných tokov, ktorá spôsobuje opakované narušovanie pôdy záplavami. Nivu Moravy kopíruje fluvizem. Najväčšiu rozlohu pôd na Záhorskej nížine tvoria hlavne ľahké (piesočnaté a hlinito-piesočnaté) pôdy čiernicového a regozemného typu.

Západne od zastavaného územia Stupavy (Záhorská nížina) sú poľnohospodárske pôdy na rovine s nízkym stupňom svahovitosti, bez skeletu – slabo skeletovité, hlboké. Prechodom poľnohospodárskej pôdy zo Záhorskej nížiny do svahov Malých Karpát (do lesných pozemkov) sa vlastnosti poľnohospodárskej pôdy postupne menia a vytvárajú svahovité, skeletovité a plytké plochy.

V rámci Malých Karpát sú dôležitými pedo – genetickými faktormi substrát, reliéf a klíma. Prevládajú stredne ťažké (piesočnato-hlinité a hlinité) pôdy kambizemného a redzinového typu.

2.2.6.2. Charakteristika pôdných typov

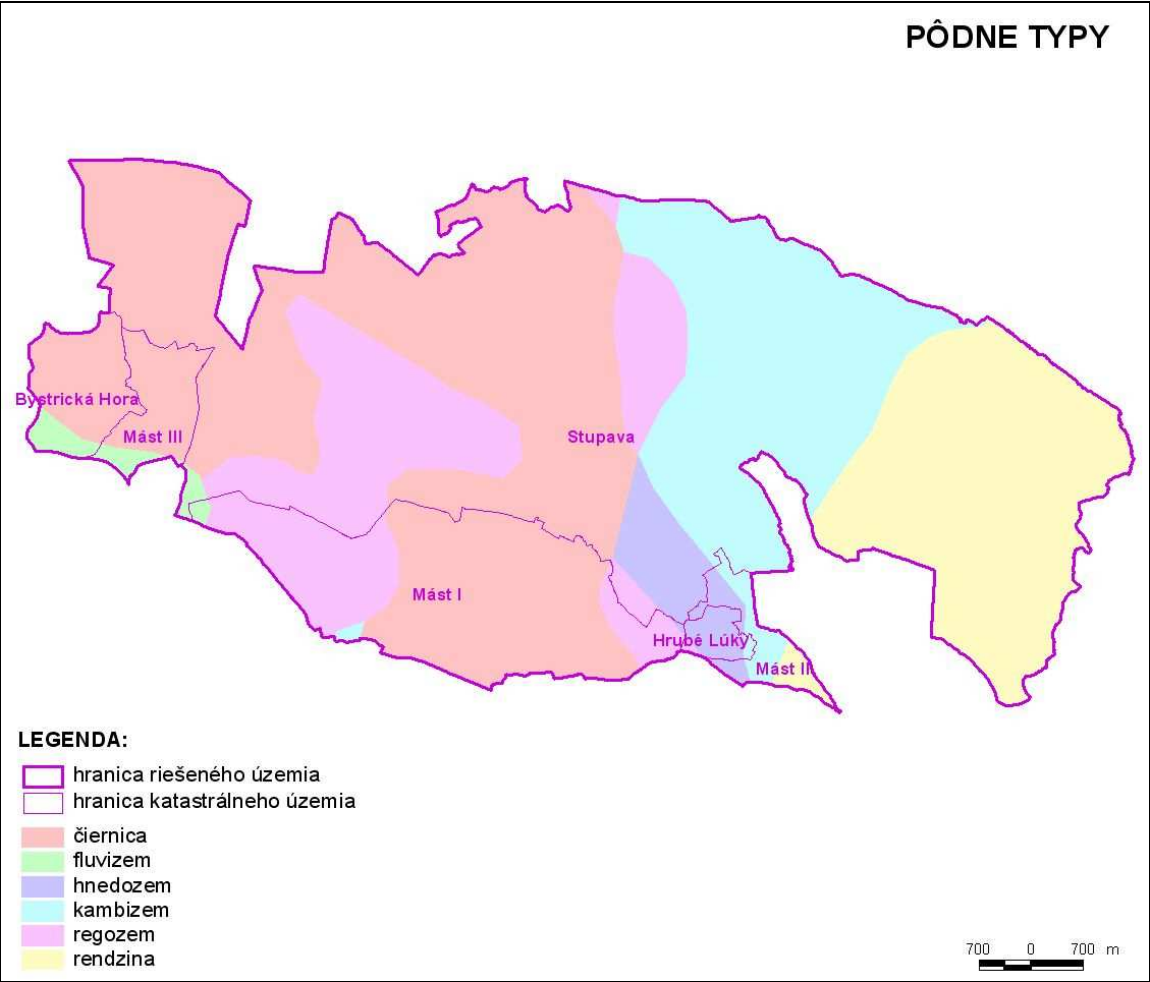
Pôdny typ je základná klasifikačná jednotka pôd podľa podobnosti pôdotvorných procesov – vznik a vývoj. Tiež sa prejavuje v zhodnosti stavby profilu a následne v približne rovnakom stupni úrodnosti. V riešenom území je identifikovaných šesť typov pôd – čiernice, hnedozeme, fluvizeme, kambizeme, rendziny a regozeme.

Tabuľka 2.2.6.2: Typy pôd identifikované v katastrálnych územiach Stupavy

	Pôdne typy	Pôdne subtypy	Pôdotvorný substrát	Podiel pôdy
1	Čiernice	kultizemné, modálne	z ľahkých nekarbonátových aluviálnych sedimentov	42,56
2	Hnedozeme	kultizemné, modálne, erodované	zo spraší	3,39
3	Fluvizeme	kultizemné, glejové, modálne	z nekarbonátových aluviálnych sedimentov, z viatych pieskov	1,15
4	Kambizeme	modálne, kultizemné, nasýtené až kyslé	zo stredne ťažkých až ľahkých skeletnatých zvetralín nekarbonátových hornín	18,38
5	Rendziny	modálne, karbonátové, sutinové	zo zvetralín pevných karbonátových hornín	18,17
6	Regozeme	modálne, kultizemné, silikátové	z nekarbonátových viatych a preplavených pieskov	16,35

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

Schéma 2.2.6.2: Typy pôd identifikované v katastrálnych územiach Stupavy

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

2.2.6.3. Charakteristika pôdných druhov

Pôdny druh je vymedzený na základe zrnitostného triedenia podľa Novákovej klasifikačnej stupnice. Je založený na stanovení podielu frakcií rôznej veľkosti a na posúdení množstva (%) jednej alebo viacerých kategórií elementárnych častíc.

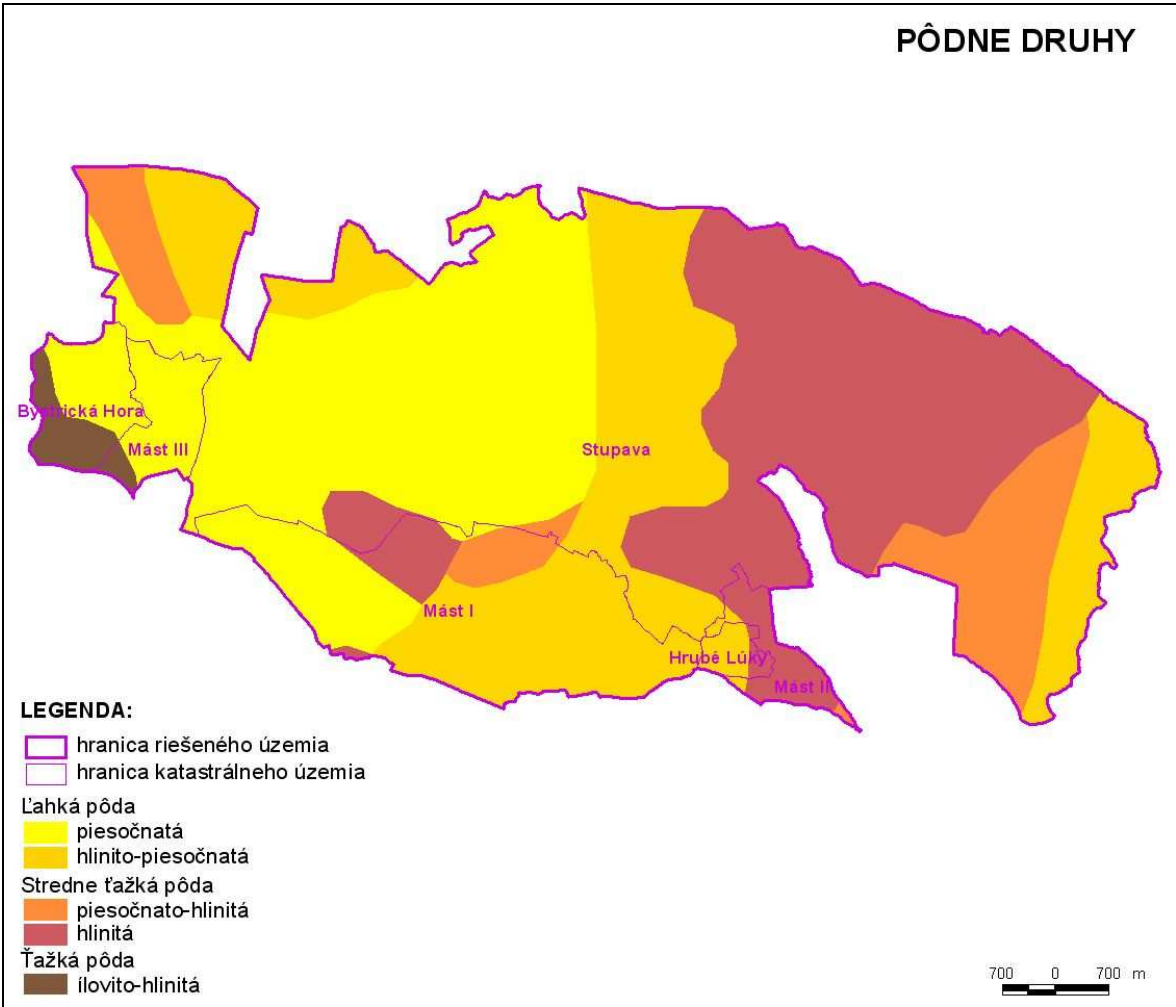
V riešenom území sú identifikované ľahké, stredne ťažké a ťažké pôdy.

Tabuľka 2.2.6.3: Druhy pôd identifikované v katastrálnych územiach Stupavy

	Pôdne druhy	Charakteristika	Podiel pôdy
1	ľahké pôdy	piesočnaté pôdy hlinito-piesočnaté pôdy	60,95
2	stredne ťažké pôdy	piesočnato-hlinité pôdy hlinité pôdy	37,55
3	ťažké pôdy	ílovito-hlinité pôdy	1,51

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

Schéma 2.2.6.3: Priestorové rozloženie pôdnych druhov v katastrálnych územiach Stupavy

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

2.2.6.4. Svahovitost' pôd

- Podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky (BPEJ) je stanovených 7 kategórii svahovitosti:
- rovina bez prejavu plošnej vodnej erózie (svahovitost' 0 – 1),
 - rovina s možnosťou prejavu plošnej vodnej erózie (svahovitost' 1 – 3),
 - mierny svah (svahovitost' 3 – 7),
 - stredný svah (svahovitost' 7 – 12),
 - výrazný svah (svahovitost' 12 – 17),
 - príkry svah (svahovitost' 17 – 25),
 - zráz (svahovitost' nad 25).

Tabuľka 2.2.6.4 Kategórie svahovitosti poľnohospodárskych pôd mimo zastavaných území

Okres	Kategória svahu						
	0 – 1	1 – 3	3 – 7	7 - 12	12 – 17	17 – 25	nad 25
Malacky	81,00	0,53	12,89	1,34	1,06	3,17	-
Bratislavský kraj	81,06	0,26	12,52	2,17	1,58	2,41	-

Zdroj: VUPOP Bratislava, 2007

V okrese Malacky prevládajú poľnohospodárske pôdy na rovine bez prejavu plošnej vodnej erózie.

2.2.6.5. Skeletovitost' pôd

- Podľa zrnitostného zloženia sa pôda člení na:
- jemnozem (častice menšie ako 2 mm)
 - skelet (častice väčšie ako 2 mm).

Skelet, t.j. štrk (2-50 mm), kamene (50-250 mm) a balvany (> 250 mm), je súčasťou zrnitostného zloženia pôd vyvinutých na zvetralinách pevných hornín, na štrkových alúviách. Skelet vzhľadom na veľkosť častíc neviaže na svoj povrch žiadne látky, nevytvára kapilárne póry, neumožňuje kapilárny pohyb vody, nemá priamy podiel na prebiehajúcich pedo – chemických procesoch a na ich dynamike.

Podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky (BPEJ) sú vymedzené 4 kategórie skeletovitosti:

- pôdy bez skeletu – do hĺbky 0,6 m obsahujú pod 10 % skeletu,
- slaboskeletové pôdy – v povrchovom horizonte obsahujú 5 – 25 % skeletu, v podpovrchovom horizonte 10 – 25 % skeletu,
- stredne skeletové pôdy – v povrchovom horizonte obsahujú 25 – 50 % skeletu, v podpovrchovom horizonte 25 - 50 % skeletu,
- silne skeletové pôdy – v povrchovom horizonte obsahujú 25 – 50 % skeletu, v podpovrchovom horizonte nad 50 % skeletu.

Tabuľka 2.2.6.5 Kategórie skeletovitosti poľnohospodárskych pôd mimo zastavaných území

Okres	Kategória skeletovitosti pôd			
	Bez skeletu	Slabo skeletové	Stredne skeletové	Silne skeletové
Malacky	70,30	23,17	1,57	4,97
Bratislavský kraj	70,11	19,05	3,62	7,22

Zdroj: VUPOP Bratislava, 2007

V okrese Malacky prevládajú poľnohospodárske pôdy bez skeletu.

2.2.6.6. Hĺbka pôd

Hĺbka pôdy je dôležitý činiteľ určujúci produkčnú schopnosť pôdy. Závisí od nej rozvoj koreňovej sústavy rastlín a ich pevné zakotvenie, akumulácia vody, vzduchu, živín a teploty.

Podľa kódu BPEJ sú vymedzené 3 kategórie hĺbky pôd:

- hlboké pôdy (60 cm a viac)
- stredne hlboké pôdy (30 – 60 cm)
- plytké pôdy (do 30 cm).

Tabuľka 2.2.6.6.: Kategórie hĺbky poľnohospodárskych pôd mimo zastavaných území

Okres	Kategória hĺbky pôd		
	Pôdy hlboké	Pôdy stredne hlboké	Pôdy plytké
Malacky	85,10	10,68	4,22
Bratislavský kraj	79,75	13,33	6,92

Zdroj: VUPOP Bratislava, 2007

V okrese Malacky prevládajú hlboké pôdy.

Západne od zastavaného územia Stupavy (Záhorská nížina) sú poľnohospodárske pôdy na rovine s nízkym stupňom svahovitosti, bez skeletu – slabo skeletovité, hlboké. Od Záhorskej nížiny smerom do svahov Malých Karpát (do lesných pozemkov) sa poľnohospodárske pôdy postupne menia na svahovité, skeletovité a plytké plochy.

2.3. Prírodné podmienky – analýza biotických pomerov

2.3.1. Fytogeografické pomery

Z hľadiska fytogeograficko–vegetačného členenia patrí riešené územie do dubovej zóny. V rámci zóny je možné v riešenom území vyčleniť viacero oblastí /okresov s ich podokresmi.

Zóna: Dubová

Podzóna: Nížinná

Oblasť: Rovinná

Oblasť: Záhorská nížina

Okres: Záhorské pláňavy

Podokres: Južný

Okres: Niva Moravy a Myjavy

Podokres: Niva Moravy

Okres: Podmalokarpatská zníženia

Podzóna: Horská

Oblasť: Kryštálicko-druhohorná

Okres: Malé Karpaty

Podokres: Pezinské Karpaty

2.3.1.1. Potenciálna prirodzená vegetácia

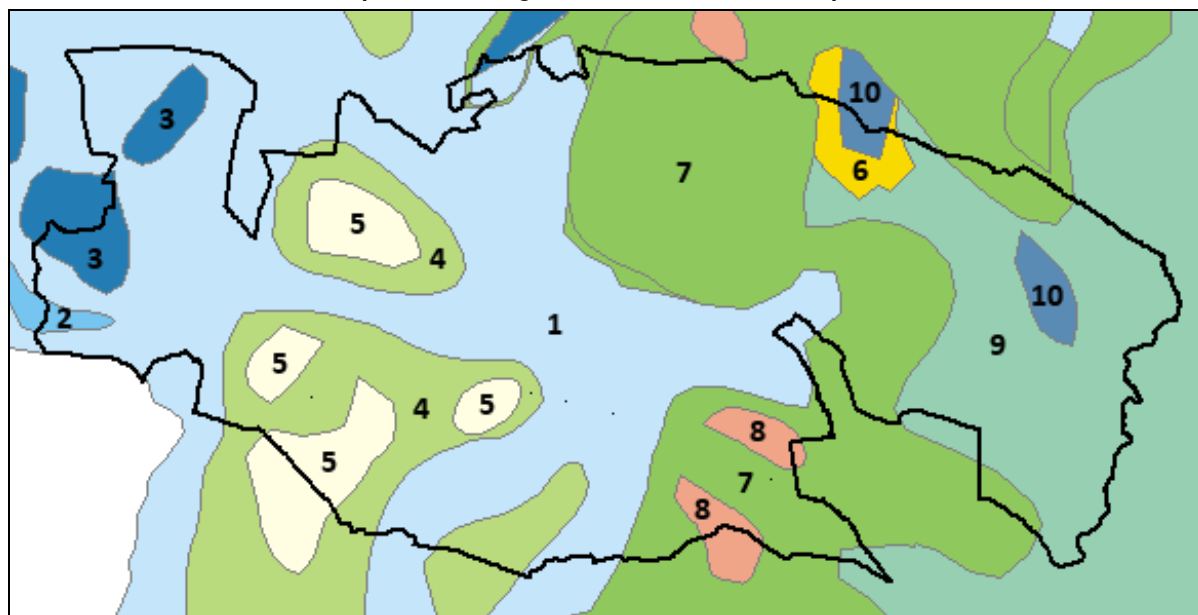
Potenciálna prirodzená vegetácia je vegetácia, ktorá by sa za daných klimatických, pôdných a hydrologických pomerov vyvinula na určitom mieste (biotope), keby vplyv ľudskej činnosti ihneď prestal. Je predstavovaná vegetáciou rekonštruovanou do súčasných klimatických a prírodných pomerov (Michalko a kol., 1980, 1986).

Poznanie prirodzenej potenciálnej vegetácie (lesnej aj nelesnej) je uvádzané s cieľom jej priblíženia sa či úplného prinavrátenia do prirodzeného stavu, aby sa tak zabezpečila ekologická stabilita územia.

V riešenom území je možné vyčleniť podľa Atlasu Krajiny Slovenskej Republiky (2002) mapovacie jednotky potenciálnej prirodzenej vegetácie, ktoré obsahujú prvky:

- jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy) – 1
- vrbové topoľové lesy v záplavových územiach veľkých riek (mäkké lužné lesy) – 2
- jelšové lesy na slatinách – 3
- nížinné hygrolilné dubovo-hrabové lesy – 4
- nátržníkové dubové lesy – 5
- xerothermné dubové lesy s dubom plstnatým a trávinné spoločenstvá na skalách – 6
- karpatské dubovo-hrabové lesy – 7
- dubové a cerovo dubové lesy – 8
- podhorské bukové lesy – 9
- bukové lesy na vápencových a dolomitových podložiach – 10.

Schéma 2.3.1.1: Potenciálna prirodzená vegetácia na území mesta Stupava

Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002

2.3.2. Zoogeografické pomery

Podľa zoogeografického členenia Slovenska patrí územie mesta Stupava do provincie stepí a panónskeho úseku, východná karpatská časť mesta patrí do provincie listnatých lesov a podkarpatského úseku (Jedlička et. Kalivodová, 2002).

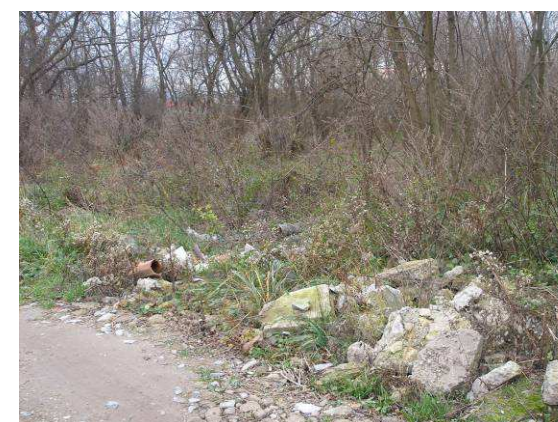
Na území mesta sú zastúpené viaceré biotopy s príslušnou faunou:

- fauna obývajúca mestské prostredie
- fauna poľnohospodárskej krajiny (polia, záhrady, vinohrady, rozptýlená zeleň a pod.)
- fauna vodných tokov a zamokrených biotopov
- fauna obývajúca listnaté lesy nižších nadmorských výšok

Lesy v blízkosti Stupavy sú prirodzeným prostredím pre pestrú spoločnosť živočíchov a vtáctva. Vyskytujú sa v nich sviňa divá, jeleň obyčajný, daniel škvrnitý, srnec hôrny, muflón, mnoho druhov netopierov, sova plamienka, sova obyčajná, myšiarka ušatá, myšiarka močiarna, bažant obyčajný, krkavec čierny, žlna zelená, sluka hôrna, v potokoch a na Morave sa vyskytujú hus divá, kačica divá, bocian biely a mnoho ďalších druhov. Priamo v riešenom území bol zaznamenaný výskyt bobra.

Osobitné postavenie majú niektoré druhy vtákov, vo východnej časti sa nachádza chránené vtáčie územie Malé Karpaty, v západnej časti chránené vtáčie územie Záhorské Pomoravie. Na území Záhorského Pomoravia sú naviazané viaceré druhy vodného vtáctva. Na území Malých Karpát sa vyskytujú viaceré druhy lesného vtáctva.

Živočíšstvo mesta a jeho okolia je veľmi pestré a za najvýznamnejšie druhy možno považovať – kunka červenobruchá, roháč obyčajný, podkovár malý, kováčik fialový, rak riavový, vydra riečna, bobor vodný.

2.4. Súčasná krajinná štruktúra

Mesto Stupava tvorí šesť katastrálnych území (k. ú. Stupava, k. ú. Mást I, k. ú. Mást II, k. ú. Mást III, k. ú. Hrubé Lúky, k. ú. Bystrická Hora) v okrese Malacky v Bratislavskom kraji.

Tabuľka 2.4-1: Základné bilančné údaje v meste Stupava

Druh pozemku	Výmera (ha)	Percentuálne zastúpenie	
		z poľnohosp. pôdy	z celkovej výmery
Orná pôda	1 959,5019	58,56	29,01
Chmeľnica	0,0000	0,00	0,00
Vínica	154,2546	4,61	2,28
Záhrada	166,1666	4,97	2,46
Ovocný sad	186,6527	5,58	2,76
Trvalý trávnatý porast	879,6891	26,28	13,02
Poľnohospodárska pôda spolu	3 346,2649	100,00	49,53
Lesná pôda	2 679,0219		39,66
Vodná plocha	120,4400		1,79
Zastavaná plocha	403,4608		5,98
Ostatná plocha	205,2067		3,04
Celková výmera	6 754,3943		100,00

Zdroj: Katastrálny portál, 2012

Tabuľka 2.4-2: Základné bilančné údaje okresu Malacky a Bratislavského kraja

Druh pozemku	Okres Malacky (ha)	Bratislavský kraj (ha)
Orná pôda	25 161,6083	72 583,7971
Chmeľnica	0,0000	0,1262
Vínica	211,5785	4 507,9811
Záhrada	1 034,5857	4 591,7982
Ovocný sad	327,2000	780,9157
Trvalý trávnatý porast	6 755,0986	9 234,0296
Poľnohospodárska pôda spolu	33 490,0711	91 698,6479
Lesná pôda	49 567,5035	75 125,3362
Vodná plocha	2 008,6916	5 823,5908
Zastavaná plocha	3 541,8588	16 435,5768
Ostatná plocha	6 350,5036	16 184,2720
Celková výmera v ha	94 958,6286	205 267,4237

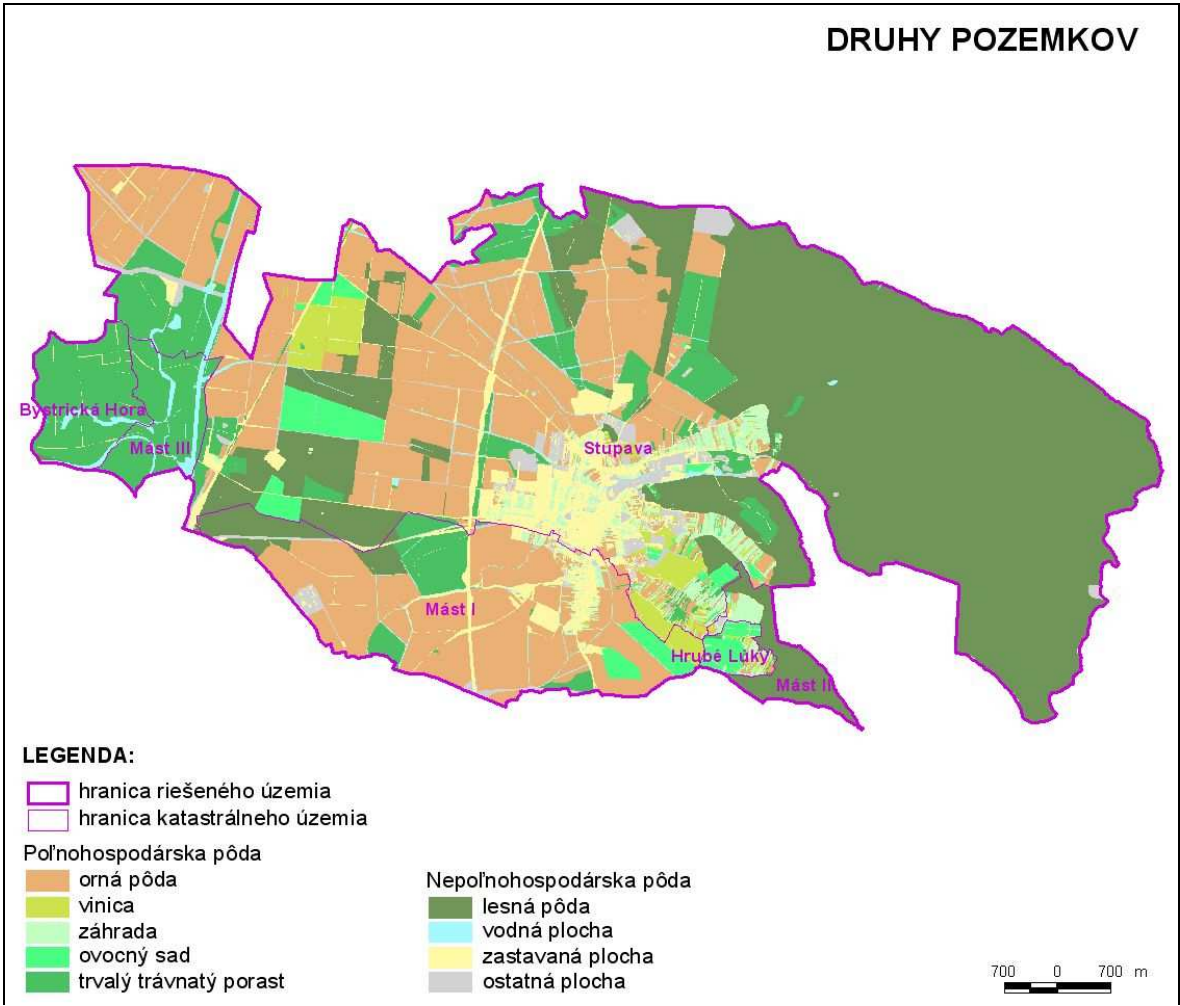
Zdroj: Katastrálny portál, 2012

Tabuľka 2.4-3: Základné bilančné údaje katastrálnych území Stupavy

Druh pozemku	k.ú. Mást I	k.ú. Stupava	k.ú. Mást II	k.ú. Mást III	k.ú. Bystr. Hora	k.ú. Hr. Lúky
Orná pôda	573,2894	1 380,3683	2,1748	0,0000	0,0000	3,6694
Chmeľnica	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000	0,0000
Vínica	15,5701	133,6799	1,3060	0,0000	0,0000	3,6986
Záhrada	16,9383	126,8606	13,1322	0,0000	0,0000	9,2355
Ovocný sad	36,7236	119,7896	0,5421	0,0000	0,0000	29,5974
Trv. trávny porast	100,9362	442,8237	0,0000	144,3697	188,9127	2,6468
Poľnohospodárska pôda spolu	743,4576	2 203,5221	17,1551	144,3697	188,9127	48,8477
Lesná pôda	78,2869	2 503,2169	95,7356	0,0000	1,4793	0,3032
Vodná plocha	14,0806	64,7906	0,0000	22,6019	18,9669	0,0000
Zastavaná plocha	86,2563	308,2658	1,7176	1,1706	3,9305	2,1200
Ostatná plocha	27,6921	176,2522	1,0644	0,0000	0,0000	0,1980
Celk. výmera v	949,7735	5 256,0476	115,6727	168,1422	213,2894	51,4689

Zdroj: Katastrálny portál, 2012

Schéma 2.4: Priestorové vymedzenie druhov pozemkov v katastrálnych územiach Stupavy

Zdroj: Kataster nehnuteľnosti, 2012

2.4.1. Obraz kultúrnej krajiny v historickom kontexte

Pod pojmom kultúrna krajina možno chápať komplex urbanizovaných a prírodných prvkov v istom stupni zachovanej harmónie. Ide o človekom pretvorenú prírodnú krajinu viac-menej cieľavedomou činnosťou.

„Pôvodne latinské slovo „cultura“ má významy: 1. obrábanie pôdy, 2. starostlivosť o duševné hodnoty.

Prívlastok kultúrna má zdôrazniť, že ide o krajinu kultivovanú, obrábanú, v protiklade ku krajine prírodnej, neobhospodarovanej. Ide o otvorený prírodno-antropogénny systém, ktorý je výsledkom pôsobenia človeka a ľudskej spoločnosti v priestore a čase.

Medzi najdôležitejšie hmotné znaky kultúrnej krajiny patrí sekundárna a terciárna krajinná štruktúra a z časového aspektu historická krajinná štruktúra, ktorá patrí k najvýznamnejším prvkom z hľadiska kultúrno-krajinnej analýzy.“ (Florin Žigrai: Dimenzie a znaky kultúrnej krajiny, v Životné prostredie, r. 2000, č. 5, vyd. Ústav krajinej ekológie SAV).

2.4.2. Obraz nezastavanej krajiny

Pôvodne nížinná lesná a vodná krajina na území dnešnej Stupavy sa v historickom priebehu osídľovania postupne menila na prevažne poľnohospodársku nížinnú krajinu s ojedinele zachovanými sprievodnými porastmi v líniiach vodných tokov, poľných ciest a občasných zamokrených území.

Rozsiahle lesné porasty ostali zachované v masíve Malých Karpát a podhorské pásmo Malých Karpát ešte obsahuje, aj keď už postupne ubúdajúce prvky mozaikovej štruktúry záhrad, poľí, lúk, trvalých kultúr s výrazným zastúpením prirodzenej vegetácie.

Vodná krajina rieky Moravy a pritekajúcich drobných vodných tokov, charakteristická bohatou ramennou sústavou, lužnými lesmi a nivnými pôdami v blízkosti príležitostne vylievajúcich sa vodných tokov sa postupne zmenšovala až do dnešnej podoby zregulovaných vodných tokov s vybudovanými ochrannými protipovodňovými hrádzami, napriamenými korytami, zredukovanými pobrežnými porastmi a so slepými a najmä mŕtvymi ramenami a zvyškovými depresnými plochami, ktoré si aj po desaťročiach zachovávajú kresbu bývalých živých vodných meandrov.

Krajina stratila v značnej miere meandrovitú kresbu bývalých živých ramien.

Sieť umelo vybudovaných vodných kanálov je prevažne bez pobrežnej zelene alebo s menšími enklávami pobrežnej zelene a je charakteristická rovnými líniami.

Pozdĺž vodných tokov postupne ubudli sprievodné porasty, zástavba sa rozvinula v tesnej blízkosti zregulovaných potočných koryt.

Vodné toky dopĺňa dnes sústava vodných plôch vo forme rybníkov, veľkých i menších štrkovísk (bagrovísk) po ťažbe.

Krajinu poznačila rozvíjajúca sa urbanizácia, získavanie obrobiteľnej pôdy vysušovaním, odlesňovaním, reguláciou, napriamovaním tokov, rozorávaním poľných ciest.

Pôvodne pestro parcelovaná poľnohospodárska krajina s hustou sieťou poľných ciest so stromoradiami a alejami sa postupne zmenila na viac-menej monotónnu veľkoblokovú poľnohospodársku krajinu s redukovanou sieťou poľných ciest a najmä s redukovanou štruktúrou krajinej zelene – ubudli až vymizli remízky, medze, aleje, solitérne alebo skupinové porasty, studničky, stromoradia sledujúce chotárne (katastrálne) hranice.

2.4.3. Lesná vegetácia

Lesy sú významnou zložkou životného prostredia a plnia viacero ekologicky dôležitých funkcií. Ovplyvňujú najmä rýchlosť vetra a vyrovnávajú odtok vody. Podľa KN zaberá lesná pôda 39,66 % z riešeného územia. Najväčší lesný komplex tvorí masív Malých Karpát východne od zastavaného

územia. Západne od zastavaného územia v poľnohospodársky obrábanej krajine Záhorskej nížiny sa vyskytujú fragmenty lesov. Lužné lesy sa nachádzajú v povodí Moravy.

Lesné vegetačné stupne

V riešenom území je možné rozlíšiť nasledovné lesné vegetačné stupne (Zdroj: Atlas krajiny SR, 2002):

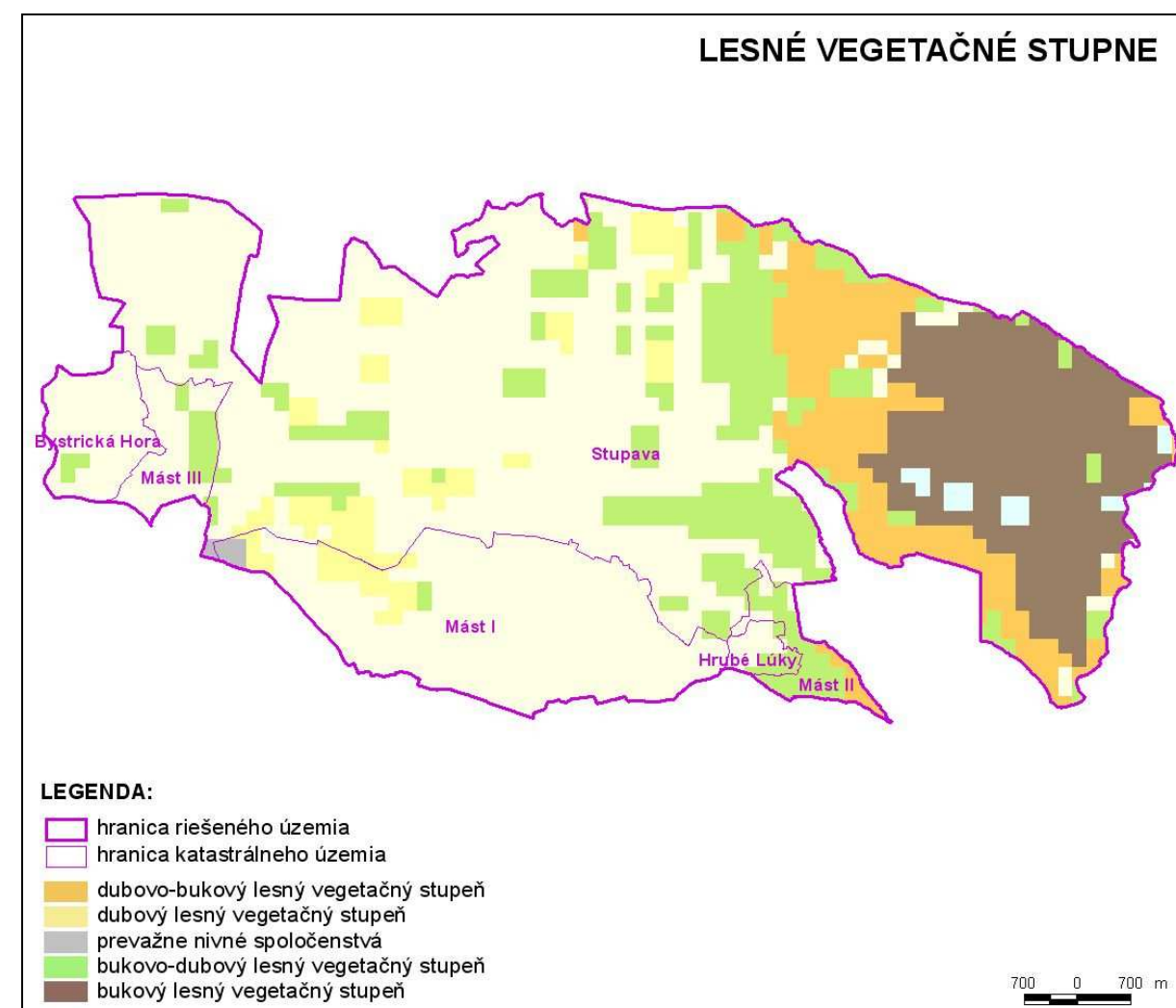
- **Dubový** (do 300 m n. m.) – v oblasti nížin a pahorkatín, hlavné porastové dreviny sú duby. Dub letný je v 1. stupni základnou drevinou tvrdého lužného lesa, mimo neho vo väčšom zastúpení – dub zimný.

- **Bukovo-dubový** (od 300 do 500 m n. m.) – v tomto stupni sa už popri dube objavuje aj buk, hoci slabšieho vzrastu. Ide v podstate o prechodné pásmo medzi dubinami a bučinami.

- **Dubovo-bukový** (od 300 do 700 m n. m.) – v tomto stupni už dominuje buk, dub sa tu udržuje len vďaka rôznym narušeniam bučín suchými rokmi alebo človekom.

- **Bukový** (od 400 do 800 m n. m.) – v tomto stupni sa vyskytujú krásne nezmiešané bučiny, často aj takmer bez bylinného podrastu s pôdou pokrytou len bukovým lístím.

Schéma 2.4.3: Priestorové vymedzenie lesných vegetačných stupňov v katastrálnych územiach Stupavy

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

2.4.4. Nelesná drevinová vegetácia

Poľnohospodárska pôda riešeného územia je rozdelená sieťou vodných tokov, kanálov a poľných ciest. A tak v obraze poľnohospodársky obrábanej krajiny má zastúpenie nelesná drevinová vegetácia.

Do tejto skupiny zelene boli zaradené väčšie aj menšie skupiny stromov a krovín vo voľnej kultúrnej krajine, ktoré nie sú zaradené do porastov lesnej pôdy. Zväčša sa nachádzajú na poľných medziach, pozdĺž poľných ciest a vodných tokov, na miestach bývalých ramien vodného toku Morava, na ruderalizovaných plochách, pri okrajoch zastavaných území a pod. Spravidla ide fragmenty rozptýlenej zelene v poľnohospodárskej krajine – skupinové alebo maloplošné zárusty, drobné enklávy krovino-drevinných porastov, predstavujúcich zvyšky pôvodnej vegetácie alebo prirodzené nálety.

V strednej časti riešeného územia, na poľnohospodárskej pôde, je tento druh zelene zastúpený minimálne. V krajinnom obraze dominuje veľkabloková odzelenená poľnohospodárska krajina. Niekdajším rozoraním medzí, poľných ciest ostali v krajine len súvislé plochy poľnohospodárskych kultúr – takmer bez hniezdisk, vystavené najmä veternej erózii, suchám (plochy s minimálnym výparom), prašnosti.

2.4.5. Trvalé trávne porasty

Lúky a pasienky predstavujú trávinnobylinné spoločenstvá bez súvislých porastov drevín, na stanovištiach, kde sa primárne v tejto podobe nevyskytovali. Vznikli a sú udržiavané hospodárskou činnosťou človeka. Pri vhodnom hospodárení poskytujú trvalé trávnaté porasty vhodné prostredie pre množstvo rastlín a živočíchov a zvyšujú bohatstvo flóry a fauny.

Podľa katastra nehnuteľnosti trvalé trávnaté porasty zaberajú 13,02 % z riešeného územia. Najvýznamnejšia a najrozsiahlejšia plocha trvalých trávnatých porastov je na nive Moravy. Ďalšie plochy sú roztrúsené v nížinnej časti riešeného územia.

2.4.6. Orná pôda a trvalé kultúry

Orná pôda

Orná pôda predstavuje plochy, na ktorých sa pestujú obilniny, strukoviny, priemyselné plodiny, viacročné plodiny, okopaniny, krmoviny. Sú tu tiež zaradené záhrady, fóliovníky, skleníky na pestovanie kvetín, liečivých rastlín, sadeníc ovocných stromov, krov, zeleniny. Pôda môže byť sezónne zavlažovaná.

Podľa katastra nehnuteľnosti zaberá orná pôda 29,01 % z výmery riešeného územia a až 58,56 % z poľnohospodárskej pôdy. Ide o najviac zastúpený druh pozemku z poľnohospodárskej pôdy.

Prechod od maloplošného hospodárenia k obrovským komplexom polí je istotne najdramatickejšou zmenou v krajine v druhej polovici minulého storočia. Prechod od maloplošného hospodárenia k hospodáreniu na veľkých blokoch poľnohospodárskej pôdy čiastočne ovplyvnil v druhej polovici minulého storočia aj krajinnú štruktúru riešeného územia.

Zásahom do pôvodnej štruktúry krajiny bolo sceľovanie blokov ornej pôdy, používanie ťažkej techniky, umelých hnojív a ochranných chemických prostriedkov. Napriek tomu, že dnes je už používanie umelých hnojív a ochranných chemických prostriedkov z ekonomických dôvodov obmedzené, predstavuje veľkoplošná orná pôda z hľadiska ekologickej stability najmenej stabilný prvok v krajine. Napriek nepriaznivému pôsobeniu nájdeme aj dnes v Stupave veľkablokové orné pôdy, a to západne od zastavaného územia.

Výraznejšie skvalitnenie obrazu krajiny, štruktúry krajiny smerom ku pestrejšej vegetačnej skladbe – mozaikovitej krajinnej štruktúre – nie je možné očakávať bez podstatnej zmeny štruktúry polí a bez zmeny k ich racionálnejšiemu obhospodarovaniu.

Trvalé kultúry

Ovocné sady a vinohrady predstavujú plochy porastené ovocnými stromami (jabloň, broskyňa, marhuľa a slivka, ringlota, ...) a trvalými rastlinami (vinič), prípadne pásy oporných konštrukcií a pásy často obrábanej pôdy medzi nimi. Dopĺňané sú prístupovými cestami, trávou prípadne krovinnou alebo stromovou rozptýlenou vegetáciou, technickými budovami a skladmi.

Ovocné sady predstavujú umelo vzniknuté porasty ovocných drevín. Z dôvodu nízkej rentability výroby dnes ich výmera neustále klesá, alebo ostávajú opustené a zaburinené. Podľa katastra nehnuteľnosti zaberajú ovocné sady 2,76 % riešeného územia. Bloky funkčných ovocných sadov sa v riešenom území nachádzajú západne od diaľnice a menšie plochy ovocných sadov sa nachádzajú juhovýchodne od zastavaného územia (na úpätí svahov Malých Karpát).

Vinohrady predstavujú umelo vzniknuté porasty viniča. Podľa katastra nehnuteľnosti zaberajú vinice 2,28 % riešeného územia. Plochy vinohradov sa nachádzajú západne od diaľnice a menšie plochy vinohradov sa nachádzajú juhovýchodne od zastavaného územia (na úpätí svahov Malých Karpát).

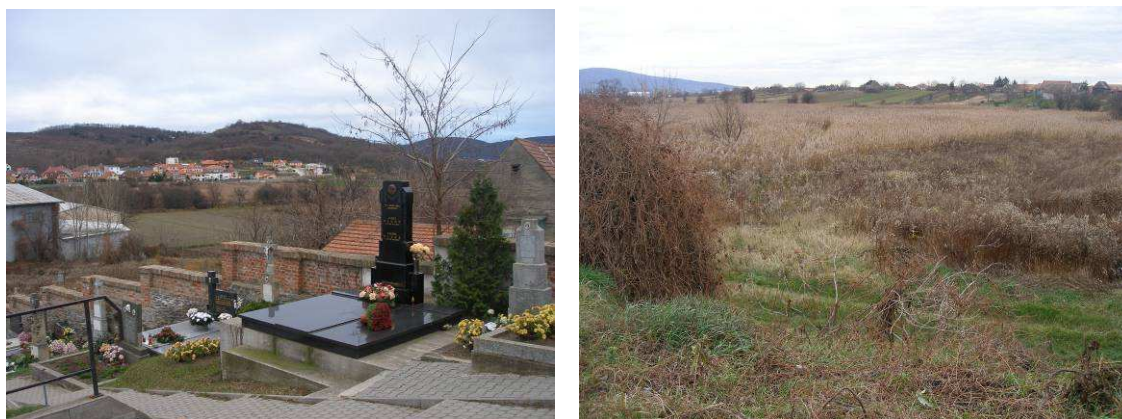
2.4.7. Mozaika záhrad, polí, lúk, trvalých kultúr s výrazným zastúpením prirodzenej vegetácie

V riešenom území ide o plochy obrábaných záhrad, ornej pôdy, trvalých kultúr (ovocné sady, vinice), lúk a pasienkov s charakteristickými roztrúsenými plochami prirodzenej vegetácie. Rozptýlená zeleň nie je samostatne mapovaná, jedná sa o remízky lesov, skupiny stromov a krov na medziach, sprievodnou vegetáciou pozdĺž vodných tokov a plôch.

Mozaiky záhrad, polí, lúk a trvalých kultúr s výrazným zastúpením prirodzenej vegetácie boli v minulosti intenzívne obhospodarované – trvalé trávne porasty boli kosené a spásané, orná pôda, vinohrady a ovocné sady boli intenzívne obhospodarované. Prechodom od intenzívnej formy hospodárenia na extenzívnu formu vznikali línie a skupiny stromov a krov. Postupne sa z nich vytvorili mozaiky, z pohľadu ekologickej stability a krajinného obrazu hodnotné územia s rôznorodou flórou a faunou. Predstavujú poľnohospodársku krajinu s výrazným zastúpením prirodzenej vegetácie.

Nachádzajú východne od zastavaného územia Stupavy na svahoch Malých Karpát.

2.4.8. Vodné toky a vodné plochy

Vodné toky /prírodné vodné toky, odvodňovacie kanály, vodné plochy

Vodné toky na území mesta Stupava patria z hydrologického hľadiska do čiastkového povodia Moravy. Hlavný tok povodia, rieka Morava, územím mesta preteká len čiastočne juhozápadnou časťou územia. Táto časť územia je tvorená starými ramenami Moravy, ktoré boli základom pre vytvorenie súvislých plôch stojacej vody a dotvárajú územiu špecifickú štruktúru – súčasť chránených území CHKO Záhorie, ramsarskej lokality Niva Moravy.

Na celom úseku cez riešené územie je ohradzovaná líniou protipovodňového hrádzového násypu.

Najvýznamnejšími prítokmi Moravy sú Malina a Mláka, ktoré odvodňujú záhorskú časť celého Bratislavského kraja. Takmer celým územím mesta preteká Stupavský potok, do ktorého vejárovito ústi viacero malokarpatských vodných tokov (napr. Vápeničný /Vápenný, Grófsky, Zohorský, Suchý potok).

Tokom Mláky a Mátskeho potoka je z územia Stupavy odvedená voda z pomerne zložitej siete odvodňovacích kanálov v poľnohospodárskej krajine. Medzi najvýznamnejšie upravené toky a odvodňovacie kanály patria Vysočiansky kanál, Zohorský kanál, Pavlínka, Matejkov kanál, Dúbrava, Sedliško a iné, ktoré sú nepomenované.

Podľa starých katastrálnych máp boli identifikované línie ramien – meandre vodných tokov a línie niekdajších drobných vodných tokov. Boli súčasťou obrazu krajiny a súčasťou vodného režimu v území.

Dnes mnohé z týchto ramien a vodných tokov už neexistujú, je však možné v teréne a tiež podľa ortofotomapy identifikovať ich línie (úžľabiny, suché korytá, sprievodná zeleň).

V budúcnosti je vhodné uvažovať o obnovení (podľa priestorových možností) niektorých bývalých meandrov vo voľnej krajine a zapojiť do obrazu krajiny.

Koridory bývalých vodných tokov je vhodné v budúcnosti ponechať – podľa reálneho stavu a priestorových možností – ako nezastavané, revitalizovať zvyšky sprievodnej zelene (brehové porasty okolo vodných tokov a vodných plôch plnia okrem funkcie estetickej a krajínostvornej aj funkciu sprievodnú a spevňovaciu).

Vodné plochy

Na území mesta sa nachádza niekoľko vodných plôch, väčšinou zvyškov po ťažbe, ktoré sa momentálne využívajú viac-menej ako rybníky – pre chov rýb:

Vacháľkov rybník (lokalita Rakytová)

Jánošíkov rybník, Stupavské rybníky (za kaštieľskym parkom), Jazierko pri kaštieli,

viaceré drobné bezmenné rybníky (lokality Na Kliešti, Moligrunty nad hradskou – dve vodné plochy, Veľký Majer – dve vodné plochy, v areáli PD First Farms Stupava).

Ani jedna z vyššie uvedených vodných plôch nie je využívaná na kúpanie.

V lokalite južne od Novej cesty sa nachádza rybníčné hospodárstvo – Stupavské Rybárstvo, s.r.o. (Jánošíkov rybník). Spoločnosť sa zaoberá chovom a predajom rýb, ponúka možnosti športového rybolovu. Pri bývalej železničnej stanici sa nachádza Rybársky dom.

Zdroje podzemných vôd, pramene

Podľa registra minerálnych prameňov MZ SR – inšpektorátu kúpeľov a žriediel a podľa Mapy minerálnych a termálnych vôd Slovenska (O. Franko, L. Melioris, 1998) nie je na území mesta Stupava evidovaný žiadny minerálny prameň ani termálny prameň.

V lesnom masíve Malých Karpát sa nachádza viacero prameňov v (lokalitách Rybníček, Kráľovská, Malá Seč, Červený domček).

2.4.9. Prvky bez vegetácie

Plochy bez vegetácie zahŕňajú spevnené plochy ciest a cestných komunikácií, spevnené poľnohospodárske a iné manipulačné plochy, najmä vo výrobných, skladových areáloch, obchodných centrách, tiež spevnené plochy (betón, dlažba, asfalt, ...) vo verejných komunikačných priestoroch v zastavanom území, ďalej parkoviská, parkovacie plochy.

Významné plochy bez vegetácie predstavujú ťažobné areály, najmä funkčné. Nefunkčné ťažobné areály nezrekultivované zarastajú náletmi, ruderalnou vegetáciou, inváznymi porastmi a znehodnocované sú odpadmi rôzneho druhu.

2.4.10. Obraz zastavanej krajiny

Obraz zastavanej krajiny predstavuje štruktúra obytnej zástavby, plôch a zariadení občianskej vybavenosti, výroby, skladov, dopravnej a technickej vybavenosti, športu a rekreácie, doplnená plochami sídelnej zelene.

2.4.11. Funkčno-priestorová analýza kompozície mesta

Priestorový a funkčný charakter mesta Stupava v priebehu historického vývoja výrazne ovplyvnili:

- poloha na úpätí Malých Karpát a pri vodnom toku Morava, prihraničná poloha pri Rakúsku,
- poloha na historickej križovatke obchodných ciest (Jantárová cesta) kontrolovanej rímskou stanicou na území dnešného mesta Stupava, neskôr tu vzniká lokálne trhové centrum, od konca 19. st. napojenie na železničnú trať,
- poloha pri Bratislave a historické funkčné väzby na Viedeň (odbytové miesta stupavských a mástskych roľníkov a remeselníkov).

Urbanistická štruktúra Stupavy sa vyvíjala ako hromadná cestná dedina pozdĺž hradskej vedúcej pod svahmi Malých Karpát v severojužnom smere. Pôvodná zástavba mala vidiecky charakter a bola tvorená poľnohospodárskymi usadlosťami. Vidiecke domy popri dnešnej Hlavnej ulici postupne nahrádzali v 18.-19. st. dvojpodlažné meštianske domy a kúrie s dvorovými priestormi často využívanými aj pre menšie remeselné prevádzky. Stupava získala takýmto typom zástavby a spôsobom života jej obyvateľov charakter malého mestečka s niekoľkými hospodárskymi prevádzkami.

Výrazný územný a priestorový rozvoj Stupavy nastal v 30.-50. rokoch 20. st. Pôvodná vidiecka zástavba historickej Stupavy, Mástu, lúčovito rozvetvených ulíc východným smerom ku Karpatom a areál kaštieľa s rozsiahlym parkom, boli postupne doplnené prevažne pravouhlou novou obytňou zástavbou v západnej časti mesta, teda západne od Hlavnej a Hviezdoslavovej ulice.

Zastavané územia mesta Stupava dnes možno charakterizovať z hľadiska urbanistického ako relatívne kompaktný územno-priestorový celok:

- s prevažne rastlout štruktúrou rodinných domov východnej časti zastavaného územia, kedysi pozvoľna prechádzajúcej do mozaikovej štruktúry trávnych porastov, vinohradov, sádov a záhrad až do lesného masívu Malých Karpát, dnes však pokračujúcej v intenzívnej novej rodinnej zástavbe, zaberajúcej postupne plochy poľnohospodárskych kultúr na svahoch,
- s prevažne pravouhlou štruktúrou západnej časti zastavaného územia s enklávami rodinnej a bytovej zástavby,
- s občianskou vybavenosťou lokalizovanou najmä pozdĺž hlavnej severojužnej urbanisticko-dopravnej osi Stupavy,
- so športovo-rekreačnou zónou v severovýchodnej časti zastavaného územia viažucou sa najmä na prírodné prostredie (Park hotel, školiace stredisko Intenziva, kongresový hotel Stupava),
- s výrobnou-skladovými prevádzkami po obvode zastavaného územia, najmä v miestach vstupov /vjazdov do mesta.

Krajina okolo zastavaného územia je charakterizovaná značne oddelenými veľkoblokovými plochami ornej pôdy, záhradkárskymi a chatovými lokalitami, stopami a zvyškami ramien Moravy, ojedinelými prvkami technickej vybavenosti a významnými dopravnými líniami v poľnohospodárskej i lesnej krajine. Atraktívnym krajinárskym bodom je ruina hradu Pajštún v masíve Malých Karpát nad mestom.

Časti obce si dodnes zachovali svoje tradičné mená: Dzílečky, Kremenice, Kopce, Noviny, Malé grunty, Sedličky, Záhradky, Záhumenice, Písky, Hajpród, Nová hora, Dolná hora, Grefty, Trenky, Lingráby, Lintávy a i.

Časti mesta: Stupava, Stupava – Mást, Stupava – Dúbravy, Stupava – Kremenica, Stupava – Kolónia, Stupava – Vinohrady.

Katastre mesta: k. ú. Stupava, Mást I, Mást II, Mást III, Hrubé Lúky, Bystrická Hora.

Keďže mesto Stupava nemá vymedzené základné sídelné jednotky – urbanistické obvody – ako základné bilančné jednotky, predstavujúce aj oficiálne štatistické jednotky, zastavané územie mesta bolo v etape spracovania Prieskumov a rozborov rozdelené do 32 štvrtí zastavaného územia a 6 štvrtí mimo zastavaného územia mesta. Štvrte sú ďalej členené na urbanistické bloky vymedzené hranicami, označením, podobnými charakteristikami funkčného využitia a hmotovo-priestorového usporiadania.

2.4.12. Centrálné mestské priestory

Mesto Stupava nemá klasicky chápané územne vyhranené centrum s ťažiskovým námestím. Centrálné priestory predstavuje polyfunkčný priestor so zariadeniami obchodno-obslužnými, administratívnymi, správnymi, cirkevnými, zariadeniami sociálnej starostlivosti usporiadanými aditívnym spôsobom popri hlavnej (dopravnej) osi mesta – Hviezdoslavovej a Hlavnej ulici. V severnej časti Stupavy, južne od kaštieľa, sa pred kostolom nachádza rozsiahlejšie námestie, ale vzhľadom na odťažitú polohu neplní úlohu centrálného priestoru.

2.4.13. Rodinná zástavba

Rodinná zástavba predstavuje rozsiahlejšie plochy vo východnej časti mesta – pôvodná vidiecka zástavba Stupavy a Mástu a intenzívna nová zástavba tiahnuca sa ku svahom Malých Karpát. V západnej časti mesta je obytná zástavba viac premiešaná – enklávy rodinných domov sa striedajú s bytovými domami.

Pôvodnú rastlú štruktúru ulíc s rodinnou zástavbou s pomerne veľkými záhradami (v minulosti intenzívne poľnohospodársky využívanými) dnes dopĺňajú rodinné domy na prevažne malých pozemkoch s okrasnými záhradami.

2.4.14. Sídlišká

Zástavba vo forme bytových domov je sústredená najmä v západnej časti zastavaného územia, západne od Hlavnej ulice (ulice Hlavná, Bezručova, Ružová, Budovateľská, Kukučínova). Staršia obytná zástavba spred roku 1989 je postupne dopĺňaná novými formami bytových domov s upravenými poloverejnými priestormi (napr. komplex obytných domov Zipava južne od Okružnej ulice). Menší obytný blok s bytovými domami sa nachádza aj v severozápadnej časti zastavaného územia na Jilemnického ulici.

Významné plochy bytovej zástavby na území mesta Stupava:

- nové sídlisko Zipava južne od Okružnej ulice – upravené plochy zelene a plôch každodennej rekreácie (ihriská), čiastočne oplotené (vyradená a polovyhradená zeleň),
- bytový dom v priesečníku Moyzesovej a Železničiarkej ulice – trávnaté plochy zelene s ojedinelými stromami,
- bytový dom v priesečníku Moyzesovej a Štúrovej ulice – trávnaté plochy zelene s ojedinelými stromami a menším detským ihriskom, provizórne oplotené,
- bytová zástavba medzi Zdravotníckou ulicou a líniou Stupavského potoka (panelové a tehlové bytové domy, vrátane bodových vežových bytových domov) – trávnaté plochy zelene s pomerne vysokým počtom solitérnych vzrastlých stromov na trávnatých plochách a stromoradií pozdĺž cestných komunikácií a pozdĺž bytových domov.

2.4.15. Areály a zariadenia občianskej vybavenosti

Občianska vybavenosť je sústredená predovšetkým v pozdĺžnej centrálnej časti mesta v hlavnej osi – Hlavnej ulice a Hviezdoslavovej ulice, kde zabezpečuje funkcie administratívno-správneho, školského, zdravotníckeho a najmä obchodno-obslužného charakteru.

Postupne sa tieto plochy rozširujú aj o obchodno-obslužné funkcie v rámci zástavby rodinných domov popri Hviezdoslavovej ulici a smerom do hĺbky zastavaného územia o plochy voľnočasového a kultúrneho charakteru na Mlynskej a Agátovej ulici. Mimo základných osí vybavenosti sú menšie plochy obchodno-obslužného charakteru alokované v rámci obytného územia. Funkcie náročné na zábery plôch sú umiestnené mimo zastavaného územia (skladovo-obchodné funkcie, služby motoristom).

2.4.16. Hospodársky využívané územia a zariadenia

Hospodárske zázemie je zastúpené prevažne samostatnými priestorovými jednotkami, ktoré vznikli pôvodne na okrajoch zástavby a postupným rozvojom zastavaného územia zrástli do kompaktného celku mesta. Dnes už mnohé z nich stratili svoju pôvodnú funkciu, boli transformované na nové funkcie alebo zostali po ukončení produkcie opustené (bývalá cementáreň, konzerváreň, Avana, rybárstvo, mliekarenské sklady M.K.M., Elektrovod, majer, ...). Niektoré z nich v súčasnosti postupne prechádzajú rekultivačnými a transformačnými procesmi. Novšie výrobné-skladové a technické areály vznikli mimo zastavaného územia popri hlavných vstupoch do mesta (DURA, Citroën, ČOV, hospodárske dvory).

Zastavané územie mesta Stupava je obklopené väčšinou poľnohospodárskou pôdou, rekreačným zázemím záhradkárskych osád ako aj krajinou zeleňou, ktorá je súčasťou vodných tokov a masívom lesa vo východnej časti riešeného územia. Predpokladaný rozvoj územia mesta bude determinovaný predovšetkým líniovými stavbami jestvujúcimi i navrhovanými (diaľnica D2, plánovaný obchvat štátnej cesty I/2, vedenia nadradenej infraštruktúry a pod.) ako aj prírodnými limitmi (konfigurácia terénu, vysoké bonity pôdy, chránené územia a pod.).

Hospodársku základňu mesta vytvárajú všetky sektory hospodárstva, od primárneho až po kvartérny. Hospodárska základňa mesta je diverzifikovaná. Z hľadiska zastúpenia právnych subjektov prevládajú malé a stredné podniky terciárneho sektora (najväčší počet subjektov, približne 76 %).

Vzhľadom na to, že Stupava a jej okolie boli do roku 1989 dominantne zamerané na poľnohospodárstvo, na spracovanie poľnohospodárskych produktov, doplnkovo tiež na ľahké formy spracovateľského priemyslu (najmä potravinársky), po útlme až takmer likvidácii týchto odvetví ostali na území mesta opustené a bohužiaľ aj zdevastované priemyselné, skladové, poľnohospodárske areály s vyňatou poľnohospodárskou pôdou, už však bez efektívneho využitia.

Obraz krajiny dopĺňajú pribúdajúce plochy, objekty rozmanitého druhu a funkčného využitia v obraze krajiny, a to na nových plochách alebo na plochách už existujúcich areálov:

- skladové areály, areály výrobných a nevýrobných služieb, veľkoobchodov, početných areálov dopravných služieb motoristom, parkoviská, spevnené manipulačné a prevádzkové plochy, drobné i väčšie rekreačné objekty, športovo-rekreačné areály, nové povrchové ťažobné plochy, solitérne objekty a zariadenia technickej vybavenosti, dopravné línie cestné, železničné, nové obytné zóny prevažne rodinnej zástavby

Priestorová štruktúra výrobných aktivít a zariadení je v meste Stupava výsledkom pôsobenia viacerých činiteľov. Za najdôležitejšie možno považovať nasledujúce faktory:

- rozvinutá dopravná obsluha (blízkosť Diaľnice D2 a hl. mesta SR Bratislava),
- disponibilné plochy pre lokalizáciu nových výrobných aktivít, vhodné podmienky na lokalizáciu priemyselných aktivít s vyššou pridanou hodnotou,
- kvalitné úrodné pôdy pre valorizáciu primárneho sektora a rozvoj potravinárskeho priemyslu,
- potenciál pre etablovanie inovatívnych služieb ako podporných aktivít pre výrobu.
-

Hospodárske využitie územia sa viaže na:

- primárny sektor (poľnohospodárstvo, lesohospodárstvo, rybne hospodárstvo)
- sekundárny sektor (predovšetkým priemyselná výroba, ťažba, skladové hospodárstvo)
- terciárny a kvartérny sektor (všetky druhy komerčných a komunálnych služieb).

2.4.17. Poľnohospodárske objekty

Poľnohospodárstvo je úzko späté s materiálnym, sociálnym a kultúrnym rozvojom vidieka. Ďalší rozvoj vidieka sa bude opierať o zachovanie životaschopnosti vidieckeho osídlenia prostredníctvom rozvoja zamestnanosti a infraštruktúry s ohľadom na mimoprodukčné funkcie poľnohospodárstva. Poľnohospodárstvo má najväčší plošný dopad na krajinu a na krajinný obraz.

2.4.17.1. Poľnohospodárska pôda

Poľnohospodárska pôda je najdôležitejším (neobnoviteľným) prírodným zdrojom tak z hľadiska výmery ako aj z hľadiska kvality. Poľnohospodárska pôda (PP) zaberá 49,53 % riešeného územia. Najviac zastúpený druh pozemku je orná pôda (58,56 %), nasleduje trvalý trávny porast (26,28 %), ostatné druhy poľnohospodárskej pôdy (vinica, záhrada a ovocný sad) zaberajú 15 %. Do osobitne chránených pôd (1.-4. skupina BPEJ podľa zákona o ochrane pôdy) s najvyššou kvalitou patrí 19,05 % výmery poľnohospodárskej pôdy v Stupave.

Dôležitým kvantitatívnym parametrom hodnotenia zdrojov PP i potreby ich zachovania pre ďalšie generácie je výmera poľnohospodárskej pôdy na jedného obyvateľa. Všeobecne platí, že čím je táto hodnota vyššia, tým stabilnejší je región, najmä z hľadiska zabezpečenia potravinovej sebestačnosti.

Tabuľka 2.4.17.1-1: Orná /poľnohospodárska pôd pripadajúca na 1 obyvateľa

Orná /poľnohospodárska pôda pripadajúca na 1 obyvateľa		
Na 1 obyvateľa Slovenskej republiky pripadá	0,27 ha ornej pôdy	0,45 ha poľnohospodárskej pôdy
Na 1 obyvateľa Bratislavského kraja pripadá	0,13 ha ornej pôdy	0,16 ha poľnohospodárskej pôdy
Na 1 obyvateľa okresu Malacky pripadá	0,39 ha ornej pôdy	0,53 ha poľnohospodárskej pôdy

Zdroj: Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy, 2012

Percento zornenia ornej pôdy

Kvalita poľnohospodárskych pôd je vyjadrená aj percentom zornenia.

Tabuľka 2.4.17.1-2: Stupeň zornenia poľnohospodárskej pôdy

	2009
Okres Malacky	74,5
Bratislavský kraj	79,1
Slovenská republika	58,6

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012

V celom území Bratislavského kraja je stupeň zornenia poľnohospodárskej pôdy nad priemerom SR.

V súčasnosti agropotravinársky komplex celej Slovenskej republiky, patrí k zložitým sektorom čo do jeho produkcie ale i územného usporiadania. Poľnohospodárske podniky v snahe udržať rentabilitu a efektívnosť výroby uplatňujú racionalizačné opatrenia – optimalizácia rozsahu a efektívnosti výroby (ošípané, dojnice), uprednostňuje sa rastlinná výroba, zavádzajú sa nové technológie, znižujú sa zásoby komodít. Tieto opatrenia síce pozitívne ovplyvňujú ekonomiku poľnohospodárskych podnikov, ale súčasne znižujú stavy hospodárskych zvierat a tým produkciu živočíšnej výroby v budúcich rokoch.

2.4.17.2. Rastlinná výroba

Tabuľka 2.4.17.2-1: Štruktúra poľnohospodárskych pôd podľa evidencie LPIS k 02.03.2007 v okrese Malacky

Poľnohospodárska pôda	Výmera v ha
Orná pôda	23 934
Trvalý trávny porast	4 040
Ovocný sad	223
Vinica	160
Ostatná pôda	3 914
Poľnohospodárska pôda spolu	31 783

Zdroj: Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy

LPIS je jedným z piatich komponentov Integrovaného administratívneho a kontrolného systému (IACS), je kľúčovým prvkom identifikácie poľnohospodárskych plôch a je nevyhnutným predpokladom subvencií v rezorte pôdohospodárstva z fondov EÚ. Systém LPIS v súčasnosti identifikuje a kvantifikuje poľnohospodársku pôdu podľa druhu pozemku orná pôda, chmeľnice, vinice, záhrady, sady, trvalé trávny porasty. Ostatnú poľnohospodársku pôdu v tomto systéme tvorí pôda, ktorá má charakter poľnohospodárskych pôd, ale nemá známeho užívateľa, resp. užívateľ ktorej sa k nej v tomto systéme neprihlásil (pôda nebola ku konkrétnemu dátumu verifikovaná).

Tabuľka 2.4.17.2-2: Hektárová úroda poľnohospodárskych plodín v okrese Malacky za rok 2011

Poľnohospodárska plodina	Hektárová úroda v t/ha
Zrniny spolu	4,34
Obilniny spolu	4,36
Olejníny spolu	2,10
Zemiaky spolu	29,64
Cukrová repa technická	-
Viacročné krmoviny na ornej pôde	4,38

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012

Poľnohospodársky podnik (PP) FirstFarms Mást Stupava, a. s. obhospodaruje v Stupave pôdu s celkovou výmerou 1 708,86 ha. Najväčšiu časť z nej tvorí orná pôda.

Z hľadiska štruktúry rastlinnej výroby je na území mesta zastúpené pestovanie kukurice na siláž, kukurice na zrnno, ozimín (pšenice a raži), repky olejnej, cukrovej repy a viacročných krmovín (lucerna, tráva, lucerno-trávna miešanka). Pestovanie husto siatych obilnín a viacročných krmovín má význam aj z hľadiska ochrany poľnohospodárskych pôd, hlavne ornice pred účinkami vodnej a veternej erózie.

Poľnohospodársky podnik FirstFarms Mást Stupava, a. s.

Tabuľka 2.4.17.2-3: Celková výmera pôdy obhospodarovaná PP FirstFarms Mást Stupava, a. s.

Katastrálne územie	Výmera spolu	Viacročné krmoviny na ornej pôde	Trvalý trávny porast	Orná pôda
Mást I	469,04	6,00	-	463,04
Stupava	1 126,13	172,24	87,32	866,57
Mást II	35,90	-	35,90	-
Mást III	77,79	-	77,79	-
Spolu mesto Stupava	1 708,86	178,24	201,01	1 329,61

Katastrálne územie	Výmera spolu	Viacročné krmoviny na ornej pôde	Trvalý trávnatý porast	Orná pôda
Vysoká pri Morave	220,06	-	220,06	-
Zohor	7,03	-	-	7,03
Borinka I.	34,62	-	-	34,62
Devínska Nová Ves	338,73	182,46	25,67	130,60
Príhlé katastre Stupavy	600,44	182,46	245,73	172,25
Spolu obhospodarovaná	2 309,30	360,70	446,74	1 501,86

Tabuľka 2.4.17.2-4: Zberová plocha poľnohospodárskych plodín pestovaných PP FirstFarms Mást Stupava, a. s.

Poľnohospodárska plodina	Zberová plocha v ha
Kukurica na siláž	450
Kukurica na zrnó	150
Oziminy (pšenica + raž)	450
Repka olejná	250
Cukrová repa	200

Zdroj: FirstFarms Mást - Stupava, priemerné stavy za rok 2012

Poľnohospodársky podnik FirstFarms Stupava, a. s. v súčasnosti zamestnáva 25 interných a 16 externých pracovníkov. Poľnohospodárske služby v rastlinnej výrobe sa vykonávajú externe.

2.4.17.3. Ochrana poľnohospodárskej pôdy ako prírodného zdroja

Ochrana poľnohospodárskej pôdy zabezpečuje najmä zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov. V zmysle zákona treba osobitne chrániť:

- poľnohospodársku pôdu zaradenú podľa kódu bonitovanej pôdno-ekologickej jednotky (BPEJ) do 1. až 4. skupiny BPEJ (príloha č. 3 zmieňovaného zákona),
- pôdu s vykonanými hydromelioračnými, prípadne osobitnými opatreniami na zachovanie a zvýšenie jej výnosnosti a posilnenia jej ostatných funkcií (napr. sady, vinice, chmeľnice, realizované protierózne opatrenia).

19,05 % poľnohospodárskej pôdy – osobitne chránená pôda zaradená do 1.-4. skupiny BPEJ.

Vyhláška MP SR č. 508/2004 Z. z., ktorou sa vykonáva § 27 zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov, ustanovuje podrobnosti o vyhodnotení dôsledkov navrhovaných stavebných a iných nepoľnohospodárskych zámerov na poľnohospodárskej pôde.

Výšku a spôsob platenia odvodu za odňatie poľnohospodárskej pôdy ustanovuje Nariadenie vlády SR č. 376/2008 podľa § 27a zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy a o zmene zákona č. 245/2003 Z. z. o integrovanej prevencii a kontrole znečisťovania životného prostredia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení zákona č. 219/2008 Z. z.

Zákon o ochrane a využívaní pôdy ukladá povinnosť:

- pri každom nepoľnohospodárskom použití poľnohospodárskej pôdy nenarušovať ucelenosť honov.
- nesťažovať obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením alebo vytváraním častí nevhodných na obhospodarovanie poľnohospodárskymi mechanizmami,
- vykonať skrývku humusového horizontu poľnohospodárskych pôd odnímaných natrvalo a zabezpečiť ich hospodárne a účelné využitie na základe bilancie skrývky humusového horizontu.

Zástavba poľnohospodárskej pôdy a povodňové stavy

O následkoch neuvážaných záberov poľnohospodárskych pôd sa píše v Správe „Prehľad osvedčených postupov na obmedzenie zástavby pôdy alebo zmiernenie jej vplyvov v krajinách EÚ-27“ (Brusel 23.5.2011, Informácia z MPSVR SR):

- „Zástavba pôdy spôsobuje nezvratnú stratu biologických funkcií pôdy. Keďže nie je možné, aby voda vsiakla alebo sa vyparila, **zvyšuje sa jej odtok**, čo niekedy vedie ku katastrofickým záplavám. Krajina je fragmentovaná a biotopy sa stali príliš malými alebo izolovanými na to, aby podporovali určité druhy. Okrem toho dochádza k trvalej strate potenciálu krajiny vyrábať potraviny. Podľa odhadov Spoločného výskumného centra Komisie padnú za obeť zástavbe pôdy každoročne štyri milióny ton pšenice.“

Zvyšovanie výmer spevnených plôch vo voľnej krajine

Podľa Správy „Prehľad osvedčených postupov na obmedzenie zástavby pôdy alebo zmiernenie jej vplyvov v krajinách EÚ-27“ (Brusel 23.5.2011, Informácia z MPSVR SR):

- „K zástavbe pôdy dochádza, keď je pokrytá nepriepustným materiálom, napr. asfaltom alebo betónom. V rokoch 1990-2000 došlo v EÚ k strate najmenej 275 ha pôdy denne, čo predstavuje stratu vo výške 1 000 km² ročne. Polovica tejto pôdy je trvalo pokrytá nepriepustnými vrstvami budov, ciest, parkovísk.

V správe sa uvádza, že tento trend sa v posledných rokoch znížil na 252 ha denne, ale miera spotreby pôdy je stále znepokojujúca.

V rokoch 1990-2006 sa rozloha umelo vytvorených plôch v EÚ zvyšovala v priemere o 3 %.

Degradácia pôdy vrátane jej zástavby sa identifikovala ako **závažný problém na úrovni EÚ**.

Tabuľka 2.4.17.3: Vývoj výmery poľnohospodárskej pôdy v SR (tis. ha)

Rok	Poľnohospodárska pôda (výmera v SR)	Orná pôda (výmera v SR)	Lesná pôda (výmera v SR)
1950	2 785	1 711	1 723
1990	2 448	1 509	1 989
1997	2 444	1 472	1 996
2001	2 439	1 441	2 002
2011	2 414	1 416	2 026

Zdroj: Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy, Štatistický úrad Slovenskej republiky, Katastrálny portál

Vývoj výmery poľnohospodárskej a ornej pôdy má dlhodobý klesajúci trend:

Od roku 1950 do roku 2011 ubudlo v SR 371 000 ha poľnohospodárskej pôdy a 295 000 ha ornej pôdy.

Dôvodom úbytku poľnohospodárskej pôdy je jej záber na nepoľnohospodárske využitie, ale aj na zalesňovanie. Naopak výmera lesnej pôdy má stúpajúci charakter – v rokoch 1950-2011 sa výmera lesnej pôdy zvýšila o 303 000 ha.

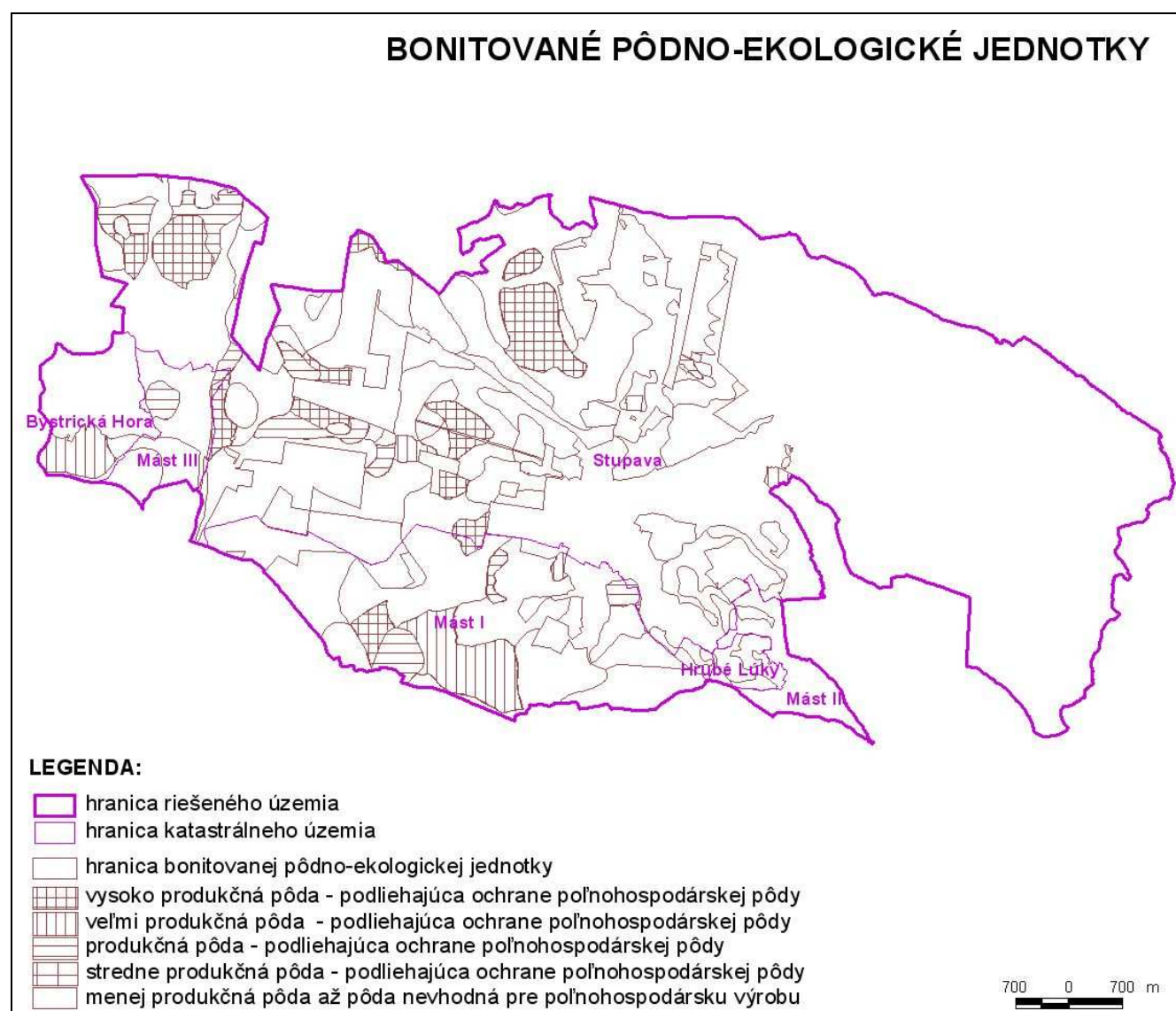
Pôda je neobnoviteľným prírodným zdrojom a jej poškodenie alebo zničenie je trvalého charakteru.

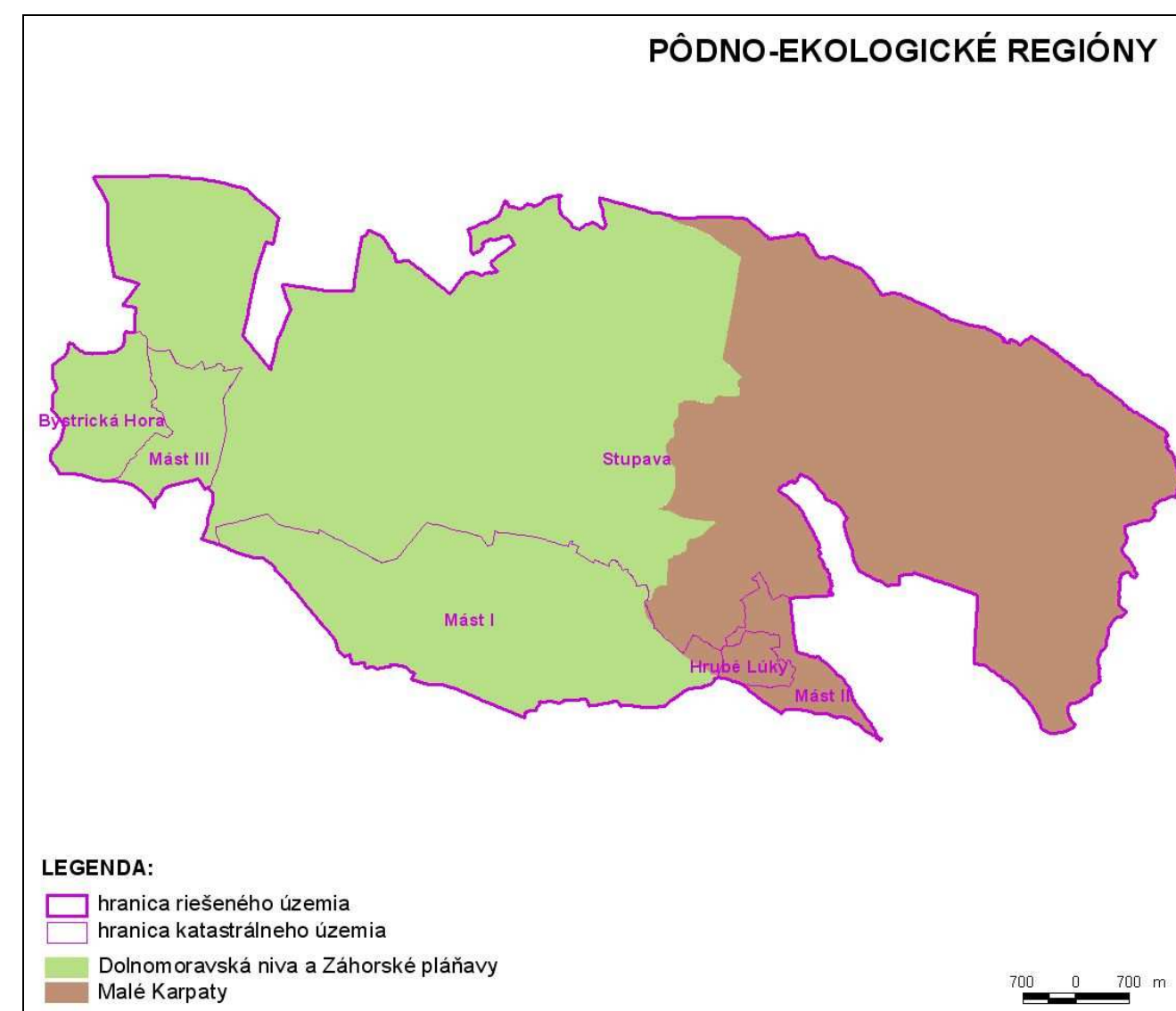
Schéma 2.4.17.3-1: Priestorové vymedzenie bonitovaných pôdno-ekologických jednotiek v katastrálnych územiach Stupavy

Schéma 2.4.17.3-2: Priestorové vymedzenie pôdno-ekologických regiónov v katastrálnych územiach Stupavy

Zdroj: Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy, 2012

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

Poľnohospodárska pôda riešeného územia je zaradená do pôdno-ekologických oblastí, pôdno-ekologických podoblastí a pôdno-ekologických regiónov, a to:

Oblasť: Karpaty

Podoblasť: Nižšie pohoria

Región: Malé Karpaty

Oblasť: Záhorská nížina

Podoblasť: Borská rovina

Región: Dolnomoravská niva a Záhorské pláňavy.

2.4.17.4. Vinohradníctvo, vinárstvo

Klimatické podnebie v Stupave vytvára podmienky na pestovanie viniča, vinohradnícku činnosť a následnú výrobu vín.

Podmienky pestovania viniča na registrovaných plochách nachádzajúcich sa vo vinohradníckych oblastiach a podmienky výroby vinárskych produktov a ich uvádzanie na trh v záujme zabezpečenia zdravotnej neškodnosti a kvality ustanovuje zákon č. 313/2009 Z. z. o vinohradníctve a vinárstve.

Vinohradník je povinný registrovať sa vo vinohradníckom registri, ktorý vedie Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, ak užíva jednu vinohradnícku plochu alebo viac vinohradníckych plôch, ak ich celková výmera prevyšuje 1 000 m² alebo je menšia ako 1 000 m², a vinohradník uvádza hrozno na trh.

Tabuľka 2.4.17.4: Vinohradnícke plochy zaregistrované vo vinohradníckom registri

	Vinohradnícky rajón	Vinohradnícka oblasť	Vinohradnícka plocha v ha		
			obrábaná	neobrábaná	celkom
Okres Malacky	Stupavský	Malokarpatská	93,8199	86,1529	179,9728
	Záhorský - Závod	Malokarpatská	0,0000	26,0000	26,0000
Mesto Stupava	Stupavský	Malokarpatská	63,2337	86,0922	149,3259

Zdroj: Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, 2012

Vinohradnícke oblasti

Slovenský vinohradnícky región sa člení na šesť oblastí. Do riešeného územia z neho zasahuje Malokarpatská vinohradnícka oblasť.

Z výmery 154,2546 ha viníc podľa katastra nehnuteľnosti je Ústredným kontrolným a skúšobným ústavom poľnohospodárskym registrovaných 149,3259 ha v Stupavskom vinohradníckom rajóne.

Malokarpatská vinohradnícka oblasť

- rozlohou a významom najväčšia na Slovensku,
- pás vinohradníckych miest a obcí pod Malými Karpatmi od Bratislavy smerom k Pezinku, k Horným Orešanom po Smolenice, tvorí ju 12 vinohradníckych rajónov, 120 vinohradníckych obcí,
- priemerná ročná teplota vzduchu 9,6 °C, z toho vo vegetačnom období 16,3 °C,
- priemerné ročné zrážky 650 mm, vo vegetačnom období 400 mm,
- priemerná doba ročného slnečného svitu 2 200 hodín, z toho vo vegetačnom období 1 550 hodín
- nadmorská výška územia do 300 m nad morom, svahovitosť územia od 0 do 30°,
- geologicky najrozličnejšie pôdne typy a druhy, pôdna reakcia neutrálna a pH kolíše od 6,8 do 7,2.

2.4.17.5. Závlahové hospodárstvo

Agronomická hodnota poľnohospodárskych pôd je znižovaná nedostatkom vlhky. V rámci stabilizácie úrod poľnohospodárskych plodín sú využívané zariadenia závlahového hospodárstva.

Podľa Národného strategického plánu rozvoja vidieka pre obdobie 2007 – 2013 (Slovenská republika, máj 2006, MP SR):

Odvodnenie bolo realizované odvodňovacími kanálmi, priekopami a drenážnymi systémami. V súčasnom období sa uskutočňuje pasportizácia odvodňovacích zariadení. Mnohé odvodňovacie zariadenia budú na základe zhodnotenia navrhnuté na zrušenie. Problémy sú však i u tých odvodňovacích zariadení, ktoré majú opodstatnenie – vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov sa nedostatočne realizuje ich údržba, stávajú sa nefunkčnými, čo sa následne prejavuje na poľnohospodárskych pôdach.

Závlahové systémy boli budované prevažne ako doplnkové. Ich hlavným cieľom bolo, vzhľadom na nerovnomerné rozdelenie zrážok vo vegetačnom období, dopĺňať vlhový deficit. Ojedinele boli budované hnojovicové závlahy. Vo väčšej miere boli budované špeciálne závlahy (kvapkové a bodové), hlavne pre zavlažovanie ovocných sádov a vinohradov.

Správcom hydromelioračných zariadení a máp hydromelioračných zariadení je štátny podnik Hydromeliorácie.

Stavby hydromelioračných zariadení vo vlastníctve štátu v okrese Malacky

Tabuľka 2.4.17.5-1: Závlahy

Okres	Počet stavieb	Počet čerpacích staníc	Výmera závlah v ha
Malacky	19	15	11 633

Zdroj: Krajský pozemkový úrad v Bratislave, 2012

Tabuľka 2.4.17.5-2: Odvodnenia

Okres	Počet odvodňovacích kanálov	Dĺžka v km	Výmera odvodnenia v ha
Malacky	313	307,243	8 292

Zdroj: Krajský pozemkový úrad v Bratislave, 2012

Súčasná hydrografická situácia v Stupave je výsledkom rozsiahlych melioračných úprav.

Hydromelioračné zariadenia v správe Hydromeliorácie, š. p. v meste Stupava:

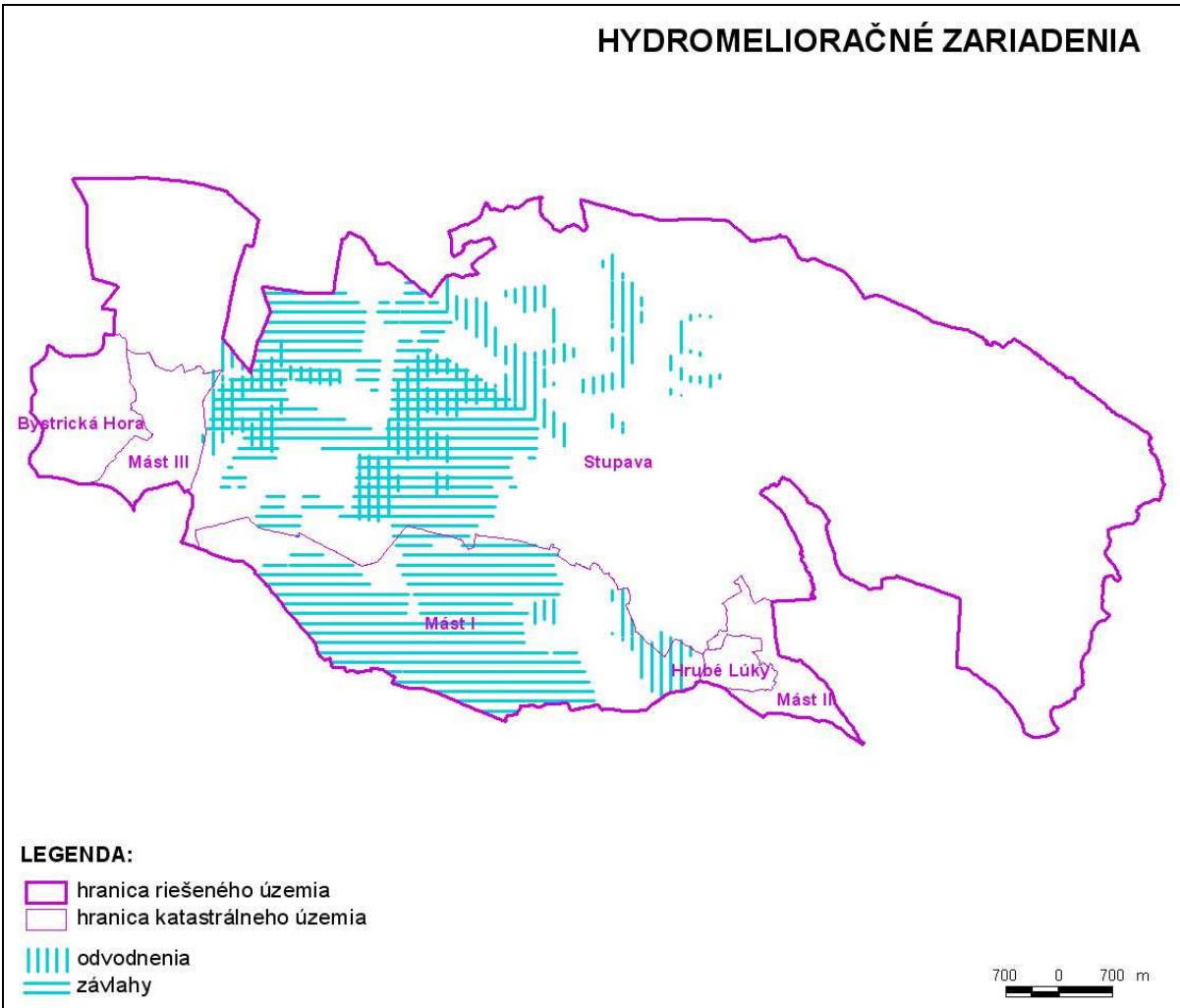
- katastrálne územie Stupava – štátny podnik eviduje 33 hydromelioračných zariadení,
- katastrálne územie Mást I – štátny podnik eviduje 14 hydromelioračných zariadení,
- katastrálne územie Mást II – štátny podnik neeviduje žiadne hydromelioračné zariadenia,
- katastrálne územie Mást III – štátny podnik eviduje 2 hydromelioračné zariadenia,
- katastrálne územie Bystrická Hora – štátny podnik neeviduje žiadne hydromelioračné zariadenia,
- katastrálne územie Hrubé Lúky – štátny podnik neeviduje žiadne hydromelioračné zariadenia.

V katastrálnych územiach Stupava, Mást I a Mást III je vybudované detailné odvodnenie poľnohospodárskych pozemkov drenážnym systémom neznámeho vlastníka.

Závlahové stavby pozostávajú zo záujmového územia závlahy a podzemných rozvodov závlahovej vody, ktoré sú rôznych profilov (DN 150 – DN 600) a z rôznych materiálov (PVC, AZC, oceľ). Na povrch sú vyvedené hydranty, vzdušníky, kalníky, ktoré sú chránené betónovými skružami.

Závlahové stavby a odvodňovacie kanály vrátane ochranného pásma 5 m od brehovej čiary kanálov treba rešpektovať.

Schéma 2.4.17.5: Priestorové vymedzenie hydromelioračných zariadení v katastrálnych územiach Stupavy

Zdroj: Hydromeliorácie, š. p., 2012

2.4.17.6. Pozemkové úpravy

Základné bilancie pre projekty pozemkových úprav v okrese Malacky

V novembri 2012 boli podľa zákona č. 330/1991 Zb. o pozemkových úpravách v znení neskorších predpisov **rozpracované 4 projekty pozemkových úprav**.

Ku dňu 01.12.2012 **boli ukončené**, rozhodnutím orgánu štátnej správy na úseku pozemkových úprav **schválené a do katastra nehnuteľností zapísané 2 projekty pozemkových úprav**.

2.4.17.7. Živočíšna výroba

Rozvoj a štruktúra živočíšnej výroby sú priamo ovplyvnené:

- rozvojom, výrobným zameraním a intenzitou rastlinnej výroby,
- kvalitou a množstvom objemových krmív pre hovädzí dobytok a množstvom jadrového krmiva – kŕmnych zmesí u ošípaných a hydiny, disponibilitou krmív pre živočíšnu výrobu,
- pôdnou základňou a jej vlastnou štruktúrou (osevné postupy),

- podmienkami trhovej ekonomiky a požiadavkami krytia hlavných potravinárskych komodít.

Uvedené aspekty sú závislé od celospoločenských záujmov a z toho vyplývajúcej agrárnej politiky štátu.

Tabuľka 2.4.17.7-1: Stavby hospodárskych zvierat v okrese Malacky za rok 2011

Ukazovateľ	Stavy hospodárskych zvierat (kusy)
Hovädzí dobytok	7 790
Ošípané	778
Kozy a capy	239
Ovce a barany	400
Kone	146
Hydina	35 945

Zdroj: Štatistický úrad Slovenskej republiky, 2012

Chovu hospodárskych zvierat sa v meste Stupava venuje FirstFarms Mást Stupava, a. s. Živočíšna výroba je sústredená na hospodárskom dvore Mást – Stupava (k. ú. Mást I), južne od zastavaného územia. Je orientovaná na chov hovädzieho dobytku a výrobu surového kravského mlieka. Z hľadiska produkcie mlieka patrí k významným regionálnym producentom.

Tabuľka 2.4.17.7-2: Stavby hospodárskych zvierat na hospodárskom dvore Mást - Stupava

Ukazovateľ	Stavy hospodárskych zvierat (kusy)
Kravy	470
Teľatá do 3 mesiacov	170
Jalovice do 1 roka	350
Vysokotelné jalovice	100
Hovädzí dobytok spolu	1090

Zdroj: FirstFarms Mást - Stupava, priemerné stavy za rok 2012

Na hospodárskom dvore Mást – Stupava pracuje 22 zamestnancov.

V riešenom území sa na ploche bývalej botanickej záhrady Univerzity Komenského nachádza **Biofarma Príroda**. V krásnom prírodnom prostredí na úpätí svahov Malých Karpát chovajú zvieratá (ovce, kone, kozy, somára, poník, ošípané, diviaka, husi, kačice, sliepky, holuby....), spracúvajú mliečne ovčie výrobky, majú pekáreň a kolibu.

Pokles stavov hospodárskych zvierat od roku 1989 sa prejavuje:

- predovšetkým nižšou koncentráciou hospodárskych zvierat na jednotlivých strediskách podnikov poľnohospodárskej prvovýroby,
- postupným zaníkaním tzv. veľkokapacitných chovov, čo môže mať priaznivý dopad na životné prostredie pri rešpektovaní požiadaviek ekologizácie poľnohospodárskej výroby.

Výmery a celková intenzita poľnohospodárskej výroby je ťažko kvantifikovateľná v dôsledku neustáleho vzniku a zanikania právnických subjektov zaoberajúcich sa touto aktivitou, a to v dôsledku odbytových ťažkostí a náročnej ekonomiky pestovania.

2.4.17.8. Ekologické poľnohospodárstvo

Vzhľadom na výrazný vplyv poľnohospodárstva na ekologickú stabilitu krajiny a vzhľadom na autoregulačné schopnosti ekosystémov je nevyhnutný ekologický spôsob hospodárenia v krajine.

Po roku 1991 bol systém hospodárenia usmerňovaný **Pravidlami ekologického poľnohospodárstva**. V roku 1995 bola spracovaná a vládou SR schválená **Koncepcia ekologického poľnohospodárstva na Slovensku**. V roku 1998 bol prijatý **zákon** NR SR č. 224/1998 Z. z. o ekologickom poľnohospodárstve a výrobe biopotravín.

Dnes je ekologický spôsob rozvoja poľnohospodárstva riadený podľa **zákona č. 189/2009 Z. z. o ekologickej poľnohospodárskej výrobe**.

Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky vedie:

- Register prevádzkovateľov zaoberajúcich sa výrobou produktov z ekologickej poľnohospodárskej výroby,
- Register prevádzkovateľov zaoberajúcich sa chovom poľnohospodárskych zvierat v ekologickej poľnohospodárskej výrobe.

Podľa zoznamov vyššie vymenovaných registrov v meste Stupava neexistujú žiadny podnikateľský subjekt v systéme ekologického poľnohospodárstva.

Do počtov poľnohospodárskych subjektov sú započítané aj také, v ktorých práve prebieha konverzia z klasického spôsobu hospodárenia na ekologický spôsob k 31. 11. 2012.

2.4.17.9. Návrh opatrení pre rozvoj poľnohospodárstva

Návrh opatrení pre rozvoj poľnohospodárstva v meste Stupava je potrebné odvíjať:

- od Koncepcie rozvoja poľnohospodárstva na roky 2007 – 2013, spracovanej na základe plánu práce vlády SR na rok 2006, zaoberá sa koncepciou rozvoja poľnohospodárstva v SR,
- od Národného strategického plánu rozvoja vidieka pre obdobie rokov 2007 – 2013 (Slovenská republika, máj 2006, spracované MP SR).

Koncepcia rozvoja poľnohospodárstva na roky 2007 – 2013

- popisuje súčasnú situáciu v sektore poľnohospodárstva a celkovú stratégiu Slovenskej republiky vo vzťahu k poľnohospodárstvu, definuje ciele a priority poľnohospodárstva vo vzťahu k spoločnej politike poľnohospodárstva.

V Koncepcii rozvoja poľnohospodárstva na roky 2007 – 2013 (spracovanej na základe plánu práce vlády SR na rok 2006) sa, o. i., uvádza:

A. Poľnohospodárstvo a potravinársky priemysel

- v poľnohospodárstve došlo v rokoch 1990 – 2005 k **poklesu zamestnanosti o 55 %**,

- v rokoch 1990 – 2005 došlo k poklesu hrubej poľnohospodárskej produkcie (ocenenej v stálych cenách) o 39 %,

- **Ciele a priority politiky poľnohospodárstva a potravinárstva**

- poľnohospodárstvo je jeden z rozhodujúcich faktorov kvality vidieka a životného prostredia,

- poľnohospodárstvo zohráva multifunkčnú úlohu vo vzťahu k bohatstvu a rôznorodosti krajiny, potravinárskej výrobe, kultúrnemu a prírodnému dedičstvu

- **Základný dlhodobý cieľ:**

- posilniť funkčnosť, stabilitu vidieka rozvojom poľnohospodárstva vo všetkých výrobných podmienkach Slovenska pri racionálnom využívaní, ochrane, obnove prírodných zdrojov, udržaní kultúrnej krajiny a osídlenia vidieka

- **Hlavné ciele politiky poľnohospodárstva a potravinárstva na roky 2007 – 2013:**

Konkurencieschopné poľnohospodárstvo a rozvoj životaschopného vidieka a vidieckej zamestnanosti,

- zlepšiť kvalitu života vo vidieckom prostredí,
- podporiť partnerstvá medzi súkromným a verejným sektorom,
- posilniť socio – ekonomickú štruktúru vidieckych oblastí,
- vytvoriť nové pracovné miesta,
- obnoviť evidenciu pôvodných pozemkov,
- podporiť investície do rozvoja vidieckeho turizmu,

Vytvoriť podmienky pre jednu z hlavných priorít Slovenskej republiky:

- zabezpečiť dostatočnú ponuku bezpečných a kvalitných potravín pre zdravú výživu obyvateľstva,

- zabezpečiť ju (o. i.) *dostatkom poľnohospodárskej pôdy*,

- rozvíjať rastlinnú a živočíšnu výrobu ako nevyhnutný základ pre existenciu domácej produkcie bezpečných a kvalitných primárnych surovín, krmív a potravín,
- vyrábať tradičné a regionálne špeciality,
- uspokojiť zvyšujúci sa dopyt po bezpečnejších, zdravších a kvalitnejších potravinách,
- zabezpečiť trvalú udržateľnosť a bezpečnosť poľnohospodárskej a rybolovnej produkcie,

Zlepšiť stav životného prostredia a poľnohospodárskej krajiny,

- podporovať poľnohospodárstvo v jeho funkciách ochrany a udržiavania prírodných zdrojov a kultúrnych hodnôt krajiny a zachovania biodiverzity na vidieku,

- pod „trvalo udržateľným rozvojom“ poľnohospodárstva, lesníctva, rybárstva rozumieť – uchovať pôdu, udržať vodu, rastlinné a živočíšne genetické zdroje v environmentálnom, nedegradujúcom, technicky primeranom, ekonomicky životaschopnom, sociálne akceptovateľnom stave,

- zachovať biodiverzitu v životnom prostredí,

- zachovať územia s vysokou prírodnou hodnotou,

- zavádzať vhodné poľnohospodárske a lesohospodárske postupy na zachovanie biodiverzity a vidieckej krajiny (zachovať ekosystémy s vysokou prírodnou hodnotou),

- podporovať ekologické poľnohospodárstvo,

- (za r. 2005 sa zdvojnásobila výmera poľnohospodárskej pôdy ekologicky obrábanej (cieľ: odporúčaných bolo 5 % z výmery poľnohospodárskeho územia, výmera pôdy ekologicky obrábanej stúpila na 92 000 ha, čo sa rovná odporúčaným 5 %)

- udržiavať poľnohospodárske plochy v dobrých poľnohospodárskych a ekologických podmienkach, vrátane udržiavania trvalých trávnatých porastov, zabezpečiť ochranu poľnohospodárskej pôdy s cieľom zabrániť jeho degradácii (rieši to zákon č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy),

- zlepšiť stav vôd a vodných ekosystémov v pôsobnosti poľnohospodárstva,

- udržať aspoň minimálny vegetačný porast na pozemkoch,

- zlepšiť stav a využívanie závlahových systémov (opravu, údržba,...).
- zalesňovať poľnohospodársku pôdu s cieľom chrániť životné prostredie, prispieť k obnove a rozvoju ekologických a sociálnych funkcií lesov vo vidieckych oblastiach, k rozširovaniu a skvalitňovaniu lesných zdrojov ako aj ku zmierňovaniu klimatických zmien.

Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007 – 2013

Národný strategický plán rozvoja vidieka je jedným z východiskových dokumentov pre stanovenie zásad a regulatívov ďalšieho rozvoja riešeného územia.

Globálny cieľ stanovený v Národnom strategickom pláne rozvoja vidieka:

- Multifunkčné poľnohospodárstvo, potravinárstvo, lesníctvo a udržateľný rozvoj vidieka.

Hlavné ciele

- Zvyšovať zamestnanosť vo vidieckom priestore, využívanie obnoviteľných zdrojov energie,
- Podporiť rozvoj vidieckeho cestovného ruchu, zachovať rôznorodosť diverzitu vidieckej krajiny,
- Zabezpečiť dostatočnú ponuku základných potravín z vlastnej poľnohospodárskej a potravinárskej produkcie pre zdravú výživu obyvateľstva,
- Dosiahnuť úroveň konkurencieschopnosti dostatočnej k eliminácii dovozov poškodzujúcich domácu produkciu a zabezpečiť uplatnenie prebytku produkcie na zahraničných trhoch s minimálnymi požiadavkami na exportné dotácie,
- Vytvoriť predpoklady trvalo udržateľného produkčného stavu poľnohospodárstva pri rozširovaní jeho mimoprodukčných funkcií, hlavne v znevýhodnených oblastiach,
- Diverzifikovať výrobu – vytvoriť dôchodkové zdroje na udržanie zamestnanosti a osídlenia vidieka,
- Zabezpečiť dynamický rozvoj potravinárstva schopného odolávať konkurencii na trhu EÚ,
- Zabezpečiť zdravotnú neškodnosť, bezpečnosť a hygienu potravín v celom reťazci a zvyšovať kvalitu výrobkov pre zdravú výživu obyvateľstva,
- Podporovať funkciu poľnohospodárstva – chrániť, udržiavať prírodné zdroje (najmä pôdy, vody), zachovať biodiverzitu, kultúrne hodnoty krajiny, osídlenie a infraštruktúru vidieckeho priestoru,
- Rešpektovať „zachovanie biologickej diverzity krajiny“ ako jednu z hlavných priorít rozvoja vidieka,
- Zachovať poľnohospodárske využívanie pôdy v oblastiach s nepriaznivými výrobnými podmienkami v takom rozsahu, aby plnilo krajinotvorné, environmentálne a sociálne funkcie,
- Zabezpečiť trvalú životaschopnosť vidieka v komplexe jeho ekonomických, sídelných, environmentálnych a rekreačných funkcií.

Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie rokov 2007 – 2013 sa venuje, o. i., problémom **biologickej diverzity a rôznorodosti krajiny**. Na zachovanie rôznorodosti krajiny vláda SR súhlasila s prístupom k Dohovoru o biologickej diverzite v máji 1993 a po ratifikácii **sa SR stala zmluvnou stranou Dohovoru v novembri 1994**.

2.4.18. Bilancia ne /funkčných poľnohospodárskych areálov

Klesajúci počet poľnohospodárskych areálov a zariadení je problémom širšieho rozsahu a súvisí:

- so znižovaním výmer poľnohospodárskej pôdy,
- so zábermi poľnohospodárskej pôdy na nepoľnohospodárske účely,
- so znižovaním stavov poľnohospodárskych zvierat,
- so znižovaním kvality a množstva krmovín,
- s pribúdajúcimi záplavami (postihujú aj najproduktívnejšie oblasti Slovenska),
- s rastom medzinárodného obchodu s potravinami (dovoz základných potravín – mäsa, mlieka a mliečnych výrobkov, ovocia, zeleniny, hroznových štiav na výrobu vína, minerálnych vôd,...),...
- následne so znižovaním zamestnanosti

Nárast dovozu základných druhov potravín a rôznych potravinových výrobkov znamená súčasne:

- vytlačanie domácich výrobkov z trhu,
- problémy so zdravotnou kvalitou dovážaných potravín (ktorá po roku 1990 klesá),
- problémy so zamestnanosťou na vidieku,
- problémy so starostlivosťou o krajinu.

Podľa údajov z Agroportálu (jún 2011) Slovensko zaznamenalo v roku 2011 prvýkrát finančné straty a nesebestačnosť vo výrobe mlieka.

2.4.19. Lesohospodárske objekty

Základné charakteristiky lesného hospodárstva

Podľa katastra nehnuteľnosti výmera lesnej pôdy v katastrálnych územiach Stupavy je 2 679, 0219 ha, čo predstavuje 39,66 % z riešeného územia (lesnatosť riešeného územia).

Ucelená plocha lesov sa vyskytuje vo východnej časti riešeného územia ako súčasť Malých Karpát. Menšie fragmenty lesov sa vyskytujú v inak poľnohospodársky intenzívne obhospodarovanej krajine Záhorskej nížiny – predstavujú nezastupiteľné zložky krajiny, zvyšujú ekologickú hodnotu územia v inak ekologicky málo stabilnej krajine (poľnohospodársky obrábané plochy).

Členenie lesov z hľadiska kategórií lesov

Tabuľka 2.4.19-1: Výmera podľa kategorizácie lesa

Kategória lesa	% z výmery lesov
Hospodársky les	15,58
Ochranný les VT	1,12
Les osobitného určenia	83,30
Spolu	100,00

Zdroj: Národné lesnícke centrum, 2012

Charakteristika lesných porastov v riešenom území

- Z hľadiska expozície a sklonu terénu – lesy sú rôzne orientované.
- Z hľadiska veku – porasty sú rôzneho veku, najstaršie z nich dosahujú vek 190 rokov.
- Druhovú skladbu lesných porastov – pestrá, odráža rozmanitosť prírodných podmienok.

Vlastnícke vzťahy

Tabuľka 2.4.19-2: Výmera podľa druhu vlastníctva

Druh vlastníctva	% z výmery lesov
Štátne lesy	88,87
Súkromné lesy	0,26
Urbáre	10,77
Mestské lesy	0,10
Spolu	100,00

Zdroj: Národné lesnícke centrum, 2012

Najväčším obhospodarovateľom lesov sú Štátne lesy.

Štátny podnik Lesy SR prostredníctvom odštepných závodov zabezpečuje lesnícku činnosť resp. špecializované činnosti. Stupavu zaraďujeme do odštepného závodu Šaštín.

Základná charakteristika odštepného závodu Šaštín

Územie OZ sa vertikálne pohybuje od 150 m n. v. pri rieke Morave až do 750 m n. m. na najvyšších hrebeňoch Malých Karpát:

- katastrálna výmera odštepného závodu Šaštín je 176 214 ha,
- výmera lesnej pôdy v užívaní je 48 870 ha, lesnatosť odštepného závodu je 31,7%,
- ihličnaté lesy tvoria 37% a listnaté 63%,
- ročná obnova lesa je 378 ha, ročná ochrana lesa je 499 tis. Sk, ročný objem ťažby je 142 840 m³.

V nadväznosti na výškové členenie je možné rozdeliť územie odštepného závodu na 3 oblasti:

- lužné lesy okolo rieky Moravy, ktoré reprezentujú dreviny typického tvrdého luhu dub a jaseň, predstavujú čo do rozlohy, pôvodnosti a zachovanosti spolu s príslušnými lúkami a mokraďami mimoriadne cenné územie z hľadiska ochrany prírody i lesníckeho,

- centrálna časť Záhorskej nížiny, v ktorej kvôli piesčitému podložíu dominuje borovica sosna,

- oblasť Malých a Bielych Karpát a pahorkatín, kde dominuje buk, dub, hrab a lipa,

Hospodárenie v lesoch je bez ohľadu na druh vlastníctva a užívania regulované prostredníctvom lesných hospodárskych plánov (LHP) vypracovaných a schválených na obdobie desať rokov pre jednotlivé lesné užívateľské celky, resp. lesné celky.

V Stupave sú lesné hospodárske plány vyhotovené pre **dva lesné celky (LC)**:

- LC Lozorno a LC Stupava.

Lesné hospodárstvo má osobitné postavenie v národnom hospodárstve SR s ohľadom na využívanie a reprodukciu obnoviteľných zdrojov surového dreva, pri ochrane a využívaní ďalších prírodných zdrojov najmä pôdy a vody, ale i pri tvorbe stability krajiny a kvality životného prostredia. Okrem toho na drevnej surovine je založená produkcia domáceho drevospracujúceho priemyslu.

2.4.20. Ochrana lesov ako obnoviteľných prírodných zdrojov

Z prírodných zdrojov má v riešenom území dominantné postavenie lesná pôda.

Účelom hospodárskych lesov je produkcia dreva a ostatných lesných produktov pri súčasnom zabezpečovaní mimoprodukčných funkcií lesov.

Vyhlásenie a funkčné zameranie ochranných lesov vyplýva z prírodných podmienok a hospodári sa v nich tak, aby plnili účel, na ktorý boli vyhlásené. Vyhlasujú sa v zmysle § 13 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Dôvodom vyhlásenia ochranných lesov na území mesta Stupava je výskyt lesov na mimoriadne nepriaznivých stanovištiach alebo výskyt ostatných lesov s prevažujúcou pôdoochrannou funkciou.

Účelom lesov osobitného určenia je zabezpečovanie špecifických potrieb spoločnosti, právnických osôb alebo fyzických osôb, na ktorých zabezpečenie sa významne zmení spôsob hospodárenia oproti bežnému hospodáreniu. Vyhlasujú sa v zmysle § 14 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

Dôvodom vyhlásenia lesov osobitného určenia na území Stupavy je výskyt prímestských lesov a ďalších lesov s významnou zdravotno-rekreačnou funkciou a lesov v chránených územiach i iných častiach lesov významných z hľadiska ochrany prírody.

Ochranné pásmo lesa je podľa § 10 zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov vymedzené na pozemkoch do vzdialenosti 50 m od hranice lesného pozemku. Lesy plnia funkciu produkčnú, protieróznú, protideflačnú, rekreačnú, a funkciu ochrany prírody.

V oblasti lesného hospodárstva slúžia na ochranu genofondových zdrojov génové základne.

2.4.21. Poľovníctvo

Slovenská republika má výmeru 4 919 315 ha. Výmera poľovných revírov na území Slovenska je 4 400 000 ha.

Úlohou poľovníctva je zachovanie a zveľadenie existujúceho genofondu poľovnej zveri a prípadné zníženie škôd spôsobovaných zverou na lesných ekosystémoch. Poľovná zver je považovaná za obnoviteľný prírodný zdroj.

Z hľadiska poľovníckej rajonizácie patrí mesto Stupava do **dvoch poľovných oblastí**:

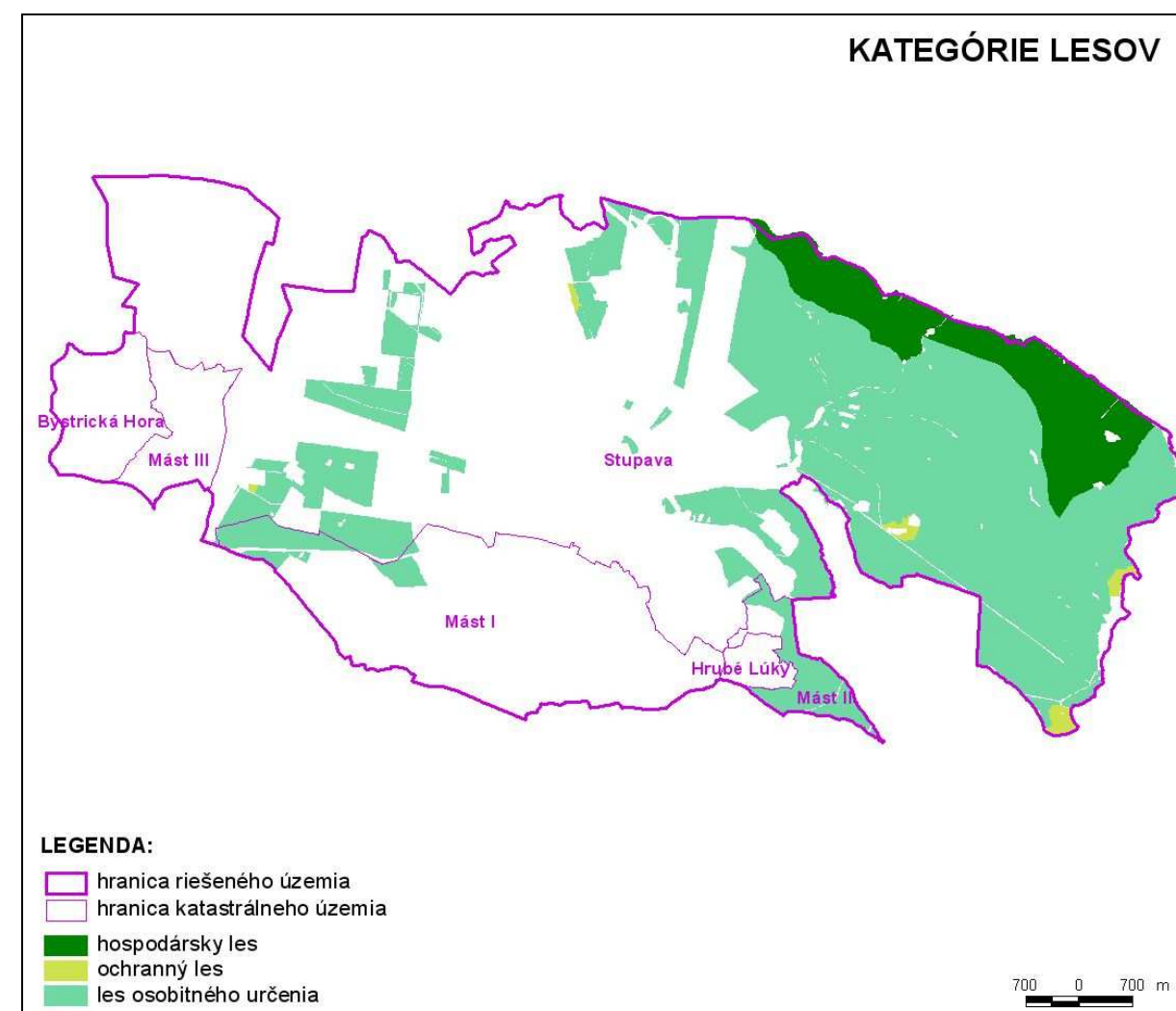
- poľovná oblasť MI Záhorská nížina – oblasť s malou zverou,
- poľovná oblasť SII Malé Karpaty – srnčia oblasť.

Ďalej z hľadiska poľovníckej rajonizácie patrí mesto Stupava do poľovnej lokality pre danieliu zver.

Zákon č. 274/2009 Z. z. o poľovníctve vo vzťahu ku funkčnému využitiu územia upravuje najmä:

- podmienky zachovania druhovej pestrosti a zdravých populácií voľne žijúcej zveri a jej prirodzených biotopov, uznávanie, zmeny a využitie poľovných revírov, poľovnícke hospodárenie, plánovanie a dokumentáciu, ochranu poľovníctva a zveri, starostlivosť o zver, zlepšovanie životných podmienok zveri, podmienky na lov a zužitkovanie zveri

Schéma 2.4.21: Priestorové vymedzenie kategórií lesov v katastrálnych územiach Stupavy

Zdroj: Národné lesnícke centrum, 2012

2.4.22. Rybné hospodárstvo

Mesto Stupava má dlhú tradíciu rybárstva. Chovné rybníky sa nachádzajú v južnej časti parku v dotyku s lesným masívom. Sústava rybníkov je hodnotným technickým a prírodným dielom v krajine.

Medzi významné subjekty v oblasti produkcie rýb v meste Stupava sú zaradené:

- **Stupavské rybárstvo, s. r. o.** – v parku pri kaštieli, pri Jánošíkovom rybníku – zaoberajú sa chovom a predajom sladkovodných rýb a športovým rybolovom, predávajú živé ryby (kapor, amur, pstruh, tolstolobik, pleskáč, sumec, štika, jeseter) a mrazené ryby (zubáč filet), v rámci športového rybolovu sa dá chytať pstruh, na móle rybníka sú pripravované rybie špeciality.

- **Rybochov Stupava, s. r. o.** – v parku pri kaštieli, využívajú rybníky špeciálnych rybochovných zariadení a iných vodných plôch k produkcii plôdika násadových a generačných rýb, zarybňujú vybrané údolné nádrže násadovými rybami, uskutočňujú hospodársku ťažbu v uvedených nádržiach a spracovávajú a konzervujú ryby a rybie výrobky.

Možnosti rybolovu v Stupave a v blízkom okolí sú dané blízkosťou rieky Moravy a jestvujúcimi rybníkmi. Na území mesta pôsobí Slovenský rybársky zväz Záhorie. Pri bývalej železničnej stanici sa nachádza Rybársky dom. Možnosť lovu je:

- **v nepstruhových vodách** – Vacháľkov rybník, vo vodnej nádrži v Lozorne, v štrkoviskách Malá a Veľká Axi vo Vysokej pri Morave,
- **v pstruhových vodách** – Stupavský potok a Lozorniansky potok.

2.4.23. Návrh opatrení pre rozvoj lesného hospodárstva

Koncepciou rozvoja lesného hospodárstva sa v rámci SR zaoberá dokument:

Koncepcia rozvoja lesného hospodárstva na roky 2007 – 2013 (spracovaná na základe plánu práce vlády SR na rok 2006).

Popisuje súčasnú situáciu v sektore lesného hospodárstva a celkovú stratégiu Slovenskej republiky vo vzťahu ku lesnému hospodárstvu, definuje ciele a priority lesného hospodárstva vo vzťahu k spoločnej politike lesného hospodárstva.

V Koncepcii rozvoja lesného hospodárstva na roky 2007 – 2013 (spracovanej na základe plánu práce vlády SR na rok 2006) sa, o. i., uvádza:

B – Lesné hospodárstvo

- spoločenská objednávka na produkciu dreva je ekonomicky zabezpečená fungujúcim trhom,
- 80 % tržieb lesného hospodárstva je z predaja dreva,
- lesné hospodárstvo nedokáže z tržieb za produkciu dreva pokryť dopyt po mimoprodukčných funkciách,
- vývoj základných ukazovateľov lesa – celkove priaznivý (týka sa to najmä vývoja výmery lesov, zásoby dreva a drevinového zloženia),
- pokles výmery hospodárskych lesov,
- zlepšovať biologickú rozmanitosť (vyšší podiel ponechaného mŕtveho dreva, vyššie zastúpenie listnatých drevín, ...),
- zdravotný stav a vitalita lesov – horšie ako európsky priemer,
- lesy v súčasnosti pokrývajú spravidla plochy z hľadiska úrodnosti a polohy nevhodné pre poľnohospodárstvo – tzv. absolútne lesné pôdy,

- zvyšuje sa výmera lesov a tým aj lesnatosť krajiny, znižuje sa výmera hospodárskych lesov v dôsledku zvyšovania záujmov ochrany prírody,

- 60% z celkovej výmery porastových plôch lesov – lesy s pôdoochrannou, vodohospodárskou funkciou,

Ciele a priority politiky lesného hospodárstva stanovené v Koncepcii rozvoja lesného hospodárstva:

Pre stanovenie opatrení pre rozvoj lesného hospodárstva má význam rezolúcia rady č. 1999/C56/01 o lesníckej stratégii pre EÚ poukazujúca na:

- multifunkčnú úlohu a biologickú rozmanitosť lesov
- udržateľné obhospodarovanie lesov.

Základný dlhodobý cieľ

- zabezpečiť trvalo udržateľný rozvoj obhospodarovania lesov založený na primeranom využívaní ich ekonomických, ekologických, sociálnych funkcií pre rozvoj spoločnosti, najmä vidieckych oblastí.

Hlavné ciele

- posilňovať kooperácie – verejný a súkromný sektor, vytvárať partnerstvá na lokálnej úrovni,
- zvyšovať výmeru lesných pozemkov na neproduktívnych, resp. málo produktívnych poľnohospodárskych pozemkoch,
- zlepšiť výstavbu a údržbu lesných ciest ekologizáciou lesného hospodárstva,
- podporovať vznik domácich podnikateľských subjektov pre zabezpečovanie komplexných služieb pre vlastníkov a užívateľov lesa,
- podporovať pozemkové úpravy v súlade s koncepciou usporiadania pozemkového vlastníctva SR,
- zlepšovať informácie o stave a vývoji lesných zdrojov (pozorovacie stanice – lesné centrá priamo v teréne, zabezpečujú prítomnosť človeka v krajine),
- zlepšovať ochranu lesných genetických zdrojov, chrániť, obnovovať, zvyšovať biologickú rozmanitosť,
- rešpektovať národné stratégie ochrany biodiverzity,
- zlepšovať ochranné funkcie lesov – ochrana pôdy a vodných zdrojov,
- zvyšovať hustotu a kvalitu lesnej dopravnej siete,
- zvyšovať podiel lanovkového približovania dreva s cieľom zníženia poškodzovania pôdy,
- zabezpečiť dostatočné finančné zdroje na posilňovanie ekologických (pôdoochranných, vodohospodárskych) funkcií lesov,
- zabezpečiť kooperáciu medzi lesníctvom a ochranou prírody,
- znižovať hromadné hynutie lesov,
- znižovať poškodzovanie lesov (imisie, klimatické zmeny, ...),
- zlepšovať podmienky na využívanie sociálnych funkcií lesov – zdravotnej, rekreačnej a estetickej,
- zabezpečiť mimoprodukčné funkcie lesov – pôdoochrannú, klimatickú a spoločenskú funkciu,
- podporovať diverzifikáciu lesníckej a nelesníckej činnosti na báze lesných produktov s cieľom zlepšovať pracovné príležitosti, rozvíjať remeslá, lesnú, vidiecku turistiku, využívať lokálne prírodné zdroje na výrobu alternatívnych obnoviteľných zdrojov energie,
- zvyšovať zamestnanosť v oblastiach cestovného ruchu – lesná turistika, pedagogika, sprievodcovstvo, poľovníctvo, environmentálne služby, lesníctvo, v ochrane a zlepšovaní biodiverzity, v alternatívnych zdrojoch energie (biomasa, bioenergia,)

- podporovať lesníctvo, poľovníctvo v rámci cestovného ruchu na vidieku,
- zachovať lesníctvo v znevýhodnených oblastiach z hľadiska zlepšovania ekologických krajinotvorných a kultúrnych funkcií lesov, podporovať združovanie vlastníkov lesov s malou výmerou,
- zachovať lesníctvo v znevýhodnených oblastiach z hľadiska zlepšovania ekologických krajinotvorných a kultúrnych funkcií lesov, podporovať združovanie vlastníkov lesov s malou výmerou,
- riešiť protipovodňovú ochranu na drobných vodných tokoch v správe štátnych podnikov,
- zabezpečiť spracovanie územných plánov, generelov líniových výsadiieb pri cestách, vetrolamov, brehových porastov, ochranných lesných pásov, stromovej zelene v sídlach a ich realizáciu.

2.4.24. Priemyselné plochy a zariadenia, priemyselné objekty

V sekundárnom sektore pôsobí približne 21 % subjektov. V porovnaní s úrovňou kraja je zastúpenie subjektov v sekundárnom sektore vyššie o približne 10 %. Sekundárny sektor má na v hospodárskej základni mesta pomerne významné zastúpenie čo dokazuje vysoký podiel subjektov pôsobil v odvetviach stavebníctva (približne 12 %) a priemyselnej výroby (približne 9 %) z celkového počtu subjektov.

Tabuľka 2.4.24-1: Zastúpenie podnikov v jednotlivých odvetviach sekundárneho sektora na území Stupavy

Odvetvie/sekcia	Počet subjektov	Podiel
Iná výroba	7	2,52%
Oprava a inštalácia strojov a prístrojov	27	9,71%
Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva, korku okrem nábytku; výroba predmetov	18	6,47%
Tlač a reprodukcia záznamových médií	2	0,72%
Výroba elektrických zariadení	7	2,52%
Výroba chemikálií a chemických produktov	3	1,08%
Výroba kovových konštrukcií, okrem strojov a zariadení	29	10,43%
Výroba kože a kožených výrobkov	1	0,36%
Výroba nábytku	2	0,72%
Výroba nápojov	1	0,36%
Výroba odevov	7	2,52%
Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	3	1,08%
Výroba papiera a papierových výrobkov	1	0,36%
Výroba počítačových, elektronických a optických výrobkov	1	0,36%
Výroba potravín	4	1,44%
Výroba strojov a zariadení i. n.	2	0,72%
Výroba textilu	2	0,72%
Výroba výrobkov z gumy a plastu	3	1,08%
Dodávka vody; čistenie a odvod odpadových vôd, odpady a služby	4	1,44%
Stavebníctvo	154	55,40%
Celkový súčet	278	100,00%

Zdroj: ŠÚ SR, krajské pracovisko Bratislava, Pozn: Metóda klasifikácie SK NACE, Hodnoty evidované za rok 2011 k 31.12

Tabuľka 2.4.24-2: Prehľad najvýznamnejších subjektov podľa odvetví sekundárneho sektora v kategórii nad 20 zamestnancov pôsobiacich v meste Stupava

Názov subjektu	Kategória počtu zam.	Hlavná činnosť (divízia SK NACE)
Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Kaštieľ	100-149	Starostlivosť v pobytových zariadeniach
HEILAND SINOC Automotive, s. r. o.	100-149	Výroba textilu
Mesto Stupava	50-99	Verejná správa a obrana; povinné sociálne zabezpečenie
ZŠ kpt. J. Nálepku v Stupave, Školská 2	50-99	Vzdelávanie
HAMÉ SLOVAKIA spol. s r.o.	50-99	Veľkoobchod, okrem motorových vozidiel a motocyklov
Delikomat Slovensko, spol. s r.o.	25-49	Maloobchod mimo predajní, stánkov a trhov
STAVMIX plus, s.r.o.	25-49	Maloobchod s ostatným tovarom pre domácnosť
TECHNICKÉ SLUŽBY STUPAVA, s. r. o.	25-49	Zber, spracúvanie a likvidácia odpadov; recyklácia materiálov
Žaneta Morávková	25-49	Činnosti súvisiace s údržbou zariadení a krajinnou úpravou
Základná umelecká škola v Stupave	20-24	Vzdelávanie
MYKOPESTA, s.r.o.	20-24	Pestovanie plodín a chov zvierat, poľovníctvo a súvisiace služby

Zdroj: Štatistický úrad SR, krajské pracovisko Bratislava,
Pozn: Metóda klasifikácie SK NACE, Hodnoty evidované za rok 2011 k 31.12.

2.4.25. Dobývacie územia a objekty – ťažba nerastných surovín

Ťažba nerastných surovín patrí podľa odvetvovej klasifikácie ekonomických činností do sekundárneho sektora hospodárstva (priemysel). Ťažobný priemysel reprezentujú aktivity spojené s ťažbou a spracovaním nerastných surovín.

Toto odvetvie je charakteristické tým, že činnosti s ním spojené, viac alebo menej, trvalo menia pôvodné prírodné prostredie, pretože každé ložisko nerastnej suroviny je nereprodukovateľné a po vyťažení nenahraditeľné. Každá ťažba nerastných surovín má za následok zmenu životného prostredia, ktorá však na rozdiel od vplyvu spracovateľského nemusí byť vždy trvalo negatívna. Ťažba nerastných surovín akoukoľvek formou a metódou sa nezaobíde bez zásahov do životného prostredia.

- V riešenom území sú evidované nasledovné ťažobné priestory v týchto kategóriách:
- **Chránené ložiskové územie s dobývacím priestorom 168 – Borinka – Prepadlé** (spravujúcou organizáciou ložiska je spoločnosť DOPRAVEX s. r. o., Pribovce, výhradným nerastom sú zásoby stavebného kameňa, ale v súčasnosti je ťažba zastavená)
 - **Ložisko nevyhradeného nerastu Vysoká pri Morave IV**
 - Ložisko pre ťažbu štrkopieskov a pieskov, na územie Stupavy zasahuje len čiastočne.

Na území mesta Stupava je evidované jedno prieskumné územie:

- **P16/02 Bažantnica** (skúmané nerasty – ropa, horľavý zemný plyn, držiteľ prieskumného územia – spoločnosť NAFTA a.s., Bratislava, lehota prieskumného územia – platná do 14.5.2020).

Ochranu a racionálne využívanie nerastného bohatstva upravuje zákon č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva (banský zákon) v znení neskorších predpisov.

2.4.26. Terciárny a kvartérny sektor

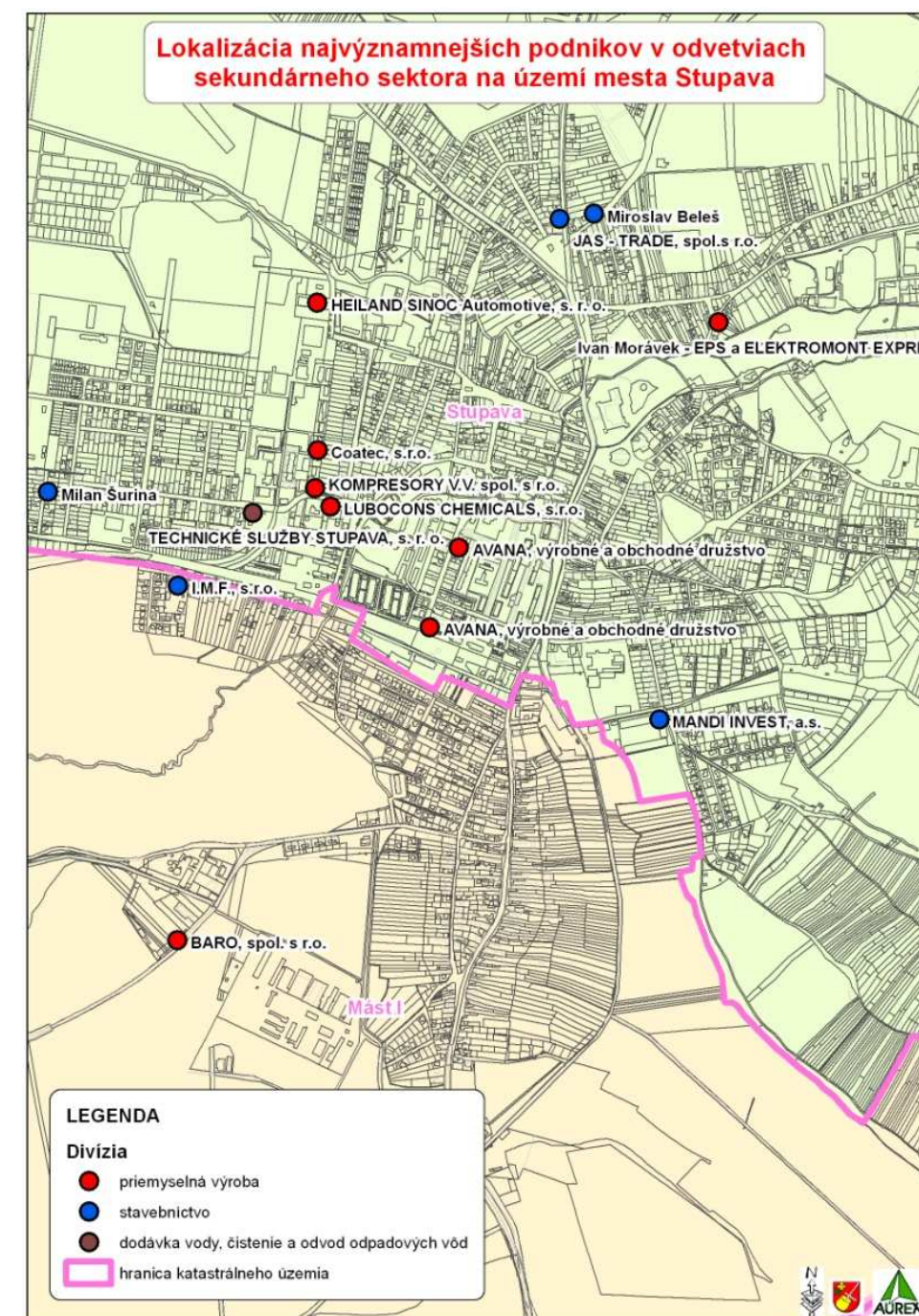
Terciárny sektor hospodárstva zahŕňa všetky druhy komerčných a komunálnych služieb. V dôsledku prehlbujúcej sa informatizácie spoločnosti sa mnohé aktivity presúvajú zavádzaním informačných technológií práve do toho sektora.

Z hľadiska priestorových nárokov nemá terciárny sektor rozsiahle nároky ako sektor sekundárny, resp. z hmotovo-priestorového prejavu nemodifikuje ráz urbanizovanej časti mesta.

Najväčší podiel subjektov pôsobil v terciárnom sektore v odvetví veľkoobchod, maloobchod, oprava motorových vozidiel (približne 29 %). Vysoký podiel subjektov pôsobil ešte v odvetviach odborné, vedecké a technické činnosti (približne 12 %) a ostatné činnosti (približne 8 %).

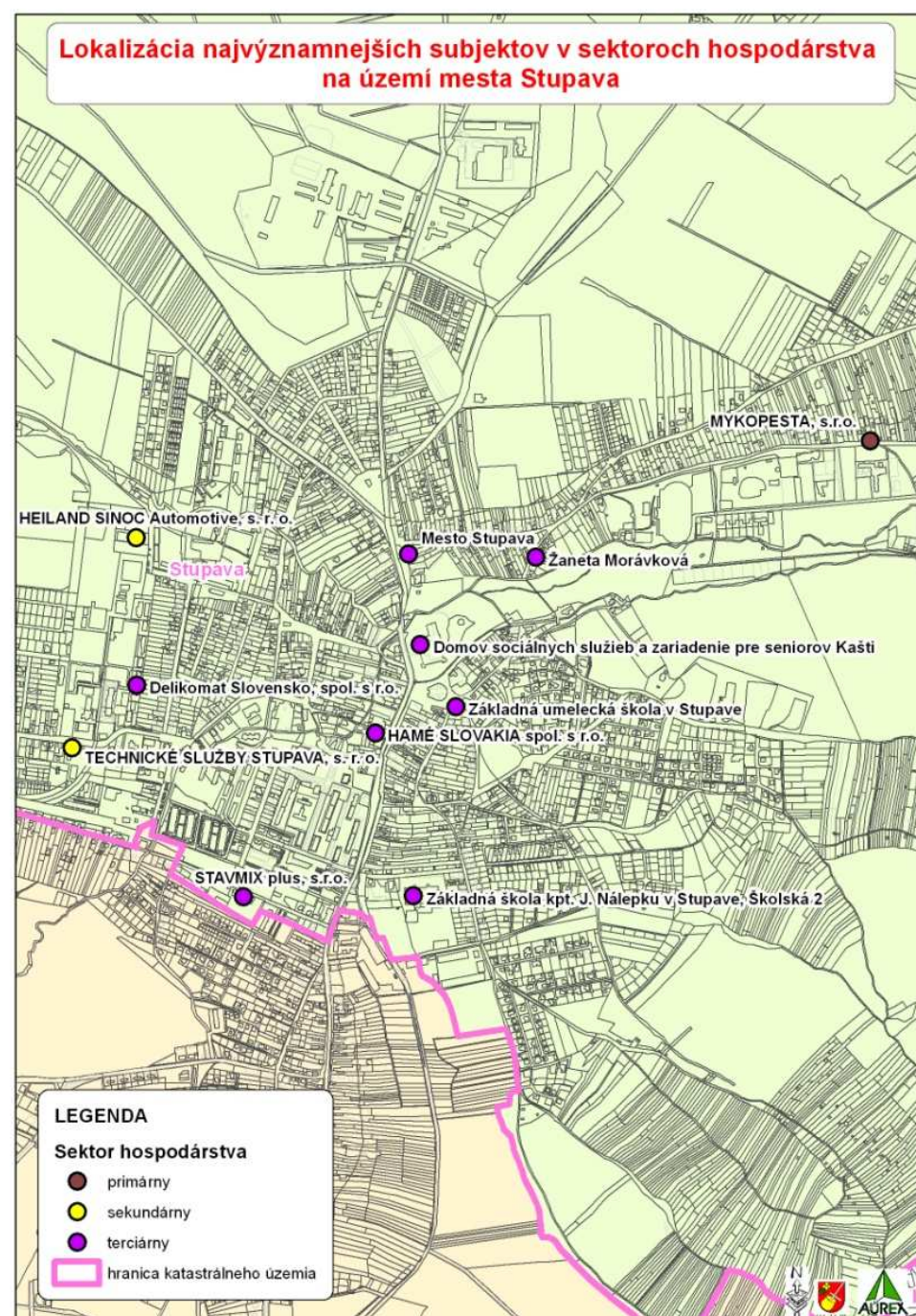

Schéma 2.4.26-1: Lokalizácia najvýznamnejších podnikov v odvetviach sekundárneho sektora na území mesta Stupava

Zdroj: AUREX spol. s r.o. na základe podkladov ŠÚ SR databáza RegDat, podľa klasifikácie SK NACE evidované k 11/2012

Schéma 2.4.26-2: Lokalizácia najvýznamnejších subjektov v sektoroch hospodárstva na území mesta Stupava

Zdroj: AUREX spol. s r.o. na základe podkladov ŠÚ SR databáza RegDat, podľa klasifikácie SK NACE evidované k 11/2012

2.4.27. Dopravné objekty, línie a zariadenia

Dopravné línie sú vedené vo voľnej krajine poľnohospodárskej, lesnej i lužnej, v koridoroch verejných komunikačných priestorov v zastavanom území. Nadväzujú na ne plochy dopravných zariadení, plochy statickej dopravy (parkoviská, spevnené a manipulačné plochy).

Cestná doprava

Územím okresu Malacky, mesta Stupava a jeho najbližšieho okolia prechádzajú nasledovné významné cestné dopravné línie vyšších kategórií:

- diaľnica D2 /maďarská hranica – Bratislava – hranica ČR – Praha (prechádza územím mesta Stupava; zastavané územie Stupavy napojené na diaľnicu D2 privádzačom D4 a cestou č. I/2)
- diaľnica D4 (vybudovaná v polovičnom profile, v prevádzke od roku 2011, rýchlostná cesta)
- cesta I/2 Bratislava – Malacky – Kúty – Holíč
- cesta II/505 (Stupava – Devínska Nová Ves)
- cesta II/501 (Lozorno – Pernek – Rohožník – Jablonica)
- cesta II/590 (Malacky – Studienka – Borský Mikuláš)

Cestnú sieť dopĺňa sústava ciest vedľajších dopravných línií, lesných a poľných ciest.

Železničná doprava

Územím okresu Malacky, mesta Stupava a jeho najbližšieho okolia prechádza významná železničná trať – IV. multimodálny koridor v úseku hranica SR/ČR – Kúty – hranica BSK – Bratislava – (hranica BSK – Galanta – Štúrovo –hranica SR/MR).

Lokálna trať smerujúca od žst. Devínske Jazero do Stupavy (žst. Stupava) bola koncom roka 2012 postupne zlikvidovaná.

Vodná doprava

Pozdĺž vodného toku Morava je – zatiaľ v ideovej polohe – plánovaná medzinárodná dunajská riečno-morská vodná cesta Dunaj – Mohan – Rýn, potenciálna brána na interkontinentálne a európske trhy.

Špecifickou formou dopravy je rekreačná vodná plavba – vodácka turistika. Vodný tok Morava ponúka možnosti pre rozvoj vodáckej turistiky, aj keď sezónne obmedzenej vysokými hladinami Moravy.

Letecká doprava

Na území mesta Stupava nie sú lokalizované zariadenia leteckej dopravy. Na území Bratislavského kraja je dominantným prvkom leteckej dopravy letisko s celoštátnym významom – M. R. Štefánika v Bratislave – Ivanke. V Malackách (Kuchyňa) je situované vojenské letisko. Predpokladá sa ďalší územný rozvoj medzinárodného letiska M. R. Štefánika – s oddelenou prevádzkou osobnej a nákladnej prepravy, kvalitnými väzbami na systém diaľnic, ciest a železničnej dopravy. Letisko sa bude výrazne podieľať na medzinárodnej deľbe obsluhy vzdušného priestoru, poskytne služby ako diverzné letisko pre Viedeň, Budapešť a Brno vďaka svojim lepším klimatickým a poveternostným podmienkam.

Cyklistická doprava

Územím mesta prechádza viacero značených rekreačných cyklistických trás medzinárodného až lokálneho významu. Cyklistická doprava má však význam aj vo forme obslužnej dopravy. Sieť cyklistických trás, ktorá môže byť prakticky pre obe formy cyklistiky spoločná, však celkovo nemá parametre bezpečnej dopravy, lebo viacero úsekov je vedených po cestách a cestných komunikáciách.

Cyklistická doprava – ako rekreačná doprava je podrobnejšie spracovaná v kap. „Rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty, plochy, areály, zariadenia“.

Tabuľka 2.4.27-1: Sieť existujúcich cyklotrás na území Bratislavského kraja, prechádzajúcich územím Stupavy

Sieť existujúcich cyklotrás na území Bratislavského kraja, prechádzajúcich územím Stupavy						
Názov	Trasa	km	Poznámka	Povrch cyklotrasy	Dôle- žitosť cyklotrás	Návrh umiestnenia cyklotrás
004 – Moravská cyklotrasa	Most Lafranconi – Devín – Devín. Nová Ves – Vysoká pri Morave – Záhorská Ves – Suchohrad – Gajary – Malé Leváre – Závod, hranica BSK	68,1	červená – medzi-národná EuroVelo 13	asfalt 100%	1	
024 – Záhorská cyklotrasa	Devín – Zohor – Láb – Malacky – Gajary – Malé Leváre, Veľké Leváre – Závod, hranica BSK	55,9	červená, národná cyklotrasa	asfalt 100%	1	ch 50%
2002 – Svätý Jur – Vysoká pri Morave	Svätý Jur – Košarisko – Borinka – Stupava – Vysoká pri Morave	32,7	modrá, regio-nálna	asfalt 100%	2	
8008 – Devín. jazero – Marianka	Devínske jazero – Stupava – Marianka	9,6	žltá, miestna	asfalt 100%	2	ch 100%
8010 – Stupavský okruh	Stupava – Malý Slavín – Železná studienka – Spariská – U Slivu – Biely kríž – Kozí chrbát – Košarisko – Borinka – Stupava	48,7	žltá, regionálna, nedokončená	asfalt 10% terén 90%	3	

Tabuľka 2.4.27-2: Sieť navrhovaných cyklotrás na území Bratislavského kraja, prechádzajúcich územím Stupavy

Sieť navrhovaných cyklotrás na území Bratislavského kraja, prechádzajúcich územím Stupavy						
Názov	Trasa	km	Poznámka	Povrch cyklotrasy	Dôle- žitosť cyklotrás	Návrh umiestnenia cyklotrás
2098a	001 – 001 EV6 – prepojenie medzinárodnej cyklotrasy EV6 s národnou cyklotrasou po navrhovanom moste diaľnice D4	1,9	modrá, miestna pri D4	asfalt 100%	1	ch 100%
2003a	2003 Malacky – Vojenský obvod – Jabloňové – Červený domček – Stupava	26,8	modrá, miestna	asfalt 75% terén 25%	2	ch 100%
2007a	2007 Lamač – Bory – Devínska nová Ves 5002 - Schlosshof	10,1	modrá, miestna	asfalt 100%	1	ch 100%
8005a	2003a - Červený domček – 8005	1,8	žltá, miestna		3	

Pozn. Sieť cyklotrás je v rámci spracovania návrhu ÚPN-R BSK ešte v prerokovaní.

Pešia doprava

Pešia doprava existuje vo forme každodennej obslužnej dopravy v zastavanom území mesta a vo forme rekreačných turistických trás v horskej krajine Malých Karpát. Cez Malé Karpaty je už niekoľko desaťročí vedená hustá sieť turistických trás, v poľnohospodárskej a lužnej krajine Záhoria však nie sú v súčasnosti vedené takmer žiadne turistické trasy.

Pešia doprava – ako rekreačná doprava je podrobnejšie spracovaná v kapitole „Rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty, plochy, areály, zariadenia“.

Jazdecká doprava

V súčasnej dobe rastie záujem o rekreačné jazdenie. V zahraničí sú bežné jazdecké trasy vo voľnej krajine, tiež v mestských aglomeráciách.

Rastie záujem jazdeckých oddielov z existujúcich jazdeckých areálov /rančov v okolí Stupavy o hipoturistiku v poľnohospodárskej krajine, v nive Moravy, v lesnom prostredí, tiež je záujem o priečnu

východozápadnú trasu cez Karpaty, problémom sú však chýbajúce značené trasy a tiež bariéry v podobe cestných a železničných koridorov. Jazdci zatiaľ využívajú poľné a lesné cesty v krajine.

Jazdecká doprava – ako rekreačná doprava je podrobnejšie spracovaná v kapitole „Rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty, plochy, areály, zariadenia“.

2.4.28. Energovody a produktovody

Líniové prvky technickej vybavenosti – podzemné i nadzemné, najmä vzdušné elektrické vedenia, natrvalo a nenávratne poznačili vzhľad krajiny. Nedá sa jednoznačne tvrdiť, že negatívne, ale určite výrazným spôsobom. V prípade kumulácie diaľkových vedení najvyšších rádov a spolu s nimi bodových energetických zariadení možno hovoriť o energetickej krajine – síce poľnohospodársky a urbanisticky využívanej, ale s dominantnou kresbou vzdušných sietí.

Vodovod

Mesto Stupava má samostatný vodovodný systém pozostávajúci z vodných zdrojov, akumulácie a vodovodnej siete. Zdroje pre zásobovanie mesta Stupavy pitnou vodou sa nachádzajú nad obcou Borinka, a to prameň „Medené Hámre“ o výdatnosti 5-12 l/s a prameň „Pajštúnska vyvierka“ o výdatnosti 38-1 000 l/s.

V ochrannom pásme vodojemov sa nachádzajú dva pramene: prameň „Pod hradom č.1“ a „Pod hradom č.2“ o celkovej výdatnosti 4,7-12,8 l/s. Z vodojemov je voda gravitačne dopravovaná zásobnými potrubiami DN200 a DN300 do vodovodnej siete v meste. V zámockom parku sa nachádza vodný zdroj – vŕtaná studňa HGS – 8a s doporučenou výdatnosťou 7,0 l/s, kvalitou vody však nevyhovuje v obsahu mangánu. V meste sa nachádza ďalšia studňa Š-1 s výdatnosťou cca 9 l/s.

Vodovodná sieť mesta je v prevádzke od roku 1966, je vybudovaná ako zokruhovaná sieť a je prepojená potrubím DN200 na vodárenský systém Záhoria, potrubie DN500 pri diaľnici.

Odkanalizovanie

Mesto Stupava má vybudovanú stokovú sieť a vlastnú čistiareň odpadových vôd. V centrálnej časti mesta je vybudovaná jednotná kanalizácia odvádzajúca splaškové aj dažďové vody. V ďalšej časti zástavby je vybudovaná len splašková kanalizácia, ktorá zabezpečuje odvádzanie splaškových vôd z domácnosti a podnikateľských subjektov. Časť mesta nemá vybudovanú kanalizáciu. Existujúca kanalizácia zabezpečuje odvádzanie a čistenie odpadových vôd pre 82% obyvateľov.

Dažďové vody zo spevnených komunikácií a parkovacích plôch sú odvádzané do rigolov pri cestách s vyspádovaním do potokov alebo okolitého terénu. V čase príválových dažďov povrchová voda steká na Hlavnú ulicu do jednotnej kanalizácie – zberač A (vpusty nestíhajú a voda zatápa Hlavnú ul.).

Mestská ČOV bola z dôvodu nárastu obyvateľstva v roku 2011 rozšírená a intenzifikovaná.

Vzhľadom na polohu na rozhraní Malých Karpát a údolnej nivy rieky Moravy preteká územím mesta viacero potokov. V zmysle § 49 zákona ods. 2 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách je potrebné rešpektovať pobrežný pozemok (ochranné pásmo OP) vodohospodársky významných vodných tokov v šírke 10,0 m obojstranne od brehovej čiary tokov (Stupavský potok, Mláka). V zmysle § 49 zákona ods. 2 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách je potrebné rešpektovať pobrežný pozemok (OP) drobných vodných tokov v šírke 5,0 m obojstranne od brehovej čiary týchto tokov (ostatné vodné toky).

Vo budúcnosti sa uvažuje s úpravami koryta toku (časť Mlynského náhonu Stupavského potoka od rybníkov po areál domu dôchodcov), s obnovou pôvodných tokov (časť Stupavského potoka a Mláky).

Zásobovanie elektrickou energiou

Riešené územie Stupavy je napájané 22 kV vzdušnými vedeniami od severu linkou 213 a linkou 604 od rozvodne 400 kV / 110 kV / 22 kV umiestnenej severne od Stupavy. Z juhu – od Bratislavy je obec napájaná dvomi vzdušnými vedeniami linkou 211 a 212. V zastavanom území sú tieto vzdušné linky čiastočne zakabelizované do zeme, alebo vedené vzdušnými káblami 22 kV.

Na území Stupavy sa nachádza 57 trafostaníc 22 / 0,4 kV, ktoré sú väčšinou stožiarové. Ojedinele sú murované alebo kioskové. Výkon trafostaníc je plne využitý.

Okrem vedení 22 kV priamo súvisiacich so zásobovaním Stupavy elektrickou energiou prechádzajú Stupavou aj vzdušné vedenia 110 kV a 400 kV, ktoré obmedzujú ďalší rast Stupavy len okrajovo.

Zásobovanie plynom

V extraviláne mesta sú trasované tri vysokotlaké plynovody: vo východnej časti mesta VRL plynovod DN 300 mm, v západnej časti VTL plynovod DN 300 mm a západne od diaľnice D2 je trasovaný tranzitný plynovod DN 700 mm.

Mesto je zásobované plynom z prvých dvoch VTL plynovodov situovaných v jeho extraviláne a pomocou troch regulačných staníc plynu (RSP) zásobujúcich rodinné a bytové domy, tiež objekty občianskej vybavenosti v meste. RSP sú situované na okrajoch zastavaných lokalít t.j. na koncoch VTL prípojok. Okrem týchto troch RSP, ktoré sú v správe SPP-distribúcia, a.s. sú v meste vybudované ďalšie RSP z hľadiska SPP, a.s. tzv. cudzie situované v ich areáloch zásobujúce samotné areály plynom (Poľnohospodárske družstvo, spol. Hamé).

V správe SPP – distribúcia a.s. Bratislava sú RSP Stupava Železničarska o inštalovanom výkone $Q = 3\,000\text{ m}^3/\text{hod.}$ s výstupom na STL a NTL úrovni, RSP Stupava Malacká o výkone $Q = 5\,000\text{ m}^3/\text{hod.}$ s výstupom na STL a NTL úrovni napojených na VTL plynovod DN 300 mm a RSP Stupava Nová o inštalovanom výkone $Q = 1\,200\text{ m}^3/\text{hod.}$ s výstupom na NTL úrovni napojenej na VTL plynovod DN 500 mm.

Podľa zákona o energetike č. 251/2012 Z.z. účinného od 1 septembra 2012 je ochranné a bezpečnostné pásma plynovodov vymedzené zvislými rovinami po oboch stranách potrubia.

Podľa § 79 je ochranné pásmo 4,0 m pre plynovod s menovitou svetlosťou do 200 mm, 8,0 m pre plynovod do 500 mm, 12,0 m pre plynovod so svetlosťou do 700,0 mm. Pre plynovod ktorým sa rozvádza plyn v zastavanom území s prevádzkovým tlakom nižším ako 0,4 MPa je ochranné pásmo 1,0 m a 8,0 m pre technologické objekty.

Podľa § 80 je bezpečnostné pásmo 10,0 m pri plynovodoch s tlakom nižším ako 0,4 MPa, 20,0 m pri plynovodoch s tlakom od 0,4 MPa a do 4,0 MPa a 50,0 m od 0,4 MPa a do 4,0 MPa s menovitou svetlosťou nad 350 mm. Pri regulačných staniciach je 50,0 m od pôdorysu plynárenského zariadenia.

Zásobovanie teplom

Mesto Stupava ma spracovanú „Konceptiu rozvoja tepelného hospodárstva mesta“ z roku 2010, ktorá je súčasťou územnoplánovacej dokumentácie mesta.

Jestvujúce objekty sú zásobované teplom kombinovaným spôsobom, tj teplom z centrálnych zdrojov pri bytových domoch a akciových spoločnostiach a decentralizovaným spôsobom t.j. domovými kotolňami alebo gamatkami spaľujúcimi zemný plyn, v malom rozsahu aj pomocou el. energie v poslednom období aj biomasou.

Centrálné zdroje tepla zásobujúce bytové domy

Najväčším dodávateľom tepla z centrálného zdroja je TTZ Stupava JCI, ktorý prevádzkuje centrálny zdroj, kotolňu na Ružovej ulici o inštalovanom výkone 7,66 MW. Je to samostatne stojaci objekt /CPK/, ktorý prevádzkuje firma Termming, a.s.

Ďalším dodávateľom, ktorý zaraďujeme ako centrálny zdroj tepla je SBD-P Pezinok, ktorý prevádzkuje centrálnu plynovú kotolňu /PK/ v samostatnom objekte o inštalovanom výkone 0,86 MW situovanom na Jilemnického ulici.

Ostatné decentralizované zdroje tepla zásobujúce bytové domy

Teplo na vykurovanie a prípravu teplej úžitkovej vody pre rozptýlenú bytovú výstavbu a individuálnu bytovú výstavbu je zabezpečované vlastnými kotlami spaľujúcimi prevažne zemný plyn. Potreba tepla je vypočítaná skráteným spôsobom v zmysle STN 38 3350. Ich inštalovaný výkon je cca. 40,6 MW.

Zdroje tepla zásobujúce výrobné areály

Medzi decentralizované zdroje tepla zaraďujeme zdroj v areáli bývalej píly s inštalovanými 12 kotlami Buderus o celkovom výkone 0,54 MW. Spoločnosť Cevaservis, a.s. zásobuje 2 polyfunkčné centrá na Cementárskej ulici s kotlami Buderus s celkovým inštalovaným výkonom 0,44 MW a 0,14 MW. Ďalším významným zdrojom tepla ktorý zabezpečuje Dom sociálnych služieb pre seniorov je o inštalovanom výkone 0,9 MW a tiež tepelný zdroj, ktorý zásobuje areál Elektrovodu Holding s výkonom 0,96 MW s kotlami na zemný plyn.

Ostatné objekty verejného sektoru sú vykurované z vlastných kotolní s inštalovanými výkonom mi 25 až 900 kW s palivovou základňou zemný plyn. Ich celkový inštalovaný výkon je 0,6 MW.

Telekomunikácie

Telekomunikačné služby v riešenom území Stupavy poskytuje niekoľko telekomunikačných operátorov:

- hlavní operátori /pevná sieť – Slovak Telekom, GTS Slovakia, Orange, Slovanet, SWAN,
- operátori /mobilná sieť – Slovak Telekom mobilné siete, Orange, Telefónica O2.

Hlavný telekomunikačný uzol služieb – telekomunikačný objekt (TO) je v Stupave situovaný na Hlavnej ul. 44. V objekte je umiestnená digitálna ústredňa EWSD, ktorá poskytuje hlasové služby, dátové služby, internet, káblovú televíziu, ktoré sú poskytované po metalických a optických vedeniach prostredníctvom jestvujúcich prístupových sietí.

Hlavný technologický uzol spoločných telekomunikačných trás je situovaný na Mlynskej ul. 5, z ktorého je vybudovaná optická prístupová sieť FiberNet.

2.4.29. Krajinná zeleň

2.4.29.1. Charakteristika systému zelene na území mesta

Funkčno-priestorový systém zelene mesta tvoria plochy a línie verejnej a neverejnej zelene a línie vodných tokov, v okrajových častiach vodné plochy – rybníky. Takmer každá funkčná plocha na území mesta obsahuje plochy zelene zodpovedajúce vo väčšej či menšej miere významu a potrebám príslušnej funkcie. Kvalita jednotlivých plôch zelene na území mesta je rôzna. Územie mesta je možné z hľadiska uplatnenia zelene všeobecne hodnotiť ako útvar s priemerným zastúpením sídelnej zelene, s vysokým počtom ruderalizovaných plôch, s pomerne vysokým počtom stromov v zastavanom území.

Funkcie zelene na území mesta

- Zeleň spolu s vodou (vodné toky, vodné plochy) patrí k základným zložkám životného prostredia,
- Zeleň vytvára priaznivé bioklimatické, hygienické a ostatné priaznivé podmienky pre život obyvateľov,
- Zeleň napomáha členiť sídelnú štruktúru,
- Zeleň je funkčným, priestorovým a estetickým základom územia voľnej krajiny i zastavaného územia, najmä plôch bývania a každodennej rekreácie,
- Zeleň je spojovacím /jednotiacim elementom funkčných plôch urbanizovaného územia.
- Zdravý funkčno-priestorový systém zelene a vody vytvára základné predpoklady udržateľného rozvoja, resp. udržateľného využitia územia.

Pozitívne javy vo vzťahu ku zeleni

- pomerne vysoké zastúpenie vzrastlej zelene v zastavanom území (pomerne udržiavané /ošetrené vzrastlé stromy), línie sprievodnej zelene pri vodných tokoch Stupavský potok a Mláka, rozsiahly park pri kaštieli, prechádzajúci v lesoparkovej úprave do voľnej krajiny ku lesnému masívu Malých Karpát, vysoké zastúpenie zelene záhrad pri rodinných domoch, lesný porast Malých Karpát a podhorské svahy so zastúpením poľnohospodárskej zelene vo východnej tretine územia Stupavy, lužné porasty pozdĺž Moravy v západnej časti územia mesta, priestranná urbanistická štruktúra umožňujúca uplatniť rozmanité typy zelene a vodných prvkov.

Negatívne javy vo vzťahu ku zeleni

- plochy zelene v pomerne veľkom rozsahu v nevyhovujúcom biologickom a technickom stave, vysoký počet ruderalizovaných plôch – v páse bývalej železničnej trate, okolo objektov prízemných hromadných garáží, pri opustených výrobných objektoch, v časti lesoparkovo upravenej zelene východne od kaštieľskeho parku, rozsiahla plocha strelnice s neudržiavanou zeleňou, znečistenie plôch zelene s rozptýleným odpadom, nízke zastúpenie zelene v poľnohospodárskej krajine, rozširujúca sa rodinná zástavba na poľnohospodársky využívaných pôdach, postupné kanalizovanie vodných tokoch v lokalitách novej výstavby

2.4.29.2. Základné členenie plôch zelene z hľadiska prístupnosti a polohy v krajine

Základné členenie zelene podľa polohy v území /krajine

- zeleň v zastavanom území,
- zeleň vo voľnej krajine.

Zeleň **v zastavanom území** predstavujú:

- rozmanité druhy sídelnej zelene verejných a poloverejných priestorov a súkromných pozemkov viazané na funkčné plochy bývania, výroby, športu a rekreácie, na funkčné plochy prierezového charakteru – dopravnej a technickej vybavenosti – a na zmiešané funkčné plochy.

Zeleň **vo voľnej krajine** – podhorskej krajine Malých Karpát – predstavujú:

- lesné porasty Malých Karpát,
- poľnohospodárske plochy mozaikového charakteru v malokarpatskom podhorskom páse,
- poľnohospodársky využívané plochy rovinatej krajiny Záhorskej nížiny,
- lužné porasty v nive Moravy.

Funkčno-priestorové členenie plôch zelene z hľadiska prístupnosti

- zeleň verejná,
- zeleň poloverejná,
- zeleň súkromná.

Zeleň verejná – verejne prístupné plochy a línie zelene bez obmedzenia – zeleň verejných komunikačných priestorov, leso /parkovo upravených plôch, parkov, parčíkov, v zastavanom území a v kontaktovom pásme, športovo-rekreačné plochy charakteru zelených priestranstiev, plochy a línie zelene pri vodných tokoch a vodných plochách, plochy poľnohospodárskych kultúr a rozptýlenej poľnohospodárskej zelene, lesných porastov vo voľnej krajine.

Zeleň poloverejná – plochy zelene s obmedzeným prístupom verejnosti (napr. časovo, sezónne, prevádzkovo), niektoré zariadenia občianskej vybavenosti, cintoríny, uzavreté parkovo upravené plochy, športové a športovo-rekreačné areály, zeleň pri bytových domoch viazaná na obyvateľov príslušných bytových domov, zeleň výrobných, skladových, prevádzkových, dopravných areálov.

Zeleň súkromná – záhrady rodinných domov, oplotené predzáhradky pri rodinných domoch, záhrady chatových a záhradkárske lokalít, zeleň pri bytových domoch viazaná len na obyvateľov príslušných bytových domov.

2.4.29.3. Klasifikácia zelene z hľadiska významu a funkčného využitia v krajine

Členenie zelene z hľadiska významu v území

- zeleň v dominantnej funkcii
- zeleň vo významnej funkcii
- zeleň v doplnkovej funkcii.

Plochy zelene v dominantnej funkcii – sú vyznačené v grafickej časti ÚPN ako funkčné plochy zelene.

Plochy zelene vo významnej funkcii – sú vyznačené v grafickej časti dokumentácie ako funkčné plochy iných funkcií, v ktorých však podstatnú územnú zložku predstavuje zeleň (verejné komunikačné priestory, areály škôl, nemocníc, rozsiahle areály technickej vybavenosti, športové a športovo-rekreačné, rekreačné plochy, a pod.).

Plochy zelene v doplnkovej funkcii – sú vyznačené v grafickej časti dokumentácie ako funkčné plochy iných funkcií, v ktorých zeleň nepredstavuje podstatnú územnú zložku.

Špecifickým prípadom sú rozsiahle plochy zelene v doplnkovej funkcii v hraniciach inej funkčnej plochy (sú vyznačené v grafickej časti dokumentácie).

2.4.29.4. Zeleň v dominantnej funkcii

Tabuľka 2.4.29.4-1: Typy zelene nachádzajúce sa prevažne v zastavanom území

Zeleň verejná – verejne prístupná prevažne bez obmedzenia:
▲ park
▲ menšia parkovo upravená plocha zelene
▲ zeleň centrálnych verejných priestorov
▲ sprievodná zeleň vodných tokov a vodných plôch
▲ plochy porastené ruderálnou vegetáciou (súčasne ako problémová plocha)

Tabuľka 2.4.29.4-2: Typy zelene nachádzajúce sa prevažne vo voľnej krajine

Zeleň verejná – verejne prístupná prevažne bez obmedzenia:
▲ orná pôda
▲ trvalé trávne porasty
▲ ovocné sady
▲ vinice
▲ mozaika záhrad, polí, lúk, a trvalých kultúr s výrazným zastúpením prírodzenej vegetácie
▲ rozptýlená zeleň v poľnohospodárskej krajine
▲ spoločenstvá zamokrených a mokraďových plôch
▲ nelesná drevinová vegetácia
▲ súvislý lesný porast /lesný priesek
▲ sprievodná zeleň vodných tokov a vodných plôch
▲ sprievodná zeleň odvodňovacích /melioračných kanálov

Parky a parkovo upravené plochy zelene

Park predstavuje objekt zelene, stvárnený do charakteristického kompozičného celku. Je chápaný ako ucelený útvar zelene predstavujúci neoddeliteľnú súčasť urbanistickej štruktúry mesta. Obvykle ide o súvislú sadovnícky upravenú plochu, ktorá je verejne prístupná. Jeho plošný rozsah nie je rozhodujúci, dôležitý je obsah a funkcia. Obyčajne sa však za park označujú objekty zelene s výmerou nad 0,5 ha a minimálnej šírke 25 m (do 0,5 ha ide obvykle o parčík).

Parkovo upravené plochy zelene predstavujú objekty zelene s výmerou obyčajne do 0,5 ha a okrasnou funkciou. Ide o menšie plochy zelene, ktoré sú upravované podľa sadovníckych zásad, no nespĺňajú niektoré z parametrov parku.

Do tejto kategórie neboli zahrnuté okrasné plochy pred objektmi OV. Tieto boli začlenené do funkčného typu zelene občianskej vybavenosti.

Parkovo upravené plochy zelene sú reprezentované predovšetkým výsadbami zelene v priestoroch pri križovatkách. Predstavujú samostatné plochy zelene s uplatnením vysokej, strednej a nízkej zelene v podobe drevinných a bylinných vegetačných prvkov. Ide o plochy zelene náročné na údržbu z dôvodov reprezentačného charakteru a okrasnej funkcie.

V meste Stupava sa nachádza jeden park a niekoľko parkovo upravených plôch.

Tabuľka 2.4.29.4-3: Park a významnejšie parkovo upravené plochy v meste Stupava

Parky a významnejšie parkovo upravené plochy v meste Stupava	
01	▲ Park pri kaštieli
02	▲ Parkovo upravená plocha pri autobusovej stanici, Nám. SNP
03	▲ Parkovo upravená plocha pri požiarnej zbrojnici, Hlavná ul.
04	▲ Parkovo upravená plocha pri križovatke Krížna – Marcheggska
05	▲ Parkovo upravená plocha pri kaštieli, Nám. M. R. Štefánika
06	▲ Parkovo upravená plocha pri križovatke Pod Kremenicom – Cintorínska – Karpatská
07	▲ Parkovo upravená plocha pri križovatke Školská – Hlavná
08	▲ Parkovo upravená plocha pri križovatke Hviezdoslavova – Záhumenská
09	▲ Parkovo upravená plocha pri mástskom kostole sv. Sebastiana, Hlavná ulica
10	▲ Parkovo upravená plocha medzi ulicami Hlavná, Mlynská, J. Kráľa

Zeleň centrálnych verejných priestorov

Centrálné verejné priestory zabezpečujú dominantnú funkciu pešieho pohybu a sídelnej /mestskej zelene. Ide o ťažiskové zmiešané plochy zelene a spevnených plôch vo verejných komunikačných priestoroch, úseky pešej zóny.

Verejná zeleň – zeleň verejných komunikačných priestorov – plní významnú estetickú funkciu najmä v častiach s hustejšou zástavbou, dopĺňa priestory pozdĺž peších a dopravných verejných komunikácií. Na miestach s intenzívnou dopravou pomáha pri absorpcii cudzorodých látok v ovzduší a znižovaní hladiny hluku.

Uvedené funkcie plní však len zeleň dostatočne vyvinutá, udržiavaná, pri znižovaní hladiny hluku zeleň etážová.

Mesto Stupava disponuje pomerne nízkym počtom plôch zelene v rámci centrálnych verejných priestorov. Niektoré z týchto plôch majú v skutočnosti minimálne plochy zelene, skôr ide o spevnené /vydláždené plochy.

Za centrálny verejný priestor možno považovať územie pozdĺž Hlavnej ulice s významným urbanistickým uzlom – Námestím Sv. Trojice. Ďalší významný priestor, ale slabo upravený, predstavuje námestie pred Základnou školou v križovatke Hlavnej a Školskej ulice. Upravené plochy zelene sa nachádzajú okolo mástskeho kostola na svahu nad Hviezdoslavovou ulicou.

Námestie Sv. Trojice je prakticky celé vydláždené, po obvode je lemované stromami. Východne od kostola sa nachádza kaplnka Krista Trpiteľa v uzavretom areáli s parkovo upravenou zeleňou a tiež s plochami parkovo upravenej zelene pred areálom.

Hlavná ulica predstavuje výrazne lineárny priestor prevažne vydláždený, s menšími trávnatými plochami a úsekmi stromoradií, ktoré možno považovať viac za sprievodnú zeleň cestných komunikácií.

Plochy porastené ruderalnou vegetáciou

V zastavanom území mesta a v jeho kontaktovom pásme sa nachádza viacero plôch porastených ruderalnou vegetáciou:

- plochy nefunkčných ale aj funkčných výrobných a prevádzkových areálov,
- rozsiahly pás územia v línii niekdajšej železničnej trate,
- drobné verejne prístupné plochy v časti Mást,
- v centrálnej časti pozdĺž Stupavského potoka,
- v okolí prízemných objektov hromadných garáží.

Orná pôda, trvalé trávne porasty, ovocné sady, záhrady, vinice

Najväčšiu rozlohu pôd na Záhorskej nížine tvoria hlavne ľahké (piesočnaté a hlinito-piesočnaté) pôdy čiernicového a regozemného typu.

Západne od zastavaného územia Stupavy (Záhorská nížina) sú poľnohospodárske pôdy na rovine s nízkym stupňom svahovitosti, bez skeletu – slabo skeletovité, hlboké. Prechodom poľnohospodárskej pôdy zo Záhorskej nížiny do svahov Malých Karpát (do lesných pozemkov) sa vlastnosti poľnohospodárskej pôdy postupne menia a vytvárajú svahovité, skeletovité a plytké plochy.

V rámci Malých Karpát prevládajú stredne ťažké (piesočnato-hlinité a hlinité) pôdy kambizemného a rendzinového typu.

Poľnohospodárska pôda zaberá 49,53 % riešeného územia. Najviac zastúpený druh pozemku z poľnohospodárskej pôdy je orná pôda (58,56 %), potom nasleduje trvalý trávny porast (26,28 %), ostatné druhy poľnohospodárskej pôdy (vinica, záhrada a ovocný sad) zaberajú 15 %. Osobitne chránená pôda zaradená do 1.-4. skupiny BPEJ predstavuje 19,05 % z poľnohospodárskej pôdy. Enklávy osobitne chránených pôd sa nachádzajú v západnej časti riešeného územia.

Poľnohospodárska pôda predstavuje rovinaté, veľkoblokové, značne odzelenené plochy.

Ovocné sady a vinice sa nachádzajú západne a juhovýchodne od zastavaného územia mesta. Negatívnym javom je ich postupné ubúdanie a premena podhorských svahov Malých Karpát na stavebné pozemky.

Mozaiková krajinná štruktúra

Výraznejšie zastúpenie rozptýlenej zelene v riešenom území predstavujú enklávy mozaikovej krajiny štruktúry (záhrady, polia, lúky, vinice, prirodzená vegetácia) v podhorskej časti Malých Karpát.

Rozptýlená zeleň v poľnohospodárskej krajine

Drobné plochy poľnohospodárskej zelene sa v riešenom území vyskytujú minimálne. Patria sem ojedinelé líniové a skupinové porasty na poľnohospodárskej pôde v západnej časti územia.

Spoločenstvá zamokrených a mokraďových plôch

Výraznejšie zastúpenie rozptýlenej zelene v území predstavujú solitérne a skupinové porasty na zamokrených a mokraďových plochách v západnej časti územia v miestach bývalých ramien Moravy.

Nelesná drevinová vegetácia

Do tejto skupiny vegetácie boli zaradené väčšie aj menšie skupiny stromov a krovín vo voľnej krajine, ktoré nie sú zaradené do lesnej pôdy. Zväčša sa nachádzajú na poľných medziach, pozdĺž poľných ciest a vodných tokov, na miestach bývalých ramien Moravy, na ruderalizovaných plochách. Spravidla ide o skupinové alebo maloplošné zárasty, ktoré predstavujú zvyšky pôvodnej vegetácie alebo porasty, ktoré vznikli prirodzeným náletom.

V rámci zastavaného územia sa výraznejšie plochy nelesnej drevinovej vegetácie nachádzajú v páse pozdĺž Železničnej ulice.

Súvislý lesný porast

V riešenom území sa nachádzajú rozsiahlejšie plochy lesa vedené vo východnej časti územia v rámci masívu Malých Karpát a v západnej časti územia ako enklávy lesných – najmä borovicových – porastov na piesočnatých plochách Záhorskej nížiny.

Plochy (dočasne) bez vegetácie

Bez vegetácie sú najmä spevnené manipulačné a prevádzkové asfaltové, betónové, dlažobné plochy v zastavanom území, časti územia bývalej skládky odpadu severne od zastavaného územia, prevádzkové a manipulačné plochy nefunkčných ale aj funkčných prevádzkových areálov, plochy ťažobných areálov. Prírodné plochy bez vegetácie sa v území prakticky nevyskytujú. Aj krátkodobo „obnažená“ plocha (násyp, skrývka) má tendenciu zarastať vegetáciou.

2.4.29.5. Zeleň vo významnej funkcii

Tabuľka 2.4.29.5-1: Typy zelene nachádzajúce sa prevažne v zastavanom území

Zeleň verejná – verejne prístupná bez obmedzenia /s obmedzeným prístupom verejnosti
▲ zeleň športových a rekreačných areálov a zariadení
▲ sprievodná zeleň cestných komunikácií
Zeleň verejná – s obmedzeným prístupom verejnosti
▲ zeleň cintorínov
Zeleň poloverejná /vyhradená – verejne prístupná /s obmedzeným prístupom verejnosti
▲ zeleň pri bytových domoch
Súkromná zeleň – bez prístupu verejnosti
▲ zeleň záhrad rodinných domov
▲ zeleň záhrad objektov individuálnej rekreácie v chatových a záhradkárskech lokalitách

Tabuľka 2.4.29.5-2: Typy zelene nachádzajúce sa prevažne vo voľnej krajine

Zeleň verejná – verejne prístupná bez obmedzenia
▲ sprievodná zeleň ciest
▲ sprievodná zeleň plôch a zariadení železničnej dopravy
▲ sprievodná zeleň poľných a lesných ciest
▲ sprievodná zeleň vodných tokov a vodných plôch
▲ sprievodná zeleň odvodňovacích /melioračných kanálov
▲ zeleň ochrannej protipovodňovej línie (protipovodňového hrádzového násypu)
Zeleň poloverejná /vyhradená – prístupná bez obmedzenia /s obmedzeným prístupom verejnosti
▲ zeleň športových a rekreačných areálov a zariadení
▲ zeleň archeologickej lokality

Zeleň športových a rekreačných areálov a zariadení

Stupava má plochy športovo-rekreačných a športových plôch umiestnené v severovýchodnej a východnej časti zastavaného územia – pás športových plôch južne od ulice Nová (íhrišká, športové areály), severne od ulice Pri Borníku (strelnica – v súčasnosti už nefunkčná), južne od ulice Školská a areálu ZŠ, ďalej menšie plochy v sídliskovej zástavbe. Z hľadiska zelene ide prevažne o rovinaté trávnaté plochy s ojedinelými stromami a krovinným porastom.

Zeleň s rekreačnou funkciou predstavujú plochy parkového až lesoparkového charakteru východne od stupavského kaštieľa, ktoré pokračujú aj za hranicou zastavaného územia.

Golfový tréningový areál Parkhotel – Drivingrange – bol postavený v roku 2005 priamo pri hoteli. Ponúka tréningové možnosti pre začiatočníkov ako aj pre pokročilých: odpalisko 100 m (len s „Pitchingwedges“), Chippinggreen, Pitchinggreen, Puttinggreen.

Sprievodná zeleň ciest, cestných komunikácií a plôch a zariadení železničnej dopravy

Šírky existujúcich koridorov verejných komunikačných priestorov umožňujú dostatočné uplatnenie sprievodnej zelene najmä pri cestných komunikáciách v bytovej zástavbe, napriek tomu je podiel sprievodnej zelene v meste priemerný.

V rámci sprievodnej zelene ide o prvky zelene:

sprievodné línie /pásky stromového a krovinného porastu, trávnaté pásky,

neoplotené predzáhradky pred rodinnými domami, objektmi občianskej vybavenosti v uličných priestoroch – trávnaté plochy, príp. plochy s uplatnením stromov, krov.

Uličné stromoradia /aleje okrem funkcie estetickej plnia veľmi dôležitú funkciu hygienickú a mikroklimatickú. Znižovaním prašnosti vytvárajú priaznivejšie klimatické podmienky v meste. Túto funkciu jednoznačne lepšie zabezpečujú listnaté dreviny. Použitím ihličnatých drevín zároveň mestský organizmus prichádza o premenlivosť v jednotlivých ročných obdobiach, čím sa znižuje atraktivita mestského prostredia v priebehu roka. Ihličnanové výsadby sú na území mesta Stupava zriedkavé.

Medzi významnejšie esteticky pôsobiace stromoradia, ktoré plnia okrem hygienickej a mikroklimatickej funkcie aj dôležitú funkciu priestorotvornú, patria uličné stromoradia v časti Hlavnej ulice, na Školskej ulici, Ružovej ulici, Zdravotníckej ulici, Lipovej ulici.

Sprievodná zeleň pozdĺž ciest vo voľnej krajine sa vyskytuje len ojedinele. Väčšinou ide o rozpadnuté stromoradia, prípadne o kratšie pásky krovinného-stromových porastov. Súčasne tieto línie predstavujú deliace zelené prvky vo veľkoblokovo obhospodarovanej poľnohospodárskej krajine.

Sprievodná zeleň poľných ciest

Pozdĺž poľných ciest zeleň alebo absentuje, alebo sú poľné cesty lemované zápojom krovinného porastu, miestami so stromovým porastom alebo ojedinelými vzrastlými solitérmi.

Sprievodná zeleň vodných tokov a vodných plôch, odvodňovacích kanálov

Pomerne bohaté zastúpenie predstavuje zeleň v podobe brehových porastov – línie /pásky stromového a krovinného porastu, trávnaté pásy zelene – pozdĺž:

- vodných tokov – Morava, Stupavský potok, Mátsky potok, Mláka, Vápenný potok, Suchý potok, Zohorský potok, Grófsky potok,
- odvodňovacích kanálov – Malina, Dúbrava, Sedliško, Zohorský kanál, Matejkov kanál, Vysočiansky kanál, Pavlínka, Rakytov,
- pozdĺž brehov vodných plôch, najmä stupavských rybníkov – Stupavské rybníky, Vacháľkov rybník, Jánošíkov rybník, Jazierko v zámockom parku.

Pomerne bohaté zastúpenie sprievodnej zelene sa vyskytuje pozdĺž Stupavského potoka – vo voľnej krajine južne od zastavaného územia a v zastavanom území v úseku Stupavského potoka severne od Budovateľskej a Mlynskej ulice. Bohaté sprievodné porasty vodných tokov sa vo voľnej krajine nachádzajú na zamokrených a mokraďových plochách pozdĺž vodného toku Morava a ramien Moravy.

Zeľň ochrannej protipovodňovej línie

Zeľň ochrannej protipovodňovej línie (protipovodňového hrádzového násypu) sa nachádza v západnej časti riešeného územia v krátkom úseku pozdĺž vodného toku Morava.

Zeľň športových a rekreačných areálov a zariadení mimo zastavaného územia

V juhozápadnej časti riešeného územia sa nachádza staré ihrisko v rámci záhradkárskej lokality medzi železničnou traťou a kanálom Malina.

Vo vzdialenosti cca 5 km od hotela Park hotel sa nachádza driving range s 9 tréningovými jamkami a golfová akadémia. 15 min od hotela sa nachádza novovybudované 18 jamkové ihrisko Golfeurovaly (pre začiatočníkov a pre profesionálov na tréning), pre ktoré je Parkhotel partnerským ubytovaním.

Zeľň archeologickej lokality

Archeologické náleziská predstavujú plochy:

- s priznanými /odkrytými archeologickými nálezmi, upravenými do podoby muzeálnej expozície – prevažne ide o ruiny historických objektov, ktoré sú alebo voľne prístupné bez obmedzenia alebo ide o uzavreté areály s obmedzeným prístupom verejnosti,
- s priznanými /odkrytými archeologickými nálezmi v etape skúmania – prevažne ide o ruiny historických objektov, ktoré sú alebo voľne prístupné bez obmedzenia alebo ide o uzavreté areály s obmedzeným prístupom verejnosti, alebo ide o areály dočasne neprístupné verejnosti,
- s dočasne alebo trvalo zakrytými archeologickými nálezmi, o ktorých informuje /môže informovať informačná tabuľa – tieto plochy sú /môžu byť po ukončení zastavané stavbami alebo ostanú dočasne /trvalo nezastavané stavbami a využité ako plochy zelene.

V riešenom území ide o dve lokality:

- ruiny hradu Pajštún – ruiny historických objektov hradu, ktoré sú voľne prístupné bez obmedzenia, sú prirodzenou súčasťou okolitého prírodného prostredia a sú extenzívne udržiavané,
- plochu rímskej vojenskej a obchodnej stanice severne od ulice Nová – so zakrytými archeologickými nálezmi, porastenú trávnatými porastmi, zatiaľ bez informačných tabúl.

Zeľň cintorínov

Zeľň cintorínov predstavuje špecifický prvok krajiny štruktúry s výrazným pietnym a tiež kultúrohistorickým významom.

Existujúce cintoríny na území mesta:

- morový cintorín
- starý cintorín na Cintorínskej ulici,
- cintorín na Hviezdoslavovej ulici – mátsky,
- židovský cintorín pri ulici Pri Borníku,
- nový cintorín na Rímskej ulici severne od zastavaného územia v lokalite Kopec.

Morový cintorín sa nachádza južne od výrobných a skladových areálov (Tondach, Citroën) pri vstupe do Stupavy v smere od Bratislavy. Ide o symbolický historický cintorín, ktorého existenciu dokumentuje spomienkový kríž a masív vzrastlej zelene.

Cintorín na Cintorínskej ulici (Starý cintorín) sa nachádza medzi ulicami Cintorínska a Karpatská. Vzhľadom na umiestnenie nemá ďalšie možnosti územného rozvoja.

Cintorín na Hviezdoslavovej ulici sa nachádza na svahu pod mástskym kostolom. Okolie cintorína je od hlavnej cesty upravené a z východnej strany nedoriešené – pozdĺž dvoch strán cintorína sa nachádzajú opustené výrobné areály so zdevastovanými budovami.

Židovský cintorín v Stupave sa nachádza na severovýchode obce v lokalite Pri Borníku. Jedná sa o jeden z najväčších cintorínov, na ktorom sa zachovalo veľké množstvo náhrobkov zo 17.-20. st. a ktoré predstavujú nezanedbateľnú pamiatkovú hodnotu. Existencia cintorína je doložená už v 40-tych rokoch 17. storočia. Právo židovskej obce na držbu cintorína potvrdil zemepán v roku 1722 v privilegii. Najstarší náhrobný kameň pochádza z roku 1643.

Nápis na náhrobníkoch sú prevažne hebrejské, ale aj nemecké. Náhrobníky sú zdobené reliéfmi, ale nájdú sa aj jednoduché a nezdobené náhrobníky. Niektoré pochádzajú priamo z viedenskej kamenárskej dielne. Cintorín je v súčasnosti oplotený a čiastočne sa zachoval aj pôvodný tehlový múr.

Nový cintorín na Rímskej ulici sa nachádza na hranici zastavaného územia. Vzhľadom na umiestnenie má ďalšie možnosti územného rozvoja.

Zeľň územia bývalého kúpaliska

V parku na ploche prilahlej k Novej ulici a v priamej väzbe na plochy futbalových ihrísk bola športová vybavenosť doplnená v 2. polovici minulého storočia o letné kúpalisko s tromi bazénmi. Areál kúpaliska vymedzovala ulica Nová, futbalový štadión, ulica Park a z východu areál hotelu Park. V 90-tych rokoch bola v areáli kúpaliska vybudovaná mestská športová hala, ktorá výrazne zmenšila plochu oddychových lúk kúpaliska a v tom čase bola samotná prevádzka pozastavená z dôvodu technických problémov.

V súčasnosti je areál kúpaliska súkromným majetkom a na jeho ploche dochádza k transformácii športovo-rekreačných plôch na plochy obytné s doplnením vodnej plochy vo forme jazierka v centrálnej polohe bývalého kúpaliska.

Zeľň pri bytových domoch

Zeľň obytných blokov sa viaže na sídliskovú zástavbu situovanú západne od Hlavnej ulice. Ide o zástavbu v západnej časti mesta:

- nové sídlisko Zipava južne od Okružnej ulice – upravené plochy zelene a plôch každodennej rekreácie (ihriská), čiastočne oplotené (vyraďená a polovyhraďená zeleň),
- bytový dom v priesečníku Moyzesovej a Železničarskej ulice – trávnaté plochy zelene s ojedinelými stromami,
- bytový dom v priesečníku Moyzesovej a Štúrovej ulice – trávnaté plochy zelene s ojedinelými stromami a menším detským ihriskom, provizórne oplotené,
- bytová zástavba medzi Zdravotníckou ulicou a líniou Stupavského potoka (panelové a tehlové bytové domy, vrátane bodových vežových bytových domov) – trávnaté plochy zelene s pomerne vysokým počtom solitérnych vzrastlých stromov na trávnatých plochách a stromoradií pozdĺž cestných komunikácií a pozdĺž bytových domov.

K základným problémom plôch zelene bytových domov patrí nevhodná lokalizácia, nedostatočné odstupy výsadiieb od fasád budov, nejasné vymedzenie plôch zelene a spevnených plôch, neupravené plochy zelene pozdĺž objektov hromadných garáží, v pásme v blízkosti koridoru bývalej železničnej trate, nedostatok uličného mobiliáru.

Najväčším – a typickým – problémom našich miest /obcí je absencia jednoznačného vymedzenia hranice medzi spevnenými plochami a plochami určenými pre zeleň. Niektoré plochy sídliskovej zelene predstavujú trávnaté plochy, resp. plochy synantropnej vegetácie s typickými ruderálnymi druhmi.

V prevažnej miere sú plochy zelene obytných súborov sú riešené štandardne, odpovedajúc svojou skladbou a dispozičným riešením dobe založenia. Údržba týchto plôch je často zabezpečovaná obyvateľmi, ktorí na plochách vysádzajú predovšetkým trvalkové a letničkové záhony. Tento funkčný typ zelene si z hľadiska svojej významnosti vyžaduje kvalitnú údržbu a v prípade revitalizácie plôch adekvátne formy riešenia výsadiieb.

V bytovej zástavbe je pomerne málo ihrísk, upravených plôch každodennej rekreácie, tiež chýbajú prvky rekreačného mobiliáru.

Detské ihriská sa nachádzajú v areáloch MŠ (vrátane dopravného ihriska) pozdĺž ul. J. Kráľa, v obytnom komplexe Zipava pozdĺž Okružnej ulice, na voľnej trávinatej ploche pri bytovom dome na Budovateľskej ulici, na Štúrovej ulici.

V bytovej zástavbe sú problémom umiestnenia odpadových nádob – okrem obytnej časti Zipava, kde sú kontajnery umiestnené v uzavretých oplotených priestoroch.

Zeleň záhrad rodinných domov

Plochy súkromnej zelene v zástavbe s rodinnými domami plnia významnú funkciu pri estetickom dotvorení obytného prostredia.

Plochy súkromnej zelene na území mesta predstavujú predovšetkým záhrady pri rodinných domoch. Ide o plochy zelene, ktoré sú verejne neprístupné, prípadne prístupné len v obmedzenom režime, a to v prípade, keď je v objektoch rodinných domov situovaná občianska vybavenosť, najmä verejné stravovacie a ubytovacie zariadenia (napr. penziónového typu).

Obytnú zástavbu Stupavy tvoria najmä územia s rodinnou zástavbou:

- celá pričlenená časť Mástu, územie severne od autobusovej stanice, východná časť Stupavy so staršou rodinnou zástavbou a s novými enklávami rodinnej zástavby, budovanými na plochách bývalých vinohradov na úpätí Malých Karpát.

Zeleň záhrad objektov individuálnej rekreácie v chatových a záhradkárskejších lokalitách

Chatové a záhradkárske lokality, rozptýlené chaty a záhradkárske domčeky na území mesta:

- medzi železničnou traťou a kanálom Malina so starým ihriskom (záhrady),
- východne od Moravy, v lokalite Diaľne topoliny (do riešeného územia zasahuje jej severná časť),
- východne od Moravy, v lokalite Vrchná cesta – opustené objekty pozdĺž cesty,
- severne od Stupavských rybníkov, v lokalite Nová hora (chaty),
- vo vinohradoch – v lokalite Lingráby, Kremenica,
- vo vinohradoch – v lokalite Lintavy (2 lokality),
- vo vinohradoch – v lokalite Dolná hora,
- v lokalite Nová hora, nad Novou ulicou,
- v lokalite Nová hora, nad Novou ulicou,

- v lokalite Riedky vršok, nad Novou ulicou, východne od penziónu Intenziva, pri horárni Boleška,
- chata pod Kamenným vrškom,
- chaty – v lokalite Šarové pri kameňolome, západne od ruiny hradu Pajštún.

Ojedinele sa chaty a horárne nachádzajú v lesnom masíve Malých Karpát.

Záhradkárske a chatové lokality sú umiestnené prevažne na svahoch Malých Karpát, na plochách s mozaikovou štruktúrou trvalých kultúr.

Zeleň záhradkárskejších a chatových osád má väčšinou priame napojenie na voľnú krajinu (na les, trvalý trávnatý porast, vinice, sady a ornú pôdu). Okrem hospodárskeho významu zeleň napomáha pri tvorbe kyslíka, biologicky účinných látok a pri absorpcii cudzorodých látok.

Záhrady v chatových a záhradkárskejších lokalitách predstavujú tiež plochy verejne neprístupnej zelene na území mesta. Väčšina plôch si zachováva charakter súkromnej zelene záhrad. Problémom je prestavba rekreačných objektov na rodinné domy /dostavba rodinných domov a tiež množstvo rozptýleného odpadu a čierne skládky v blízkosti chatových a záhradkárskejších lokalít.

2.4.29.6. Zeleň v doplnkovej funkcii

Tabuľka 2.4.29.6: Typy zelene nachádzajúce sa prevažne v zastavanom území

Zeleň verejná – verejne prístupná bez obmedzenia
▲ zeleň areálov a zariadení dopravy, statickej dopravy / bezporastové plochy statickej dopravy
▲ zeleň areálov služieb motoristom
▲ zeleň areálov a zariadení železničnej dopravy
Zeleň poloverejná / vyhradená – prístupná bez obmedzenia /s obmedzeným prístupom verejnosti
▲ zeleň pri objektoch a zariadeniach občianskej vybavenosti
▲ zeleň pri objektoch a zariadeniach cestovného ruchu /turizmu
Zeleň poloverejná / vyhradená – s obmedzeným prístupom verejnosti /bez prístupu verejnosti
▲ zeleň výrobných areálov a zariadení (veľkoobchodných, priemyselnej výroby, skladového hospodárstva)
▲ zeleň areálov a zariadení poľnohospodárskej výroby
▲ zeleň areálov a zariadení ne /výrobných služieb a drobných prevádzok v obytnej zástavbe
▲ zeleň areálov a zariadení technickej vybavenosti
▲ zeleň areálov a zariadení odpadového hospodárstva
▲ zeleň ťažobných areálov /bezporastové plochy dobývacieho priestoru

Zeleň areálov dopravy a statickej dopravy, železničnej dopravy, zeleň areálov služieb motoristom

- autobusová stanica v priesečníku Malackej ulice a ulice F. Kostku,
- parkoviská v zastavanom území mesta,
- parkovacie plochy pri bytových domoch,
- prízemné hromadné garáže v obytnej zástavbe mesta,
- areály v severovýchodnej časti zastavaného územia, južne od športovej zóny za parkom kaštieľa.

Areály služieb motoristom

- v severnej časti zastavaného územia mesta, severne od Stupavského potoka.

Zeleň týchto areálov a zariadení predstavujú prevažne trávnaté plochy so solitérmi stromov a krov, parkovacie plochy predstavujú spevnené bezporastové plochy, príp. doplnené trávnikmi, stromami.

Zeleň areálov a zariadení občianskej vybavenosti

Najviac areálov a zariadení občianskej vybavenosti (OV) je sústredených v centrálnej časti mesta pozdĺž Hviezdoslavovej a Hlavnej ulice. Ide prevažne o menšie plochy zelene v dvorových častiach pozemkov alebo ako príslušené plochy zelene – menšie parkovo upravené plochy – pred objektmi OV. Rozsiahlejšie plochy zelene predstavujú školské areály (MŠ, ZŠ, ZUŠ).

Zeleň areálov a zariadení cestovného ruchu /turizmu

Ubytovacie a stravovacie zariadenia na území mesta Stupava:

- v centrálnej časti mesta pozdĺž Hviezdoslavovej a Hlavnej ulice,
- ubytovacie zariadenie pri Železničnej ulici,
- pri autobusovej stanici,
- na ul. F. Kostku,
- Park Hotel v severovýchodnej časti mesta v športovo-rekreačnej zóne, kongresové centrum vo východnej časti mesta.

Zeleň týchto areálov a zariadení predstavujú prevažne trávnaté plochy so solitérmi stromov a krov v dvorových častiach pozemkov – najmä v zastavanom území – alebo rozsiahlejšie plochy zelene v areáloch na okraji zastavaného územia.

Samotná autobusová stanica predstavuje bezporastové spevnené plochy, okolie autobusovej stanice tvoria trávnaté plochy zelene so stromoradiami a blízka parkovo upravená plocha na námestí SNP.

Zeleň výrobných areálov

(priemyselných, poľnohospodárskych areálov, areálov ne /výrobných služieb, a drobných prevádzok v obytnej zástavbe, ťažobných areálov, areálov odpadového hospodárstva, technickej vybavenosti)

Výrobné areály v zastavanom území:

- dva areály v severnej časti zastavaného územia, z toho jeden opustený,
- viaceré areály v západnej časti zastavaného územia, severne od Železničnej ulice,
- výrobný areál južne od Železničnej ulice, oproti budove opustenej železničnej stanice,
- tri výrobné areály pri mástskom cintoríne, z toho dva opustené a zdevastované,
- menšie areály ne /výrobných služieb a drobných prevádzok v obytnej zástavbe,

Výrobné areály vo voľnej krajine:

- výrobné areály pozdĺž Devínskej cesty,
- areál ČOV pri Devínskej ceste,
- areál PD First Farms Stupava na Dolnej ulici – funkčný,
- výrobný areál južne od zastavaného územia pri ceste Bratislava – Stupava,
- areál TV na kanáli Malina (ČS Povodie Dunaja),
- ťažobný areál v severozápadnom cípe riešeného územia, v časti Stupavské lúky,
- farma oviec v severozápadnom cípe riešeného územia, v časti Stupavské lúky,

Ťažobné areály v riešenom území:

- areál Atos Slovakia v severozápadnej časti riešeného územia (lokalita Panský diel, CHKO Záhorie – nižší podiel bezporastových plôch,
- starý ťažobný areál v lokalite Veľký Majer – rozsiahle bezporastové plochy – skládka odpadov,
- bezporastové plochy v lokalite Staré Háje v juhovýchodnej časti riešeného územia – po ťažbe,
- starý kameňolom v lokalite Pod Pajštúnom – už porastený náletovou vegetáciou,

Viaceré areály sa vyznačujú vysokým plošným podielom zelene. Ide však často o plochy zelene bez funkčného využitia, o nekvalitné plochy zelene, ruderalne porasty a zbytkové plochy zelene, tiež biologicky a ekologicky málo účinné plochy trávinatej zelene.

Ďalej ide o rozsiahle plochy zelene niektorých ne /výrobných, skladových areálov, areálov a zariadení technickej vybavenosti (vodného hospodárstva, pre zásobovanie elektrickou energiou, plynom, teplom, pre telekomunikácie), ktoré tak isto predstavujú najmä trávnaté plochy.

Okolo hraníc týchto areálov absentuje ochranná a izolačná zeleň so zastúpením krovinného a stromového porastu, ktorá plní funkciu nielen ochrannú (biologická ochrana, ekologické funkcie) ale aj estetickú a kompozičnú (priestorotvornú).

Uplatnením tohto druhu zelene by sa zvýšil podiel plôch biologicky účinnej a krajinotvornej zelene v nížinnej, značne odzelenenej poľnohospodárskej krajine.

Vážnym problémom je značný počet opustených areálov alebo len extenzívne využívaných, neudržiavaných – zruderizované plochy zelene s rozptýleným odpadom, zvyškovými materiálmi.

Pre zeleň menších areálov ne /výrobných služieb a drobných výrobných prevádzok v obytnej zástavbe platí podobná charakteristika ako pre veľké výrobné /skladové areály. V existujúcej zástavbe sa nachádzajú aj areály s bohatšou zastúpenou zeleňou, najmä na pozemkoch bývalých rodinných domov.

2.4.29.7. Klasifikácia zelene z hľadiska stavu, údržby a obhospodarovania a pridaného významu

Klasifikácia zelene z hľadiska stavu, údržby a obhospodarovania

Plochy zelene je možné rozdeliť na:

- Intenzívne udržiavané plochy zelene / obhospodarované plochy poľnohospodárskej zelene
- Neudržiavané (extenzívne udržiavané) /opustené /neobhospodarované plochy poľnohospodárskej zelene
- Rozpadnuté aleje, stromoradia

Plochy zelene v meste Stupava sú prevažne udržiavané, plochy poľnohospodárskej zelene prevažne obhospodarované.

Klasifikácia zelene z hľadiska pridaného významu

- Zeleň sprievodná, ochranná a izolačná
- Zeleň ochranných hrádzí a inundačných území
- Zeleň ochranná a izolačná – nachádza sa pozdĺž ciest, cestných komunikácií chodníkov (trávnaté plochy, krovinný porast, stromy, stromoradia).

Ochranná a izolačná zeleň pozdĺž hraníc ne /výrobných, skladových areálov, areálov technickej vybavenosti, areálov odpadového hospodárstva úplne absentuje.

Zeleň ochranných hrádzí a inundačných území – nachádza sa pozdĺž v. t. Morava (trávnatý porast).

2.4.29.8. Voda – vodné toky a vodné plochy

Tabuľka 2.4.29.8: Voda v zastavanom území a vo voľnej krajine

Voda v zastavanom území a vo voľnej krajine
▲ vodné toky /prírodné vodné toky, vodné plochy
▲ odvodňovacie kanály
▲ zdroje podzemných vôd, pramene, zariadenia na čerpanie (pramene, studne, ručné piestové čerpadlá)

Vodné toky

Najvýznamnejším tokom v území je rieka Morava. Na celom úseku cez riešené územie je upravená na prietok Q100 ohradzovaná líniou protipovodňového hrádzového násypu. Medzi vodohospodársky významné vodné toky v riešenom území sú zaradené nasledujúce vodné toky:

- Morava
- Stupavský potok, Mástsky potok, Zohorský potok, Mláka, Suchý, Vápenný, Grófsky potok.

Západná časť riešeného územia je charakteristická pozostatkami slepých ramien, ktoré dotvárajú špecifickú štruktúru územia – súčasť CHKO Záhorie, ramsarskej lokality Niva Moravy.

Podľa starých katastrálnych máp boli identifikované línie ramien – meandre vodných tokov a línie niekdajších drobných vodných tokov. Boli súčasťou obrazu krajiny a súčasťou vodného režimu v území.

Dnes mnohé z týchto ramien a vodných tokov už neexistujú, je však možné v teréne a tiež podľa ortofotomapy identifikovať ich línie (úžľabiny, suché korytá, sprievodná zeleň). V budúcnosti je vhodné uvažovať o obnovení (podľa priestorových možností) niektorých bývalých meandrov vo voľnej krajine a zapojiť do obrazu krajiny.

Koridory bývalých vodných tokov je vhodné v budúcnosti ponechať – podľa reálneho stavu a priestorových možností – ako nezastavané, revitalizovať zvyšky sprievodnej zelene (brehové porasty okolo vodných tokov a vodných plôch plnia okrem funkcie estetickej a krajinotvornej aj funkciu sprievodnú a spevňovaciu).

Odvodňovacie kanály

- Malina, Dúbrava, Pavlínka, Rakytov, Sedliško, Zohorský, Matejkov, Vysočiansky kanál, menšie bezmenné odvodňovacie kanály

Vodné plochy

Na území mesta sa nachádza niekoľko vodných plôch, väčšinou zvyškov po ťažbe, ktoré sa momentálne využívajú viac-menej ako rybníky:

- Vacháľkov rybník (lokalita Rakytová),
- Jánošíkov rybník (za kaštieľskym parkom),
- Stupavské rybníky (za kaštieľskym parkom),
- Jazierko pri kaštieli,
- viaceré drobné bezmenné rybníky (lokality Na Kliešti, Moligrunty nad hradskou – dve vodné plochy, Veľký Majer – dve vodné plochy, v areáli PD First Farms Stupava,

V lokalite južne od Novej cesty sa nachádza Stupavské Rybárstvo, s.r.o. (Jánošíkov rybník). Spoločnosť sa zaoberá chovom a predajom rýb, ponúka možnosti športového rybolovu.

Ani jedna z vyššie uvedených vodných plôch nie je využívaná na kúpanie.

Zdroje podzemných vôd, pramene

Podľa registra minerálnych prameňov MZ SR – inšpektorátu kúpeľov a žriediel a podľa Mapy minerálnych a termálnych vôd Slovenska (O. Franko, L. Melioris, 1998) nie je na území mesta Stupava evidovaný žiadny minerálny prameň ani termálny prameň.

V lesnom masíve Malých Karpát sa nachádza viacero prameňov v (lokalitách Rybníček, Kráľovská, Malá Seč, Červený domček).

2.4.29.9. Limity a potenciál územia z hľadiska zelene

Mesto Stupava má pomerne vysoký priestorový potenciál z hľadiska krajinnej zelene:

- lesný masív Malých Karpát,
- niva rieky Moravy,
- viaceré vodné plochy,
- menšie plochy lesov v časti Záhorskej nížiny,
- vysoký podiel záhrad pri rodinných domoch v rámci sídelnej zelene,
- upravené plochy zelene pozdĺž Stupavského potoka v zastavanom území v časti okolo Budovateľskej a Mlynskej ulice (jelšové porasty),
- upravený kaštieľsky park,
- upravené plochy zelene okolo mástskeho kostola,
- pestrá mozaiková štruktúra lúk, trvalých kultúr s výrazným zastúpením prirodzenej vegetácie,
- častý výskyt vzrastlých stromov – vrb – v zastavanom území, najmä okolo potokov, ale aj mimo línií vodných tokov, napr. v záhrade ZUŠ, vrbové stromoradie na Zdravotníckej ulici.

Tento potenciál predstavuje súčasne limitujúce prvky v rámci rekonštrukcie revitalizácie existujúcich urbanistických štruktúr a tiež v rámci predpokladanej novej zástavby.

2.4.29.10. Námety na riešenie

- Zhodnotiť /využiť/ opustené, znehodnotenú plochy – staré výrobné areály, plochy po ťažbe,
- Navrhnuť optimálne využitie dnes neupravených plôch verejných priestorov pozdĺž Železničnej,
- Navrhnuť optimálne využitie dnes nevyužitých, opustených plôch pozdĺž Okružnej ulice,
- Navrhnuť optimálne využitie dnes neupravených plôch verejných priestorov v križovatke ulíc Kúpeľná, Kukučínova a Dlhá pri objektoch prízemných hromadných garáží,
- Navrhnuť optimálne využitie dnes neupravených plôch zelene južne od Slovenskej ulice (náletová zeleň, rozptýlený odpad, divoká skládka, ...),
- Navrhnuť optimálne využitie dnes neupravených plôch zelene pozdĺž Stupavského potoka v zastavanom území v časti okolo Vajanského ulice,
- Navrhnuť optimálne využitie dnes neupravených plôch verejných priestorov pri Mestskom kultúrnom stredisku, opusteného historického objektu v križovatke Agátovej a Bezručovej ulice,
- Navrhnuť optimálne využitie dnes neupravených plôch verejných priestorov námestia v križovatke Školská – Hviezdoslavova,
- Navrhnuť optimálne využitie dnes neupravených nevyužitých plôch južne od areálu ZŠ,
- Zachovať v primeranej miere kultúry vinogradov, záhrad a ostatných trvalých kultúr svahov Malých Karpát,
- Riešiť funkčné využitie plôch opustenej strelnice severne od ulice Karpatská s viacerými zdevastovanými objektmi, rozptýleným odpadom, smetiskami, náletovou zeleňou, zničeným oplotením, ...
- Minimalizovať kanalizovanie potokov v zastavaných častiach riešeného územia,
- Navrhovať plochy verejnej zelene v rámci verejných priestorov rodinnej zástavby,
- Doriešiť v podrobnejších dokumentáciách vymedzenie plôch určených pre zeleň v mestskej zástavbe – vymedziť hranice medzi spevnenými plochami a plochami určenými pre zeleň,
- Riešiť problém rozptýleného odpadu znehodnocujúceho verejné zelené priestranstvá,
- Navrhnuť optimálne využitie území dnešných opustených ne /výrobných areálov alebo len extenzívne využívaných, a tým neudržiavaných (zruderizované plochy zelene, množstvo rozptýleného odpadu, zvyškových materiálov, ...),
- Navrhovať línie ochranné a izolačnej zelene pozdĺž hraníc ne /výrobných, skladových areálov, areálov technickej vybavenosti, odpadového hospodárstva,
- Navrhnuť na rekonštrukciu rozpadnuté aleje a stromoradia pozdĺž ciest, poľných ciest,
- Podporovať zachovanie plôch trvalých poľnohospodárskych kultúr (ovocné sady, záhrady, vinice) v krajine,
- Navrhnuť prvky krajinnej zelene na doplnenie v značne odzelenenej veľkoblokovej poľnohospodárskej krajine v západnej časti riešeného územia,
- Pri návrhu plôch zelene v zastavanom území:
- riešiť zelené plochy na rovnakej úrovni s ostatnými funkčnými zónami riešeného územia a nie iba na „zvyškových“ plochách v rámci riešenia ostatných funkčných zón,
- zohľadniť dlhší čas, ktorý si vyžaduje park alebo strom, aby vyrástli do funkčnej a estetickej spôsobilosti,
- vylúčiť provízorne riešenia a navrhnuť uváženu koncepciu rozvoja zelene, ktorú bude možné rešpektovať pri plánovaní ďalších etáp rozvoja územia,
- prepojiť plochy zelene so športovými, športovo-rekreačnými, rekreačnými plochami a rekreačnými trasami,
- prepojiť funkčné plochy zelene zastavaného územia na okolitú voľnú krajinu.

2.4.30. Rekreačno-oddychové, športové a kultúrno-historické objekty, plochy, areály, zariadenia

2.4.30.1. Zaradenie mesta Stupava podľa Regionalizácie cestovného ruchu na Slovensku

Cestovný ruch (CR) ako sociálno-ekonomický jav, je previazaný na prírodné a urbanizované prostredie, na demografický a kultúrny vývoj, na rôzne spoločenské, technické a hospodárske odvetvia, infraštruktúru, atď. Preto bola spracovaná Regionalizácia CR Slovenska ako dokument, ktorý zbilancoval potenciál CR na Slovensku a poukázal na nosné, perspektívne formy CR v jednotlivých, vymedzených regiónoch Slovenska. V rámci spracovania Regionalizácie cestovného ruchu v SR bolo na Slovensku vymedzených bolo 21 charakteristických regiónov cestovného ruchu.

Stupava leží na území Bratislavského kraja, v okrese Malacky. Spolu s Bratislavou, Pezinkom, Sencom, Modrou, Svätým Jurom leží súčasne v Bratislavskom regióne cestovného ruchu, na území I. kategórie s medzinárodným významom.

Územie Bratislavského regiónu sa viaže na západe cezhraničnými vzťahmi na Rakúsko, smerom na sever na Záhorský región CR s časťou Bratislavského kraja (okres Malacky), severovýchodným a východným smerom na Dolnopovažský región CR s časťou Trnavského kraja (okresy Trnava, Galanta), juhovýchodným smerom na Podunajský región CR s južnou časťou Trnavského kraja (okres Dunajská Streda).

Riešené územie mesta Stupava má z hľadiska cestovného ruchu /turizmu územné kontakty na okresy Pezinok a Bratislava IV, cezhraničné kontakty na Rakúsko,.

Riešené územie mesta Stupava je súčasne súčasťou podhorskej bezlesnej krajiny Malých Karpát a nížinnej prevažne bezlesnej poľnohospodárskej krajiny:

- primárna podhorská krajina malokarpatská stupavsko-rohožnícka bezlesná /vápencová.

2.4.30.2. Potenciál riešeného územia mesta Stupava z hľadiska rozvoja turizmu /cestovného ruchu, športu, rekreácie

- dopravná dostupnosť – hlavné napojenie mesta Stupava na nadradenú cestnú sieť,
- dostupnosť hlavného mesta SR Bratislava,
- CHKO Malé Karpaty, Niva Moravy a ďalšie prírodné zaujímavosti,
- kultúrno-historické hodnoty, ruina strážneho hradu Pajštún, park pri kaštieli, ...
- športovo-rekreačný potenciál, najmä Relax centrum, golfové areály.

Turistický kultúrno-poznávací potenciál mesta Stupava

- kultúrno-historické pamiatky – kostoly (Farský kostol sv. Štefana Kráľa, 1767, kostol sv. Šebastiána Rócha), kaplnky, prístenné kríže, Božie muky, Kalvária, mariánsky stĺp, stupavský stĺp hanby, v minulosti preprava cez Moravu medzi Stupavou a Marcheggom, ...
- kaštieľ s anglickým parkom – vybudovaný poslednými majiteľmi kaštiela (Károlyiovci), zámocký park voľne nadväzuje na okolité lesy, súčasťou parku je pagaštanová aleja, ktorou sa prechádza do Obory, Malých Karpát, pôvodne tu bol umiestnený grófsky pivovar, mlyn a niekoľko rybníkov,
- zvyšky stanice z doby rímskej, (Castrum), vodný hrad na mieste terajšieho kaštiela,
- židovská synagóga, židovský cintorín (najstarší zachovaný náhrobný kameň na území Slovenska z roku 1643),
- Múzeum Ferdiša Kostku (džbáňkarstvo, keramikárstvo, základnú časť expozície tvoria fajansové výrobky a hrnčiarske práce),
- amfiteáter v lokalite Pri Borníku,
- Mestské kultúrne a informačné centrum, Cezhraničné informačné centrum, Agátová ul.
- lokality individuálnej rekreácie – chatové a záhradkárskej lokality,
- strelnica, športovo-rekreačné areály,

- východiskové a nástupné body do Malých Karpát – Obora, Nám. Sv. Trojice, Klčovanice, Borinka,
- prírodné zaujímavosti, ...
- kultúrno-spoločenské podujatia,

Kultúrno-historické pamiatky a drobné výtvarné prvky legislatívne evidované i neevidované – sú uvedené v kap. 2.7. Ochrana kultúrno-historického dedičstva.

Prírodné hodnoty sú uvedené v kap. 2.5 Ochrana prírody a krajiny, významné ekologické štruktúry.

2.4.30.3. Rekreačné prvky vo voľnej krajine a v zastavanom území mesta Stupava

Rekreačné prvky prírodné vo voľnej krajine

- súvislý lesný masív Malých Karpát (CHKO Malé Karpaty),
- menšie plochy súvislých lesných porastov v západnej časti riešeného územia,
- solitérne a skupinové porasty na zamokrených a mokraďových plochách v západnej časti územia v miestach bývalých ramien Moravy,
- drobné plochy krajinnej zelene v nížinnej poľnohospodárskej krajine,
- vinohrady, sady, záhrady, orná pôda,
- vodné toky, odvodňovacie kanály, vodné plochy (uvedené v predchádzajúcej kapitole),
- brehové porasty vodných tokov, odvodňovacích kanálov, vodných plôch,

Rekreačné prvky prírodné v zastavanom území

- záhrady objektov individuálnej rekreácie,
- zeleň záhrad rodinných domov, pri bytových domoch /plochy každodennej rekreácie,
- zeleň objektov občianskej vybavenosti,
- zeleň objektov cestovného ruchu /turizmu,
- zeleň verejných priestorov – líniová zeleň, trávnaté plochy, skupinové porasty, stromy – solitéry,
- vodné toky, vodné plochy (uvedené v predchádzajúcej kapitole) a ich brehové porasty,

2.4.30.4. Kultúrno-spoločenské podujatia

Potenciál pre rozvoj cestovného ruchu /turizmu predstavujú kultúrno-spoločenské podujatia založené najmä na miestnych /regionálnych tradíciách:

- Stupavský širák – festival country hudby – Stupava,
- Preteky ECCE TERRA – Stupava – medzinárodné preteky malotraktorov
- Slávnosti kapusty – Deň zelá – Stupava,
- jarmoky, výstavy domácich výtvarníkov a remeselníkov,
- festival dychovej hudby

2.4.30.5. Požiadavky na rozvoj cestovného ruchu v meste Stupava

Význam cestovného ruchu v meste Stupava vyplýva z jednotlivých požiadaviek návštevníkov /účastníkov turizmu, najmä tranzitného turizmu až medzinárodného významu z dôvodu polohy mesta na významných trasách:

- sever – juh (Budapešť /Viedeň – Bratislava – Kúty – Břeclav) ležiacich na medzinárodných trasách do Maďarska, Rakúska a Česka, diaľnica D2 tanguje mesto Stupava zo západnej strany.

Cestou II. triedy zatiaľ turisti prechádzajú centrom mesta, čo umožňuje:

- návštevu mesta, prípadne prerušenie cesty za účelom prenocovania,
- využitie atraktivít mesta (prírodných, kultúrno-historických lokalít, kultúrno-spoločenských podujatí, ...) na doplnenie programu, resp. ubytovania účastníkov služobných ciest, príp. iných rôznych (napr. bratislavských) podujatí

2.4.30.6. **Tranzitný turizmus**

Rozvoj tranzitného turizmu predurčuje poloha mesta v rámci Bratislavského kraja na hraniciach troch štátov a na križovatke významných medzinárodných dopravných koridorov. Stupava leží v dotyku diaľnice D2 a na trase cesty II. triedy medzi Bratislavou a Kútmi, Břeclavou, na trase v smere na Viedeň, Budapešť, preto má predpoklady pre rozvoj tranzitného turizmu.

Jedným z cieľov je dosiahnuť, aby tranzitujúci turisti prerušili cestu za účelom zastávky, krátkodobého pobytu až prenocovania. To vyžaduje zabezpečiť na a v blízkosti trás turistické služby technické, hygienické, stravovacie až ubytovacie, nákupné aj informačné, zmenárenské a pod. A tiež sprístupniť blízke ciele poznávacieho a rekreačného turizmu.

Ďalej je potrebné rozšíriť škálu služieb, ubytovacích a stravovacích zariadení pre všetky príjmové vrstvy obyvateľov, pre všetky vekové kategórie, pre rodiny s deťmi – chýbajú plochy verejnej zelene s rozmanitými oddychovými aktivitami, detské ihriská, klasické ale najmä prírodného charakteru.

2.4.30.7. **Vodné športy, rekreácia pri vode, vodácka turistika**

Viacere prírodné vodné plochy, bagroviská v okolí Stupavy ponúkajú možnosti rozvoja vodných športov a rekreačných pobytových aktivít pri vode:

- vodné plochy na Záhorí, v Malých Karpatoch a na Podunajskej nížine – Gazárka, Tomky, Buková, Plavecký Štvrtok, Jakubov, Láb – základňa s prírodnou vodnou plochou Kamenný Mlyn pri diaľnici s vybudovaným kúpaliskom a športovými ihriskami s možnosťami stravovania a ubytovania, Rudava Malé Leváre, vodné nádrže Lozorno (Baglava), Kuchyňa, Vývrat, Vajnorské jazerá, Draždiak, Kuchajda Bratislava, Zlaté piesky Bratislava, Slnčné jazerá Senec,
- kúpaliská Rosnička, Lamač, Tehelné pole, Delfín, Zlaté piesky, Krasňany, Rača Bratislava, kúpalisko Pezinok, kúpalisko Malacky,
- verejné plavárne Pasienky, hotely Nivy, Barónka, luventa, Delfín, bazén na Mokrohájskej, bazény s obmedzeným prístupom v rámci škôl a iných zariadení Bratislava, plaváreň Pezinok, plaváreň Malina Malacky,
- termálne kúpaliská /aquaparky – Senec.

Priamo v Stupave sa v súčasnej dobe vodné plochy nevyužívajú, areál kúpaliska bol prestavaný na polyfunkčný komplex.

Riešené územie zasahuje do pomoravského pásu – územia pozdĺž rieky Moravy s predpokladmi rozvoja vodáckej turistiky:

- pás územia okolo Moravy od ústia do Dunaja po hranicu Bratislavského kraja (územie Drössingerwald (Rakúsko) – ústie v. t. Perec do Lakšárskeho potoka, ďalej až po sútok s Dyje a Skaliciu a Baťov kanál, už na území Trnavského kraja,
- potenciálne záchytné body pre vodácku turistiku – Devín, Devínska Nová Ves, Vysoká pri Morave, Záhorská Ves, Suchohrad, Rovné pole (Malé Leváre), potenciálny priestor pre vodácke táboriská, lodenice, prístavy malých rekreačných plavidiel na Morave,
- sprevádzkovaním cyklostu medzi Devínskou Novou Vsou a rakúskym Schlosshofom sa posilní medzinárodný športovo-rekreačný význam územia,
- vhodné podmienky pre rozvoj cykloturistiky, pešej turistiky,
- ochrana prírody – limitujúci /nie obmedzujúci faktor rozvoja cestovného ruchu /turizmu.

V Stupave a okolí sú výborné podmienky pre pobyt pri vode a pre rozvoj vodných športov v dôsledku počtu, rozlohy a rozmanitosti druhov vodných plôch (bagroviská, rieky a ich ramená, vodné nádrže, rybníky), dĺžky a mohutnosti tokov, výskytu termálnych vôd a vhodných klimatických podmienok. Týmto podmienkam však celkom nezodpovedá súčasný stav využitia lokalít.

2.4.30.8. **Horská pešia turistika, pobyt v horách a lesoch**

Riešené územie má výborné predpoklady pre rozvoj horskej turistiky v páse Malých Karpát – južná časť Malých Karpát – sedlo Baba (529 m), Kamzík (439 m), Javorník (591 m), Somár (650 m) s miernejším terénom, stredná časť je vyššia a turisticky náročnejšia – Vysoká (754 m) a Veľká homoľa (709 m).

Najjužnejšiu časť Malých Karpát a Devínskych Karpát tvorí Bratislavský lesný park s funkciou prímestskej rekreácie Bratislavčanov – riešené územie Stupavy bezprostredne nadväzuje na Bratislavský lesopark.

Ďalšie rekreačné lokality predstavujú rekreačné jadro Karpát – údolie Stupavianskeho potoka (Medené Hámre a stredisko Košarisko), Jozefkovo údolie nad Svätým Jurom, Kučišdorská dolina, vrcholová Baba s jediným lyžiarskym terénom v kraji, lokality Harmónia a Piesky, Píla s Papierničkou a Častá, hrad Červený Kameň.

Možnosti zimného pobytu v horách sú vzhľadom na klimatické podmienky slabšie – lyžiarske terény v horskom stredisku Baba, na Kamzíku, na Pieskoch (Zochova chata).

Malé Karpaty sú dobre vybavené hustou sieťou turistických chodníkov, pešia turistika v Malých Karpatoch je celoročne možná (letná aj zimná):

- os turistických trás – Cesta hrdinov SNP naprieč Slovenskom na Duklu (medzinárodná trasa, súčasť Európskej diaľkovej trasy E08), v úseku Devín-Kamzík-Bradlo ako Štefánikova magistrála,
- Cestu hrdinov SNP pretínajú priečne trasy s východiskami /cieľmi v obciach a lokalitách na západnej strane Karpát (Patrónka, Lamač, Záhorská Bystrica, Stupava, Lozorno, Pernek, Kuchyňa, Sološnica) a na východnej strane Karpát (Koliba, Krasňany, Rača, Svätý Jur, Limbach, Pezinok, Modra, Častá, Dolany),
- do siete turistických trás patria aj náučné chodníky – významným náučným chodníkom nadregionálneho významu je Malokarpatská banská cesta, ktorá spája už historické banské lokality a obce s historickým významom:
- Bratislava – Rača – Svätý Jur – Limbach – Pezinok – Modra – Píla – Častá – Dolany – D. Orešany – H. Orešany – Lošonec – Smolenice – Trstín – Buková – Plavecký Peter – Plavecký Mikuláš – Plavecké Podhradie – Sološnica – Rohožník – Kuchyňa – Pernek – Jablonové – Lozorno – Stupava – Borinka – Záhorská Bystrica – Marianka – Lamač – Devín – Bratislava.

2.4.30.9. **Značené turistické trasy**

V riešenom území – vo východnej časti – sa nachádzajú viacere značené turistické trasy:

- lokalita Obora – zelená (od ulice Nová, Park), smer Červený domček – Rusniaky,
- lokalita Obora – žltá (od ulice Nová, Park), smer Pajštún – Dračí hrádok,
- Nám. Sv. Trojice – modrá (od ulice Slovenská), smer Košarisko – Biely Kameň – Svätý Jur,
- Nám. Sv. Trojice – žltá (od ulice Slovenská, Pri Borníku), smer Klčovany – Biely kríž – Biely Kameň – Svätý Jur,
- lokalita Pajštún – červená, smer Borinka – Klčovany – Marianka – Kačín – Železná Studnička – Patrónka (Bratislava),
- lokalita Pajštún – červená, smer Staré Hájne – Košarisko,
- lokalita niva Moravy – Moravská cyklocesta,
- lokalita Dračí hrádok – zelená, smer Medené hámre – Stupavský potok – Košarisko – Kozí chrbát – Medvedie údolie – Limbach,
- lokalita Dračí hrádok – zelená, smer Zbojnička – Rača Barónka (Bratislava),
- lokalita Pod Dračím Hrádkom – modrá, smer Svätý vrch – Pánova lúka – Vypálenisko – Rača Barónka (Bratislava),
- lokalita Pod Dračím Hrádkom – modrá, smer Medené hámre – Biely kríž – Horvátov kríž – Rača Barónka (Bratislava),

V západnej (nížinnej) časti riešeného územia nie sú žiadne značené pešie turistické trasy.

2.4.30.10. Náučné chodníky

V riešenom území je zriadený jeden náučný chodník:

- náučný chodník Nivou rieky Moravy, lokalita niva Moravy, najdlhší náučný chodník v SR (80 km), Devín – Moravský Svätý Ján /Hohenau, 39 informačných tabúl, časť náučného chodníka je zároveň cyklotrasou.

2.4.30.11. Turistika v poľnohospodárskej krajine

Cez nížinnú a rovinatú poľnohospodársku krajinu Záhorskej nížiny nie sú v súčasnosti vedené takmer žiadne turistické trasy. Problémom sú aj príležitostne využívané poľné cesty bez sprievodnej zelene, ktorá by mohla v letnom období poskytovať turistom /cyklistom tieň.

Upravené pešie trasy chýbajú v nížinnej poľnohospodárskej krajine aj pre domácich obyvateľov – trasy z obce do obce (ide prevažne o krátke vzdialenosti), trasy do zamestnania, za kultúrou, športom, trasy v rámci každodennej a víkendovej rekreácie,... (trend: „priateľská“ voľná krajina).

Málo využívané sú menšie lesy, háje v poľnohospodárskej krajine – borovicové porasty – Bory, porasty pozdĺž rieky Moravy. Chýbajú rekreačné trasy pozdĺž rieky Moravy (možnosti pozorovania vtáctva).

2.4.30.12. Cykloturistika

Cyklistická doprava a cykloturistika patrí medzi progresívne, ekologicky šetrné a zdravotne vyhovujúce spôsoby dopravy a druhy športovo-rekreačných aktivít, súčasne v nížinnej krajine Záhoria je to dlhodobý druh dopravy do zamestnania, za vybavenosťou.

Mierne zvlnený až rovinatý terénny reliéf Bratislavského kraja predurčuje široké možnosti rozvoja cykloturistiky, čomu však zatiaľ nezodpovedá súčasná sieť cyklotrás v kraji ani v riešenom území a ani realizácia bezpečných cyklotrás a cykloturistickej vybavenosti. Evidované cyklotrasy sú vedené /značené prevažne v líniiach existujúcich ciest, prípadne v líniiach poľných ciest.

Evidované cyklotrasy vychádzajú z aktuálnych cyklistických máp Slovenska (VKÚ, Harmanec), dokumentácie „Cyklotrasy bez hraníc v BSK“ (v hraniciach Bratislavského samosprávneho kraja, RRA Senec-Pezinok, 2005), aktuálnych stránok internetovej siete venovaných cykloturistike, z návrhu ÚPN-R BSK, ktorý je spracovaný súbežne s Generelom dopravy Bratislavského kraja (KPM Consult, a.s., Brno, spolupráca DIC s.r.o.).

2.4.30.13. Značené cyklistické trasy

Existujúce a navrhované cyklotrasy sú vedené pozdĺž rieky Moravy, na úpätí Malých Karpát a cez horské územie Malých Karpát.

Cyklotrasy s osobitným významom nachádzajúce sa na území Malých Karpát a pri Morave:

- Green bike – zelený okruh – horská cyklistická trasa (45 km),
- Singletrack Cerová dráha – horská cyklistická trasa na bývalom poľovníckom chodníku (10 km),
- Rohatka – cyklistická zjazdová trať (1,9 km),
- Medzinárodná cyklotrasa železnej opony).

Väzby medzinárodných cyklotrás na cyklotrasy v prihraničných oblastiach:

- Väzby na Maďarsko – cez Čunovo-Rajka,
- Väzby na Rakúsko – Kittsee, Berg, Devín (navrhovaná kompa cez Dunaj), Devínska Nová Ves-Schlosshof (cyklo most), Záhorská Ves-Angern (cestný a železničný most).

Perspektívne je vhodné združovať – podľa potreby a priestorových možností – body vybavenosti pre vodácku a cyklistickú turistiku.

2.4.30.14. Hipoturistika

V súčasnej dobe rastie záujem o rekreačné jazdenie. V zahraničí sú bežné jazdecké trasy vo voľnej krajine, tiež v mestských aglomeráciách.

V Bratislavskom kraji, a teda ani v riešenom území nie sú vyznačené žiadne oficiálne hipotrasy, hoci charakter poľnohospodárskej krajiny, nížinný, mierne zvlnený terén, mierna nadmorská výška Malých Karpát, pomerne vysoký počet rančov /jazdeckých areálov v okolí Bratislavy, vrátane prihraničných oblastí Maďarska a Rakúska, ponúkajú ideálne podmienky pre rozvoj hipoturistiky.

Záujem o hipoturistiku v lesnom prostredí, tiež záujem o priečnu východozápadnú trasu cez Karpaty majú jazdecké oddiely z existujúcich jazdeckých areálov /rančov, problémom sú však chýbajúce vyznačené trasy a tiež bariéry v podobe cestných a železničných koridorov. Jazdci zatiaľ využívajú poľné a lesné cesty v krajine.

Vhodné sú samostatné i paralelne vedené cyklistické a jazdecké trasy s priebežnými oddychovými bodmi v krajine.

2.4.30.15. Jazdecké areály v okolí Bratislavy

V širšom okruhu okolo Bratislavy sa nachádza okolo 30 jazdeckých areálov (rančov), orientovaných na chov a výcvik koní, športové a rekreačné jazdenie.

- Rakúsko, Maďarsko – Marchegg, Breitenensee, Lasse, Niederweiden, Edelstal, Rajka, ...
- Bratislava – Záhorská Bystrica, Devínska Nová Ves, Marianka, Lamač, Koliba, areál Kamila Čierna Voda, Vajnory, Podunajské Biskupice, Petržalka, Čunovo, Rusovce,
- Bratislavský región – Poľný Mlyn, Nový dvor, Bernolákovo, Ivanka pri Dunaji, Zálesie, Miloslavov, Margitín dvor-Častá, Červený Kameň, Modra, Pezinok, Svätý Jur, Senec, Alžbetin dvor, Blatné pri Senci, Vlky, Dol'any, Budmerice, Limbach, Dunajská Lužná,
- Záhorský región – Vysoká pri Morave, Lozorno, Stupava, Westernový ranč u Indiánky Malacky,
- Podunajský región – Lieskovec-Ketelec, Hrubá Borša – Farma Corporex (1. slovenská asociácia jazdeckého póla)

V riešenom území sa nenachádza žiaden jazdecký areál /ranč. Kone sa vyskytujú v súkromných chovoch v novšej rodinnej zástavbe.

V Bratislavskom lesoparku v lokalite Kramerov lom sídli Stanica jazdeckej polície a kynológie, ktorá okrem zabezpečovania poriadkovej služby organizuje aj tematické podujatia (napr. pre deti) a tiež využíva neznačené trasy v Bratislavskom lesoparku.

2.4.30.16. Jazdecké trasy

V riešenom území sa nenachádzajú žiadne oficiálne značené jazdecké trasy. Niektoré neznačené jazdecké okruhy v Bratislavskom lesoparku:

- Kramerov lom – Mestská hora – Americké námestie – Stará Klenová – Krásna Hôrka – Kramerov lom
- Kramerov lom – Červený most – Cesta mládeže – Sanatórium – Spariská – Dolný Červený kríž – Slalomka – okruhovkou na Tri duby – Kamzík – Stará Klenová – Krásna Hôrka – Kramerov lom
- Kramerov lom – Červený most – Cesta mládeže – Sanatórium – Spariská – Marianka – Sekyl – Kačín – 3. rybník – Červený most – Kramerov lom
- Kramerov lom – Červený most – Cesta mládeže – 2. rybník – Šmachy – Kačín – Hrubá pleš – Františkov majer – Plánky – Klanec – 3. rybník – Červený most – Kramerov lom.

2.4.30.17. Individuálna rekreácia – chatové a záhradkárske lokality

V riešenom území existujú tri formy individuálnej rekreácie: chatárenie a záhradkárčenie s funkciami pestovateľskou a rekreačno-oddychovou:

V riešenom území sa nachádza vysoký počet chatových a záhradkárskych lokalít po obvode zastavaného územia, v podhorí Malých Karpát, pri rieke Morave:

- medzi železničnou traťou a kanálom Malina so starým ihriskom (záhrady),
- východne od Moravy, v lokalite Diaľne topoliny (do riešeného územia zasahuje jej severná časť),
- východne od Moravy, v lokalite Vrchná cesta – opustené objekty pozdĺž cesty,
- severne od Stupavských rybníkov, v lokalite Nová hora (chaty),
- vo vinohradoch – v lokalite Lingráby, Kremenica,
- vo vinohradoch – v lokalite Lintavy (2 lokality),
- vo vinohradoch – v lokalite Dolná hora,
- v lokalite Nová hora, nad Novou ulicou,
- v lokalite Nová hora, nad Novou ulicou,
- v lokalite Riedky vršok, nad Novou ulicou, východne od penziónu Intenziva, pri horárni Boleška,
- chata pod Kamenným vrškom,
- chaty – v lokalite Šarové pri kameňolome, západne od ruiny hradu Pajštún,

Ojedinele sa chaty /horárne nachádzajú v lesoch Malých Karpát. Záhradkárske a chatové lokality sú umiestnené prevažne na svahoch Malých Karpát, na plochách s mozaikovou štruktúrou trvalých kultúr.

Zeľň záhradkárskych a chatových osád má väčšinou priame napojenie na voľnú krajinu (na les, trvalý trávnatý porast, vinice, sady a ornú pôdu).

Proces individuálnej rekreácie z hľadiska jej rozsahu ovplyvňuje najviac poloha Bratislavy:

- zvýšený tlak na víkendovú rekreáciu Bratislavčanov a súčasne zvýšený tlak na likvidáciu záhradkárskych a chatových lokalít a nástup intenzívnej rodinnej výstavby.

Niektoré lokality majú už zväčša zmiešaný charakter záhradkárskych a chatových osád, v súčasnej dobe dopĺňaný – legálne aj nelegálne – výstavbou rodinných domov, s prelínaním pestovateľskej, rekreačno-oddychovej a aj obytnej funkcie, sezónnej i celoročnej.

2.4.30.18. Rybárstvo

Na území mesta sa nachádza niekoľko vodných plôch, väčšinou zvyškov po ťažbe, ktoré sa momentálne využívajú viac-menej ako rybníky, nevyužívajú sa však ani rekreačne, ani športovo:

- Vacháľkov rybník (lokalita Rakytová) – nepstruhové vody,
- Jánošíkov rybník a Stupavské rybníky (za kaštieľskym parkom), Jazierko pri kaštieli,
- viaceré drobné bezmenné rybníky (lokality Na Kliešti, Moligrunty nad hradskou – dve vodné plochy, Veľký Majer – dve vodné plochy, v areáli PD First Farms Stupava).

V lokalite južne od Novej cesty sa nachádza rybníčné hospodárstvo – Stupavské Rybárstvo, s.r.o. (Jánošíkov rybník). Zaoberá sa chovom a predajom rýb, ponúka možnosti športového rybolovu.

Pri bývalej železničnej stanici sa nachádza Rybársky dom.

Ďalšie možnosti rybolovu v Stupave a blízkom okolí sú dané blízkosťou rieky Moravy a jestvujúcimi potokmi a rybníkmi:

- vodná nádrž Lozorno, štrkoviská Malé a Veľké Axi Vysoká pri Morave – nepstruhové vody,
- Stupavský a Lozorniansky potok – pstruhové vody.

2.4.30.19. Prímestská rekreácia

Pojem prímestská rekreácia sa vzťahuje predovšetkým na väčšie mestá, s počtom obyvateľov nad 10 000. Súčasný trendy v rozvoji sídiel, rozvoji každodennej a víkendovej rekreácie a trávení voľného času

však smerujú ku vytváraniu lokálnych rekreačných zázemí lesoparkového charakteru s oddychovými plochami, vyhliadkami, rekreačnými trasami, malými prírodnými ihriskami, ... aj v okolí menších miest a v okolí obcí vidieckeho charakteru.

Osobitný význam nadobúdajú plochy lesoparkového charakteru, územia s geotermálnymi zdrojmi zamerané na rozvoj športovo-rekreačných, liečebno-rekreačných relaxačných aktivít.

Upravené plochy lesoparkového charakteru v nížinnej a rovinatej poľnohospodárskej krajine majú veľký zdravotno-hygienický, estetický, krajinotvorný a ekologický význam, najmä vzhľadom na značné oddelenie poľnohospodárskej krajiny.

V obciach /mestách pribúdajú viacúčelové /multifunkčné ihriská, prípadne kultúrno-športovo-rekreačné areály, územne naviazané na centrálné zóny obcí /miest, na tradičné chatové a záhradkárske lokality a na plochy lesných porastov, na prírodné vodné plochy a koridory vodných tokov so sprievodnou zeleňou tesne za hranicami zastavaných území obcí.

V kontexte tohto vývoja získavajú na význame aj kontaktné územia obcí /miest – pásma pozdĺž hraníc zastavaných území obcí. Plochy sídelnej zelene, centrálné zóny obcí, športové plochy v zastavanom území sú tak cez kontaktné územia obcí previazané s plochami prímestskej rekreácie a ďalej – existujúcimi a následne navrhovanými rekreačnými trasami (najmä cyklistickými) – previazané s rekreačnými lokalitami vo voľnej krajine.

Rozvoj vidieckeho turizmu a prímestskej rekreácie závisí od iniciatívy orgánov obecných samospráv, miestnych podnikateľov a vlastných občanov.

2.4.30.20. Kontaktné územie

Kontaktné územie zastavaného územia mesta predstavujú plochy:

- Rekreačné plochy, okrajové časti záhradkárskych a chatových lokalít, opustená strelnica vo východnej časti mesta,
- Okrajové časti záhrad rodinnej zástavby po celom obvode mesta,
- Opustené /funkčné areály výroby, skladov, nevýrobných služieb, veľkopredajní, areálov odpadového hospodárstva v juhovýchodnej a severnej časti mesta.

Problémom sú predovšetkým opustené areály a chatové a záhradkárske lokality, a to z dôvodu hromadenia domového odpadu a výskytu rozptýleného drobného i väčšieho odpadu.

2.4.30.21. Východiskové body do voľnej krajiny, turistický prístup do mesta Stupava

Prístupy do mesta (cestné, pešie) /východiskové /nástupné body do voľnej krajiny:

- Hviezdoslavova a Hlavná ulica – smer Bratislava, Marianka,
- Malacká ulica – smer Lozorno,
- Ul. F. Kostku – smer Zohor, Vysoká pri Morave,
- Devínska cesta – smer Devínska Nová Ves,
- Nová ulica – smer Borinka,
- poľné cesty nadväzujúce na stupavské ulice – smer nížinná krajina, niva Moravy, Malé Karpaty

V riešenom území – v jeho východnej sú viaceré značené turistické trasy, na ktoré sa viažu nástupné a východiskové body do Malých Karpát:

- Obora – zelená (od ulice Nová, Park), smer Červený domček – Rusniaky,
- Obora – žltá (od ulice Nová, Park), smer Pajštún – Dračí hrádok,
- Nám. Sv. Trojice – modrá (od ulice Slovenská), smer Košarisko – Biely Kameň – Svätý Jur,
- Nám. Sv. Trojice – žltá (od ulíc Slovenská, Pri Borníku), smer Klčovanice – Biely kríž – Biely Kameň – Svätý Jur,
- Pajštún – červená, smer Borinka – Klčovanice – Marianka – Kačín – Žel. Studnička – Patrónka (BA),
- Pajštún – červená, smer Staré Hájne – Košarisko,

- Dračí hrádok –zelená, smer Medené hámre – Stupavský potok – Košarisko – Kozí chrbát – Medvedie údolie – Limbach,
- Dračí hrádok – zelená, smer Zbojnička – Rača Barónka (BA),
- Pod Dračím Hrádkom – modrá, smer Svätý vrch – Pánova lúka – Vypálenisko – Rača Barónka (BA),
- Pod Dračím Hrádkom – modrá, smer Medené hámre – Biely kríž – Horvátov kríž – Rača Barónka (BA),
- niva Moravy – Moravská cyklocesta,
- niva Moravy – náučný chodník Nivou rieky Moravy.

V západnej časti územia nie sú v súčasnosti žiadne značené pešie turistické trasy.

2.4.30.22. Každodenná rekreácia

Ako plochy každodennej rekreácie slúžia prakticky všetky plochy zelene verejných priestorov:

- parky, parkovo upravené plochy zelene, plochy zelene pri OV, športovo-rekreačných areálov, zelene nevyužívané plochy porastené ruderalnou vegetáciou, náletom, detské ihriská, plochy zelene pri rodinných domoch, plochy zelene pri bytových domoch (sídľisková zeleň), detské ihriská, centrálné verejné priestory, ...

Analýza krajinnej zelene v zastavanom území je uvedená v kap. 2.4.29. Krajinná zeleň.

2.4.30.23. Doplnkové druhy turistických a rekreačných aktivít

Incentívny cestovný ruch

Kongresový a incentívny cestovný ruch /turizmus (MICE-Meetings /Incentives /Conferences /Events-Exhibitions) patrí z ekonomického hľadiska k dlhodobu najvýnosnejším formám cestovného ruchu. Ide o motivačný turizmus, teda zájazdy či akcie, ktoré robia firmy pre svojich zamestnancov ako odmenu pre najlepších alebo pre svojich klientov – najčastejšie ide tiež o formu odmeny.

Ďalšou formou sú teambuildingové programy pre firemné kolektívy.

Potenciál pre rozvoj cestovného ruchu /turizmu predstavujú obce /mestá /lokality na úpätí Malých Karpát zo záhorskej aj trnavskej strany – možnosť „slovenského Gruenzingu“, a to nielen pre obyvateľov a turistov z Bratislavy, ale aj priľahlú časť Rakúska.

Okrem toho táto oblasť sa bude orientovať na firemné akcie, semináre pre domácu klientelu, na ubytovanie pre turistov smerujúcich do Bratislavy, ale preferujúcich cenovo dostupnejšie ubytovanie.

Hubárstvo

Záhorie a jeho hubársky chýr sú známe medzi obyvateľmi nielen Bratislavy a jej najbližšieho okolia, ale prenikli už aj smerom na východ Slovenska. Na vápencovom podklade neďalekého Borinského krasu sa koncom teplej a vlhkej jari zvyknú objaviť prvé hríby – "dubáky". Táto najznámejšia a najžiadanejšia jedlá huba obľubuje bučiny i dubiny a nezriedka ju možno nájsť aj v smrečine.

Poľovníctvo

Z raticovej zveri je najpočetnejšie zastúpená diviacia a srnčia zver, lesy v okolí Stupavy sú bohaté na dančiu a muflóniu zver, jazvece, bažanty, sľuky, husi, kačice, jastraby, sokoly.

2.4.30.24. Šport

Stupava má pomerne dobre vytvorené podmienky pre rozvoj športových a relaxačných aktivít. V meste je vytvorená základňa športových a relaxačných zariadení. Chýbajú však plochy každodennej rekreácie v obytnej zástavbe – detské ihriská, menšie športové plochy.

Športové haly a športové zariadenia

- telocvična pri ZŠ,
- športová hala pri ZŠ na Školskej ulici – halové športy (florbal, hádzaná, futbal),
- tenisová hala s celoročnou prevádzkou v areáli Park hotela (tenisové turnaje ETA).

Športové plochy

- športovo-rekreačná zóna pozdĺž ulíc Nová, Slovenská a Park – rozsiahly severovýchodný pás územia pozdĺž Stupavských rybníkov a Stupavského potoka – kaštieľ, park za kaštieľom, parkovo upravené plochy zelene východne od kaštieľa, športový areál, Relax centrum na mieste bývalého kúpaliska, Stupavské rybníky, areál hotela Park so športovými plochami a objektmi, kongresové centrum Stupava v závere športovo-rekreačnej zóny,
- Sport Park sa nachádza v prírodnom prostredí a je súčasťou areálu Hotela Park, jeho súčasťou je wellness centrum (bazén), fitness centrum, tenisové kurty, beachvolleybalové ihrisko a ihrisko pre pétangue, trávnaté plochy vhodné aj na teambuildingové aktivity, športová hala s možnosťami využitia na tenis, futsal, hádzanú a iné športové aktivity, bowling, bedminton, club bar,
- tenisový areál v areáli Park hotela – 3 kurty v tenisovej hale s celoročnou prevádzkou, 10 antukových tenisových kurtov,
- golfový tréningový areál Parkhotel – golfový areál / Drivingrange postavený v r. 2005 pri hoteli, ponúka tréningové možnosti pre začiatočníkov ako aj pre pokročilých: odpalisko 100 m (len s „Pitchingwedges“), Chippinggreen, Pitchinggreen, Puttinggreen.
- paintbalové ihrisko v stupavskom parku,
- staré ihrisko v rámci záhradkárskej lokality medzi železničnou traťou a kanálom Malina,
- strelnica severne od ulice Pri Borníku – v súčasnosti už nefunkčná,
- športové plochy južne od ulice Školská a areálu ZŠ,
- dopravné ihrisko v areáli MŠ na ulici Ružová,
- menšie športovo-rekreačné plochy v sídliskovej zástavbe,

Športové kluby

- Telovýchovná jednota Tatran Stupava
- Hádzanársky klub – HC Tatran Stupava
- Futbalový športový klub – FK Tatran Stupava
- Tenisový klub
- Mládežnícke floorbalové družstvo Bogdau Stupava
- Skupina historického šermu URSUS
- Turistický oddiel – Klub turistov Slovenska.

2.4.30.25. Verejné stravovacie a ubytovacie zariadenia

Verejné stravovacie zariadenia

Stupava ponúka možnosti stravovania v reštauračných zariadeniach a hoteloch v centre mesta i v prírodnom prostredí Stupavského parku.

Tabuľka 2.4.30.25-1: Verejné stravovacie zariadenia v meste Stupava

Reštaurácia Vinckov Dvor	Sauna – espresso	Vinotéka OBADAL
Reštaurácia pizza U strýca	Cukráreň Kvartet	Predaj vína – František Jánošík
Reštaurácia Milica	Cukráreň Mada	Denný bar Mášťan
Reštaurácia D'Artagnan	Pivárnička Točka	Keo bar
Reštaurácia Habánsky dvor	Piváreň Pivnica R	Bar Green Stage
Reštaurácia U Olivera	Bistro Milica	Bar U Mlynára
Reštaurácia Zelený dvor	Gastro Still, Jedáleň v Cevaservise	Gastro Bar
Reštaurácia Stupava	Lahôdky & Delikates centrum	Pub Club 44
Reštaurácia Mášťan	Haki Kebap	Pub Lunik
Pizzeria Il Galeone	Gastro Bar	Pub Stupavská pivnica
Pizzeria restaurant Ponteroso	Stupavská pivnica	Zlatý jeleň
Motorest Stupava	Stupavská krčma	U Zlatého jeleňa
Kaviareň Delta	Krčma U Maxa	BAKCHUS
Kaviareň V uličke	Albert café	Dominium
Espresso Tini club		Zelený dvor

Verejné ubytovacie zariadenia

V riešenom území mesta Stupava sa nachádzajú ubytovacie zariadenia hotelového typu, penziónového typu a ubytovne. Chýba zariadenie typu „kemp“, vzhľadom na to, že riešené územie je súčasťou významnej rekreačnej oblasti.

Tabuľka 2.4.30.25-2: Verejné ubytovacie zariadenia v meste Stupava

Hotel Stupava***	Penzión Stupava
Park Hotel*** /60 lôžok	Penzión Intenziva* /40 lôžok
Hotel Eminent – Reštaurácia	Motorest Stupava (bývalé Tri vrtule)
Trenkwaldner Hotel* /225 lôžok	Ubytovňa, Dlhá ul.
Penzión Green Hof ***	Ubytovňa pri Cevaservise
Penzión Privát***	Ubytovňa pri potoku Stupava

2.4.30.26. Námety na riešenie

- navrhnúť na doplnenie drobný rekreačný mobiliár a vodné prvky v rámci plôch sídelnej a krajinnej zelene, najmä na parkovo upravených plochách, a tak zvýšiť turisticko-rekreačný potenciál územia mesta,
- nevyužiť potenciál vodných tokov a vodných plôch v zastavanom území na zvýšenie turisticko-rekreačného potenciálu územia mesta,
- výskyt rozptýleného drobného i väčšieho odpadu v okrajových častiach mesta, najmä na hraniciach opustených areálov,
- podporovať zachovanie funkčných chatových a záhradkárskech lokalít, vinogradov,
- podporiť budovanie vybavených východiskových bodov zo zastavaného územia do voľnej krajiny ako nástupov na rekreačné trasy,
- navrhovať turistické trasy s príslušnou vybavenosťou, s oddychovými miestami, stromoradiami ponúkajúcimi počas prechádzok tieň, najmä pešie, jazdecké v poľnohospodárskej krajine v západnej časti územia:
- potenciálne vhodné plochy Záhorskej nížiny a úpätia Malých Karpát ponúkajú možnosti vedenia turistických trás po existujúcich poľných, vinohradníckych cestách, prípadne v súbehu s cyklotrasami vedenými mimo frekventovaných ciest,
- návrh turistických trás prepojí obce, zaujímavé lokality, plochy každodennej a víkendovej rekreácie (trend „priateľská“ krajina), umožní bezpečný peší presun obyvateľov medzi obcami,
- vybudovaním plôch a línii drobnej krajinnej zelene v nížinných častiach riešeného územia sa poľnohospodárska krajina Záhoria stane zaujímavou aj pre pešiu turistiku, pretože má bohatý kultúrno-historický, spoločenský aj prírodný potenciál, budovanie sprievodnej zelene pozdĺž poľných ciest nadobudne tak význam rekreačný aj krajinnoekologický,
- podporovať budovanie bodov vybavenosti medzinárodného, národného a regionálneho významu v priesečníkoch cyklotrás, v prihraničných bodoch, v lokalitách s prírodným, kultúrno-historickým a rekreačným potenciálom:
- súčasná sieť značkových a používaných cyklotrás nie je dostatočná z hľadiska vybavenia a bezpečnosti – viaceré úseky cyklotrás vedené po frekventovaných cestách, cestných komunikáciách, chodníkoch bez odčlenenia od peších, lesných cestách bez náležitej úpravy, chýbajú bezpečné križovania s dopravnými koridormi,
- chýbajú prepojenia obcí na okresné mestá a prepojenia medzi obcami, rekreačnými, turistickými cieľmi, cykloväzby rozvojových obytných území obcí /miest,
- využiť priaznivé podmienky na rozvoj vidieckeho turizmu, agroturizmu, incentívneho turizmu, potenciál vodných plôch pre vodné športy, vodného toku Morava pre vodácku turistiku,
- podporovať budovanie rekreačno-športových, turistických zariadení ako plaváreň, kúpalisko, táboriská, kempy,
- podporiť rozvoj hromadnej dopravy v prospech pohybu účastníkov cestovného ruchu /turizmu.

2.5. Ochrana prírody a krajiny, významné ekologické štruktúry

2.5.1. Ochrana prírody

Zákon č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov definuje ochranu prírody a krajiny ako obmedzovanie zásahov, ktoré môžu ohroziť, poškodiť alebo zničiť podmienky a formy života, prírodné dedičstvo, vzhľad krajiny alebo znížiť jej ekologickú stabilitu.

Legislatívnou formou tak prispieva k zachovaniu rozmanitosti podmienok a foriem života na zemi, vytvoreniu podmienok na trvalé udržanie, obnovovanie a racionálnemu využívaniu prírodných zdrojov, záchrane prírodného dedičstva, charakteristického vzhľadu krajiny a udržaniu ekologickej stability. Vymedzuje územnú a druhovú ochranu a ochranu drevín. Ochrana krajiny je založená na princípe zachovania územného systému ekologickej stability, ktorý zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine.

Mesto Stupava patrí medzi oblasti s pozmenenou krajinou štruktúrou, s poľnohospodársky obhospodávanými plochami, plochami lesov a urbanizovanými celkami. Vyznačuje sa – predovšetkým v západnej /lužnej a východnej /lesnej, horskej časti územia – vysokou rozmanitosťou druhov rastlín a živočíchov, ako aj biotopov, na ochranu ktorých boli vyhlásené chránené územia.

2.5.1.1. Veľkoplošné chránené územie

Do riešeného územia zasahujú veľkoplošné chránené územia – CHKO Malé Karpaty a CHKO Záhorie.

Chránená krajinná oblasť Záhorie

Rozloha	27 522 ha
Rok vyhlásenia	1988
Geomorfologický celok	Borská nížina
Okresy	Bratislava IV, Malacky, Senica
Stupeň ochrany	2. stupeň

CHKO Záhorie je prvou vyhlásenou nížinnou chránenou krajinou oblasťou na Slovensku. Má dve časti – severovýchodnú a západnú. Do riešeného územia zasahuje svojou západnou časťou, ktorá predstavuje krajinu modelovanú činnosťou rieky Moravy s riečnymi terasami a širokou riečnou nivou.

V západnej časti CHKO prevládajú dva typy krajiny. **Nivná časť** tzv. Dolnomoravská niva – je rovinatá, s viacerými živými a mŕtvymi riečnymi ramenami a so spoločenstvami lužných lesov a lúk. Rozsiahle mokré kosné lúky so zachovalou prirodzenou skladbou trávnych porastov na nive Moravy sú popri značnom ekonomickom prínose jedinečnou ukážkou krajiny lužných lesov a lúk, ktorá na Slovensku už dnes nemá obdobu – územie s početnými mŕtvymi riečnymi ramenami tvorí jedinečné tiché prostredie pre mnohé vzácne a chránené živočíchy – bocian čierny, bocian biely, čajka smejivá, volavka popolavá, kačica divá, labute, trsteniariky a ďalšie. Východne od nivy pokračuje mierne zvlnená krajina so zvyškami riečnych terás Moravy, lokálnymi ostrovmi viatych pieskov i menších dún, s prevažne upravenými vodnými tokmi, vodnými plochami a sídlami. Zaplavované nívne lúky so zachovalou bohatou kvetenou nemajú v súčasnosti svojim rozsahom na Slovensku obdobu. Lúky tvoria harmonickú jednotu s lužnými lesmi, drevinovým zložením blízky pŕvodným lesom. Členité hranice lesov a lúk sú pretkané sieťou starých ramien, riečnych jazier a sezónnych mokradí.

Tieto tri hlavné prvky krajinnej štruktúry tvoria spolu pestré a pravidelnými záplavami aj dynamické prostredie a vhodné životné podmienky pre veľkú škálu rastlín a živočíchov. Z rastlínstva veľmi pôsobivo vyznieva niekoľko štvorcových kilometrov veľký koberec plamienka celistvolistého. Zo

živočíchov sú najcharakteristickejšie skupiny viažúce sa na vodu, ako reliktné kôrovce, mäkkýše, ryby, obojživelníky, množstvo druhov vodného vtáctva. Do brehových lužných lesov vrátil aj bobor.

Územím prechádza náučný chodník Nivou rieky Moravy, ktorý prebieha od severnej strany hradu Devín po obec Vysoká pri Morave. Chodník je prístupný iba počas nevybreženia rieky Moravy. Súčasťou náučného chodníka sú lužné lesy, riečne terasy rieky Moravy s lokálnymi ostrovmi viatych pieskov i menších dún, mŕtve ramená, aluviálne lúky so zachovalou prirodzenou skladbou trávnych porastov, biotop vodného vtáctva (volavka popolavá, čajka smejivá, bučiak obyčajný), veľkomoravské hradiská.

Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty

Rozloha	65 504 ha
Rok vyhlásenia	1976n (novelizácia 2001)
Geomorfologický celok	Malé Karpaty
Okresy	Bratislava III, Bratislava IV, Malacky, Myjava, Nové Mesto nad Váhom, Pezinok, Piešťany, Senica, Trnava
Stupeň ochrany	2. stupeň

CHKO Malé Karpaty zasahuje do riešeného územia výbežkom masívu Malých Karpát (východná časť riešeného územia). Predstavuje jediné veľkoplošné chránené územie vinohradníckeho charakteru. Malé Karpaty predstavujú okrajové pohorie vnútorných Karpát, rozkladajúce sa v ich juhozápadnom cípe. Sú jadrové pohorie so špecifickým vývojom kryštalinika, s obalovou aj príkrovovými jednotkami. V území vystupujú granitoidné horniny, vápence, bridlice, fylity, amfibolity a ďalšie horniny jadrových pohorí.

Najvyšší vrch pohoria sú Záruby (768 m). Súčasťou územia je Borinský kras v okolí hradu Borinka (Pajštún) a Zbojnická jaskyňa. V Plaveckom krasi na severe územia sa nachádzajú povrchové krasové jamy (cca 510 m). V oblasti prevažuje povrchový odtok vôd, ale nachádza sa tu niekoľko vyvieraciek a prameňov. Z kultúrno-historického aspektu je významná jaskyňa Deravá skala pri Plaveckom Mikuláši osídľovaná človekom už v staršej dobe kamennej a jaskyňa Veľká pec pri Vrbovom.

Územie z veľkej časti pokrývajú listnaté lesy s bukom, jaseňom štíhlým, javorom horským a lipou. Z nepŕvodných drevín sa tu vyskytuje gaštan jedlý. V teplomilných trávinnó - bylinných spoločenstvách sa vyskytuje hlaváčik jarný, zlatofúz južný, poniklec veľkokvetý, klinček Lumnitzerov. K druhom, ktoré tu majú jediný výskyt na Slovensku, patrí listnatec jazykovitý, ranostaj ľúbi, rašetliak skalný.

Malé Karpaty majú druhovo pestré živočíšstvo. Zistilo sa tu zatiaľ 700 druhov motýľov a cez 20 druhov mravcov. Z okolia hradných ruín možno spomenúť napr. skaliara pestrého a skaliarika sivého. Sokol rároh má v Malých Karpatoch najhojnejší výskyt na Slovensku. Ďalej v oblasti hniezdia napr. bocian čierny, včelár obyčajný, hadiar krátkoprstý, výr skalný, myšiarka ušatá, lelek obyčajný.

2.5.1.2. Maloplošné chránené územia

V riešenom území sa nachádza jedno maloplošné chránené územie, a to prírodná rezervácia (PR) Pod Pajštúnom evidovaná v Štátnom zozname osobitne chránených častí prírody SR pod číslom 134.

PR Pod Pajštúnom bola vyhlásená v roku 1984. V súčasnej dobe je jeho ochrana upravená vyhláškou KÚŽP v Bratislave č. 8/2007 z 19.11.2007. Spravujúcou organizáciou je Správa ŠOP SR Chránená krajinná oblasť Malé Karpaty. Účelom vyhlásenia PR je ochrana lesných spoločenstiev – bukových kvetnatých a dubovo-hrabových lesov karpatských, lipovo-javorových sutinových lesov v ich prirodzenom druhovom zložení a štruktúre a ochrana pionierskych a subpanónskych trávinnó-bylinných porastov na karbonátovom substráte. Na celom území prírodnej PR platí 5. stupeň ochrany (zóna A).

V tesnom kontakte s riešeným územím (východná hranica riešeného územia) sa nachádza ďalšie maloplošné chránené územia PR Strmina evidovaná v Štátnom zozname osobitne chránených častí prírody Slovenskej republiky pod číslom 160.

2.5.1.3. Ochrana drevín

Za chránené stromy sa v zmysle zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny môžu vyhlásiť kultúrne, vedecky, ekologicky, krajinotvorne alebo esteticky mimoriadne významné stromy alebo ich skupiny vrátane stromoradií. Za chránené stromy možno vyhlásiť aj stromy rastúce na lesnej pôde. Podľa Katalógu chránených stromov Štátneho zoznamu osobitne chránených častí prírody a krajiny sa v riešenom území **nenachádza žiadny chránený strom**.

2.5.1.4. Chránené územia podľa medzinárodných dohovorov – Ramsarský dohovor

V rámci medzinárodných dohovorov platí na území Slovenska niekoľko dôležitých zmlúv a dohovorov, ktoré majú za cieľ výraznejšie zachovanie svetového dedičstva na Zemi. Podľa nich sú vyčlenené chránené územia a lokality, ktoré nie sú kategóriou chráneného územia podľa zákona č. 543/2002 Z. z., ale tvoria významnú základňu pre rozvoj vedy a prezentácie ochrany prírody v zahraničí.

Tieto územia môžu súčasne patriť aj do národnej sústavy chránených území, do navrhovanej európskej súvislej sústavy chránených území NATURA 2000 alebo do siete lokalít **Ramsarského dohovoru**.

V zmysle Dohovoru o mokradiach, majúcich medzinárodný význam, najmä ako biotopy vodného vtáctva (Ramsarský dohovor), sa v riešenom území nachádza jedno územie – Niva Moravy.

Niva Moravy

Dátum zapísania	26.5.1993
Výmera lokality	5 380 ha
Okres	Bratislava IV, Malacky, Senica, Skalica
Stručná charakteristika	Územie zahŕňa slovenský úsek rieky Morava medzi Brodským a ústím do Dunaja a najcennejšiu časť nivy pri hraniciach s Českou republikou a Rakúskom, so zachovalými a vyvinutými komplexmi rôznych mokradí – tokov, kanálov, ramien, močiarov, periodických mlák, mokrých lúk a pasienkov, lužných lesov a pod. Väčšia časť leží v území CHKO Záhorie a zahŕňa aj niektoré rezervácie.

Zdroj: ŠOP SR

2.5.1.5. Lokality NATURA 2000

NATURA 2000 je sústava chránených území členských krajín Európskej únie, ktorej hlavným cieľom je zachovanie prírodného dedičstva, ktoré je významné nielen pre príslušný členský štát ale najmä pre EÚ ako celok. Vytvorenie tejto sústavy má zabezpečiť ochranu a zachovanie vybraných typov biotopov, ohrozených druhov rastlín a živočíchov a ich biotopov významných z hľadiska Európskeho spoločenstva. Vytvorenie NATURA 2000 je jedným zo základných záväzkov členských štátov voči EÚ v oblasti ochrany prírody. Cieľom systému tejto európskej súvislej siete chránených území je zabezpečiť priaznivý stav populácií vybraných druhov živočíchov a rastlín a priaznivého stavu biotopov.

Sústavu NATURA 2000 tvoria dva typy území:

- chránené vtáčie územia (CHVÚ) – vyhlasované v súlade so smernicou Rady č. 79/409/EHS z 2.4.1979 o ochrane voľne žijúcich vtákov (známej tiež ako smernica o vtákoch – Birds directive)
- územia európskeho významu (ÚEV) – územia vyhlasované v súlade so smernicou Rady č. 92/43/EHS z 22.5.1992 o ochrane prirodzených biotopov, voľne žijúcich živočíchov a rastlín (známa tiež ako smernica o biotopoch – Habitats directive).

Chránené vtáčie územia (CHVÚ)

Národný zoznam chránených vtáčích území bol schválený vládou SR uznesením č. 636 zo dňa 9.7.2003 v súlade s ustanovením § 26 zákona č. 543/2002 Z. z.

Národný zoznam navrhovaných chránených vtáčích území je prvým krokom v oblasti implementácie Smernice o vtákoch. Chránené vtáčie územia uvedené v národnom zozname sa stanú chránenými

územiaми až po ich vyhlásení všeobecne záväznými vyhláškami ministerstva (§ 26, ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z.).

V riešenom území sa nachádzajú dve chránené vtáčie územia, ktoré sú súčasťou európskej súvislej siete chránených území NATURA 2000: Malé Karpaty (SKCHVU014) a Záhorské Pomoravie (SKCHVU016) – vyhlásené sú príslušnou vyhláškou MŽP SR v zmysle § 26, ods. 6 zákona č. 543/2002 Z. z. Bližšie údaje o vymedzení hraníc CHVÚ, definovaní zakázaných činností, ktoré môžu mať negatívny vplyv na predmet ochrany a ich časovej platnosti, sú stanovené v platných vyhláškach.

Chránené vtáčie územie Malé Karpaty

Identifikačný kód	SKCHVU014
Výmera lokality	50 633,6 ha
Odôvodnenie návrhu ochrany	Zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu a biotopov sťahovavých druhov vtákov sokola rároha, včelára lesného, ďatľa prostredného, výra skalného, leľka lesného, bociana čierneho, ďatľa bielochrbtého, ďatľa hnedkavého, ďatľa čierneho, sokola sťahovavého, muchárika bielokrkého, muchárika červenohrdlého, strakoša červenochrbtého, žlny sivej, penice jarabej, prepelice poľnej, krutihlava hnedého, muchára sivého, žltouchvosta lesného, prhlaviara čiernohlavého, hrdličky poľnej a orla kráľovského a zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania.
Správca územia	CHKO Malé Karpaty

Zdroj: ŠOP SR

Chránené vtáčie územie Záhorské Pomoravie

Identifikačný kód	SKCHVU016
Výmera lokality	31 072,92 ha
Odôvodnenie návrhu ochrany	Zachovanie biotopov druhov vtákov európskeho významu a sťahovavých druhov vtákov: chriaštel bodkovaný, bučiak trstový, haja tmavá, haja červená, sokol rároh, rybár riečny, bučačík močiarny, kaňa močiarna, kalužiak červenonohý, bocian biely, bocian čierny, rybárik riečny, muchárik bielokrký, kačica chrapľavá, kačica chriplavá, hrdzavka potápavá, brehuľa hnedá, prepelica poľná, hrdlička poľná, muchár sivý, slávik modrák, škovránok stromový, lelek obyčajný, ďateľ prostredný, ďateľ čierny, chrapkáč poľný a zabezpečenia ich prežitia a rozmnožovania a za účelom zachovania zimovísk divých husí.
Správca územia	CHKO Záhorie

Zdroj: ŠOP SR

Územia európskeho významu (ÚEV)

Navrhované ÚEV sú výsledkom implementácie smernice o biotopoch. S účinnosťou od 1.8.2004 platí Výnos MŽP SR č. 3/2004-5.1, ktorým sa vydáva národný zoznam území európskeho významu, do ktorého sú zaradené návrhy ÚEV v podmienkach Slovenska. Národný zoznam takýchto území prerokovala vláda SR, ktorá ho po schválení (17.3.2004) zaslala na schválenie Európskej komisii (§ 27 ods. 4 zákona o ochrane prírody). Na základe rozhodnutia Európskej komisie bol národný zoznam území európskeho významu schválený s počtom 381 území pre alpský a panónsky biogeografický región s celkovou výmerou 573 935 ha.

V priebehu šiestich rokov od schválenia národného zoznamu Európskou komisiou je Ministerstvo životného prostredia SR povinné všeobecne záväzným právnym predpisom vyhlásiť všetky územia európskeho významu. Slovenská republika v súlade s § 27 ods. 10 zákona o ochrane prírody vyhlási vybrané územia za chránené v niektorej z národných kategórií chránených území (§ 17 zákona o ochrane prírody) alebo ako zónu chráneného územia (§ 30 zákona o ochrane prírody). Od okamihu predloženia národného zoznamu Európskej komisii musí členský štát formou tzv. predbežnej ochrany zabezpečiť, aby nedošlo k znehodnoteniu predmetu ochrany navrhnutého územia. Za týmto účelom v súlade s § 27 ods. 5 zákona o ochrane prírody bol národný zoznam po schválení vládou vydaný všeobecne záväzným právnym predpisom (Výnosom MŽP SR č. 3/2004-5.1. zo 14.7.2004 s účinnosťou

od 1.8.2004). Takto zverejnené územia európskeho významu sa považujú za chránené územia vyhlásené podľa zákona o ochrane prírody (§ 27 ods. 7 zákona o ochrane prírody).

Tabuľka 2.5.1.5: Prehľad navrhovaných území európskeho významu

Kód územia	Názov	Výmera (ha)	Stupeň ochrany	Pôsobnosť
SKUEV0313	Devínske jazero	1307.830	2., 3., 5.	S CHKO Záhorie
SKUEV0104	Homolské Karpaty	5172.440	2., 4., 5.	S CHKO Malé Karpaty
SKUEV0314	Rieka Morava	372.330	2.	S CHKO Záhorie

Zdroj: ŠOP SR

2.5.1.6. Územný systém ekologickej stability

Územný systém ekologickej stability je celopriestorová štruktúra navzájom prepojených ekosystémov, ich zložiek a prvkov, ktorá zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine.

Ochrana krajiny je založená na princípe zachovania územného systému ekologickej stability, ktorý zabezpečuje rozmanitosť podmienok a foriem života v krajine. Podľa Konceptie ochrany prírody a krajiny (schválenej 24.5.2006 vládou SR uznesením č. 471) sú základné ciele premietnuté v dokumentoch ochrany prírody a krajiny – v Genereli nadregionálneho územného systému ekologickej stability schválenom vládou SR, a v projektoch regionálneho a miestneho systému ekologickej stability.

Tvorba projektov ÚSES sa v Slovenskej republike realizovala systémom „zhora nadol“, od Generelu nadregionálneho ÚSES-u (GNÚSES) cez regionálne až po miestne ÚSES-y. Prvky nadregionálneho ÚSES boli charakterizované v Genereli nadregionálneho ÚSES SR (GNÚSES), ktorý vláda schválila uznesením vlády SR č. 319, dňa 27.4.1992. V nadväznosti na tento dokument boli podľa jednotnej metodiky vypracované v rokoch 1993-1995 Regionálne územné systémy ekologickej stability (RÚSES) pre všetky okresy Slovenska (v tom čase 38 okresov podľa bývalého územnosprávneho členenia).

Koncepcia tvorby prvkov RÚSES vychádza z nadradeného systému ekologickej stability – Generelu nadregionálneho ÚSES. Jeho priemet je uvedený v KÚRS 2001 ako nadradenej územnoplánovacej dokumentácii. Pri návrhu prvkov ÚSES bol ďalej rešpektovaný princíp previazanosti prvkov RÚSES na existujúce krajinné prvky vytvárajúce prirodzenú reálnu bázu funkčného ÚSES.

Z hľadiska regionálneho ÚSES sú vyčlenené v riešenom území nasledovné biocentrá a biokoridory:

Prvky nadregionálneho významu ÚSES

- Nadregionálne biocentrum Dolnomoravská niva
- Nadregionálny biokoridor severozápadných svahov Malých Karpát – priestorovo nevymedzený

Prvky regionálneho významu ÚSES

- Regionálne biocentrum Pod Pajštúnom
- Regionálne biocentrum Devínske jazero – v tesnom kontakte s juhozápadnou hranicou mesta
- Regionálny biokoridor Stará Mláka
- Regionálny biokoridor Malina
- Regionálny biokoridor Stupavský potok
- Regionálny biokoridor Zohorský kanál

Prvky lokálneho významu ÚSES

- Miestne biocentrum Rakytá
- Miestne biocentrum Stupavský potok
- Miestne biocentrum Malgrunty
- Miestne biocentrum Dúbravy
- Miestne biocentrum Lingráby
- Miestne biocentrum Stupavský park

- Miestny biokoridor Záhorský potok

Územný systém ekologickej stability vychádza najmä z dokumentácie regionálneho územného systému ekologickej stability Bratislava – vidiek (1993). Biocentrá sú tvorené z lesných porastov v území, zachovalých alebo novonavrhovaných plôch nelesnej drevinovej vegetácie a roztrúsenej vegetácie (kroviny, dreviny nižšieho vzrastu) v poľnohospodársky obrábanej krajine. Funkcia biocentier spočíva v zachovaní spoločenstiev flóry a fauny ale aj vo využití týchto plôch ako odpočinkové miesta popri trasách pešej turistiky a cykloturistiky.

Biokoridory predstavujú existujúce a navrhované drevinné porasty (stromoradia, nelesná drevinová vegetácia, izolačná a ochranná zeleň pri výrobných a poľnohospodárskych podnikoch) najmä v poľnohospodárskej krajine. Spolu s biocentrami tvoria navzájom prepojený systém zelene v krajine.

2.5.1.7. Ekologicky významné segmenty krajiny

Za ekologicky významné segmenty krajiny sa považujú zachovalé plochy lesa v poľnohospodárskej krajine, ktoré plnia ekostabilizačnú funkciu. Za takéto plochy je možné považovať aj rozptýlené plochy zelene a remízky. Väčšina týchto plôch je súčasťou prvkov ÚSES (biokoridory, biocentrá, interakčné prvky). Ďalšie takéto plochy sú navrhované a vyznačené v grafickej časti krajinnoekologického plánu.

2.6. Ochrana prírodných zdrojov

Prírodné zdroje sú tie časti živej /neživej prírody, ktoré človek využíva /môže využiť na uspokojovanie svojich potrieb. Z hľadiska zachovania a racionálneho využívania prírodných zdrojov je potrebné usmerňovať využitie prírodných zdrojov v súlade s ich kvalitatívnymi a kvantitatívnymi vlastnosťami.

Ochrana prírodných zdrojov patrí k základným princípom udržateľného rozvoja.

2.6.1. Členenie prírodných zdrojov

Prírodné zdroje sa v zmysle zákona SNR č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí v znení neskorších prepisov delia na dve základné skupiny:

- **obnoviteľné prírodné zdroje** – sú prírodné zdroje vyznačujúce sa schopnosťou čiastočnej alebo úplnej obnovy pri postupnom spotrebovávaní. Táto obnova sa uskutočňuje formou samoredukcie alebo pomocou človeka. K obnoviteľným prírodným zdrojom patrí napr. voda, vzduch, energia, les, poľnohospodárske plodiny a živočíchy...
- **nevyčerpatel'né** (súčasne ich možno považovať za obnoviteľné),
- **nemeniteľné** – geotermálna, slnečná, veterná, vodná, dažďová energia, slnečné žiarenie,
- **poškoditeľné** – voda, vzduch, pôda
- **neobnoviteľné prírodné zdroje** – sú prírodné zdroje, ktoré sa použitím spotrebujú. Ich zásoby sa neobnovujú, t.j. spotrebovávaním zanikajú. Do tejto skupiny patria predovšetkým prírodné zdroje minerálneho charakteru – rôzne druhy nerastných surovín (ropa, zemný plyn, štrky, piesky, stavebný kameň, rašelina, pôda):
- **vyčerpatel'né** (súčasne ich možno považovať za neobnoviteľné)

Prírodné zdroje sú podrobnejšie analyzované v kap.:

2.2. Prírodné podmienky – analýza abiotických pomerov (hydrologické, pedologické),

2.4. Súčasná krajinná štruktúra (orná pôda, trvalé kultúry, vodné toky a vodné plochy, poľnohospodárske objekty, dobývacie územia a objekty),

2.8. Stresové javy a zdroje (ovzdušie, voda, pôda).

2.7. Ochrana kultúrno-historického dedičstva

2.7.1. Základné údaje

Mesto: Stupava

Okres: Malacky

Kraj: Bratislavský

Historický názov mesta a jeho chotárnych častí

Stomfa (mad'), stonpa, stupa, v období stredoveku Stamfe, v 19. storočí mala 3 názvy – slov. Stupava, mad'. Stomfa, nem. Stamfen, názov Mástu z roku 1817 – Masz.

Historické miestne časti

Časti obce si dodnes zachovali svoje tradičné mená:

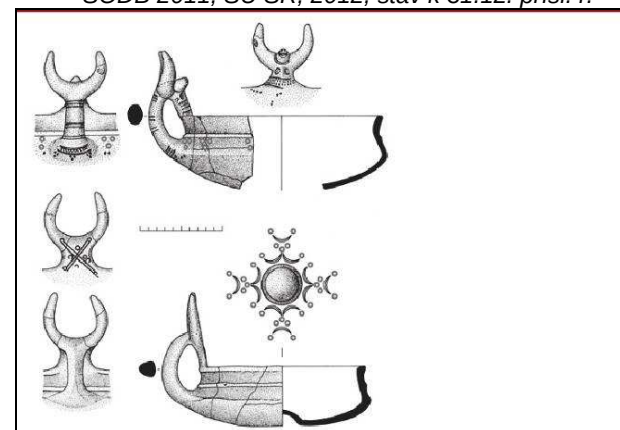
- *Dzilečky, Kremenice, Kopce, Noviny, Malé grunty, Sedličky, Záhradky, Záhumenice, Písky, Hajpród, Nová hora, Dolná hora, Grefty, Trenky, Lingráby, Lintávy a i.*

Historický vývoj počtu obyvateľov

Tabuľka 2.7.1: Historický vývoj počtu obyvateľov v meste Stupava

Historický vývoj počtu obyvateľov mesta Stupava			
Rok	Počet obyv.	Rok	Počet obyv.
18. storočie	(Stupava, Mást, Borinka) 3 348	01.03.1961	5 953
31.12.1880	3 976		
31.12.1890	4 149	1968	6 750
31.12.1900	4 235	01.12.1970	8 062
31.12.1910	4 251	03.03.1991	7 834
15.02.1921	4 210	26.05.2001	8 063
01.12.1930	4 588	21.05.2011	9 282
01.03.1950	4 931	31.12.2011	9 345

Zdroj: Retrospektivní lexikon obcí ČSSR 1850-1970, Federální statistický úřad
Historický lexikón obcí Slovenskej republiky 1970 - 2001, ŠÚ SR
Štatistický lexikón obcí Slovenskej republiky 1992, 2002, ŠÚ SR
SODB 2011, ŠÚ SR, 2012, stav k 31.12. prísl. r. – databázy ŠÚ SR, 2012

Stopy keltského osídlenia na území dnešného mesta Stupava ▲

(5. st. p.n.l.) Keltské nálezy zo Stupavy – Jaroslav Kambal

Stupavská keramika ▲

2.7.2. Urbanisticko-historický vývoj mesta

Situovanie v prírodnom prostredí a geomorfológia

Stupava sa rozprestiera medzi západnými svahmi Malých Karpát a južnou časťou Záhorskej nížiny. Jej nadmorská výška je 174 metrov. Nachádza sa na priesečníku 17°02' východnej dĺžky a 48°16' severnej šírky. Na jej východnej strane ležia Malé Karpaty, pokryté listnatými lesmi. Do západnej časti obce zasahuje južná časť Záhorskej nížiny. Na západe tvorí hranicu obce rieka Morava.

Južnú časť Stupavy tvorí predtým samostatná obec Mást, pričlenená k Stupave roku 1953. Susednými obcami sú na juhovýchode Marianka a Borinka, na juhu MČ Bratislava – Záhorská Bystrica, na juhozápade MČ Bratislava – Devínska Nová Ves, na západe osada Devínske Jazero, na severozápade Zohor a na severe Lozorno.

Stráne Malých Karpát pokrývajú rozsiahle listnaté lesy, najmä bukové a dubové, v menšej miere smrekové. V nížine rastie agát, breza, borovica. V parku rastie tiež lipa, gaštan, smrekovec, jaseň, topoľ, pri potokoch vrba a jeľša.

Najstaršie stopy osídlenia na území dnešného mesta Stupava podľa archeologických nálezov

Obdobia:

- Pravek, Kelti, Rimania, Slovania, Veľká Morava, Uhorský štát, Habáni ako špecifické obdobie s významným dopadom na rozvoj mesta,

Podrobný urbanisticko-historický vývoj mesta je uvedený v textovej časti Prieskumov a rozborov ÚPN mesta Stupava.

Urbanistický a stavebný vývoj mesta od začiatku 20. storočia

Stupava bola prevažne roľníckou obcou, na začiatku 20. st. mala 364 domov. Stavebný ruch začal po roku 1945, kedy sa začala Stupava intenzívne rozrastať, vrátane bytovej výstavby. V roku 1953 bola ku Stupave pripojená obec Mást.

V roku 1891 bola Stupava pripojená na železničnú dopravnú sieť. V roku 1969 sa začala výstavba diaľnice smerom na Břeclav.

Východná časť Stupavy sa rozvíjala – vo väzbe na Malé Karpaty a ich prírodné zaujímavosti – aj rekreačným smerom. Vybudovali sa tu chaty, záhradkárske osady, pioniersky tábor, kúpalisko, prírodný park, rybníky, neskôr strelnica, amfiteáter.

V západnej časti mesta sa budovali výrobné areály (vo väzbe na železniciu) – priemyselné (potravinárske, automobilové, stavebné, Komunálne služby) a poľnohospodárske (JRD, ŠM, Štátne rybárstvo, Poľnohospodársky výkupný a zásobovací podnik).

2.7.3. Systém ochrany kultúrno-historických hodnôt

Ochrana pamiatkového fondu sa na území Slovenskej republiky riadi a vykonáva v zmysle zákona č.49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu, prijatého 19. decembra 2001.

Štátny dohľad nad dodržiavaním zákona č.49/2002 Z. z. a všeobecne záväzných právnych predpisov vydaných na jeho vykonanie, nad dodržiavaním vydaných právoplatných rozhodnutí vykonáva Pamiatkový úrad SR a krajské pamiatkové úrady (KPÚ), v prípade riešeného územia mesta Stupava ide o Krajský pamiatkový úrad v Bratislave.

Kultúrno-historické hodnoty územia určujú zachované hmotné štruktúry kultúrneho dedičstva a jeho výberovej a zákonom chránenej časti evidovanej v Ústrednom zozname pamiatkového fondu (ÚZPF).

Členenie prvkov s kultúrno-historickými hodnotami podľa evidencie

- legislatívne evidované /legislatívne chránené:
- legislatívne neevidované /legislatívne nechránené: ostatné, ako súčasť kultúrneho dedičstva.

Možnosti a spôsoby evidencie prvkov s kultúrno-historickými hodnotami

- Ústredný zoznam pamiatkového fondu (ÚZPF)
- národná kultúrna pamiatka (NKP)
- pamiatková rezervácia (PR)
- pamiatková zóna (PZ)
- archeologické nálezisko (AN)
- ochranné pásmo (OP)
- Evidencia pamätihodností obce – spracovaná na základe rozhodnutia obce – ide o objekty s pamiatkovými hodnotami, nezapísané v ÚZPF, prípadne aj iné, o ktorých nemá Krajský pamiatkový úrad vedomosť, ale obec /mesto ich považuje za hodnotné z pamiatkového hľadiska a môže ich chrániť ako miestne pamätihodnosti vytvorením a odborným vedením evidencie pamätihodností v zmysle § 14 ods. 4 zákona č. 49/2002 o ochrane pamiatkového fondu
- Medzinárodné zmluvy v oblasti európskeho a svetového kultúrneho dedičstva, ktorými je Slovenská republika viazaná (uvedené v rámci Prieskumov a rozborov ÚPN mesta Stupava).

2.7.3.1. Národné kultúrne pamiatky

Tabuľka 2.7.3.1: Solitéry a areály národných nehnuteľných kultúrnych pamiatok na území mesta Stupava zapísané v registri NhNKP v ÚZPF

Porad. číslo	Číslo v ÚZPF	Nehnuteľná národná kultúrna pamiatka na území mesta Stupava zapísaná v ÚZPF	Lokalita
01	544/1	Archeologická lokalita, rímska stanica vojenská a obchodná, 2. st. n. l., p. č. 1790, 1795, k. ú. Stupava	za obcou
02	10003/1-3	Baroková socha sv. Jána Nepomuckého na podstavci, r. 1722, v kaplnke kalvárie, p. č. 2 a kópia barokovej sochy, p. č. 726/4, k. ú. Stupava	Kalvárska ul.
03	546/0	Kaplnka kalvárie, r. k. Krista Trpiteľa, r. 1709-1713, p. č. 2, k. ú. Stupava	Cintorínska ul. 1
04	10004/0	Židovská synagóga, z r. 1803, p. č. 359/1, k. ú. Stupava	Hlavná ul.
05	540/1	Pálffyovský kaštieľ s parkom, 16.-17. st., p. č. 724, k. ú. Stupava	Hlavná ul. 2
06	540/2	Park, 17. st., historická zeleň, p. č. 719/1-2, 720, 721/1, 722/1, 724, 725/1-2, 726/1, 726/3, 727, 728+poz.	Hlavná ul., Slovenská ul.
07	539/0	Pamätná tabuľa kapitána Nálepku, r. 1945, p. č. 839, k. ú. Stupava	Hlavná ul. 12
08	542/0	Kúria z pol. 19. st., p. č. 375/2, k. ú. Stupava	Hlavná ul. 22
09	543/0	Hrnčiarska dielňa Ferdiša Kostku z 18. storočia, p. č. 473/1, k. ú. Stupava	Ul. Ferdiša Kostku 23
10	10815/0	Strážny domček pri kaštieli, Dom strážny, 2. pol. 19. st., p. č. 723, 726/2, k. ú. Stupava	Marcheggská ul. 4
11	541/0	Kamenný pranie z roku 1766, p. č. 769/1, k. ú. Stupava	Nám. Sv. Trojice
12	547/1-6	Súsošie na pilieri, Trojičný stĺp, 1. pol. 18. st., p. č. 1, k. ú. Stupava	Nám. Sv. Trojice
13	545/0	Kostol, r. k. sv. Štefana, 1. pol. 17. st., p. č. 1, k. ú. Stupava	Nám. Sv. Trojice
14	11595/1-2	Baroková socha na podstavci, Sv. Anna a Panna Mária, r. 1724, p. č. 5035 (reg. E), p. č. 638 (reg. C), k. ú. Stupava	bývalý farský vinohrad
15	388/1	Ruina hradného paláca, 13. st., p. č. 1514, k. ú. Stupava	nad obcou

Zdroj: Pamiatkový úrad Slovenskej republiky, hlavná stránka na internete, Krajský pamiatkový úrad Bratislava – záväzné stanovisko č. BA/12/1944-2/7950/Buk k prípravným prácam ÚPN mesta Stupava, obstarávateľ Mesto Stupava, Hlavná ul. 24/1, 900 31 Stupava zo dňa 12.01.2012.

2.7.3.2. Ochranné pásma NKP

V súčasnosti v riešenom území nie je vyhlásené žiadne ochranné pásmo NKP.

2.7.3.3. Pamiatková rezervácia /pamiatková zóna

Pamiatková rezervácia (PR) sa na území mesta Stupava nenachádza.

Pamiatková zóna (PZ) sa na území mesta Stupava nenachádza.

2.7.3.4. Archeologické lokality /archeologické nálezy

Na území mesta Stupava nachádza archeologická lokalita stanica vojenská, p. č. 1790, 1795, k. ú. Stupava, uvedená v zozname ÚZPF pod číslom 544/1.

V k. ú. Bystrická hora, Hrubé lúky, Mást I, II, III, Stupava sa vyskytujú archeologické náleziská evidované podľa § 41 ods. 1 v centrálnej evidencii archeologických nálezísk SR, súčasne sa na tomto území rozprestierajú dosiaľ neznáme alebo neevidované archeologické náleziská, ktorých forma ochrany a spôsob záchrany je realizovanie archeologického výskumu.

Podľa dostupnej literatúry známe archeologické lokality sú vymenované v kap. xx Urbanisticko-historický vývoj mesta / Najstaršie stopy osídlenia na území dnešného mesta Stupava v časti Prieskumov a rozborov ÚPN mesta Stupava.

2.7.3.5. Evidencia pamätihodností obce

Mesto Stupava nemá zatiaľ spracovanú evidenciu pamätihodností obce /mesta.

2.7.3.6. Zoznam svetového dedičstva Unesco a Zoznam európskeho kultúrneho dedičstva

Na území mesta Stupava nie sú evidované objekty zapísané do zoznamu svetového kultúrneho dedičstva ani do zoznamu európskeho kultúrneho dedičstva.

2.7.3.7. Neevidované objekty s kultúrno-historickými hodnotami ako súčasť kultúrneho dedičstva

V riešenom území sa nachádza množstvo menších /väčších objektov s kultúrno-historickými hodnotami, ktoré nie sú súčasťou ÚZPF, nie je vytvorená ani ich evidencia, ale sú súčasťou krajiny – sú svedectvom histórie, dotvárajú krajinný ráz a kolorit územia:

- výtvarné a stavebné kultúrno-historické prvky – prícestné kríže, kaplnky, Božie muky, mariánske stĺpy, pomníky, pamätníky, sochy, súsošia, pozoruhodné miesta, technické objekty, ...
- novodobé prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou – najviac sú zastúpené v sídliskovej zástavbe – popri cestných komunikáciách, na verejných zelených priestranstvách, medzi bytovými domami.

Prvkom s kultúrno-historickými hodnotami a výtvarným prvkom, legislatívne síce nechráneným ale s významom v histórii územia a v obraze krajiny, je tiež nevyhnutné venovať zvýšenú pozornosť, pretože predstavujú kultúrne dedičstvo národa, historické, architektonické, archeologické.

Pre mesto Stupava môžu byť podkladom pre spracovanie evidencie pamätihodností obce /mesta.

Vzhľadom na to, že mesto zatiaľ nevedie evidenciu pamätihodností obce – mesta v zmysle § 14 ods.4, v etape prieskumov a rozborov boli vytipované:

- hodnotné historické architektúry – prevažne civilného charakteru, súčasť kultúrneho dedičstva mesta v zmysle uznesenia NR SR k Deklarácii o ochrane kultúrneho dedičstva a Ústavy SR,

- drobné kultúrno-historické prvky a súdobé výtvarné prvky dotvárajúce verejné priestory.

Hodnotné historické architektúry

Tabuľka 2.7.3.7-1: Hodnotné historické architektúry na území mesta Stupava

HODNOTNÉ HISTORICKÉ ARCHITEKTÚRY NA ÚZEMÍ MESTA STUPAVA	
01	Objekt bývalej železničnej stanice, v nevyhovujúcom stavebno-technickom stave, Železničná ulica
02	Komplex prevádzkových budov železničnej stanice, v nevyhovujúcom stavebno-technickom stave, Železničná ulica
03	Historický prízemný objekt pri rozľahlom neupravenom priestranstve, v nevyhovujúcom stavebno-technickom stave, v križovatke ulíc Bezručova a Agátová
04	Objekt ZUŠ, Mariánska ulica
05	Historický objekt s prvkami ľudovej architektúry, rodinný dom, Cintorínska 30
06	Historický objekt s prvkami ľudovej architektúry (barokový štít), mestská knižnica, na križovatke Devínska cesta – Hviezdoslavova ulica
07	Historický objekt s prvkami ľudovej architektúry, rodinný dom, Hviezdoslavova 50 (741)
08	Kostol sv. Sebastiana a Rochu, Mást, Hviezdoslavova ulica
09	Objekt farského úradu, Kalvárska ulica
10	Habánske domy (dva), s prvkami ľudovej architektúry, rodinné domy, Hviezdoslavova ulica (časť Mást)
11	Objekt starého mlyna, rekonštruovaný na rodinný dom, Mlynská ulica

Zdroj: Vlastné prieskumy

Drobné prvky s kultúrno-historickými hodnotami a výtvarné prvky

Medzi drobné prvky s kultúrno-historickými hodnotami patria pamätníky, sochy, súsošia, prícestné kamenné kríže, Božie muky, objekty technického charakteru, ... Množstvo Božích múk a prícestných krížov sa dnes nachádza v obytnej zástavbe, pri cestách a poľných cestách.

Medzi súdobé výtvarné prvky patria výtvarné prvky – sochy, súsošia, plastiky a pamätné tabule, dotvárajúce verejné priestory. Súdobé plastiky, sochy a súsošia sú súčasťou verejných komunikačných priestorov, verejných zelených priestranstiev, parkov, parčíkov a parkovo upravených plôch.

Tabuľka 2.7.3.7-2: Drobné prvky s kultúrno-historickými hodnotami / výtvarné prvky legislatívne neevidované

DROBNÉ PRVKY S KULTÚRNO-HISTORICKÝMI HODNOTAMI, SÚDOBÉ VÝTVARNÉ PRVKY DOTVÁRAJÚCE VEREJNÉ PRIESTORY		
Číslo	Názov kultúrno-historického / výtvarného prvku	Lokalita
01	Socha Panny Márie, kamenná, na kamennom podstavci, v parkovo upravenej ploche zelene pred areálom Kalvárie	Kalvárska – Cintorínska
02	Dva prícestné kríže, kamenné, z oboch strán vstupnej brány do cintorína na Cintorínskej ulici	Cintorínska
03	Vstupná brána do cintorína na Cintorínskej ulici, kamenný trojportál s krížom a sochami, kovaná brána	Cintorínska
04	Prícestné kríže drevené, východne od cintorína	Cintorínska
05	Socha svätej, kamenná, na kamennom podstavci, pri objekte rodinného domu (v nevyhovujúcom stavebno-technickom stave)	Mariánska
06	Socha kpt. J. Nálepku na koni v areáli ZŠ	Školská
07	Zachované kované ornamentálne oplietenie predzáhradky rodinného domu	Hviezdoslavova 50 /741

DROBNÉ PRVKY S KULTÚRNO-HISTORICKÝMI HODNOTAMI, SÚDOBÉ VÝTVARNÉ PRVKY DOTVÁRAJÚCE VEREJNÉ PRIESTORY		
Číslo	Názov kultúrno-historického / výtvarného prvku	Lokalita
08	Prícestný kríž, kamenný, s oplotením, medzi dvoma cestami na ploche zelene s odrastenými ihličnanmi	Hviezdoslavova – Záhumenská
09	Socha Jána Nepomuckého, kamenná, na kamennom podstavci, pod novodobým dreveným prístreškom pri vstupe do Stupavy od Bratislavy	Hviezdoslavova
10	Prícestný kríž, kamenný, na kamennom podstavci, nové kované oplotenie prednej časti trojuholníkového pozemku zasunutého medzi tvárnice oplotenia pozemkov rodinných domov	Hviezdoslavova
11	Súsošie kamenné na kamennom podstavci, pred kostolom sv. Sebastiana a Rochu, Mást	Hviezdoslavova
12	Súsošie Pieta, kamenné na kamennom podstavci, pred kostolom sv. Sebastiana a Rochu, Mást	Hviezdoslavova
13	Prícestný kríž, kamenný, na kamennom podstavci, pred kostolom sv. Sebastiana a Rochu, Mást	Hviezdoslavova
14	Vstupná brána do cintorína v časti Mást, kamenný portál barokový, s krížom, kovaná brána, pri kostole sv. Sebastiana a Rochu, Mást	Hviezdoslavova
15	Pomník padlým v 1. svetovej vojne, na kamennom podstavci, pred kostolom sv. Sebastiana a Rochu, Mást	Hviezdoslavova
16	Lurdská jaskyňa, kamenná, pred kostolom sv. Sebastiana a Rochu, Mást	Hviezdoslavova
17	Tri sochy svätých, kamenné, na kamenných podstavcoch, pred kostolom sv. Sebastiana a Rochu, Mást	Hviezdoslavova
18	Prícestný kríž (s dvoma Ukrižovanými), biely, v novej rodinnej zástavbe, moderná plastika, upravená plocha s výsadbou zelene v križovatke ulíc	Na Vrchnú horu – Mariánska
19	Moderná plastika v obytnej zástavbe, na trávinatej ploche medzi bytovými domami	Zdravotnícka
20	Pomník obetiam 2. svetovej vojny, moderná plastika na rozľahlom neupravenom priestranstve pred Mestským kultúrnym strediskom	Bezručova
21	Pomník padlým v 1. svetovej vojne	Nám. Sv. Trojice
22	Prícestný kríž, kamenný, na kamennom podstavci, pri kostole sv. Štefana	Nám. Sv. Trojice
23	Pomník M. R. Štefánika	Štefánikovo námestie
24	Prícestný kríž, kamenný, r. 1836, oplotený, medzi dvoma domami	Devínska cesta
25	Prícestný kríž, kamenný, na kamennom podstavci, s kovaným oplotením, pri areáli ČOV	Devínska cesta
26	Božia muka, kamenná, pri Devínskej ceste, zarastená náletovým porastom	Devínska cesta
27	Pamätník, pri autobusovej stanici	Nám. SNP
28	Pamätník, pri požiarnej zbrojnici	Hlavná
29	Prícestný kríž, v lokalite Obora	Nová
30	Židovský cintorín, pomníky	Pri Borníku
31	Prícestný kríž, pri ceste smerom na Zohor	F. Kostku
32	Prícestná kaplnka Barborka, pri ceste smerom na Zohor	F. Kostku
33	Pomník americkým letcom vojakom USA, z. r. 1944, vedľa ČS	SZ časť územia mesta

DROBNÉ PRVKY S KULTÚRNO-HISTORICKÝMI HODNOTAMI, SÚDOBÉ VÝTVARNÉ PRVKY DOTVÁRAJÚCE VEREJNÉ PRIESTORY		
Číslo	Názov kultúrno-historického / výtvarného prvku	Lokalita
34	Vojenské bunkre z medzivojnového obdobia, ochranná vojenská línia pozdĺž Moravy, identifikovaných 7 bunkrov	pri železničnej trati
35	Pomník, v lokalite Bystrická hora	Bystrická hora
36	Kaplnka, v lokalite Bystrická hora	Bystrická hora
37	Kaplnka Panny Márie, v lokalite Vrchná hora	Vrchná hora
38	Symbolický historický cintorín, pred južným vstupom do mesta od Bratislavy	Hviezdoslavova

Zdroj: Vlastné prieskumy

2.7.4. Obraz kultúrnej krajiny v historickom kontexte

Pod pojmom kultúrna krajina možno chápať komplex urbanizovaných a prírodných prvkov v istom stupni zachovanej harmónie. Ide o človekom pretvorenú prírodnú krajinu viac-menej cieľavedomou činnosťou. „Pôvodne latinské slovo „cultura“ má dva významy: 1. obrábanie pôdy a 2. starostlivosť o duševné hodnoty. Prívlastok kultúrna má zdôrazniť, že ide o krajinu kultivovanú, obrábanú, v protiklade ku krajine prírodnej, neobhospodarovanej. Ide o otvorený prírodno-antropogénny systém, ktorý je výsledkom pôsobenia človeka a ľudskej spoločnosti v priestore a čase.

Medzi najdôležitejšie hmotné znaky kultúrnej krajiny patrí sekundárna a terciárna krajinná štruktúra a z časového aspektu historická krajinná štruktúra, ktorá patrí k najvýznamnejším prvkom z hľadiska kultúrno-krajinnej analýzy.“ (Florin Žigrai: Dimenzie a znaky kultúrnej krajiny, v Životné prostredie, r. 2000, č. 5, vyd. Ústav krajinnej ekológie SAV).

Obraz krajiny, najmä vidieckej, kedysi prirodzene a malebne dopĺňali a dopĺňajú dodnes:

- kaplnky, kované, drevené alebo kamenné kríže s drobnými drevenými alebo kovanými ohradami, doplnené skupinami stromov, Božie muky, drobné prístrešky (úkryty v čase nepriaznivého počasia), zvoničky, altánky, vyhliadky, lavičky, „lurdské jaskyne“, studne, malé cintoríny

- ktoré s prírodnými prvkami ako studničky, stromy solitéry, skupiny stromov, krov, remízky, medze, aleje, stromoradia, tvorili typický kolorit vidieckej krajiny.

Súčasťou verejných komunikačných priestorov v zastavaných územiach i vo voľnej krajine boli – a tiež sú – drobné prvky malej architektúry, v minulosti najmä religiózneho charakteru.

Obraz kultúrnej prevažne nezastavanej krajiny – zmeny v krajinnej kresbe

Pôvodne nížinná lesná a vodná krajina v okolí dnešnej Stupavy sa v historickom priebehu osídľovania postupne menila na prevažne poľnohospodársku nížinnú krajinu s ojedinele zachovanými sprievodnými porastmi v líniiach vodných tokov a občasných zamokrených území, s umelo vysadenými borovicovými lesmi v západnej časti a s lesným masívom Malých Karpát vo východnej časti riešeného územia.

Podľa analýzy potenciálnej prirodzenej vegetácie bolo riešené územie pokryté lesmi:

- jaseňovo-brestovo-dubové lesy v povodiach veľkých riek (tvrdé lužné lesy)
- vrbové topoľové lesy v záplavových územiach veľkých riek (mäkké lužné lesy)
- jelšové lesy na slatinách
- nížinné hygrolilné dubovo-hrabové lesy
- nátržníkové dubové lesy
- xerothermné dubové lesy s dubom plstnatým a trávne spoločenstvá na skalách
- karpatské dubovo-hrabové lesy
- dubové a cerovo dubové lesy
- podhorské bubové lesy

- bukové lesy na vápencových a dolomitových podlažiach

Vodná krajina rieky Moravy a drobných vodných tokov, charakteristická bohatou ramennou sústavou, lužnými lesmi, jelšovými lesmi a nivnými pôdami v blízkosti príležitostne vylievajúcich sa vodných tokov sa postupne zmenšovala, zužovala, až do dnešnej podoby zregulovaných vodných tokov s vybudovanými ochrannými protipovodňovými hrádzami, napriamenými korytami, zredukovanými pobrežnými porastmi a so slepými a najmä mŕtvymi ramenami a zvyškovými depresnými plochami, ktoré si aj po desaťročiach zachovávajú kresbu bývalých živých vodných meandrov.

Sieť umelo vybudovaných vodných kanálov s charakteristickými rovnými líniami je prevažne bez pobrežnej zelene alebo s menšími enklávami pobrežnej zelene.

Pozdĺž vodných tokov pribudli hrádzové línie, ubudli postupne sprievodné porasty, zástavba sa rozvinula v tesnej blízkosti zregulovaných riečnych a potočných korýt. Často dochádza k nežiadúcemu javu – skanalizovaniu drobných vodných tokov.

Krajina stratila v značnej miere meandrovitú kresbu bývalých živých ramien.

Vodné toky dopĺňa dnes sústava vodných plôch vo forme veľkých i menších vodných plôch – bagrovísk – po ťažbe štrkov, pieskov, ďalej početné rybníky, ...

Krajinu poznačila rozvíjajúca sa urbanizácia, získavanie obrobiteľnej pôdy vysušovaním, odlesňovaním, reguláciou, napriamovaním tokov, rozorávaním poľných ciest, ...

Pôvodne lesnú vegetáciu postupne nahrádzala pestro parcelovaná poľnohospodárska krajina s hustejšou sieťou poľných ciest lemovaných stromoradiami, ktorá sa však v priebehu ďalšieho vývoja urbanizácie postupne zmenila na veľkoblokovú poľnohospodársku krajinu s redukovanou sieťou poľných ciest a najmä s redukovanou štruktúrou krajinej zelene – ubudli remízky, medze, aleje, solitérne, skupinové porasty, studničky, stromoradia, sledujúce tiež chotárne (katastrálne) hranice

Odpady v krajine

Problémom krajiny – nezastavanej i zastavaných území – je množstvo rozptýleného drobného i väčšieho odpadu, čiernych skládok najmä na plochách opustených areálov, pri okrajoch obytnej zástavby, záhradkárskeho lokalít, popri cestách, na zelených priestranstvách v zastavanom území, ...

2.7.5. Progresívne trendy v ochrane kultúrno-historických hodnôt

Súčasný stav niektorých kultúrnych pamiatok, napriek tomu, že sú legislatívne chránené, nezodpovedá kritériám, na základe ktorých sa stali tieto objekty predmetom pamiatkového záujmu.

Územia a prvky s kultúrno-historickými hodnotami sú bezprostrednou súčasťou urbanizovaného prostredia a voľnej krajiny. Cieľom je využívať tieto územia a prvky primeraným spôsobom, tak, aby síce limitovali využitie územia ale nepôsobili ako obmedzujúci činiteľ, skôr ako rozvojový faktor, obohacujúci prostredie.

Objektov, fragmentov so zachovanými kultúrno-historickými hodnotami všeobecne, nielen v riešenom území, ubúda, objekty sú prestavované – viac alebo menej úspešne zohľadňujúc historický charakter zástavby a pôvodné hodnoty jednotlivých pamiatkových objektov.

Rôzne – nie vždy citlivé – zásahy do štruktúry zastavaných území a do voľnej krajiny zasahujú do stavebno-technického stavu alebo do bezprostredného okolia kultúrno-historických /výtvarných prvkov.

Ako v oblasti ochrany prírody tak aj v oblasti ochrany kultúrno-historických hodnôt musí byť urbanistický rozvoj územia vhodnými regulatívmi a menežmentovými opatreniami reálne (prakticky) usmerňovaný.

Pre lokality s cennými prírodnými /kultúrno-historickými hodnotami sa spracovávajú menežmentové programy starostlivosti o prírodné a kultúrno-historické hodnoty územia a ich šetrného využívania a následne musí byť zabezpečené ich dôsledné dodržiavanie.

S procesom ochrany cenných kultúrno-historických prvkov evidovaných v ÚZPF je nevyhnutný paralelný proces ochrany legislatívne neevidovaných prvkov, pretože tieto prvky:

- sú plnohodnotnou súčasťou verejných komunikačných priestorov a voľnej krajiny – dotvárajú kolorit – genia loci – urbanizovanej i voľnej krajiny.
- sú aktívnou, bezprostrednou súčasťou životného prostredia človeka, predstavujú prostredie pre istý okruh ľudských činností, vykonávaných v tomto prostredí.

Úroveň ochrany cenných kultúrno-historických prvkov, cenných štruktúr a území a vzťah ku ich ochrane úzko súvisí s úrovňou „ochrany“ ostatného urbanizovaného prostredia.

Ochrana krajiny a krajinného obrazu

Významnou súčasťou ochrany kultúrno-historických hodnôt /kultúrneho dedičstva a pamiatkového fondu, vrátane krajiny ako priestoru pre život, je ochrana krajiny /obrazu krajiny. Tejto problematike sa venuje Európsky dohovor o krajine.

2.7.5.1. Európsky dohovor o krajine a jeho implementácia do UPN

Významnou súčasťou ochrany kultúrno-historických hodnôt /kultúrneho dedičstva a pamiatkového fondu je ochrana krajiny /obrazu krajiny. Tejto problematike sa venuje Európsky dohovor o krajine.

Európsky dohovor o krajine (ďalej Dohovor) bol prijatý vo Florencii 20. októbra 2000. Predstavuje prvý dohovor Rady Európy, ktorý je komplexne zameraný na ochranu, manažment a plánovanie krajiny. Slovenská republika podpísala Dohovor v r. 2005. Európsky dohovor o krajine vytvára konkrétny legislatívny priestor pre formovanie územia na estetických princípoch krajinárskej kompozície a aktívnej ochrany hodnôt, ktoré predstavujú:

- kultúrno-historické bohatstvo, prírodné bohatstvo,
- prírodné zdroje – podzemné zdroje pitnej vody, zdroje geotermálnych, minerálnych a liečivých vôd, najproduktívnejšie a vysoko produktívne orné pôdy, vinice,
- športovo-rekreačný, kultúrno-spoločenský a krajinársky potenciál územia,
- panoramatické prírodné scenérie poľnohospodárskej krajiny, sprievodných pobrežných porastov drobných vodných tokov, ich ramien a meandrov

Členské štáty Rady Európy, ktoré podpísali Dohovor, berú na vedomie, že:

„Krajina zohráva významnú úlohu z hľadiska verejného záujmu v oblasti kultúry, ekológie, životného prostredia a v sociálnej oblasti a predstavuje zdroj priaznivý na hospodársku činnosť, a jej ochrana, manažment a plánovanie môžu prispievať k vytváraniu pracovných príležitostí“.

(Preambula Európskeho dohovoru o krajine, 20.10.2000).

Dohovor prináša nové princípy v hodnotení krajiny a v prístupe ku formovaniu obrazu krajiny:

- krajinu chápe ako priestor, „ako ho vnímajú ľudia“, doslovne: „no people – no landscape“, t. j. bez ľudí niet krajiny; ako „každodennú“ krajinu, v ktorej ľudia žijú – pracujú, oddychujú, liečia sa, ...
- venuje sa krajine ako celku, teda všetkým častiam krajiny, nielen chráneným /výnimočným svojimi hodnotami – zvláštnu pozornosť venuje nevyužívaným, zanedbaným, poškodeným, zdevastovaným územiám, okrajovým častiam zastavaných území (prechod do voľnej krajiny),
- formuluje nové termíny: „cieľová kvalita krajiny“, „charakteristické črty krajiny“,
- rozširuje multidisciplinárny, viacvrstvový pohľad na krajinu, ktorý si vyžaduje zväčšiť priestor pre odbornú spoločensko-politickú a ekonomickú spoluprácu.

Štát, ktorý podpísal Dohovor, sa zaväzuje uznať krajinu ako „základnú zložku prostredia obyvateľstva ako vyjadrenie rozmanitosti ich spoločného kultúrneho a prírodného dedičstva a základ ich identity“.

Dôvody a cieľ implementácie Dohovoru o krajine do spracovania ÚPN mesta Stupava

Dôvody:

- ohrozovanie prírodných zdrojov ľudskou činnosťou,

- zaberanie poľnohospodárskej pôdy na výstavbu, vlastníctvo pozemku ako určujúci, často jediný moment pre vhodnosť lokalizácie investičných zámerov,
- narúšanie ekosystémov a ohrozovanie biodiverzity,
- erozívne procesy v dôsledku nevhodného, veľkoplošného obrábania pôd,
- zasahovanie do vodných systémov v krajine napriamovaním vodných tokov,
- likvidácia plôch rozptýlenej drobnej krajinej zelene v poľnohospodárskej krajine,
- negatívne ovplyvňovanie krajinného obrazu, režimu povrchových a podzemných vôd, klimatických javov (výparu vodu, teploty,...) narastajúcim počtom spevnených plôch,
- nedostatočné využitie historického /športovo-rekreačného potenciálu územia,
- drobné /rozsiahle environmentálne záťažové vznikajúce v procese využívania krajiny, ...

Cieľ:

- zvýšiť záujem o krajinu – jej hodnoty, úlohu v životnom prostredí a v živote spoločnosti,
- zvýšiť povedomie o krajine v procese územného plánovania – prostredníctvom územnoplánovacej dokumentácie, ktorá podľa §1, ods. (1), (2) stavebného zákona rieši územný rozvoj, tvorbu krajiny a ochranu jej hodnôt,
- navrhnúť prostredníctvom územnoplánovacích nástrojov spôsob ochrany a tvorby územia / krajiny – zásady a regulatívy funkčného využitia a priestorového usporiadania riešeného územia v súlade s princípmi udržateľného rozvoja.

Vzhľadom na to, že krajina predstavuje súčasne rekreačné prostredie (najmä voľná krajina, prírodné prostredie), **princípy Dohovoru nadobúdajú zvlášť veľký význam pre rozvoj cestovného ruchu.**

2.7.6. Námety na riešenie

- mesto Stupava má pomerne vysoký kultúrno-historický potenciál – národné kultúrne pamiatky a archeologické náleziská, kultúrno-historické prvky i výtvarné prvky legislatívne nechránené,
- v riešenom území sa nachádza množstvo objektov s kultúrno-historickými a výtvarnými hodnotami, ktoré nie sú súčasťou ÚZPF, ale sú súčasťou krajiny – sú svedectvom histórie a dotvárajú krajinný ráz a kolorit územia (drobné výtvarné a stavebné kultúrno-historické prvky, novodobé prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, historické technické prvky):
- tento potenciál predstavuje súčasne limitujúce prvky v rámci rekonštrukcie, revitalizácie existujúcich urbanistických štruktúr a tiež v rámci predpokladanej novej zástavby,
- venovať pozornosť okruhu problémov:
- stavebno-technický stav niektorých prvkov a úprava bezprostredného okolia kultúrno-historických a výtvarných prvkov (poškodené fasády, strechy, striedky objektov, oplotenia, ...)
- povrchové a vzdušné vedenia technickej vybavenosti v bezprostrednej blízkosti objektov s kultúrno-historickými a výtvarnými hodnotami, umiestnenie prvkov malej architektúry vo vzťahu ku dopravnej a technickej vybavenosti,
- špecifická poloha historických kaplniek a prícestných krížov – v zástavbe, v parkovo upravenej zeleni alebo na verejnom zelenom priestranstve, nie vždy vhodne kompozične upravenom, rezervy v úprave zelene okolo historických objektov,
- rozmiestnenie súdobých plastík na verejných zelených priestranstvách, v plochách sprievodnej zelene pri cestných komunikáciách, nie vždy vhodne zakomponovaných,
- zmeny v kresbe krajinej štruktúry – historická krajinná štruktúra na území voľnej krajiny je výrazne pozmenená, krajina „stratila“ drobné plochy krajinej zelene, stratila tiež viaceré poľné cesty, meandre drobných vodných tokov a najmä bohatú sieť stromoradií a alejí
- odpady v kontraste s hodnotami kultúrnej krajiny – rozptýlený odpad, čierne skládky (najmä na zelených priestranstvách a pri okrajoch zástavby, pri záhradkárskech lokalitách, cestách).

2.8. Stresové javy a zdroje

2.8.1. Prírodné stresové javy (geodynamické javy)

2.8.1.1. Eróznno-akumulačné javy

Pod pojmom erózia pôdy sa rozumie rozrušovanie, premiestňovanie a ukladanie pôdných častíc pôsobením vody, vetra a iných exogénnych činiteľov. Erózia poľnohospodárskej pôdy predstavuje úbytok povrchovej najúrodnejšej vrstvy poľnohospodárskej pôdy bezprostredne spojený s úbytkom humusu a živín.

2.8.1.2. Vodná erózia

K hlavným faktorom podmieňujúcim intenzitu vodnej erózie patrí svahovitosť územia, rastlinný kryt, množstvo a intenzita zrážok a zrnitosť pôdy.

Vodná erózia pôdy má veľký význam pri modelovaní reliéfu krajiny, ale aj negatívny vplyv pri degradácii vlastností poľnohospodárskych pôd (dochádza k uvoľňovaniu a následnému transportu pôdných častíc, na ktoré sú relatívne pevne fixované živiny a organická hmota). Vodná erózia sa prejavuje znižovaním hĺbky pôdneho profilu, úbytkom organickej hmoty a živín, rovnako aj zhoršovaním pôdnej štruktúry.

Z pohľadu dlhodobého negatívneho efektu na produkčnú schopnosť pôd je erózia pôdy chápaná ako významná environmentálna hrozba. Hoci je vodná erózia prirodzený proces, neuvážená činnosť človeka môže významne ovplyvniť rýchlosť jej pôsobenia – nevhodné trasovania lesných ciest, výruby zelene (lesné porasty, nelesná drevinová vegetácia, skupiny stromov, líniová zeleň, brehové porasty,...), neudržiavané a zanášané, tiež napriamované potoky, nečistené zanášané studničky.

Časť riešeného územia je tvorená nížinou s nízkym sklonom reliéfu, ktorá nie je ohrozená vodnou eróziou alebo jej intenzita je len veľmi nízka.

So stúpajúcim sklonom terénu sa zvyšuje intenzita vodnej erózie. Extrémne sú vodnou eróziou ohrozené svahy Malých Karpát s najvyššími sklonmi.

K zvýšeným prejavom vodnej erózie dochádza taktiež na poľnohospodárskych pôdach bez vegetačného krytu alebo s minimálnym vegetačným krytom.

K zvýšeným prejavom vodnej erózie dochádza taktiež na poľnohospodárskych pôdach, na ktorých sa uplatňujú nesprávne poľnohospodárske postupy.

2.8.2. Veterná erózia

Významný vplyv na tento typ erózie má expozícia voči vetru, zrnitostné zloženie pôd a ich ochrana vegetačným krytom.

Veterná erózia pôsobí rozrušovaním pôdneho povrchu mechanickou silou vetra (abrázia), odnášaním rozrušovaných častíc vetrom (deflácia) a ukladáním týchto častíc na inom mieste (akumulácia). Týmto typom erózie sú spôsobené škody nielen na poľnohospodárskej pôde a v poľnohospodárskej výrobe, ale v jej dôsledku dochádza aj k zanášaniu komunikácií, vodných tokov a vytváraniu návejov a znečisťovaniu ovzdušia.

Vyššie stupne erózneho ohrozenia (vysoká a extrémna veterná erózia) sa môžu prejavovať na rovinách s ľahkými a stredne ťažkými pôdami. Stupeň ohrozenia zvyšujú poľnohospodárske pôdy bez vegetačného krytu.

Veternou eróziou sú najviac ohrozené najproduktívnejšie pôdy.

Veterná erózia sa prejavuje na veľkých blokoch ornej pôdy bez vegetačného krytu alebo s minimálnym vegetačným krytom na Podunajskej nížine.

Z hľadiska ohrozenia poľnohospodárskych pôd patrí prevažná časť riešeného územia do kategórie so žiadnou až slabou intenzitou erózie. Vyššie stupne erózneho ohrozenia (vysoká a extrémna erózia) sa môžu prejavovať na rovinách s ľahkými a stredne ťažkými pôdami.

K reálnej veternej erózii dochádza v severozápadnom cípe územia na stredne ťažkých pôdach.

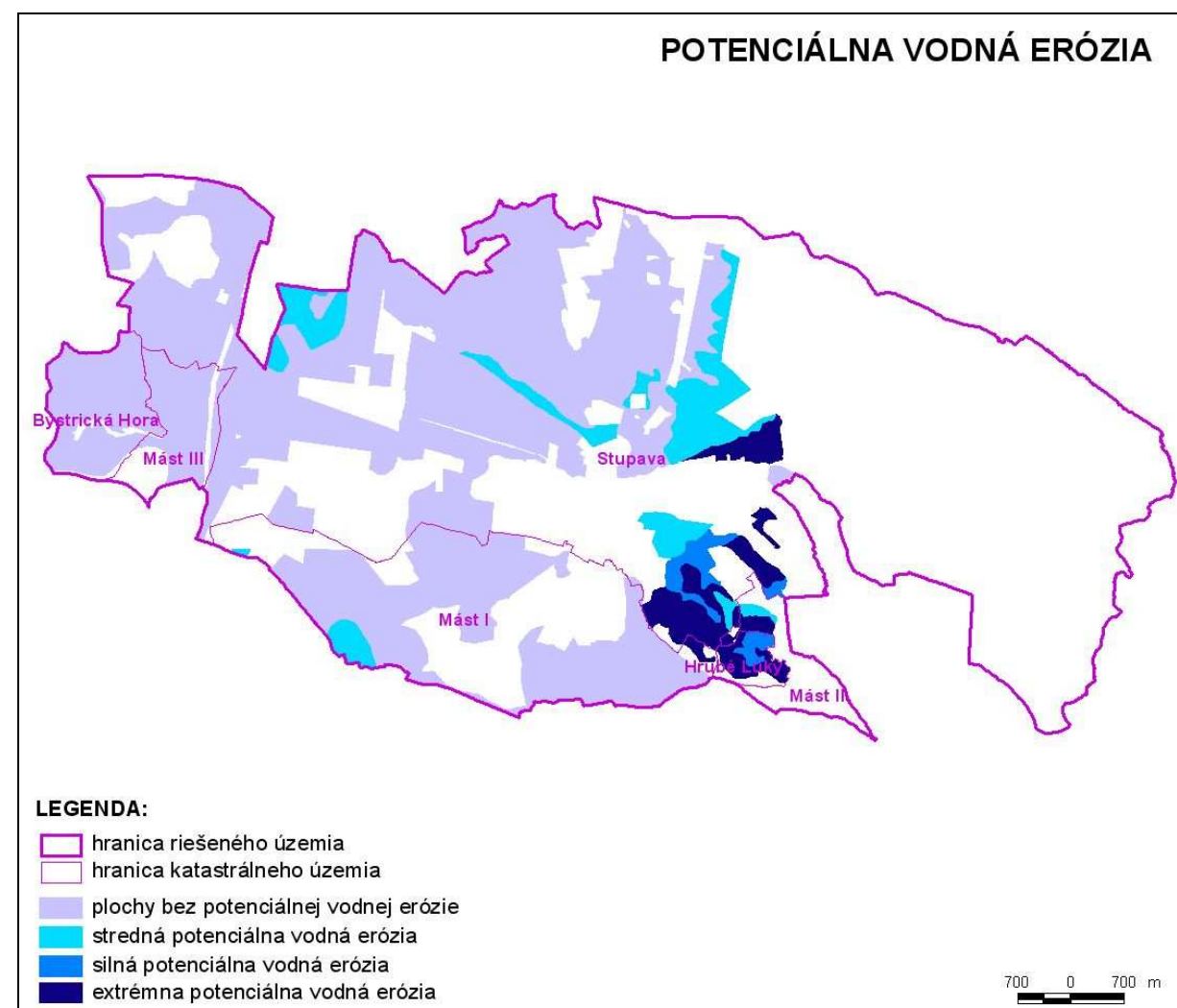
2.8.3. Náchylnosť pôdy na zhutnenie

Zrntostné zloženie pôdy a zastúpenie ílovitých častíc v nich ovplyvňuje mieru zhutnenia pôdy. Za pôdy primárne náchylné na zhutnenie sú považované ťažké pôdy. Sekundárna kompakcia je vyvolávaná nevhodným obhospodarovaním pôd (napr. pôdy obrábané ťažkými poľnohospodárskymi mechanizmami).

Zhutnenie pôd výrazne obmedzuje produkčný potenciál pôd. Kriticky znižuje retenciu vody v pôde, čím zhoršuje parametre vodného režimu v krajine.

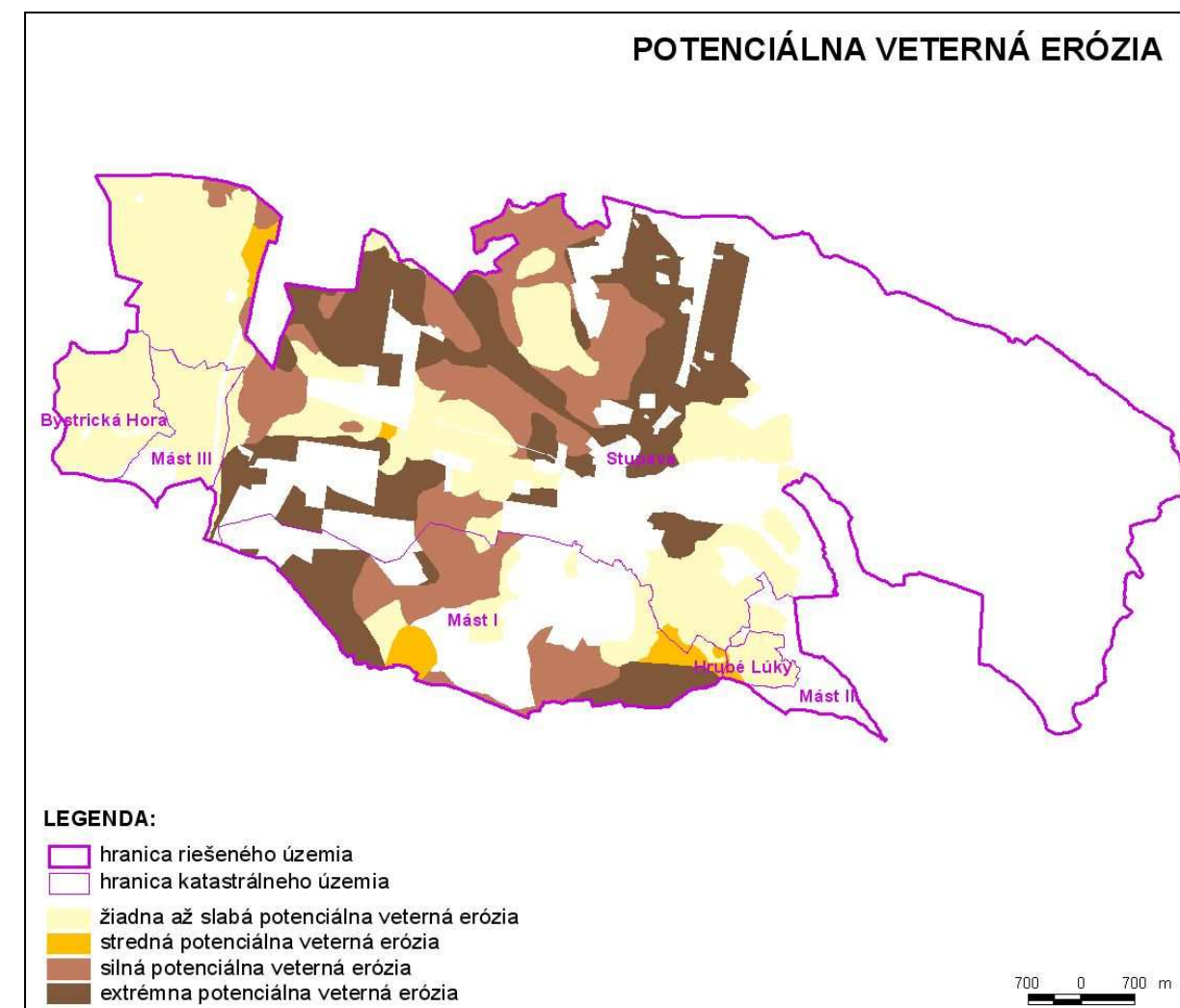
Poľnohospodárske pôdy riešeného územia sú bez kompakcie. Ohrozenie primárnym alebo sekundárnym zhutnením je zriedkavé.

Schéma 2.8.3-1: Priestorové vymedzenie plôch ohrozených reálnou vodnou eróziou na území mesta Stupava

Zdroj: Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy, 2012

Schéma 2.8.3-2: Priestorové vymedzenie plôch ohrozených reálnou veternou eróziou na území mesta Stupava

Zdroj: Výskumný ústav pôdozvedectva a ochrany pôdy, 2012

2.8.3.1. Rádioaktivita

Prírodné zdroje rádioaktivity sú súčasťou prírodného prostredia. Patrí k nim kozmické žiarenie a prirodzená rádioaktivita hornín, hydrosféry a atmosféry. Prirodzená rádioaktivita hornín je v podstate podmienená prítomnosťou prvkov K, U a Th. Tieto prvky emitujú gama žiarenie a podmieňujú vonkajšie ožiarovanie. Horniny používané ako stavebné suroviny sa stávajú zdrojom radiácie v budovách. Z tohto hľadiska je posúdenie rádioaktivity stavebných surovín a stavebných materiálov veľmi významné a je potrebné ho sústavne sledovať.

Radón vzniká v prírodnom prostredí prirodzeným rádioaktívnym rozpadom uránu U238, ktorý je v stopových množstvách prítomný vo všetkých horninách. Radón nie je stabilný, ale ďalej sa rozpadá na tzv. dcérske produkty. Tie sa viažu na aerosolové a prachové časti v ovzduší, s ktorými vstupujú do živého organizmu ingesciou a inhaláciou. V súčasnosti je známe, že ožiarovanie z radónu, resp. z jeho dcérskych produktov rozpadu je jedným z hlavných faktorov, ovplyvňujúcich zdravotný stav obyvateľstva. Obyvateľstvo je účinkom radónu vystavené predovšetkým v budovách. Zdrojom radónu v nich sú rádioaktívne prvky v podlaží budov, v ich stavebnom materiáli a vo vode. Z toho najdôležitejšiu záťaž predstavuje radón v pôdnom vzduchu, vnikajúci do budov z podlažia stavieb.

Vo sfére zabezpečovania kvality životného prostredia najmä funkčnej zložky bývania obyvateľstva ide o obmedzovanie vplyvu radónu v novovytváranom i v existujúcom obytnom prostredí. V novej výstavbe ide o predchádzanie škodlivým účinkom radónu predovšetkým lokalizáciou stavieb, voľbou stavebných materiálov a spôsobom prevedenia stavieb.

V rámci zámeru eliminovať expozíciu obyvateľstva radónovým rizikom na území Slovenska MŽP SR realizovalo úlohu Hodnotenie radónového rizika z geologického podložia miest s počtom obyvateľov nad 10 000 a okresných miest s vysokým a stredným rizikom. Cieľom tohto projektu bolo vytvoriť mapy radónového rizika jednotlivých miest, ktoré by slúžili ako podklad pre odbory životného prostredia krajských a okresných úradov, zdravotnícke ústavy a pod. a tým slúžili (pri ďalšej detailizácii výskumu) ako podklad pri plánovaní zástavby v aglomeráciách a pri realizácii programu sledovania radiačnej záťaže obyvateľstva z emisií radónu.

Vplyv prírodného žiarenia na obyvateľstvo sa posudzuje na základe merania a hodnotenia objemovej aktivity radónu (^{222}Rn) v pôdnom vzduchu a objemovej aktivity radónu v ovzduší stavieb. Radónové riziko vychádza z hodnôt objemovej aktivity radónu v pôdnom vzduchu a priepustnosti zemín a hornín pre plyny v území. V zmysle Vyhlášky MZ SR č. 528/2007 je smernou hodnotou na vykonanie opatrení proti prenikaniu radónu z podložia stavby pri výstavbe stavieb s pobytovými priestormi objemová aktivita radónu v pôdnom vzduchu na úrovni základovej ryhy.

Prezentované výsledky radónového prieskumu v riešenom území nie je možné použiť ako podklad pre detailné územné plánovanie a nenahradzujú podrobný radónový prieskum. Výsledky podávajú len základné informácie o radónovej situácii a slúžia ako podklad pre usmernenie ďalších činností.

Schéma 2.8.3.1: Prognóza radónového rizika v okolí mesta Stupava

Zdroj: mapový server ŠGÚDŠ, Mapy prírodnej rádioaktivity

Väčšina riešeného územia sa podľa schémy nachádza v oblasti so stredným radónovým rizikom (žltá). Zvyšok územia sa nachádza v oblasti s nízkym radónovým rizikom (modrá) a vysokým radónovým rizikom (ružová). Vysoké radónové riziko je zaznamenané vo východnej časti územia v Malých Karpatoch.

2.8.3.2. Svahové pohyby

Z hľadiska náchyllosti územia na zosúvanie možno celkovo územie hodnotiť ako slabo ohrozené na zosúvanie (Atlas krajiny SR, 2002). Náchylnosť územia na svahové pohyby závisí od geologickej štruktúry a typu hornín, ako aj od charakteru reliéfu, najmä sklonu svahov, hydrogeologických a klimatických pomerov. Svahové pohyby, najmä zosúvanie patria k najzávažnejším geologickým faktorom ohrozujúcim životné prostredie.

2.8.4. Sekundárne stresové javy a ich zdroje

Znečisťovanie zložiek životného prostredia zapríčinené rôznymi aktivitami človeka prebieha už veľmi dlho. Stupňovanie týchto procesov v posledných desaťročiach ohrozuje a viditeľne ničí najmä najcitlivejšie – biologické zložky krajiny a negatívne ovplyvňuje zdravotný stav obyvateľstva.

Na riešenie týchto problémov je nevyhnutné získať množstvo rýchlo dostupných, objektívnych a porovnateľných ekologických informácií, ktoré prispievajú k efektívnejším rozhodnutiam a opatreniam na zlepšenie životného prostredia a zachovanie trvalo udržateľného rozvoja.

Poskytovanie informácií o stave a vývoji jednotlivých zložiek životného prostredia je cieľom Informačného systému monitoringu životného prostredia. Informačný systém spolu s monitorovacím systémom životného prostredia je prostriedok, zabezpečujúci informácie o stave a trendoch v životnom prostredí pre viaceré úrovne používateľov.

Predmetom monitoringu životného prostredia Slovenskej republiky sú nasledovné zložky životného prostredia a naň pôsobiace vplyvy: ovzdušie, voda, pôda, biota (fauna, flóra), lesy, geologické faktory, odpady, cudzorodé látky v potravinách a krmivách, meteorológia a klimatológia, rádioaktivita v ŽP.

2.8.4.1. Znečistenie ovzdušia

Na znečistenie ovzdušia v riešenom území majú vplyv výraznou mierou činitele, ktoré sú situované priamo v jeho území, ale aj činitele pôsobiace v okolí tohto územia z príľahlých miest ako napr. Bratislava, Malacky a iné.

Z hľadiska zdrojov znečistenia sa podieľali na znečistení ovzdušia najmä centrálné tepelné zdroje, blokové kotolne, domáce kúreniská, v súčasnosti má najväčší vplyv na znečistenie ovzdušia automobilová doprava v centre mesta a prach z ulíc, nespevnených plôch a poľnohospodárskej pôdy, nakoľko väčšie priemyselné areály ako zdroje znečistenia ovzdušia sa v meste nevyskytujú. Prevádzkovatelia stacionárnych stredných a veľkých zdrojov znečistenia ovzdušia v meste Stupava v roku 2011 sú uvedený v nasledujúcej tabuľke.

V oblasti ochrany ovzdušia musia prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia plniť podmienky zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší, ktorý zrušil zákon č. 478/2002 o ochrane ovzdušia.

Podľa Prílohy č. 2 k vyhláške Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR č. 356/2010 Z. z., ktorou sa vykonávajú, patria technologické celky obsahujúce stacionárne zariadenia na spaľovanie palív medzi zdroje znečisťovania ovzdušia.

Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR, č. 357/2010 Z. z., sa ustanovujú požiadavky na vedenie prevádzkovej evidencie a rozsah ďalších údajov o stacionárnych zdrojoch znečisťovania ovzdušia.

Vyhláškou Ministerstva pôdohospodárstva, životného prostredia a regionálneho rozvoja SR, č. 363/2010 Z. z., sa ustanovuje monitorovanie emisií zo stacionárnych zdrojov a kvality ovzdušia v okolí, spôsob a požiadavky na zisťovanie a preukazovanie množstva vypúšťaných znečisťujúcich látok a údajov o dodržaní určených technických požiadaviek a všeobecných podmienok prevádzkovania.

Stav emisií v riešenom území zachytávajú nasledujúce tabuľky a grafy.

Tabuľka 2.8.4.1-1: Významné zdroje znečistenia ovzdušia v meste Stupava v roku 2011

Názov prevádzkovateľa	TZL (t)	SO _x (t)	NO _x (t)	CO (t)
Termming	0,065	0,008	1,262	0,509
Domov sociálnych služieb a zariadenie pre seniorov Kaštieľ	0,015	0,002	0,286	0,116
SBD-P Pezinok	0,015	0,002	0,284	0,115
ZŠ kpt. J. Nálepku Stupava	0,009	0,001	0,164	0,066
Vlastníci bytov a NP Račianska 69/B v zast. BYTY spol. s r. o.	0,008	0	0,13	0,052
CEVASERVIS	0,006	0,001	0,125	0,05
Stavebné bytové družstvo občanov	0,006	0,001	0,113	0,046
ELV-Servis s.r.o.	0,005	0,001	0,105	0,042
DURA AUTOMOTIVE BODY& GLASS SYSTEMS COMPONENTS	0,005	0,001	0,097	0,039
Grenoble	0,003	0	0,061	0,025
Tenis klub Stupava	0,002	0	0,046	0,018
LUBOCONS CHEMICALS	0,001	0	0,022	0,009
HOLCIM (SLOVENSKO) a.s.	0,206	0	0,027	0,005
FirstFarms Mast Stupava A/S	0	0	0	0
JURKI - HAYTON s.r.o.	0	0	0	0
Michal Síkora-Rýchločistiareň	0	0	0	0
ST Park	0	0	0	0
Technické služby Stupava	0	0	0	0

Zdroj: Národný Emisný Informačný Systém, 2012

V oblasti ochrany ovzdušia musia prevádzkovatelia zdrojov znečisťovania ovzdušia plniť podmienky zákona č. 137/2010 Z. z. o ovzduší.

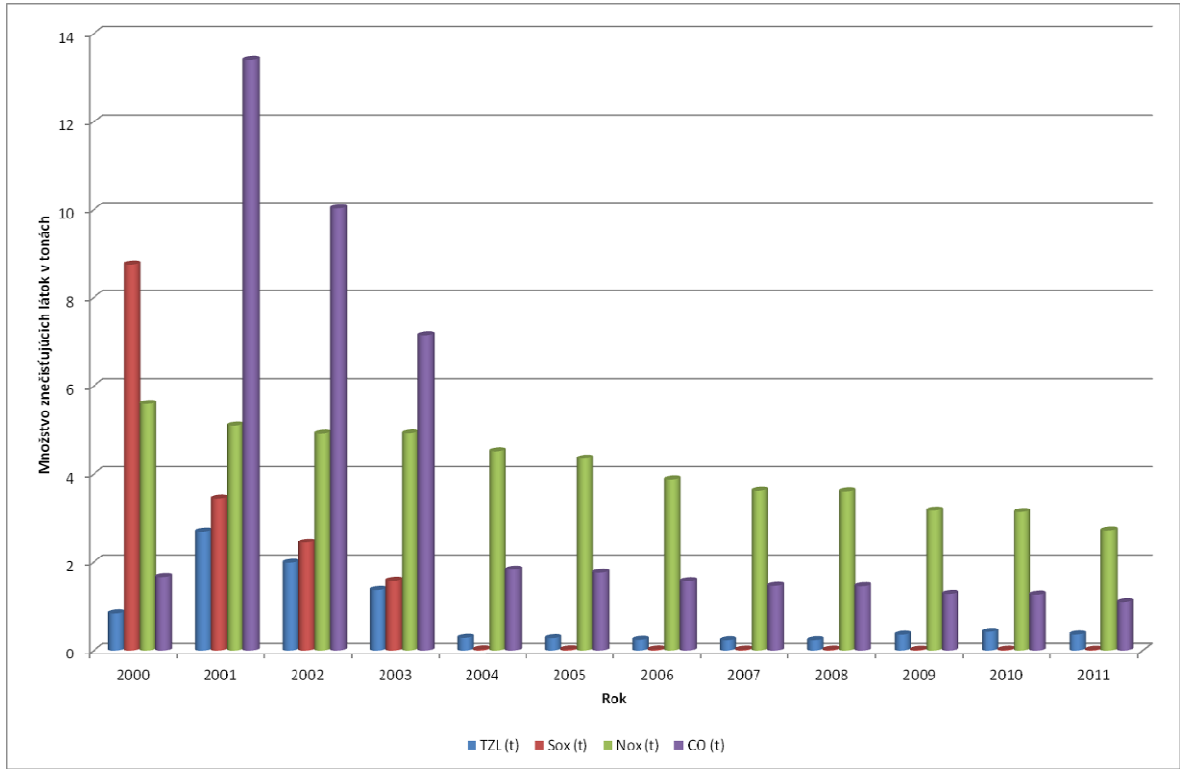
Stav emisií v riešenom území zachytávajú nasledujúce tabuľky a grafy.

Tabuľka 2.8.4.1-2: Počet vyprodukovaných emisií na území mesta Stupava od roku 2000 do roku 2011

Rok	Tuhé znečisťujúce látky (TZL)	Oxid siričitý (SO _x)	Oxidy dusíka – oxid dusnatý a oxid dusičitý (NO _x)	Oxid uhoľnatý (CO)
2000	0,83	8,752	5,595	1,658
2001	2,699	3,438	5,107	13,409
2002	1,988	2,438	4,921	10,031
2003	1,369	1,577	4,926	7,156
2004	0,275	0,026	4,52	1,826
2005	0,268	0,026	4,357	1,759
2006	0,231	0,024	3,885	1,567
2007	0,221	0,021	3,607	1,458
2008	0,222	0,02	3,592	1,449
2009	0,342	0,018	3,177	1,282
2010	0,406	0,019	3,144	1,267
2011	0,346	0,017	2,722	1,092

Zdroj: Národný Emisný Informačný Systém, 2012

Graf 2.8.4.1: Vývoj vyprodukovaných emisií na území mesta Stupava od roku 2000 do roku 2011

Zdroj: Zostavené na základe údajov NEIS, 2012

Znečisťujúce látky v ovzduší možno považovať z vodohospodárskeho hľadiska za zdroj znečistenia povrchových a podzemných vôd. Škodliviny v ovzduší tiež **poškodzujú vegetáciu**, a to mnohokrát vo väčšej miere ako živočíšne organizmy. Tuhé imisie usadené na povrchu rastlín vplyvajú na príjem energie, obmedzujú dýchanie, upchávajú sa prieduchy tuhými časticami. Podľa citlivosti na exhaláty možno rastliny deliť približne nasledovne (začínajúc od najcitlivejších):

- ihličnaté dreviny,
- listnaté dreviny,
- viacročné byliny,
- jednoročné byliny.

Veľkú citlivosť majú hlavné lesné dreviny smrek a jedľa. Problémom je aj poškodzovanie stanovištných podmienok drevín, porušenie vhodnej štruktúry lesných porastov, odumieranie koreňového systému.

2.8.4.2. Zatiaženie hlukom

Významné miesto v súbore stresových faktorov, ktoré zhoršujú kvalitu životného prostredia a tak nepriaznivo vplyvajú na flóru, faunu ako aj na zdravie človeka, zastáva hluk.

Najväčším zdrojom hluku v riešenom území je intenzívna cestná doprava cez stred mesta. Hluk z automobilovej dopravy predstavuje environmentálnu záťaž postihujúcu vnútro sídla a aj krajinu pozdĺž ciest zatienených intenzívnou dopravou. Je závislá najmä od intenzity a skladby dopravného prúdu a od charakteristík trasy cesty. Všeobecne možno konštatovať, že vysoká intenzita dopravy je typická predovšetkým pre cesty prvej triedy. Za najvýznamnejší zdroj hluku v riešenom území z celkového hľadiska je možné považovať úseky v okolí týchto komunikácií.

V západnej okrajovej časti mesta je zdrojom dopravy železničná trať č. 110 Bratislava – Kúty, trať je situovaná cca 3 km od zastavaného územia.

Okrem hluku z dopravy je potrebné spomenúť aj stacionárne zdroje hluku, ktorými sú predovšetkým areály a prevádzky priemyselnej a poľnohospodárskej výroby.

Z krajinno-ekologického hľadiska sú výraznými kolíziami dopravné ťahy prechádzajúce v bezprostrednej blízkosti obytných častí sídiel a chránených území.

Legislatívne je hluk v súčasnosti upravený vyhláškou MZ SR č. 549/2007 ktorou sa ustanovujú podrobnosti o prípustných hodnotách hluku, infrazvuku a vibrácií a o požiadavkách na objektivizáciu hluku, infrazvuku a vibrácií v životnom prostredí.

Zo Smernice Európskeho parlamentu a Rady 2002/49/EC vyplýva pre štáty EÚ povinnosť vypracovávať strategické hlukové mapy a akčné plány pre väčšie aglomerácie, pozemné komunikácie, železničné dráhy a letiská. Úlohou strategických hlukových štúdií nie je nahradiť hlukové štúdie požadované pri stavebnom konaní.

Hluková záťaž na území mesta Stupava je riešená v Strategickej hlukovej mape Bratislavskej aglomerácie (<http://www.laermkarten.de/bratislava/>).

Opatrenia, ktoré bude potrebné prijať na eliminovanie hluku v prostredí, súvisia hlavne s reorganizáciou dopravy. Ide najmä o vylúčenie tranzitnej dopravy z centra a jej riešenie mimo sídiel ako aj budovanie ochranných protihlukových bariér v miestach obytných štvrtí exponovaných zvýšenou hladinou hluku.

2.8.4.3. Kontaminácia pôdy

Riešené územie je poľnohospodársky intenzívne využívané. Realizovanie poľnohospodárskych, výrobných a ťažobných aktivít potenciálne zvyšuje nebezpečenstvo kontaminácie pôd. Potenciálnymi bodovými zdrojmi znečistenia pôd môžu byť čierne (príp. riadené) skládky odpadov, voľne roztrúsený odpad a hnojiská, a to na poľnohospodárskej ako aj lesnej pôde. V ich okolí sa môžu koncentrovať neznáme, často veľmi toxické látky.

V rámci Plošného prieskumu kontaminácie pôd (PPKP) na Slovensku sú obsahy kontaminujúcich látok v pôdach vo vybraných katastrálnych územiach sledované.

V rámci PPKP 2005 sa na obsah ťažkých kovov analyzovalo 861 pôdných vzoriek zo 71 poľnohospodárskych podnikov, čo predstavovalo 5 185 analýz na rozlohe 36 345,8 ha.

Z tejto rozlohy bolo v zmysle rozhodnutia MP SR č. 531/1994-540 nadlimitných 1 436,0 ha.

Tabuľka 2.8.4.3: Prehľad kontrolovanej rozlohy, počtu honov a parametrov v okrese Malacky v rámci PPKP 2005 /odberný rok 2004

Okres	Kontrolované hony		Sledované parametre	Nadlimitné		Nadlimitné parametre
	ha	počty		ha	počty	
Malacky	1 429,0	43	Pb, Cd, Cr, Ni, Hg, As	-	-	-

Zdroj: Správa o stave životného prostredia Slovenskej republiky v roku 2007

V rámci PPKP 2005 bolo sledovaných 1 429,0 ha poľnohospodárskych pôd v okrese Malacky. Vzorky na sledovanie znečistenia olovom, kadmium, chrómom, niklom, ortuťou a arzénom, boli odoberané zo 43 honov. Na základe reprezentatívnych vzoriek neboli na pôde zistené žiadne nadlimitné obsahy ťažkých kovov.

2.8.4.4. Acidifikácia pôdy

Pôdna reakcia je jedným z najdôležitejších faktorov ovplyvňujúcich pôdnu úrodnosť. Má vplyv na púťanie a rozpustnosť živín, na zlepšenie štruktúrneho stavu pôdy a tvorbu humusu. Je jedným z indikátorov, ktoré určujú ekologickú stabilitu agrárnej krajiny. Hodnotí sa na základe výsledkov agrochemického skúšania pôd na Slovensku (ASP), ktoré v laboratóriu vykonáva Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky za obdobie piatich rokov.

ASP je súčasťou agrárnej politiky od úrovne podniku pri voľbe racionálneho hnojenia až po makroekonomické využitie.

Výsledky ASP poslúžia ako podklad pre programy v oblasti výroby rastlinných komodít, ako podklad pre opatrenia environmentálnej prevencie a správy poľnohospodárskej pôdy vo vlastníctve štátu.

Posledné výsledky o pôdnej reakcii sú vyhodnotené za roky 2000-2005, kedy prebiehal XI. cyklus ASP.

Tabuľka 2.8.4.4: Pôdna reakcia v okrese Malacky (%)

Okres	Pôda extrémne kyslá	Pôda silne kyslá	Pôda kyslá	Pôda slabo kyslá	Pôda neutrálna	Pôda alkalická	Pôda silne alkalická
	< 4,5	4,6 – 5,0	5,1 –	5,6 – 6,5	6,6 – 7,2	7,2 – 7,7	7,7 <
Malacky	1,67	4,42	10,99	42,57	31,10	8,97	0,27
Bratislavský kraj	0,80	2,65	6,65	29,84	26,88	32,80	0,39

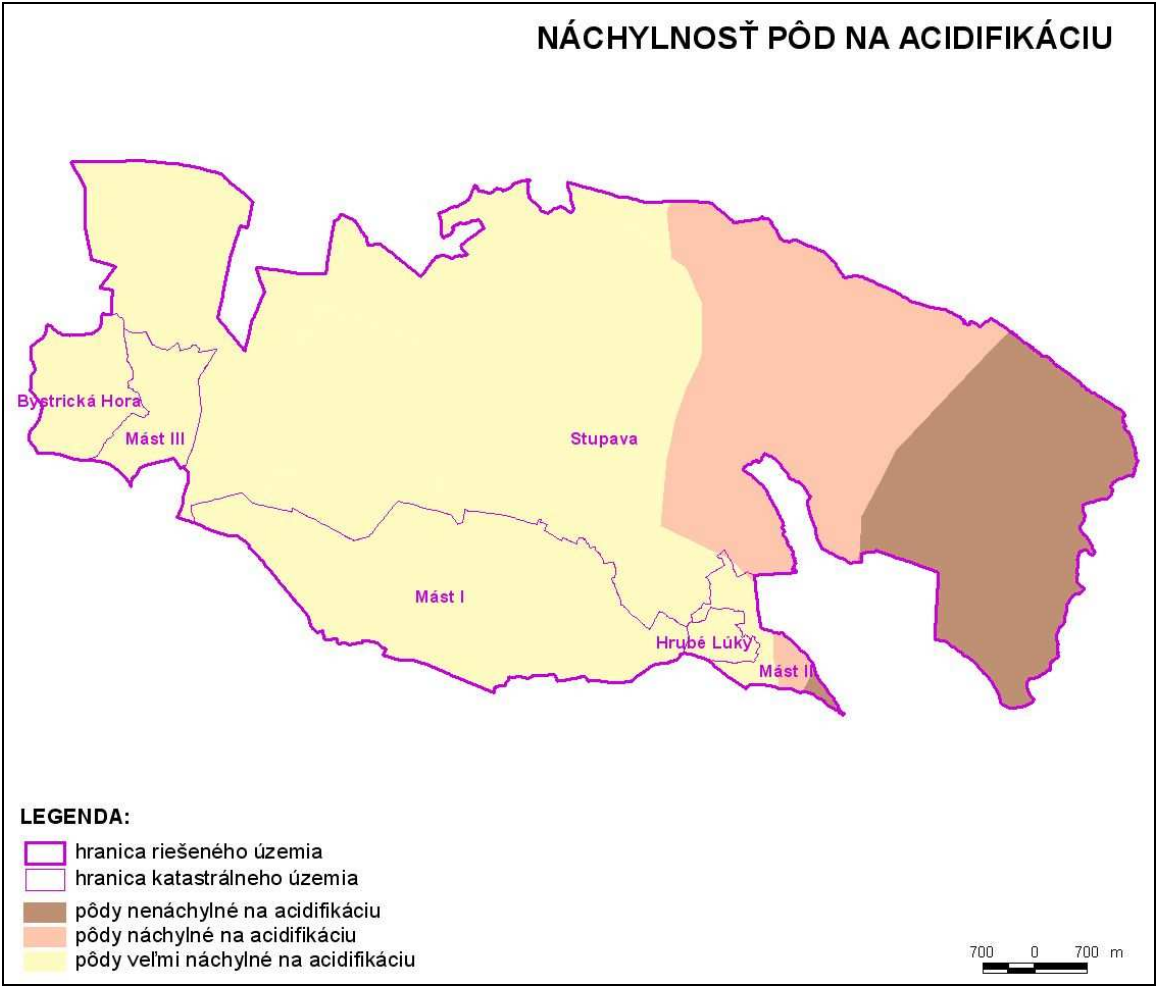
Zdroj: Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky, 2007

V rámci XI. cyklu ASP bolo na Slovenku odskúšaných 1 491 230,8 ha poľnohospodárskej pôdy. To je 61,3 % z celkovej výmery poľnohospodárskej pôdy na Slovensku. V Bratislavskom kraji bolo odskúšaných 68 691 ha poľnohospodárskej pôdy. Výsledkom je, že najväčšie percentá výmery odskúšaných pôd (cca 90 %) sú zaradené do kategórie slabo kyslých až alkalických pôd.

Podľa XI. cyklu ASP v okrese Malacky je najviac zastúpená pôda slabo kyslá a neutrálna pôda s pH od 5,6 do 7,2.

Na Slovensku sa zaznamenáva pozvoľný trend acidifikácia našich pôd a pokles alkalických pôd.

Schéma 2.8.4.4: Priestorové vymedzenie plôch náchylných na acidifikáciu na území mesta Stupava

Zdroj: Atlas krajiny Slovenskej republiky, 2002

2.8.4.5. Znečistenie vôd

Slovenská republika sa vstupom do Európskej únie zaviazala plniť požiadavky spoločenstva v oblasti ochrany, využívania, hodnotenia a monitorovania stavu vôd zastrešené rámcovým dokumentom známym pod názvom Rámcová smernica o vode – RSV (Water Framework Directive 2000/60/EC). Rámcová smernica bola transponovaná do zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách a o zmene zákona SNR č. 372/1990 Zb. o priestupkoch v znení neskorších predpisov (vodný zákon) a vyhlášky č. 418/2010 Z. z. Do nového zákona boli premietnuté aj jednotlivé princípy z príslušných smerníc EÚ. Ide najmä o:

- všestrannú ochranu vôd vrátane vodných ekosystémov a od vôd priamo závislých ekosystémov v krajine,
- účelné a hospodárne a trvalo udržateľné využívanie vôd,
- manažment povodí a zlepšenie kvality životného prostredia a jeho zložiek,
- znižovanie nepriaznivých účinkov povodní a sucha,
- definuje citlivé a zraniteľné oblasti a uvádza kritéria na ich identifikáciu.

V oblasti problematiky vôd je potrebné rešpektovať schválené strategické dokumenty na úseku vodného hospodárstva a to Plán manažmentu správneho územia povodia Dunaj, plány manažmentu príslušných čiastkových povodí (územie Stupavy je zaradené do plánu manažmentu čiastkového povodia Moravy) a Koncepciu vodohospodárskej politiky do roku 2015.

Hodnotenie kvality povrchových vôd

Slovenská republika sa v súčasnosti nachádza v štádiu zmien v oblasti hodnotenia stavu povrchových vôd. Tieto zmeny vyplývajú z procesu implementácie Rámcovej smernice o vode a súvisiacich smerníc Európskej únie v sektore voda.

Každý ukazovateľ bol vyhodnotený či spĺňa uvedený limit, alebo ho prekračuje. V súčasnej dobe je Nariadenie vlády SR č. 296/2005 Z. z. zrušené a je nahradené Nariadením vlády č. 269/2010 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na dosiahnutie dobrého stavu vôd. V rokoch 2007-2008 sa hodnotila kvalita vody ešte podľa Nariadenia vlády SR č. 296/2005 Z. z.

Tabuľka 2.8.4.5: Zoznam vyhodnotených miest odberov kvality povrchových vôd nespĺňajúce limity podľa Nariadenia vlády 296/2005 a hodnotených podľa STN 75 7221 (IV. – V. trieda kvality) za obdobie 2007 – 2008

Map. číslo	TOK	MIESTO ODBERU	Riečny km	Hodnotenie podľa Nariadenie vlády SR 296/2005				podľa STN 75 7221	
				Nevyhovujú pre tieto ukazovatele:				IV. trieda	V. trieda
				Základné fyzikálno-chemické	Biologické a mikrobiologické	Mikropo-lutanty	Organické polutanty		
II.OBLASŤ POVODIA VÁHU									
Čiastkové povodie Nítry									
D13	MALINA	ZOHOR	4,2	N-NO ₂				P-PO ₄	
D84	ZOHORSKÝ KANÁL	ÚSTIE	2,0	O ₂ , ChSK _{Cr} , BSK ₅ (ATM), N-NO ₂				P-PO ₄ , ChSK _{Cr}	O ₂

Zdroj: Kvalita povrchových vôd na Slovensku 2008, SHMÚ, 2009

Kvalitu povrchových vôd najvernejšie reprezentujú dve miesta odberov kvality povrchových vôd a to na toku Malina a ústia Zohorského kanála do toku Maliny. Celkovo bola sledovaná kvalita povrchových vôd v povodí Moravy na 16 miestach. Z hľadiska množstva vypúšťania komunálnych odpadových vôd sú významné najmä čistiarne odpadových vôd. Na sledovanom toku Maliny majú vplyv zdroje znečistenia vôd situované najmä mimo riešeného územia (výrobné areály v Malackách a iné). V odberovom mieste Malina – Zohor nespĺňal limit podľa nariadenia vlády ukazovateľ dusitanový dusík. V ústí Zohorského kanála boli prekročené štyri ukazovatele: rozpustený kyslík, ChSKCr, BSK5 (ATM) a dusitanový dusík. V 5. triede hodnotenia kvality vôd sa nachádzali ukazovatele rozpustený kyslík a v 4. triede to boli fosforečnany a ChSKCr.

Hodnotenie kvality podzemných vôd

Na Slovensku bolo vymedzených 75 vodných útvarov podzemných vôd (16 kvartérnych a 59 predkvartérnych), v ktorých boli monitorované podzemné vody.

Do územia mesta Stupavy zasahuje 1 kvartérny útvar (SK1000100P) a 2 predkvartérne útvary (SK200010FK, SK200020OP).

SK1000100P Medzizrnové podzemné vody kvartérnych náplavov Viedenskej panvy oblasti povodia Dunaj

V útvare sú zastúpené najmä aluviálne a terasové štrky, piesčité štrky a piesky. Podzemné vody sú ovplyvňované najmä antropogénnou činnosťou, ktorá je hlavným dôvodom zmien v chemickom zložení podzemných vôd. Vplyvom využívania územia na poľnohospodársku činnosť pozorujeme zvýšené koncentrácie NO₃-.

SK200010FK Puklinové a krasovo – puklinové podzemné vody Pezinských Karpát oblasti povodia Dunaj

V útvare sú zastúpené horniny najmä ako vápence, brekcie, granity a granodiority. Limitné hodnoty podľa nariadenia nespĺňal iba ukazovateľ pH, všetky ostatné ukazovatele spĺňali požiadavky nariadenia.

SK2000200P Medzizrnové podzemné vody západnej časti Viedenskej panvy oblasti povodia Dunaj
V útvare sú zastúpené horniny najmä ako brakické až sladkovodné piesky a piesčité íly. Limitné hodnoty boli prekročené v ukazovateľoch pH, Fecl_k a Mn. Zo stopových prvkov neboli namerané nadlimitné koncentrácie v žiadnom odbernom objekte.

Chránené vodohospodárske oblasti

Za chránené vodohospodárske oblasti sa považujú oblasti, ktoré svojimi prírodnými podmienkami tvoria významnú oblasť prirodzenej akumulácie vôd. Podmienky ochrany vôd v CHVO sú upravené podľa §31 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách.

Do riešeného územia nezasahuje žiadna chránená vodohospodárska oblasť.

Geotermálne a minerálne vody

Minerálna voda je definovaná ako podzemná voda, ktorá sa od obyčajných podzemných vôd podstatne odlišuje svojimi osobitými prírodnými vlastnosťami, predovšetkým svojím zložením, obsahom minerálnych látok, stopových prvkov, teplotou a fyziologickými účinkami na ľudský organizmus. Prírodné minerálne vody sú vody v prírodných prameňoch i v umelých záchytných objektoch, ktoré majú v mieste výveru obsah rozpustených pevných látok viac ako 1 000 mg/l a taktiež viac ako 1 000 mg/l rozpustného CO₂.

Podľa registra minerálnych prameňov MZ SR – inšpektorátu kúpeľov a žriediel a podľa Mapy minerálnych a termálnych vôd Slovenska (O. Franko, L. Melioris, 1998) nie je na území mesta Stupava evidovaný žiadny minerálny prameň ani termálny prameň.

Geotermálne vody sú prírodné vody ohriate zemským teplom tak, že ich teplota po výstupe na zemský povrch je vyššia ako priemerná ročná teplota vzduchu v danej lokalite.

Na území mesta Stupava nie je evidovaný žiadny zdroj geotermálnych vôd.

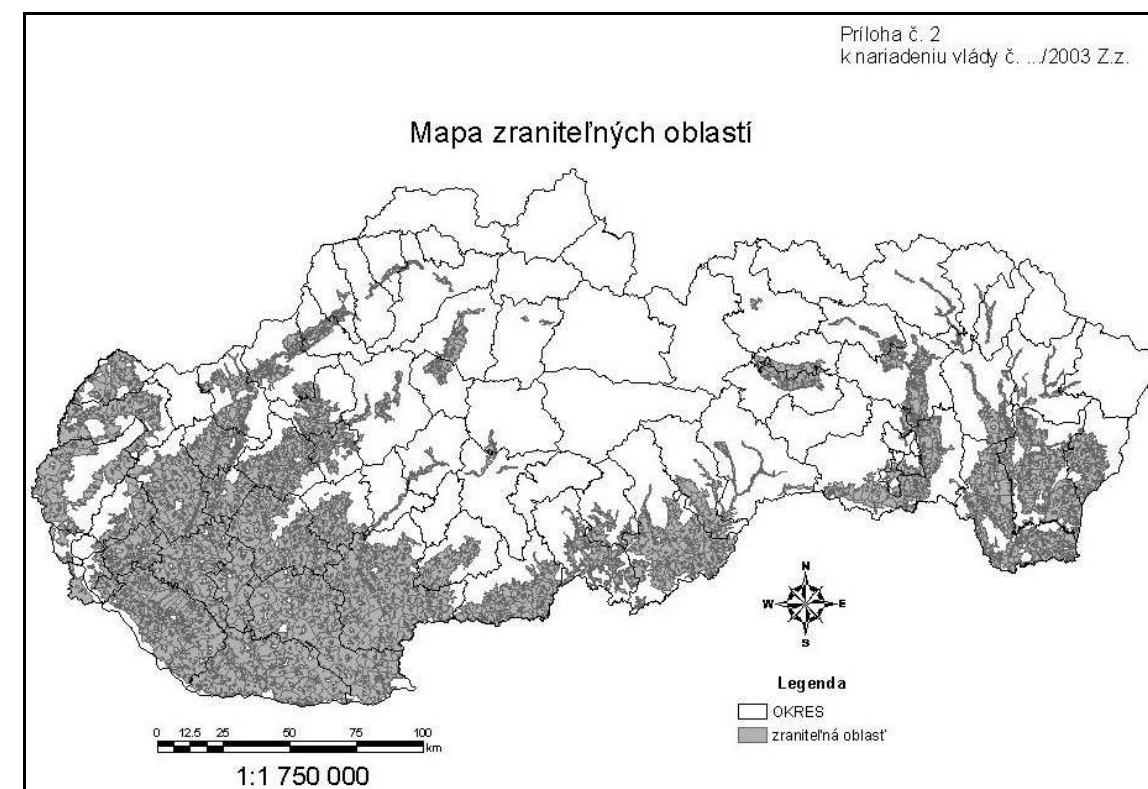
Citlivé a zraniteľné oblasti

Nariadenie vlády č. 617/2004 Z. z. ustanovuje citlivé a zraniteľné oblasti podľa § 33 a 34 zákona č. 364/2004 Z. z. o vodách. Podľa tohto nariadenia sú za citlivé oblasti vyhlásené vodné útvary povrchových vôd, v ktorých dochádza alebo môže dôjsť v dôsledku zvýšenej koncentrácie živín k nežiaducemu stavu kvality vôd, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sú využiteľné ako vodárenské zdroje a ktoré si vyžadujú v záujme zvýšenej ochrany vôd vyšší stupeň čistenia vypúšťaných odpadových vôd.

Zraniteľné oblasti sú poľnohospodársky využívané územia, z ktorých odtekajú vody zo zrážok do povrchových vôd alebo vsakujú do podzemných vôd, v ktorých je koncentrácia dusičnanov vyššia ako 50 miligramov na liter alebo sa môže v blízkej budúcnosti prekročiť.

Poľnohospodársky využívané pozemky na území mesta Stupava, okrem časti pohoria Malé Karpaty, patria podľa prílohy č. 1, Nariadenia vlády č. 617/2004, ktorým sa ustanovujú citlivé oblasti a zraniteľné oblasti medzi zraniteľné oblasti.

Obrázok 2.8.4.5: Mapa zraniteľných oblastí

Vodárenské toky a vodohospodársky významné vodné toky

Vodárenské toky sú vodné toky alebo úseky vodných tokov, ktoré sa využívajú ako vodárenské zdroje alebo sa môžu využívať ako vodárenské zdroje na odber pre pitnú vodu. Zoznam vodárenských tokov ustanovuje vyhláška MŽP SR č. 211/2005 Z. z. (Príloha č. 2), ktorou sa ustanovuje zoznam vodohospodársky významných vodných tokov a vodárenských vodných tokov.

V riešenom území sa nenachádzajú vodárenské toky využívané ako vodárenské zdroje alebo ako vodárenské zdroje na odber pitnej vody.

Medzi vodohospodársky významné vodné toky sú v riešenom území zaradené:

- Morava
- Stupavský potok
- Mláka
- Malina
- Zohorský kanál
- Suchý potok

2.8.4.6. Odpadové hospodárstvo

Právna úprava odpadového hospodárstva sa vykonáva zákonom č. 223/2001 Z. z. o odpadoch v znení neskorších predpisov. Katalóg odpadov sa ustanovuje vyhláškou Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 284/2001 Z. z. v znení vyhlášky č. 409/2002 Z. z. a vyhlášky č. 129/2004 Z. z.

Od roku 1993 sú v Slovenskej republike (SR) v súlade so štátnou environmentálnou politikou pre potreby definovania úloh strategického a koncepčného rozvoja odpadového hospodárstva z úrovne štátu vypracovávané Programy odpadového hospodárstva Slovenskej republiky (POH SR).

Pri riešení problematiky odpadového hospodárstva je potrebné vychádzať z Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2011-2015 schváleného Vládou SR vo februári 2012.

Hlavným cieľom odpadového hospodárstva SR do roku 2015 je minimalizácia negatívnych účinkov vzniku a nakladania s odpadmi na zdravie ľudí a životné prostredie. V odpadovom hospodárstve je potrebné uplatňovať princípy blízkosti, sebestačnosti a pri vybraných prúdoch odpadov aj rozšírenú zodpovednosť výrobcov okrem všeobecne zavedeného princípu „znečisťovateľ platí“. Pri budovaní infraštruktúry odpadového hospodárstva je potrebné uplatňovať požiadavku najlepšie dostupných techník alebo najlepších environmentálnych postupov.

Strategickým cieľom je odpadového hospodárstva je odklonenie odpadov od skládkovania, resp. znižovanie množstva odpadov ukladaných na skládky odpadov. K tomu je potrebné nasledovné:

- predchádzať vzniku odpadov, znižovať nebezpečné vlastnosti odpadov, podporovať opätovné využitie výrobkov,
- nakladať s odpadom v danom území ideálne v spojení s racionálnym využitím energie vyrobenej z odpadov v tomto území,
- podporovať použité materiálov získaných z recyklovaných odpadov.

Ciele odpadového hospodárstva do roku 2015 a opatrenia na dosiahnutie týchto cieľov sú obsahom záväznej časti (kapitoly 3.1 a 3.2) Programu odpadového hospodárstva Slovenskej republiky na roky 2011-2015 (dostupné <http://www.minzp.sk/sekcie/temy-oblasti/odpady-obaly/poh/poh-2011-2015/>).

Mestá a obce od roku 2010 zaviedli povinný separovaný zber štyroch zložiek komunálneho odpadu, ktorými sú papier, plasty, sklo a kovy, čo je splnené aj v prípade mesta Stupava. Pravidelný odvoz a likvidáciu odpadu zabezpečujú Technické služby Stupava, s r.o.

Mesto Stupava zabezpečuje odvoz komunálneho odpadu na skládku v ASA Zohor, ktorá je v tesnom kontakte s hranicami mesta. Predpokladaný objem uloženia na skládku v nasledujúcich rokoch je 4 000 až 4 200 ton komunálneho odpadu.

Na území mesta Stupava sa v minulosti nachádzala skládka TKO Žabáreň, kazety boli prevádzkované od roku 1985 do roku 2009.

V nasledujúcej tabuľke sú zaznamenaný stav nakladania s odpadom v celom okrese Malacky.

Tabuľka 2.8.4.6: Produkcia odpadu a nakladanie s odpadom v okrese Malacky (vybrané ukazovatele za časové obdobie rokov 2006-2010)

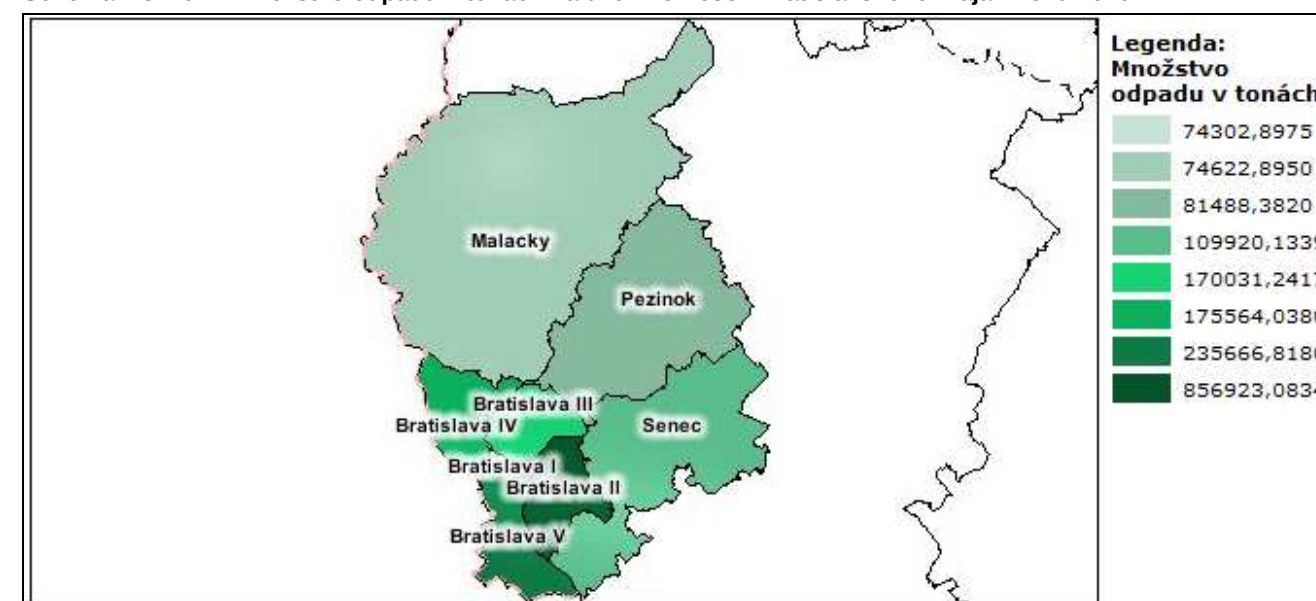
Odpady	Množstvo odpadov v tonách				
	2006	2007	2008	2009	2010
Všetky odpady	88342,20	84782,24	80789,83	119688,84	74622,90
Nebezpečné odpady	6789,03	3532,93	4072,11	4428,89	5222,45
Ostatné odpady	81553,16	81249,30	76717,72	115259,95	69400,44
Zneškodňovanie skládkovaním	38225,39	47468,65	39035,68	58936,06	42550,00

Zdroj: ČMS Odpady, <http://cms.enviroportal.sk/odpady/verejne-informacie.php>

Zber, vývoz a uloženie odpadu sa realizuje z rôznych druhov zberných nádob (objemy 110 l, 120 l, 240 l, 1 100 l, veľkoobjemové kontajnery, uličné odpadové nádoby, nádoby a vrecia na separovaný zber papiera, skla, plastov, tetrapakov).

Porovnanie produkcie odpadov na úrovni okresov v Bratislavskom kraji znázorňuje nasledujúca schéma. V okrese Malacky bolo vyprodukované druhé najmenšie množstvo odpadov.

Schéma 2.8.4.6: Množstvo odpadu v tonách na území okresov Bratislavského kraja v roku 2010

Zdroj: ČMS Odpady, <http://cms.enviroportal.sk/odpady/verejne-informacie.php>

Komunálnym odpadom sa rozumie odpad vznikajúci a zbieraný v obciach s ktorým obce hospodária (využívajú resp. zneškodňujú). Patria sem odpady, ktoré vznikajú pri prevádzke domácností, občianskej a technickej vybavenosti, živností, dopravy, rekreácie a športu vrátane odpadu, ktorý vzniká pri údržbe a čistení verejných komunikácií a odpadu zo zelene, ktorý vzniká pri údržbe verejnej zelene.

Využívaný komunálny odpad je množstvo odpadu z celkového komunálneho odpadu, ktoré bolo materiálno využité ako druhotná surovina, ďalej množstvo, ktoré sa použije na kompostovanie a tiež množstvo energeticky využívané, ktoré sa používa ako prídavné palivo v spaľovni. Sem nie je možné zaradiť odpad, ktorý sa zneškodňuje v zariadeniach určených na spaľovanie odpadu.

Zneškodňovaný komunálny odpad je množstvo odpadu z celkového komunálneho odpadu, ktoré sa zneškodňuje skladovaním na katastrálnom území obce, skladovaním mimo územia obce, ďalej odpad ktorý bol použitý energeticky ako palivo a odpad bez energetického použitia spaľovaný v zariadeniach určených na spaľovanie odpadov.

Je potrebné upozorniť, že podľa § 39 ods. 14 zákona č. 223/2001 Z. z. o odpadoch, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2010 sú obce povinné zaviesť separovaný zber papiera, plastov, kovov, skla. podľa § 18 ods. 3 písm. m) zákona 223/2001 Z. z. o odpadoch, ktorý nadobudol účinnosť 1. januára 2006 sa zakazuje zneškodňovať biologicky rozložiteľný odpad zo záhrad a z parkov vrátane odpadu z cintorínov a z ďalšej zelene na pozemkoch právnických osôb, fyzických osôb a občianskych združení, ak sú súčasťou komunálneho odpadu.

2.8.5. Pásma hygienickej ochrany (PHO) technických objektov

Ochranné pásma vyplývajú z príslušných právnych predpisov a noriem Slovenskej republiky. Podrobnejšie sú popísané v textovej časti prieskumov a rozborov územného plánu mesta Stupava.

3. KRAJINNOEKOLOGICKÁ SYNTÉZA

3.1.1. Typy krajinnoekologických komplexov

Mapa krajinno-ekologických komplexov (KEK) bola spracovaná v m. 1:100 000 metódou nakladania máp. Reprezentuje synteticky spracovaný súbor analytických informácií o abiotických, biotických, technických a socioekonomických zložkách krajiny, opísaných v predchádzajúcich častiach dokumentu.

Model krajinno-ekologických komplexov identifikovaných v riešenom území, je možné zapísať ako:

KEK = (ABK, SKŠ, P-SEJ, N-SEJ), kde jednotlivé kódy charakterizujú nasledovné atribúty:

ABK abiokomplex

SKŠ súčasná krajinná štruktúra

P-SEJ pozitívny socioekonomický jav

N-SEJ negatívny socioekonomický jav.

Homogénny obsah krajinno-ekologických komplexov predurčuje v základných rysoch ich rovnakú reakciu na zásahy človeka. Preto pri ďalšom spracovaní bude vytvorená rámcová schéma návrhov ekostabilizačných opatrení, zhodnotených v ďalších krokoch územnoplánovacieho procesu. Tie by mali pomôcť optimalizovať využitie zdrojov a potenciálov krajiny v smere k udržateľnosti.

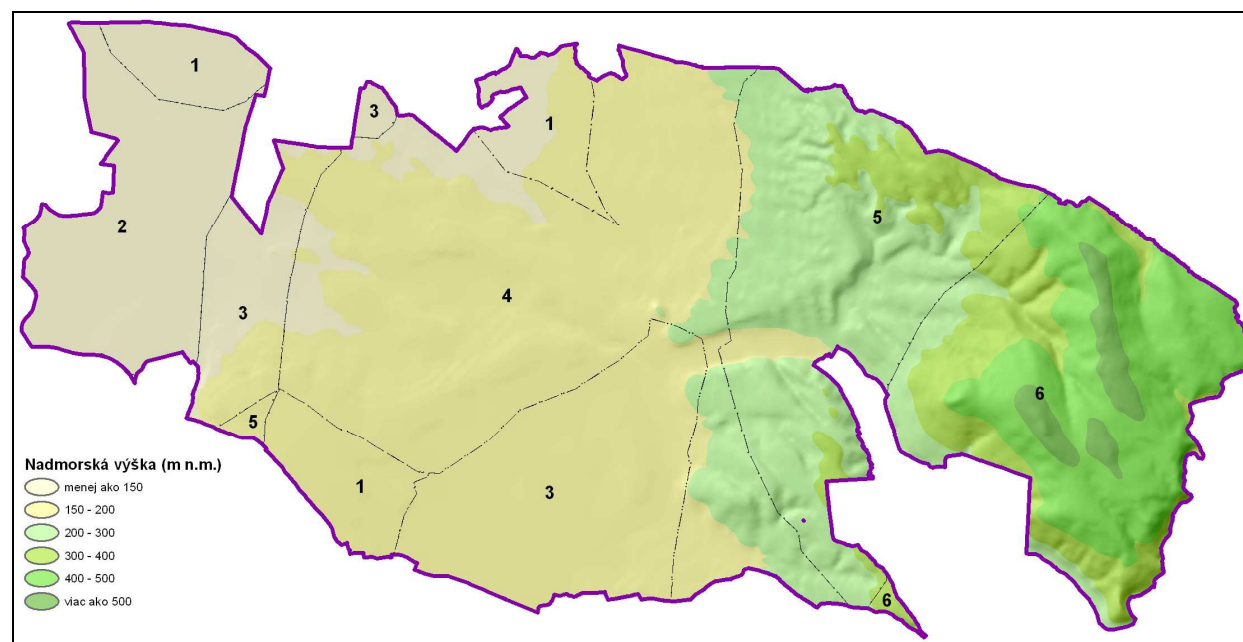
Prekrytím abiotických komplexov so súčasnou krajinnou štruktúrou vzniknú krajinnoekologické komplexy. V riešenom území boli vymedzených šesť typov krajinnoekologických komplexov.

V nasledujúcej tabuľke a schéme sú uvedené zjednodušené krajinno-ekologické komplexy:

Tabuľka 3.1.1: Krajinnoekologické komplexy (KEK) na území mesta Stupava

P.č	Krajinnoekologický komplex	Typy krajinnoekologického komplexu	Vegetácia
1.	KEK tabúľ a pláňav	pláňava (dunová rovina)	s mozaikou poľnohospodárskych kultúr a ornej pôdy
2.	KEK nížinných depresíí	nížinná depresia	s trávnyimi porastmi a mozaikou iných poľnohospodárskych kultúr a lesov
3.	KEK nížinných depresíí	nížinná depresia	s prevahou ornej pôdy
4.	KEK zvlnených rovín	riečna terasa	s prevahou ornej pôdy
5.	KEK pahorkatín	pahorkatina alebo nízke plošinné predhorie	s prevahou listnatých lesov
6.	KEK vrchovín na karbonátových a pestrých horninách	krasová vrchovina al. vrchovina na pestrých karbonátových a nekarbonátových horninách	s prevahou listnatých lesov

Schéma 3.1.1: Vymedzenie krajinnoekologických komplexov na území mesta Stupava

Zdroj: Spracované podľa Atlasu krajiny SR (2002)

3.2. Krajinnoekologická interpretácia

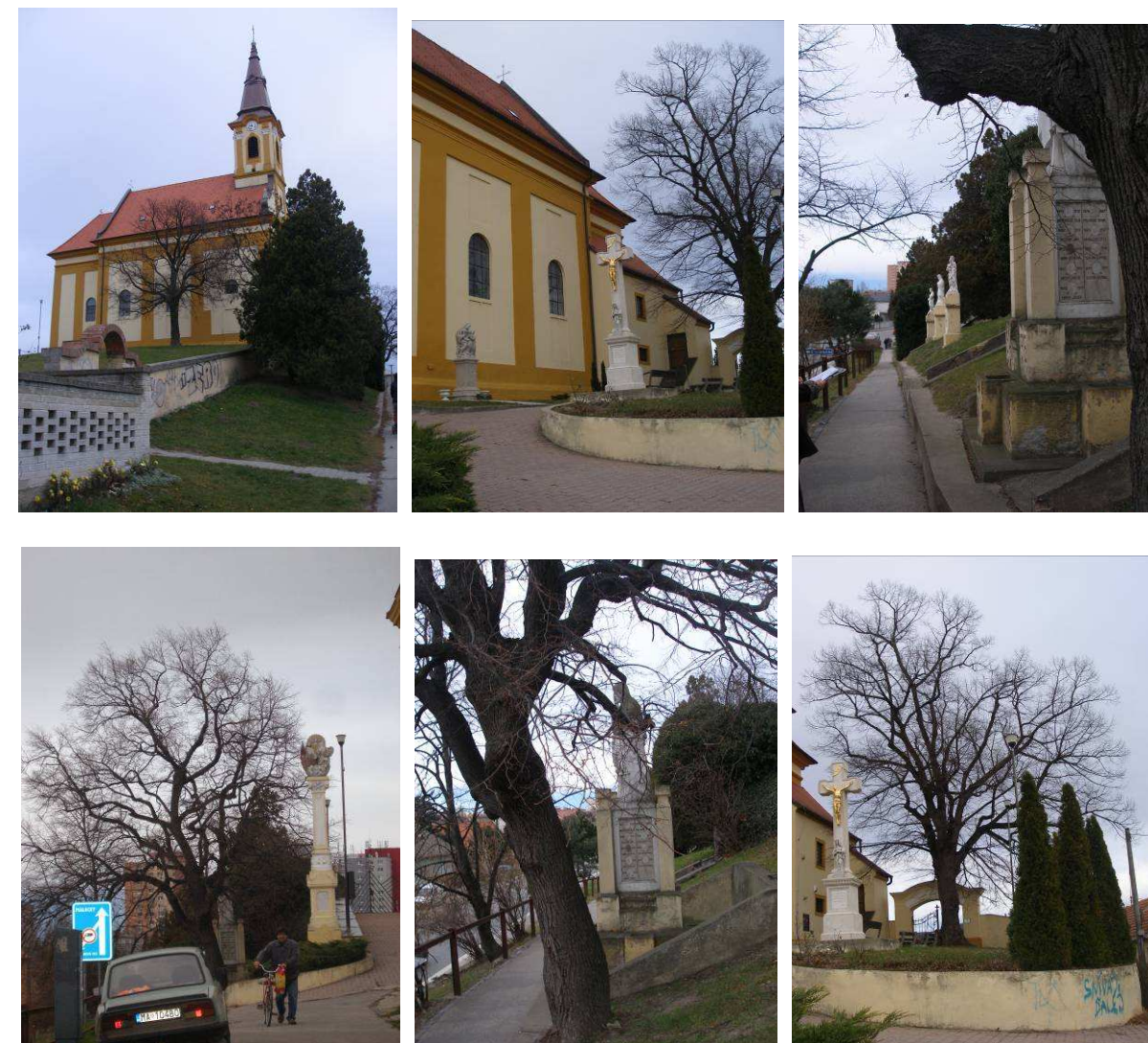
3.2.1. Estetické vnímanie krajiny

- vyššie spomenuté javy a problémy narúšajú estetické vnímanie krajiny, ...

Hodnotu estetického pôsobenia krajinného obrazu, ktorý je prejavom krajinej štruktúry nie je možné kvantifikovať, je možné ho posúdiť len kvalitatívne (stupeň pozitívnych zážitkov človeka pri pobyte v krajine).

Za najvýznamnejšie faktory, ktoré podmieňujú estetický ráz kultúrnej krajiny možno považovať osídlenie (druh, dobu a hustotu), spôsob poľnohospodárskeho využitia, lesné hospodárstvo (spôsob hospodárenia), komunikácie, energovody a priemysel vrátane ťažby surovín. V zásade možno konštatovať, že uvedené aktivity so zvyšujúcou sa intenzitou využitia krajiny znižujú estetické pôsobenie krajiny na človeka.

Niektoré charakteristické prvky krajinej scenérie riešeného územia, pozitívne i negatívne, sú zachytené na nasledujúcich fotografiách.

3.3. Environmentálne problémy

3.3.1. Problémy ohrozenia prvkov ÚSES

- ohrozenie prvkov ÚSES v dôsledku lokalizácie ťažobných areálov,
- nevhodný spôsob hospodárenia na území biocentier a v ich bezprostrednej blízkosti,
- veľkoblokové obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy,
- zásahy do existujúcich brehových porastov v dôsledku úprav na vodných tokoch na území hydrických biokoridorov,
- skládky odpadu (divoké), rozptýlený odpad v zastavanom území a vo voľnej krajine,

3.3.2. Problémy ohrozenia priestorovej stability územia

Náchylnosť na veternú eróziu pôdy

- veternou eróziou sú najviac ohrozené ľahké piesočnaté pôdy,

Náchylnosť na zhutnenie poľnohospodárskej pôdy

- zhutnením sú najviac ohrozené ťažké pôdy, ...

Navrhované dopravné koridory

- predstavujú bariéry migračného pohybu živočíšstva,
- nevhodne vedené línie ciest, zvyšovanie výmer spevnených plôch (parkovacích), ...

Výskyt ťažobných areálov

- predovšetkým zásahy do obrazu krajiny,
- problémom sú nezrekultivované plochy po ťažbe, často sa menia na neriadené skládky,
- ohrozenie čistoty podzemných vôd, ...

3.3.3. Problémy ohrozenia životného prostredia

Vznikajú územným stretom všetkých stresových faktorov s obytnými a rekreačnými plochami. Problémy životného prostredia možno zhrnúť do nasledovných bodov:

- znečistenie povrchových a podzemných vôd,
- znečistenie ovzdušia v husto obývanej oblasti,
- ukladanie komunálnych odpadov v blízkosti sídel,
- znečistenie rekreačných priestorov a znehodnotenie ich funkcie,
- ohrozenie estetickej a kultúrno-historickej hodnoty sídla,
- silná tranzitná doprava vedená cez zastavané územia,
- znižovanie plôch trvalých poľnohospodárskych kultúr, výmer ornej pôdy,
- nadlimitné hodnoty hluku v sídle a krajine, ...

3.3.4. Problémy ohrozenia prírodných, krajinnej zelene

- opustené, znehodnotené plochy – staré výrobné areály, plochy po ťažbe,
- neupravené plochy verejných priestorov pozdĺž Železničnej,
- opustená nevyužitá plocha pozdĺž Okružnej ulice,
- neupravené plochy verejných priestorov v križovatke ulíc Kúpeľná, Kukučínova a Dlhá pri objektoch prízemných hromadných garáží,
- neupravené plochy zelene južne od Slovenskej ulice (nálety, rozptýlený odpad, divoká skládka),
- neupravené plochy zelene pozdĺž Stupavského potoka v zastavanom území v časti okolo Vajanského ulice,
- nedoriešené plochy verejných priestorov pri Mestskom kultúrnom stredisku, opustený historický objekt v križovatke Agátovej a Bezručovej ulice,
- neupravené plochy námestia v križovatke Školská – Hviezdoslavova,

- neupravené nevyužívané plochy južne od areálu ZŠ,
- postupné zastavovanie svahov Malých Karpát intenzívnou rodinnou zástavbou a následné ubúdanie vinogradov, záhrad, trvalých kultúr,
- opustená strelnica severne od ulice Karpatská s viacerými zdevastovanými objektmi, rozptýleným odpadom, smetiskami, náletovou zeleňou, zničeným oplotením, ...
- kanalizovanie potokov v zastavaných častiach riešeného územia,
- minimálne plochy verejnej zelene v rodinnej zástavbe,
- nejasné vymedzenie plôch určených pre zeleň v mestskej zástavbe – absencia jednoznačného vymedzenia hranice medzi spevnenými plochami a plochami určenými pre zeleň, rozptýlený odpad na verejných zelených priestranstvách,
- značný počet opustených ne /výrobných areálov alebo len extenzívne využívaných, neudržiavaných – zruderizované plochy zelene, rozptýlený odpad, zvyšky materiálov, ...
- absencia ochrannej a izolačnej zelene pozdĺž hraníc ne /výrobných, skladových areálov, areálov technickej vybavenosti, odpadového hospodárstva,
- rozpadnuté aleje a stromoradia pozdĺž ciest, poľných ciest,
- ubúdanie plôch trvalých poľnohospodárskych kultúr (ovocné sady, záhrady, vinice), ...
- značne odzelenená veľkobloková poľnohospodárska krajina v západnej časti riešeného územia,

Pri návrhu plôch zelene v zastavanom území je dôležité:

- riešiť zelené plochy na rovnakej úrovni s ostatnými funkčnými zónami riešeného územia a nie iba na „zvyškových“ plochách v rámci riešenia ostatných funkčných zón,
- zohľadniť dlhší čas, ktorý si vyžaduje park /strom, aby vyrástli do funkčnej /estetickej spôsobilosti,
- vylúčiť provizórne riešenia a navrhnúť uváženu koncepciu rozvoja zelene, ktorú bude možné rešpektovať pri plánovaní ďalších etáp rozvoja územia,
- prepojiť plochy zelene so športovými, športovo-rekreačnými plochami a rekreačnými trasami,
- prepojiť funkčné plochy zelene zastavaného územia na okolitú krajinu.

3.3.5. Problémy ohrozenia kultúrno-historických zdrojov

V riešenom území sa nachádza množstvo drobných objektov s kultúrno-historickými a výtvarnými hodnotami, ktoré nie sú súčasťou ÚZPF, ale sú súčasťou krajiny – sú svedectvom histórie a dotvárajú krajinný ráz a kolorit územia (drobné výtvarné a stavebné kultúrno-historické prvky, novodobé prvky s umeleckou výtvarnou hodnotou, historické technické prvky, ...):

- problémom je stavebno-technický stav niektorých prvkov a najmä úprava bezprostredného okolia kultúrno-historických a výtvarných prvkov,
- problematické umiestnenie prvkov malej architektúry vo vzťahu ku dopravnej a technickej vybavenosti, povrchové a vzdušné vedenia technickej vybavenosti v ich bezprostrednej blízkosti,

Špecifická poloha historických kaplniek a prícestných krížov:

- v zástavbe, v parkovo upravenej zeleni alebo na verejnom zelenom priestranstve, ... nie vždy vhodne kompozične upravenom, rezervy v úprave zelene okolo historických objektov,
- rozmiestnenie súdobých plastík na verejných zelených priestranstvách, v plochách sprievodnej zelene pri cestných komunikáciách, nie vždy vhodne zakomponovaných,

Zeleň v nezastavanej krajine:

- zmeny v kresbe krajinnej štruktúry:
- historická krajinná štruktúra na území voľnej krajiny je výrazne pozmenená, krajina „stratila“ drobné plochy rozptýlenej krajinnej zelene, stratila tiež viaceré poľné cesty, meandre drobných vodných tokov a najmä bohatú sieť stromoradií a alejí

Odpady v krajine:

- rozptýlený drobný i väčší odpad, čierne skládky v krajine (najmä pri okrajoch zástavby, okrajoch záhradkárskych lokalít, popri cestách, „rozfúkaného“ po zelených priestranstvách v zastavanom území, v opustených areáloch)

3.4. Krajinnoekologická evalvácia

3.4.1. Environmentálne limity

Environmentálne limity vyplývajú z pôsobenia socioekonomických prvkov v krajine. Predstavujú sprievodné javy realizácie ľudských aktivít. Ohrozené sú prírodné zdroje, prirodzené ekosystémy a zdravie človeka. Ich rešpektovanie si vyžaduje ochrana ľudského zdravia. Majú teda charakter hygienických limitov. Zväčša ide o limity časovo obmedzené. Limitujú a obmedzujú rozvoj socioekonomických aktivít citlivých na hygienické parametre prostredia – bývanie, rekreácia, šport, zdravotno-liečebné pobyty a pod.

3.4.1.1. Abiotické limity

Abiotické limity – vyplývajú z reálnych kombinácií reliéfovo-geologicko-substrátovo-pôdno-klimaticko-hydrologických vlastností krajiny, pomocou ktorých je možné stanoviť limitné hodnoty pre vybrané aktivity v krajine. Tieto vlastnosti sú relatívne stabilné, preto ich treba v plnej miere rešpektovať.

Abiotické prostredie je do určitej miery limitujúce pre súčasné využitie krajiny v dôsledku:

- výskytu termálnych vôd, podzemných zdrojov vody,
- členitosti reliéfu územia, priepustnosti podložia,
- existujúcej siete vodných tokov,
- výskytu poľnohospodárskej pôdy zaradenej podľa BPEJ do 1.-4. triedy kvality.

3.4.1.2. Limity súčasnej krajinnej štruktúry

Súčasná krajinná štruktúra (SKŠ) v riešenom území je čiastočne limitujúcou pre rozvoj antropogénnych činností, pretože v území sú minimálne zastúpené lesy s podielom prirodzených spoločenstiev a nelesná drevinová vegetácia. Preto je vhodné stabilizovať a obnovovať krajinné prvky a prvky ÚSES z dôvodov ekologickej stabilizácie územia a tiež rozvoja turistiky, športu a rekreácie:

- stupeň limitácie jednotlivých prvkov SKŠ je rôznorodý, najvyšší stupeň majú ekostabilizačné prvky, zväčša predstavujúce prvky ÚSES (lesné ekosystémy, nelesná drevinová vegetácia, trvalé trávne porasty a pod.), vodné plochy; najmenší stupeň limitácie majú plochy poľnohospodárskej pôdy a zastavané územia.

3.4.2. Limity vyplývajúce z ochrany prírody a krajiny

3.4.2.1. Limity ochrany prírody

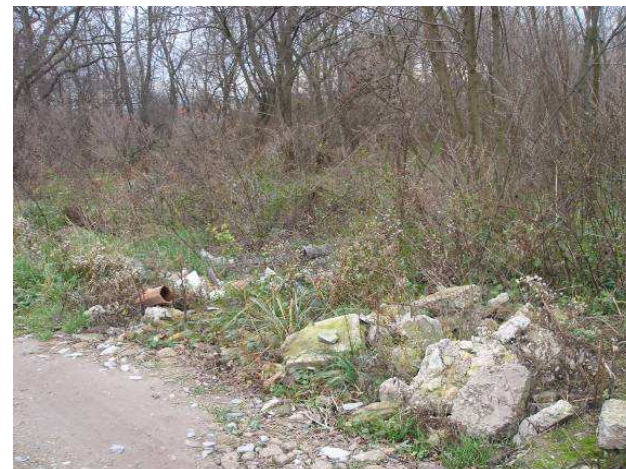
- chránené územia prírody v zmysle § 17 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny,
- ochrana biotopov európskeho a národného významu v zmysle § 6 zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny.

3.4.2.2. Limity ochrany prírodných zdrojov

- evidované chránené pôdy podľa zákona č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy,
- vybudované hydromelioračné zariadenia,
- vymedzené ochranné lesy a lesy osobitného určenia podľa zákona č. 326/2005 Z. z. o lesoch v znení neskorších predpisov.

3.4.2.3. Limity ochrany krajinnej zelene

- park, parkovo upravené plochy zelene, verejné zelené priestranstvá,
- športovo-rekreačné plochy, najmä pozdĺž v. t. Morava, v lesnom masíve Malých Karpát,

- prvky rozptýlenej krajinej zelene a drobné plochy lesných porastov v poľnohospodárskej krajine – mesto Stupava má minimálne množstvo krajinej zelene v poľnohospodárskej krajine.

Tento potenciál predstavuje súčasne limitujúce prvky v rámci rekonštrukcie revitalizácie existujúcich urbanistických štruktúr a tiež v rámci predpokladanej novej zástavby.

3.4.2.4. *Limity ochrany kultúrno-historických hodnôt*

- národné kultúrne pamiatky a archeologické náleziská,
- kaštieľ a kaštieľsky park, ruina hradu Pajštún,
- drobné kultúrno-historické prvky, objekty, novodobé výtvarné prvky legislatívne nechránené.

Tento potenciál predstavuje súčasne limitujúce prvky v rámci rekonštrukcie revitalizácie existujúcich urbanistických štruktúr a tiež v rámci predpokladanej novej zástavby.

3.4.2.5. *Limity vyplývajúce zo stresových javov*

Tieto limity sú najviac určujúce prakticky pre všetky typy činností v krajine, najmä intenzívne poľnohospodárske využitie, keďže všetky tieto činnosti a zámery len prehlbujú doterajšie stresové javy, zvyšujú ich rozsah a intenzitu. Dané sú vlastnosťami abiotických zložiek, kde rozvoj socioekonomických aktivít je limitovaný, prípadne obmedzovaný v dôsledku vysokej citlivosti prírodného prostredia.

Náchylnosť na veternú eróziu pôdy

- predstavuje významný faktor rozvoja poľnohospodárstva, v dôsledku intenzívnej erózie pôdy sa znižuje kvalita a tým aj úrodnosť pôdy, dochádza k degradácii pôdy,

Náchylnosť na kontamináciu pôdy

- predstavuje dôležitý faktor rozvoja poľnohospodárstva, znečistenie pôdy má často za následok aj následnú kontamináciu horninového prostredia a podzemných vôd,

Náchylnosť na zhutnenie

- dôležitý faktor rozvoja poľnohospodárstva, v dôsledku zhutňovania pôd sa zhoršujú podmienky pre vývoj koreňovej sústavy plodín, voda ostáva na povrchu pôdy alebo z nej po povrchu oteká,

Acidifikácia

- patrí medzi faktory, ktoré ovplyvňujú vhodnosť územia pre pestovanie plodín,

Rádioaktivita

- limitujúci faktor rozvoja územia, obyvateľstvo je účinkom radónu vystavené najmä v budovách, kde zdrojom radónu sú rádioaktívne prvky v podlaží budov a v stavebnom materiály budov.

3.4.2.6. *Ostatné limitujúce technické stresové faktory*

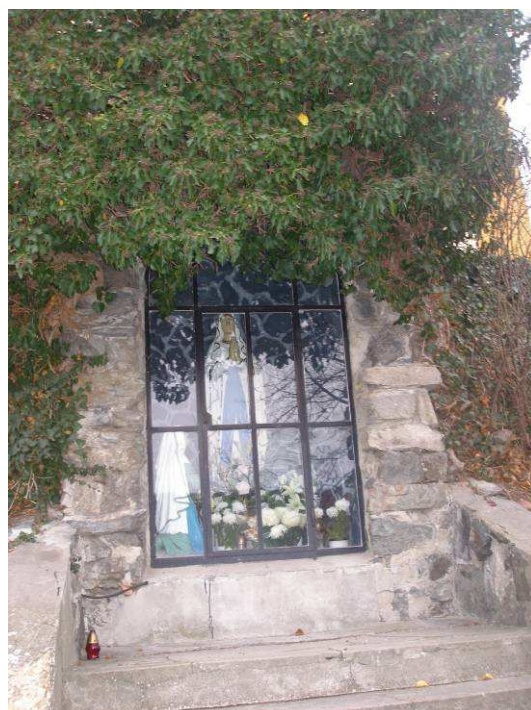
Koridory a zariadenia dopravnej a technickej vybavenosti a ich ochranné pásma

- líniový stresový faktor, ohrozujúci okolitú krajinu pozdĺž predmetných koridorov – z hľadiska ochrany životného prostredia za najvýraznejšie negatívne vplyvy dopravy okrem záberu prirodzených ekosystémov a následnej antropickej degradácie pôd možno považovať – bariérne vplyvy obmedzujúce pohyb bioty, produkciu exhalátov, prašnosť, hlučnosť, vibrácie

Krajina a odpady

- obraz krajiny permanentne dopĺňajú pribúdajúce (riadené i čierne) skládky odpadov, plochy s rozptýleným odpadom.

4. KRAJINNOEKOLOGICKÝ PLÁN

4.1. Krajinnoekologické opatrenia

Cieľom návrhu krajinnoekologických opatrení je vytvorenie podmienok pre krajinnoekologicky optimálne využitie územia. Pod krajinnoekologickou optimálnou funkčnou štruktúrou sa rozumie vytvorenie takého prírodno-spoločenského rozvoja s potrebami ochrany prírody a prírodných zdrojov, ktorý je schopný udržať ekologickú stabilitu. Cieľom je zosúladienie spoločenského rozvoja s jeho potenciálom, čo je možné dosiahnuť prostredníctvom:

- eliminácie súčasných environmentálnych problémov územia,
- návrhom racionálneho využívania prírody a prírodných zdrojov s cieľom ich ochrany,
- ochranou a tvorbou zdravého životného prostredia s cieľom vytvorenia priaznivej kvality ľudského života a ochrany ľudského zdravia,
- priestorovou stabilizáciou teritoriálnej jednotky s cieľom udržať jej ekologickú rovnováhu.

Základnou zásadou krajinnoekologického plánovania je, že nemá brzdiť rozvoj spoločnosti. Preto krajinnoekologický plán nevylučuje z krajiny činnosti, ktoré sú pre rozvoj spoločnosti potrebné, ale hľadá čo najväčší možný súlad medzi krajinnoekologickými podmienkami a navrhovanými činnosťami. Ide o hľadanie súladu medzi navrhovanými činnosťami a prírodnými a urbanistickými danosťami územia a hľadanie takých zásad a regulatívov pre konkrétnu požadovanú spoločenskú činnosť, ktoré budú pri ich uplatňovaní v krajine rešpektovať prírodné danosti územia.

Osobitný význam majú opatrenia v poľnohospodárskej krajine a v zastavanom území. Práve ekostabilizačné opatrenia zabezpečujú celoplošnosť ÚSES. Bez týchto opatrení môže dochádzať k situácii, že aj napriek návrhu dostatočne hustej siete biocentier a biokoridorov bude funkcia ÚSES znižovaná prípadne znemožnená nevhodným využívaním okolitého územia. Komplex problémov je možné riešiť cestou zlepšenia stavu existujúcich prírodných prvkov a ich vzájomným prepojením.

4.1.1. Návrhy opatrení vytipované pre riešené územie mesta Stupava

- zvýšiť podiel ekostabilizačných prvkov v poľnohospodárskej krajine – dotvoriť prvky kostry ÚSES – biocentrá, biokoridory, interakčné prvky,
- pre zabezpečenie funkčného územného systému v krajine, najmä funkčnej kostry ÚSES v nadväznosti na projekty ÚSES vypracovať konkrétne realizačné projekty, ktoré zabezpečia praktickú realizáciu projektov ÚSES,
- zachovať a udržiavať esteticky významné prvky a dominanty mesta – najmä historické objekty sakrálnej architektúry, objekty zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, objekty pamiatkového záujmu, navrhované pamätihodnosti mesta, pôvodnú vidiecku zástavbu, prírodné prvky začleňujúce stavby a celé mesto do krajiny, teda parky, parkovo upravené plochy, zeleň verejných priestorov, stromoradia, sprievodné porasty vodných tokov a dopravných koridorov, ovocné sady, záhrady, vinohrady, ...
- vo voľnej krajine podporovať a ochraňovať nosné prvky estetickej kvality a typického charakteru podunajskej poľnohospodárskej krajiny – drobné lesné porasty; rozptýlená krajinná zeleň v podobe menších lesíkov, skupín stromov a krov pozdĺž dopravných línií, vodné toky a plochy s brehovými porastmi,
- formou výsadiel izolačnej a ochrannej zelene eliminovať negatívne pôsobenie rušivých technických prvkov v krajine a pohľadovo izolovať negatívne dominanty územia – navrhnuť lokalizáciu kvalitných vegetačných, resp. urbanistických prvkov vo funkcii vizuálnych bariér,
- v rámci izolačnej zelene navrhnuť rýchlorastúce krátkoveké dreviny, rýchlo vytvárajúce potrebný objem a výšku, spolu s dlhovekými cieľovými drevinami, ktoré sa uplatnia po ich odstránení,
- likvidovať invázne druhy rastlín vo voľnej krajine,
- zamedziť ohrozeniu povrchových vôd v dôsledku eróznno-akumulačných procesov,
- podporovať prípadný ďalší rozvoj a výsadbu vinohradov, ovocných sádov a záhrad,
- uprednostňovať prirodzenú drevinovú skladbu porastov za účelom potrebného zvyšovania infiltračnej schopnosti a retenčnej kapacity lesných a poľnohospodárskych pôd,

- na vybraných plochách (nivy potokov, mokrade, okolie ekologicky významných segmentov) neuvažovať s výstavbou ani rekonštrukciou hydromelioračných zariadení

Pôda potenciálne ohrozená vodnou /veternou eróziou

- na plochách poľnohospodárskych kultúr zvýšiť podiel rozptýlenej krajinnej zelene, obnoviť mozaikovú štruktúru krajinnej zelene pri rešpektovaní efektívneho obrábania pôdy,
- do osevných postupov vyberať najmä viacročné krmoviny, ozimné obilniny a predplodiny, ktoré vytvárajú potrebný vegetačný kryt aj v období výskytu erózne účinných vetrov, pri ktorých môže dochádzať k odnosu pôdy,

Prvky ÚSES

- odstrániť invázne druhy rastlín,
- odstrániť rozptýlený odpad,
- vypracovať konkrétne realizačné projekty ÚSES,
- navrhnúť na rekonštrukciu poškodené prvky technickej vybavenosti,
- zapracovať do ÚSES navrhované biocentrá a biokoridory lokálneho významu,
- podporovať budovanie nových stromoradií a alejí v krajine a revitalizáciu /rekonštrukciu existujúcich rozpadnutých stromoradií,
- podporovať budovanie nových líniových interakčných prvkov – nelesná stromová a krovinná vegetácia,
- v poľnohospodárskej krajine vytvárať predpoklady pre zakladanie a rozvoj prvkov ÚSES v líniiach vodných tokov a v líniiach poľných ciest,
- pre terestrické biokoridory voľiť skladbu drevín zodpovedajúcu prírodnej biote danej územnej časti,
- podporovať budovanie pásov ochrannej a izolačnej zelene výrobných a nevýrobných areálov,

Opustené a nevyužívané plochy zelene

- odstrániť drobný komunálny odpad a následne revitalizovať plochy,
- stanoviť jasnú funkciu revitalizovaných plôch,
- obnovovať aleje a stromoradia v krajine,

Plochy s výskytom sústredeného a rozptýleného odpadu

- odstrániť sústredený a rozptýlený odpad a následne revitalizovať plochy, ...

4.1.2. Opatrenia na zabezpečenie ekologickej stability a biodiverzity

- pri hospodárení na poľnohospodárskej pôde rešpektovať obmedzenia vyplývajúce z výskytu ekologicky významných segmentov krajiny (biocentier, biokoridorov, ...); najmä obmedzenie aplikácie chemickej ochrany, posilnenie integrovanej ochrany,
- na vybraných plochách (nivy potokov, mokrade, okolie ekologicky významných segmentov) neuvažovať s výstavbou ani rekonštrukciou hydromelioračných zariadení, ale na druhej strane využívať existujúce hydromelioračné zariadenia vybudované mimo vyššie uvedených plôch, ktoré prispievajú k udržateľnému rozvoju poľnohospodárskej krajiny, zlepšujú jej hydrologickú bilanciu, biologický potenciál, sociálne, estetické, výrobné podmienky, čím preukazujú svoje bytostné a existenčné spojenie s pôdou, jej vodným režimom a ovplyvňovaním a stabilizovaním úrodnosti,
- uprednostňovať prirodzenú drevinovú skladbu porastov na jednotlivých stanovištiach za účelom potrebného zvyšovania infiltračnej schopnosti a retenčnej kapacity lesných a nelesných pôd,
- zachovať ekologicky významné fragmenty lesov s malými výmerami v poľnohospodársky využívannej krajine, zvyšovať ich ekologickú stabilitu prostredníctvom ich obnovy dlhovekými pôvodnými drevinami podľa stanovištných podmienok,
- v chránených územiach a v územiach, ktoré sú súčasťou prvkov ÚSES, zosúladiť trasovanie a charakter navrhovaných turistických a rekreačných trás s požiadavkami ochrany prírody, usmerňovať pohyb len po už vyznačených trasách.

4.1.3. Opatrenia na ochranu prírodných zdrojov

- v chránených územiach (zdroje pitnej vody, ochrana prírody) dodržiavať obmedzenú formu hospodárenia na poľnohospodárskej pôde, v týchto územiach presadzovať ekologické formy hospodárenia s primeranou kompenzáciou pre obhospodarovateľov týchto pozemkov,
- v rámci riešenia projektu pozemkových úprav zabezpečiť racionálne priestorové usporiadanie pozemkového vlastníctva pri rešpektovaní ochrany životného prostredia, tvorby územného systému ekologickej stability a prevádzkovo-ekonomických hľadísk poľnohospodárskej výroby,
- zabezpečiť ochranu poľnohospodárskej pôdy návrhom súboru opatrení proti pôsobeniu veternej erózie v rámci riešenia projektu pozemkových úprav,
- používaním správnych osevných postupov, dostatočným vápnením a správnym používaním poľnohospodárskej techniky zabraňovať zhutňovaniu pôdy (okrem preventívnych opatrení sú dôležité aj nápravné opatrenia – hĺbkové melioračné kyprenie, melioračná orba a iné),
- vápnením znižovať trend zvyšovania acidifikácie pôd Slovenska,
- minimalizovať chemizáciu, podporovať biotechnológie a alternatívne spôsoby hospodárenia na poľnohospodárskej pôde,
- poľnohospodársku pôdu zabrať s ohľadom na prírodné podmienky riešeného územia, nesťažovať obhospodarovanie poľnohospodárskej pôdy nevhodným situovaním stavieb, jej delením a drobením; zabezpečiť prístup na neprístupné hony v prípade rozdelenia honov vybudovaním účelových poľných ciest,
- ponechať pestovateľské plochy viniča a ovocia v miestach, ktoré majú mimoriadne vhodné podmienky pre ich pestovanie a dlhodobú pestovateľskú tradíciu s napojením na miestny spracovateľský priemysel,
- nespôsobovať urbanistickými a zásahmi neopodstatnenú fragmentáciu lesných ekosystémov,
- pri novej výstavbe v blízkosti lesov rešpektovať ochranné pásmo lesa,
- zamedziť ohrozeniu povrchových vôd v dôsledku nežiadúcich erózne-akumulačných procesov,
- zosúladiť požiadavky na využívanie ložísk nerastných surovín pre potreby rozvoja hospodárstva so záujmami ochrany prírody,

4.1.4. Opatrenia na zlepšenie kvality životného prostredia a ochranu zdravia obyvateľstva

- nepriaznivé vplyvy hospodárskych dvorov na okolité prostredie eliminovať výsadbou izolačnej zelene, využívaním priľahlých pozemkov pre rastlinnú výrobu a využívaním nových technológií, ktoré nespôsobujú také škody na životnom prostredí,
- posúdiť zabezpečenie zmiernovania negatívnych vplyvov dopravy protihlukovými bariérami, výsadbou izolačnej vegetácie a pod.,
- neumiestňovať bytovú výstavbu do území s vysokým radónovým rizikom; v prípade, že nie je možná vhodnejšia alternatíva, zabezpečiť opatrenia na zamedzenie prenikania radónu z podlažia stavby do obytných priestorov,

4.1.5. Opatrenia zamerané na tvorbu mozaikovej štruktúry krajinnej zelene

- pri návrhu prvkov krajinnej štruktúry (nelesná drevinová vegetácia, izolačná zeleň, ...) a súčasne pri návrhu veľkostí a tvarov obhospodarovaných pozemkov pre poľnohospodársku výrobu brať do úvahy dva faktory:
 - ekologický faktor – čím je obhospodarovaná plocha menšia, tým je krajina stabilnejšia,
 - ekonomický faktor – čím je obhospodarovaná plocha väčšia, tým je poľnohospodárska výroba efektívnejšia.
- pri návrhu usporiadania pôdneho fondu vychádzať zo stupňa ohrozenia územia eróziou:

- nadmerná veľkosť honov vytvára podmienky pre rozvinutie škodlivej erózie – z hľadiska odstránenia tohto deštruktívneho pôsobenia erózie na pôdu je žiaduce venovať prvoradú pozornosť obmedzovaniu veľkosti a tvaru honov, predovšetkým ich spádovej dĺžky.

Odporúčané výmery honov a organizácie územia poľnohospodárskej sústavy

- výmera pre nížinné a rovinaté oblasti – 50 – 80 ha,
- poradie vhodnosti tvarov honov – obdĺžnik, kosodĺžnik, lichobežník, štvorec, kosoštvorec,
- výmera honu je súčinom optimálnej dĺžky a šírky honu, maximálne výmery honov pre jednotlivé skupiny mechanizačných prostriedkov:
 - skupina strojov (záber 6 – 8 m) – 36,0 – 55,0 ha,
 - maximálna výmera honu nebude vždy a všade realizovateľná v dôsledku pôsobenia rôznych faktorov prostredia – rovinaté polohy dovoľujú vytvárať hony pravidelného tvaru, polohy svahové väčšinou hony nepravidelných tvarov, ktoré spôsobujú z hľadiska realizácie pôdoochranných opatrení väčšie alebo menšie komplikácie,
- pri riešení organizácie územia poľnohospodárskej sústavy zohľadniť i hľadiská efektívneho využívania mechanizačných prostriedkov používaných v pestovateľských sústavách poľnohospodárskych plodín:
 - zohľadňovanie vplyvu mechanizačných prostriedkov na usporiadanie pôdneho fondu sa však musí uskutočniť v kombinácii s ostatnými činiteľmi ovplyvňujúcimi priestorovú štruktúru výrobného územia (cestná a železničná sieť, technické stavby, odvodňovacie a zavlažovacie zariadenia, malé formácie lesov a remízok, trvalé kultúry a pod.),

4.1.6. Opatrenia na zlepšenie pôsobenia krajinej štruktúry a vnímania krajiny

- podporovať a navrhovať umiestňovanie drobných kultúrno-historických prvkov a výtvarné prvky v krajine – majú veľký význam:
 - vo formovaní krajinného obrazu, vo formovaní atmosféry prostredia,
 - formovaní verejných komunikačných priestorov, ako orientačné prvky v krajine,
- venovať pozornosť riešeniu stavebno-technickému stavu a úprave bezprostredného okolia kultúrno-historických a výtvarných prvkov – v riešenom území sa nachádza množstvo drobných objektov s kultúrno-historickými hodnotami, ktoré nie sú súčasťou ÚZPF, ale sú súčasťou krajiny – sú svedectvom histórie a dotvárajú krajinný ráz a kolorit územia,
- formovať krajinný obraz uplatnením prvkov krajinej zelene, úpravou vodných plôch a vodných tokov, uplatnením prvkov malej architektúry, napojením rekreačných trás na zaujímavé prírodné a historické lokality a objekt, uplatnením prvkov rekreačného mobiliáru,
- uplatniť princíp formovania krajinného obrazu pomocou prírodných a drobných architektonických prvkov v spoločnej kompozícii aj v súčasnom modernom obraze krajiny,
- zachovať a udržiavať esteticky významné prvky a dominanty mesta – ide najmä o historické objekty sakrálnych architekturných, objekty zapísané v Ústrednom zozname pamiatkového fondu, objekty pamiatkového záujmu, pamätihodnosti mesta, pôvodnú vidiecku zástavbu, prírodné prvky začleňujúce sídlo do krajiny, ako sú línie sprievodných porastov vodných tokov, uličné stromoradia a stromoradia ovocných drevín v krajine.
- podporovať rekonštrukciu a údržbu drobných kultúrno-historických a výtvarných prvkov a úpravu ich okolia, ale aj podporovať dopĺňanie nových výtvarných prvkov,
- revidovať najvážnejšie problémy, negatívne ovplyvňujúce verejné priestory a kultúrno-historické historické hodnoty riešeného územia:
 - nekvalitné /poškodené prvky malej architektúry, nevzhľadné smetné koše, kontajnery, nefunkčné tabule, reklamné pútače, nevhodné oplotenia,...
 - poškodené fasády budov, nekvalitná povrchová úprava cestných komunikácií, neupravené plochy zelene, ...
 - nevhodné umiestnenie prvkov malej architektúry vo vzťahu ku dopravnej a technickej vybavenosti (povrchové a vzdušné vedenia technickej vybavenosti),
- podporovať rozvoj a rozširovanie plôch krajinej zelene,

- vo voľnej krajine podporovať a ochraňovať nosné prvky jej estetickej kvality a typického charakteru – prirodzené lesné porasty, nelesnú drevinovú vegetáciu v poľnohospodárskej krajine v podobe remízok, medzí, stromoradií, ako aj mokrade a vodné toky s brehovými porastmi,
- v územiach v blízkosti vodného toku Morava limitovane rozvíjať športovo-rekreačné aktivity v súlade s požiadavkami ochrany prírody,
- využiť v územnom rozvoji priestorový a krajinný sídelný potenciál mesta Stupava:
 - park, rekreačnú zónu za parkom, systém verejných priestorov, verejné zelené priestranstvá,
 - množstvo viac-menej nevyužitých vodných plôch, pozostatkov po ťažbe štrkov, tehliarskych hĺn, príp. využitých ako rybníky,
 - hodnotné rekreačné zázemie pozdĺž vodného toku Morava, kanálov i pôvodných ramien, v lesnom masíve Malých Karpát

4.1.7. Progresívne trendy v ochrane krajiny a krajinného obrazu

Ako v oblasti ochrany prírody tak v oblasti ochrany kultúrno-historických hodnôt musí byť urbanistický rozvoj územia vhodnými regulatívmi a menežmentovými opatreniami reálne (prakticky) usmerňovaný.

Pre lokality s cennými prírodnými /kultúrno-historickými hodnotami sa spracovávajú manažmentové programy starostlivosti o prírodné a kultúrno-historické hodnoty územia (programy šetrného využívania územia,...) a následne musí byť zabezpečené ich dôsledné dodržiavanie.

V rámci spracovania územnoplánovacej dokumentácie iniciovať:

- spracovanie programov starostlivosti o územia s cennými prírodnými hodnotami a programov ochrany kultúrno-historického dedičstva, vrátane návrhu menežmentových opatrení, ktoré budú v budúcnosti praktickým spôsobom usmerňovať:
- využívanie cenných prírodných území, starostlivosť o chránené územia a pohyb návštevníkov v prírodnom prostredí, využívanie cenných kultúrno-historických prvkov, starostlivosť o cenné kultúrno-historické prvky a pohyb návštevníkov v chránenom historickom území.
- s procesom ochrany cenných kultúrno-historických prvkov evidovaných v ÚZPF musí prebiehať paralelne proces ochrany legislatívne neevidovaných prvkov, pretože tie sú plnohodnotnou súčasťou verejných komunikačných priestorov a dotvárajú kolorit voľnej krajiny,
- uplatňovať princípy vyjadrené v článkoch Európskeho dohovoru o krajine vo formovaní krajiny, krajinného obrazu, jej funkčného a priestorového využitia.

4.1.7.1. Existujúce právne normy vzťahujúce sa na krajinu

Vo vzťahu ku krajine (podporujúce a rozvíjajúce činnosti v oblasti ochrany a tvorby krajiny) existujú v právnom poriadku Slovenskej republiky:

- dve relatívne komplexné právne normy, a to zákon č. 543/2002 Zb. z. o ochrane prírody a krajiny a zákon č. 50/1976 Z. z. o územnom plánovaní a stavebnom poriadku v znení jeho neskorších zmien a doplnkov, ktoré umožňujú naplňovať ciele a väčšiu časť opatrení z Dohovoru o krajine,
- č. 49/2002 Z. z. o ochrane pamiatkového fondu,
- č. 364/2004 Z. z. o vodách („vodný zákon“),
- č. 326/2005 Z. z. o lesoch,
- č. 7/2010 Z. z. o ochrane pred povodňami,
- č. 17/1992 Zb. o životnom prostredí,
- č. 220/2004 Z. z. o ochrane a využívaní poľnohospodárskej pôdy,
- č. 44/1988 Zb. o ochrane a využití nerastného bohatstva v znení neskorších predpisov („banský zákon“),

- č. 503/2001 Z. z. o podpore regionálneho rozvoja, č. 127/1994 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie v znení neskorších predpisov,
- č. 223/2001 Z. z. o odpadoch, v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov,
- č.330/1991 Zb. o pozemkových úpravách, usporiadaní pozemkového vlastníctva, pozemkových úradoch, pozemkovom fonde a o pozemkových spoločenstvách v znení neskorších predpisov,
- č. 140/1961 Zb. Trestný zákon v znení neskorších predpisov a ďalšie.

